

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וחמישים-ואחת של הכנסת הארבע-עשרה

יום שלישי, כ"ח בחשוון התשנ"ט (17 בנובמבר 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת על נטילת החסינות מחבר הכנסת ר' חג' יחיא

חילופי גברי בוועדות הכנסת

בחירת סגנים ליושב-ראש הכנסת

הצעה לסדר

הודעת ראש הממשלה על ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הודעת ראש הממשלה על ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הודעת ראש הממשלה על ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית

הודעה אישית של חבר הכנסת ר' זאבי

הודעת ראש הממשלה על ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת על נטילת החסינות מחבר הכנסת ר' חג'-יחיא

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, יום שלישי, כ"ח בחשוון התשנ"ט, 17 בנובמבר 1998, ישיבת הכנסת מתחדשת.

הודעה על החלטת ועדת הכנסת ליטול חסינות מחבר הכנסת. ימסור את ההודעה יושב-ראש ועדת הכנסת, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש הצעה לסדר אחרי כן.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אתה צריך קודם להודיע לי על מה ולמה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום כ"ז בחשוון התשנ"ט, 16 בנובמבר 1998, דנה ועדת הכנסת בבקשתו של היועץ המשפטי לממשלה ליטול את החסינות הנתונה לחבר הכנסת רפיק חג'-יחיא, לפי סעיף 4 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, לגבי האשמות הכלולות בכתב האישום.

חבר הכנסת חג'-יחיא הודיע בכתב ליושב-ראש הכנסת וליושב-ראש ועדת הכנסת, שהוא מסכים לנטילת החסינות.

אני מודיע בזאת, כי בהתאם להוראות סעיף 13(ז)(1) לחוק האמור, החליטה אתמול ועדת הכנסת ליטול את חסינותו של חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא כמבוקש. תודה.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

יש לי עוד שתי הודעות, אפשר למסור אותן?

היו"ר ד' תיכון:

אם הן קצרות, כן.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

כן, הן קצרות.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת על חילופי אישים מטעם סיעת אגודת ישראל בוועדות הבאות כדלקמן: במקום חבר הכנסת הרב משה גפני, שכיהן בוועדות הכנסת, החוקה, חוק ומשפט וביקורת המדינה – יכהן חבר הכנסת אברהם יוסף לייזרזון בוועדות הנ"ל.

הודעה נוספת. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת, כי מטעם סיעת העבודה, חבר הכנסת אורי אור ישוב לכהן כחבר בוועדת החוץ והביטחון. תודה.

נסים דהן (ש"ס):

לא היתה הודעה שהוא הפסיק.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

היתה הודעה, אני הודעתי בעצמי, והתחולה שלה היתה מלפני ארבעה חודשים, מכיוון שאחרת צריך לחכות שלושה חודשים. לכן הוא יכול לכהן כבר עכשיו.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, למען הדיוק, נמסרה הודעה על הוצאתו של חבר הכנסת אורי אור מוועדת החוץ והביטחון ב-3 בנובמבר.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אבל הכנסת קיבלה את ההודעה שהתחולה מאז. התייעצתי עם צבי ענבר, יועץ הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

אבל אם אתה שואל אותי אם זה הוגן ויפה ומכובד, אני מדבר על מכובד – לא.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

בכל אופן התייעצתי עם היועץ המשפטי לכנסת, וזו היתה חוות דעתו, מכיוון שהתחולה היתה רטרואקטיבית, מחודש יולי.

היו"ר ד' תיכון:

אני מתאר לעצמי שהתייעצת, אבל אני רוצה לשוב ולהזכיר, שהכנסת אישרה את החילופין ב-3 בנובמבר 1998.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אבל רטרואקטיבית מחודש יולי, לפי ההודעה שאני הודעתי.

היו"ר ד' תיכון:

רטרואקטיבית מ-30 ביולי, אם אני זוכר את התאריך המפורסם. אתה רוצה למסור הודעה?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, הודעתי. ההודעה נמסרה והוא חבר בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה.

רבותי, לפני שאנו עוברים להצבעות – הכנסת אבלה עם כל בית ישראל על נפילת שלושה מלוחמי גולני בלבנון. השלושה, פרחים צעירים שטרם הספיקו לטעום מטעם החיים. לבנו עם המשפחות השכולות של סמל נחום אלה, זיכרוננו לברכה, סמל יוסף בן-מוחה, זיכרוננו לברכה, סמל רז פרומוביץ', זיכרוננו לברכה. שלושתם נערים בני 19. אנחנו שולחים מכאן את תנחומינו למשפחות השכולות. יהי זכרם ברוך.

בחירת סגנים ליושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, יש לנו עוד שני נושאים פרוצדורליים.

כותב חבר הכנסת חיים אורון: "הנני מבקש להודיעך, כי החל מיום ב', 16 בנובמבר 1998, ישמש חבר הכנסת וליד צאדק" – ואני מוסיף חאג'-יחיא – "ממרצ סגן יושב-ראש הכנסת במקומה של חברת הכנסת נעמי חזן ממרצ". זאת אומרת, על-פי השינויים הבאים, זה יהיה מ-17 בנובמבר 1998, מהיום, וזה ייכנס לתוקפו רק אם הכנסת תאשר, ואני ניגש להצבעה. מי בעד אישור ההודעה?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

היא הגישה התפטרות?

היו"ר ד' תיכון:

היא הגישה. אני חוזר ואומר: מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה לבחור בחבר הכנסת ו' צאדק חאג'-יחיא כסגן יושב-ראש הכנסת – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לבחור בחבר הכנסת ו' צאדק חאג'-יחיא כסגן יושב-ראש הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

תוסיפו את חבר הכנסת גולדשמידט, הוא מצביע בעד, ואת חברת הכנסת דליה איציק.

שבח וייס (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, עוד לא גמרתי.

חברת הכנסת נעמי חזן כתבה לי ב-12 בנובמבר: "הנני להודיעך, כי החל מיום ב', 16 בנובמבר 1998, אני מפסיקה לכהן כסגנית יושב-ראש הכנסת".

רבותי, אנחנו עוברים למכתב נוסף מן הסוג הזה. כותב לי חבר הכנסת מאיר שטרית: "הנני מבקש להציע בזאת את מועמדותו של חבר הכנסת משה פלד לתפקיד סגן יושב-ראש הכנסת. חבר הכנסת פלד יחליף את חבר הכנסת מודי זנדברג מסיעת הליכוד, שהתפטר מתפקידו". הוא התפטר?

אנחנו עוברים להצבעה, רבותי. מי בעד אישור החילופין? אפשר להצביע בעד ונגד.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה לבחור בחבר הכנסת מ' פלד כסגן יושב-ראש הכנסת – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לבחור בחבר הכנסת מ' פלד כסגן יושב-ראש הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 12, אין מתנגדים, אין נמנעים. החילופין אושר.

שבח וייס (העבודה):

אבקש להוסיף את קולי.

היו"ר ד' תיכון:

נא להוסיף את קולו של חבר הכנסת שבח וייס.

אלי גולדשמידט (העבודה):

בהצלחה, משה.

דליה איציק (העבודה):

משה, בהצלחה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, תנאי ראשון זה לבוא – לבוא, לבוא לישיבות הנשיאות.

הצעה לסדר

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לפני שאנחנו מחדשים את הדיון, הודעה לסדר הדיון של חבר הכנסת ראובן ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ואלי גולדשמידט.

היו"ר ד' תיכון:

לא מסרת לי את ההודעה. חבר הכנסת ריבלין ימסור הודעה בשמו ובשם חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי וחברותי חברי הכנסת, גם השביתה הצודקת ביותר אסור לה שתתקיים על גבם של חסרי ישע. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בשם סיעת העבודה, ואני, בשם סיעת הליכוד, מבקשים להעלות, ומייד, את העניין על סדר-היום של המליאה.

מתקיימת שביתה, שהיא שביתה הפוגעת בלמעלה מ-7,000 ילדים, כולם חסרי ישע, ביניהם ילדים מוכים, ילדים שסובלים מהתעללות כזאת או אחרת, ילדים אשר יציאתם ממוסדות סגורים עלולה להביא עליהם מכה שלא ניתן יהיה לתקנה לאחר מכן בדרך כלשהי.

אנחנו יודעים – וערים לכך גם חבר הכנסת גולדשמידט ואנוכי – שהוגשו הצעות לסדר-היום בנושא זה, הצעות דחופות, והן תישמענה מחר. אבל היום, בעצם הזמן שבו אנחנו ממתינים להעלאת הנושא על סדר-יומה של הכנסת, נסגרים מוסדות ונשלחים הביתה ילדים שהם חסרי ישע. יקיים המשק כולו, אם צודקים השובתים, איזו שביתת הזדהות, ובלבד שאותם עובדים המטפלים ישירות בילדים האומללים האלה יחזרו מייד לעבודתם, או שהממשלה תמצא פתרון, ומייד, לכל אלה שבגורלם משתמשים היום העובדים כדי לממש את הזכויות, הצודקות אולי, שמגיעות להם.

אפי אושעיה (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

תודה. לא, לא, אין יותר, רבותי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל כיוון שדיברת בשמי, חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש שתוסיף, שהעובדים של משרד העבודה והרווחה חיים ממשכורות מינימום, ואנחנו קוראים להם לא לעשות את הפעולה על גבם של הילדים, אבל אנחנו תובעים מהממשלה להיכנס מייד למשא-ומתן, שלא יקבלו 2,800 שקל לחודש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו קוראים לממשלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

עד כאן, חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מחזק כל מלה שאמר חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

שבח וייס (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

לא בעניין אחר. בעניין אחר, רק בכתב.

רבותי, אני חוזר ואומר: הנושא הזה אושר בנשיאות, במסגרת ההצעות הדחופות לסדר-היום, ולכן יקויים דיון מחר.

בשל זעקתם של אותם אנשים קטנים וצעירים נתתי אפשרות לחבר הכנסת ריבלין לזעוק מן המיקרופון.

אפי אושעיה (העבודה):

אתמול דנה בעניין ועדת העבודה והרווחה. יש פה כפילות בעבודת הכנסת, לידיעתך.

היו"ר ד' תיכון:

הוועדה לא היתה צריכה לדון כל עוד הנושא לא נדון במליאה.

אפי אושעיה (העבודה):

למה?

היו"ר ד' תיכון:

אז מה אתה רוצה, שאני אגיד: לא?

אפי אושעיה (העבודה):

זה משא-ומתן שנמשך חמישה חודשים. זה לא דבר שנולד אתמול.

היו"ר ד' תיכון:

יכול להיות, אבל – – –

אפי אושעיה (העבודה):

– – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אושעיה, אתמול נסגרו ארבעה מוסדות – – –

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, אתם נזעקתם אחרי שראיתם את זה בטלוויזיה. ועדת העבודה מטפלת בעניין הזה כבר שבועות, יום יום, שעה שעה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אפשר לראות בטלוויזיה ואפשר היה לשמוע לפני כמה ימים באחת מתוכניות הרדיו את זעקתה של בחורה צעירה, באחד הקטעים המזעזעים ביותר.

דליה איציק (העבודה):

נורא, מזעזע, ממש מזעזע.

היו"ר ד' תיכון:

וזה שודר ואחר כך הפך לפתיח של כל השידורים באותו יום.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי משפט אחד בנושא הזה.

היו"ר ד' תיכון:

משפט אחד. אנחנו צריכים לחזור לנושא.

אפי אושעיה (העבודה):

מועצת העובדים משביתה את משרד העבודה והרווחה, בצדק מבחינתה. נגרם פה עוול נורא, כפי שאמר חבר הכנסת ריבלין. אני פונה מפה, אני חושב בשם הכנסת, למועצת העובדים, שתפעיל את ועדת החריגים שלה – יש לה כזאת – ותאפשר לאוצר להעביר את הכספים, לפחות לילדים הללו, למוסדות למפגרים וכן הלאה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — תשבית את כל המשק ותיתן לאלה לעבוד. אל תשבית אותם על חשבון הילדים.

אפי אושעיה (העבודה):

נכון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הודעת ראש הממשלה על ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת נסים דהן רוצה להחזיר אותנו לדיון העיקרי.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להפסיק את ישיבת הכנסת בנושא הסכם השלום, מהסיבות שאפרט.

חברי חברי הכנסת ועמיתי עומדים על הדוכן ומרצים הרצאות בעד ונגד, כשהם לא יודעים אפילו על מה הם מדברים. אדוני היושב-ראש, אין מפות. הם לא יודעים על מה הם מדברים בכלל. יכול להיות שמישהו שהוא כל כך בעד, כשהוא יראה את המפות, הוא יהיה נגד. יכול להיות שאלה שהם כל כך נגד, כשהם יראו את המפות, הם יהיו בכלל בעד.

המפות היו אמורות לעמוד לעיונם של חברי הכנסת עוד אתמול. מדברים על כך שאולי רק בשעה 19:00 נראה אותן, כשבשעה 20:00 רוצים להצביע. לא יעלה על הדעת. או שזה דיון של חוכא ואיטולא, זאת אומרת, לא אכפת מה שמדברים, העיקר – ההצבעה ב-20:00, או שאנחנו באמת רוצים להתייחס ברצינות לנושא. אם אנחנו רוצים להתייחס ברצינות, בואו נתחיל לדבר על המהות, ולא רק דיבורים על ניירות שכתובים.

הנושא השני בינתיים נפתר. לצערי הרב, על שולחן חברי הכנסת במליאה – נאמר לי שזה נשלח בדרך אחרת – לא הונחו כל מזכרי ההבנה בין ארצות-הברית לבין מדינת ישראל, כלומר, ההבהרות הפלסטיניות להסכם, שעליהן מתבסס ראש הממשלה חזר והדגש, כשהוא אומר שמה שלא כתוב בהסכם כתוב במזכרי ההבנה. הם לא הונחו על שולחן חברי הכנסת. הם נשלחו הביתה באיזו דרך. או.קיי, אני מסכים, אני מקבל את ההבהרה הזאת, אבל על שולחן הכנסת הם לא הונחו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

נסים דהו (ש"ס):

אני מבקש להפסיק את הדיון, להניח על שולחן הכנסת את המפות ואת ההסכמים כולם, עם כל המסמכים המצורפים, ואחר כך, כשנקרא אותם, נחדש את הדיון.

דליה איציק (העבודה):

יש לי הרגשה שהיושב-ראש מסכים אתך מאוד. ממש שערורייה.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' תיכון:

אתה יכול להוסיף באותו עניין? להוסיף, לא לחזור.

רחבעם זאבי (מולדת):

לחזק.

היו"ר ד' תיכון:

לחזק – אני לא צריך, זה מספיק חזק. טוב, חבר הכנסת רחבעם זאבי, אחרון. הוא טוען שקיפחתי אותו אתמול. תאר לך שאני לא נותן לך היום. זה בבחינת קיפוח חוזר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, הדיון הזה בהסכם וואי אין לו טעם בלי שאנחנו נראה מפות. אנחנו לא עוסקים בנושא תיאורטי. אנחנו עוסקים בארץ, במדינה, ביישובים חיים, בכבישים המחברים את היישובים האלה לאזורים שבשליטה שלנו. בלי שנראה את המפות, הדיון הוא עקר וחסר תכלית. ואכן הבטיחו לנו שנקבל את המפות לעיון, יחד עם התרגום העברי המוסמך, ולא קיבלנו תרגום עברי מוסמך. כתוב עליו שזה תרגום לא רשמי. גם זו בעיה, אבל זה לא משנה, אנחנו נעזרים במילון וקוראים את הנוסח האנגלי. כתבו לנו על לוחות המודעות בכנסת, שמהשעה 13:00 נוכל לראות את המפות.

קריאה:

אתמול.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתמול. הזכרתי את זה בדיון בוועדת החוץ והביטחון אתמול. ראש הממשלה הופתע מכך שיש מפות. יצאתי לאולם הישיבות לחפש את המפות, ולא מצאתי אותן. הן לא היו, פשוט לא היו. כלומר, הטעו אותנו; לא במזיד, אבל הטעו אותנו, ואנחנו נכנסנו אתמול אחר הצהריים לדיון הכי חשוב – לגבי דידי, לא בשנה הזאת, אלא בדור הזה – לדיון הכי חשוב: כן או לא תהיה לנו ארץ, מה תהיה דמותה של הארץ, איפה ישב האויב, איפה ישבו כוחותינו, ובכך אנחנו משוללים אפשרות לעיין, אנחנו לא יכולים לראות זאת.

ולכן צודק חבר הכנסת דהן כשהוא אומר: את הדיון הזה צריך להפסיק, ולהתחיל בו מהתחלה רק לאחר שאנחנו נראה מפות. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

אני רוצה להשיב. מתוקף ניסיוני כחבר הכנסת, ידעתי שהבעיה תתעורר, ולכן טיפלנו בה מבעוד מועד. ביום ראשון, בשעה 15:00, קיבלתי טלפון מאדם שהציג את עצמו כסגן השליש של שר הביטחון, והוא אמר לי כך, ואני מצטט פחות-או-יותר: ועדת השרים המיוחדת שדנה בענייני המפות תשב ביום שני ותסיים את עבודתה בסביבות השעה 12:00, והמפות יובאו לכנסת בשעה 13:00. זאת אומרת, אתמול בשעה 13:00. ונתתי הוראה להציג את המפות בחדר ההרצאות החל מהשעה 13:00.

משלא הגיעו המפות בשעה 13:00, התחלנו לברר מה עלה בגורלן, ולא היה אפשר לאתר את מי שצלצל אלי. השליש של ראש הממשלה טען שזה לא הוא, ובמשרד הביטחון לא ידעו שיש אדם כזה. אנחנו עסקנו במלאכת האיתורים, עד שהתברר לנו שאכן יש אדם כזה ויש טלפון כזה, ואכן הובטח לנו, אלא שבעקבות דיונים באשר למפות הסתבר שהעניין איננו גמור, שאין סיכום באשר לצורת המפה, שהמפות האלה הוצגו בפני כל מיני גורמים לעיון, ושאלה מכניסים שינויים במפות עד עצם השעות והדקות האלה. לכן סוכם – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — זה צמוד לזה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלת, אני עונה לך. המפות מצוירות על-ידי ישראל, ומה שחשוב במפות זה האחוז.

דליה איציק (העבודה):

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ד' תיכון:

שמעת מה שאני אומר? מה שחשוב בהסכם, במפות האלה, זה האחוז. נכון שהאחוז הזה, חלוקתו ופריסתו משפיעות על יישובים רבים, שאת מספרם אני לא רוצה לנקוב בזה הרגע. מסתבר שוועדת השרים תסיים את עבודתה רק ב-19:30.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, תן לי לגמור.

ב-19:30 יוצבו המפות בחדר ההרצאות, עם קצינים שיסבירו, ואז כל אחד יוכל לראות את המפות ואת הבעייתיות.

לפיכך ההצבעה לא תתקיים לפני השעה 22:00, כך שכל חבר כנסת יוכל לעבור, לראות ולדון ולהתרגז ולגבש את ההחלטה שלו.

נסים דהן (ש"ס):

מתי יהיה זמן לשכנע?

קריאות:

— — —

נסים דהן (ש"ס):

מתי יהיה זמן לנסות לשכנע את האחרים אם לא בדיונים עכשיו?

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אם מדברים כולם ביחד — — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

הממשלה לא צריכה לאשר את המפות?

נסים דהן (ש"ס):

צריך להפסיק את הדיון עד שיהיו פה מפות ולתת שלוש-ארבע שעות לצורך זה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פנחסי, כידוע לך, אני רק יושב-ראש הכנסת ולא ראש הממשלה — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

— — ואני אחראי לכך שלא יהיה חבר כנסת אחד שלא יוכל לעיין במפות. אם לא תהיינה המפות, לא תהיה הצבעה. ברור לך? אם לא יהיו מפות, לא תהיה הצבעה.

דוד צוקר (מרצ):

תנסח את זה כך: אם לא יהיה פרק זמן סביר לראות אותן, לא תהיה הצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

בוודאי. אני חושב ששעתיים וחצי – אני מקווה שחברי הכנסת ירדו למטה כדי לעיין.

רפאל פנחסי (ש"ס):

השאלה כמה ירדו לראות.

היו"ר ד' תיכון:

הממשלה יכולה לראות, לא לראות – זה עניינה שלה. אני אחראי לסדרי הנוהל בבניין הזה, ואני אומר
לך שעד – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

– – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אף שזה לא ישנה אף מלה.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע. למה לי? חבר הכנסת פנחסי, הרי אני מדבר אליך. אני חוזר ואומר: זה לקח לנו זמן
לאתר את האדם. הרי לא היה אפשר למצוא את האדם שסיכם אתי בכלל, עד שמישהו במשרד
הביטחון הסכים לחשוף את עצמו ולומר: אכן אני הודעתי וסיכמתי, אבל היתה לנו חזרה מן ההבטחה
הזאת ושכחנו להודיע לכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני מציע גם שתיתלה האמנה הפלסטינית, כדי שכל חבר כנסת, לפני שהוא מצביע, יבין על מה הוא מצביע פה – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אם אתה שם לב, חבר הכנסת פנחסי, הכנסת לא תלויה בממשלה, ואנחנו מיוזמתנו – יחידת המידע שלנו נתבקשה על-ידי להכין חומר, וכל אחד יכול לקרוא. אני רק רוצה לומר לך, שכל ההדפסות של ההסכמים נעשו על-ידינו, ואפילו התרגומים נעשו בחלקם הגדול על-ידינו. זאת אומרת, בסך הכול אנחנו הגשנו שירותים לממשלה – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

השאלה אם התרגומים מדויקים, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

– – משום שהיא לא היתה מסוגלת להוציא מוצר, שאיכשהו יהיה קביל ויונח על השולחן. אז בסך הכול אני רוצה להודות לכל אותם עובדי הכנסת שעשו את העבודה לפני משורת הדין. בינינו לבין עצמנו, זה לא ענייננו. אנחנו לא צריכים להדפיס. אנחנו מקבלים את החומר כשהוא מתורגם, מבושל ומוכן.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אני אוכל להעיר משהו לסדר? ביממה האחרונה יש כאן הרבה הילולה סביב נושא המפות. לפי דעתי, עדיף היה שנצביע היום – – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה מתחיל עכשיו מהתחלה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אתה לא היית פה – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא, לא, רגע. אני רוצה להגיד את ההיפך. אני שמעתי. עדיף היה שנצביע היום ללא המפות. יש כאן אי-הבנה. ההסכם אינו כולל – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ההסכם אינו כולל מפות. ההסכם הוא ללא מפות. מפות – בסמכותה הבלעדית של ישראל לקבוע אותן. אני מעיר הערה זו דווקא משום שאני סבור ששאלת המפות היא שאלה עקרונית. זו איננה שאלה צבאית. יש הרבה דילמות אידיאולוגיות משמעותיות, האם הנסיגה תהיה בשטחים הריקים בשדרה המזרחית, במדבר יהודה, או ריכוז יותר גדול בגב ההר באזור היישובים – דילמה קורעת לב, באמת קורעת לב, בין האינטרס של ההתיישבות לבין האינטרס של ארץ-ישראל.

יונה יהב (העבודה):

ראשית, אתה לא הקשבת, חבר הכנסת לובוצקי. מדובר פה – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא ייתכן שההכרעה הזאת תהיה בחופזה, בין השעה 20:00, כשיביאו את המפות, לשעה 22:00.

אני אומר יותר מזה: התייחסותי להסכם, בגדול, היא אמביוולנטית, דווקא בגלל שאלת המפות.

עכשיו, אפילו כשאני עולה לדבר על ההסכם, יש לי כאן דילמה לנוכח המפות, ואני רוצה לומר דברים בנושא הזה, וזה לא נושא צבאי. זה נושא עקרוני, שאני חושב שיהיה בדיון ציבורי. יש גם אפשרות – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

רגע, אני אומר לך מה הצעתי. יש שלושה שלבים בנסיגות, וישראל גם לא מחויבת כלפי הפלסטינים לומר להם היום היכן יהיו הנסיגות. זו טעות. דווקא כנסת ישראל מובילה אותנו, לצערי, לעמדה מוטעית. ישראל מחויבת היום לומר היכן הנסיגה בשבוע הקרוב. אחר כך יש עוד נסיגה, יותר מאוחר, ודווקא תהיה לנו כאן הזדמנות לדיון ציבורי אמיתי, עקרוני, בעייתי, קשה – מאוד קשה – וכדאי שנקיים אותו. נדמה לי שאנחנו מכשילים את עצמנו, בין מי שתומך בהסכם, ובין מי שמתנגד, אם בחופזה כזאת נחליט על המפות, שהשאלה עליהן היא – – –

נסים דהן (ש"ס):

גם אם אתה רואה את המפות היום, אתה יכול לשנות אותן בפעימה השנייה ובפעימה השלישית.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אבל זה לא יהיה מכובד אם כנסת ישראל החליטה על המפות הללו ואחר כך אנחנו משנים אותן. אין קשר בין המפות – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת לובוצקי, שמעתי אותך. שמענו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

תודה לך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, אבל במהירות.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני לא חושב שזה דיון מיותר. מה שאנחנו עושים עכשיו זה אינטגרלי לתוך הדיון הגדול, אולי אפילו קצת יותר חשוב מהמשכו של הדיון, ממה שהיה אתמול, כי יש פה גם נגיעות אידיאולוגיות וגם נגיעות פרלמנטריות פרקטיות. בעבר פשוט לא היתה בעיה כזאת – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הגשתי בג"ץ.

שבח וייס (העבודה):

בדיוק, זה מה שרציתי להזכיר. ב-3 באוקטובר 1995, ערב יום הכיפורים, חבר הכנסת זאבי הגיש בג"ץ נגדי לגבי המפות. אני זוכר שהיתה חופשה של בית-המשפט, כי זה היה ערב יום הכיפורים. סגן מזכיר הכנסת דוד לב עמד שם עם הפלאפון שלו והתייעצו מה לעשות. הצענו אז לחבר הכנסת זאבי להציב את המפות במוצאי יום כיפורים, נניח ב-22:00, שאנשים יוכלו לגמור את הצום ולהגיע. סוכם בפשרה עם בית-המשפט שהן יוצבו בבוקר. חצי יום היו מפות, אחר כך התחיל הדיון, שהסתיים למחרת עם שחר. כלומר, כבר היה בג"ץ בנושא הזה.

כאן, יושב-ראש הכנסת הוא במצב אחר, ולכן הוא לא יכול אפילו לעשות מה שאני יכולתי לעשות. שם המפות היו מגובשות והיתה בעיה של הדפסה, כי ההסכם נחתם באופן מדויק.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הן היו חלק מההסכם, אבל כאן לא.

שבח וייס (העבודה):

חלק מההסכם. סליחה, תנו לי עוד שני משפטים, כי זו סוגיה ששייכת לדיון. כאן יש הסכם, שמה שקובע בו זה האחוזים, והיתר עוד נשאר למשא-ומתן, ולישראל יש אופציה, על-פי ההסכם, עוד יומיים או יותר, להודיע מה היא מחזירה.

אי-אפשר, לדעתי, לא לאשר את ההסכם, אם כבר התחלנו את הדיון, וחייבים לאשר אותו או לא לאשר אותו לפי דעת הכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

המפות זה המהות.

שבח וייס (העבודה):

רק שנייה, אני כבר מסיים. חבר הכנסת זאבי, יש פה בעיה חדשה שהכנסת עוד לא נקלעה אליה. גם אי-אפשר לקבל החלטה, כפי שמציע חבר הכנסת לובוצקי, שאנחנו כאילו נאשר את ההסכם ואחר כך אנחנו כל פעם נאשר או לא נאשר את הפריסה. המשמעות היא שלא אישרנו את ההסכם וסיבכנו גם את הממשלה. לא שאני חושב שהיא עבדה נכון, היא עבדה רע מאוד, אבל אני, כאדם שמעוניין בהסכם, מוכן ביתר קלות לעבור על זה לסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:

עד כאן.

שבח וייס (העבודה):

הצעתי היא – אני חושב שאין ברירה – אחרי שיוצבו המפות צריך יהיה לאשר או לא לאשר את ההסכם, למרות לחץ הזמן, וחבל מאוד שכך קרה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

תשובה קצרה.

היו"ר ד' תיכון:

לא, חבר הכנסת לובוצקי, עד כאן. הרי אנחנו לא יכולים להפוך את זה לדין. אנחנו כבר מאחרים חצי שעה, והאמן לי, אני לא רואה איך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

המפות הן מהותיות להצבעתו של כל חבר כנסת.

היו"ר ד' תיכון:

בוודאי. חבר הכנסת לובוצקי, הואל בטובך לשבת. אני חוזר ואומר, לא סתם קיבלתי את הטענה –
–

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

שבח וייס (העבודה):

– – – לא תהיה הצבעה אם לא יהיו המפות.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי, שיהיה ברור, אני לא סתם קיבלתי את הטיעון שאומר שיש בעיות סביב המפות ולכן זה ייקח יותר זמן, כי רוצים להציג את המפות בפני ראשי היישובים והם רוצים להעיר הערות, ורק לאחר מכן יגמרו לדון במפה. אבל ברור שהמפה היא המהות. אם תצביע ובזה נאשר את ההסכם, וביום חמישי או שישי כבר ייסוגו, אז לאן ייסוגו?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

גם חברי הכנסת רוצים להעיר הערות על המפה – – –

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אז חברי הכנסת יוכלו לעשות זאת מ-19:30, וההצבעה לא תהיה לפני השעה 22:00. לא היית כאשר הודעתי זאת.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אז אולי – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא ידעו להעיר הערות לגופן.

היו"ר ד' תיכון:

מי שירצה להעיר הערות לגוף המפה – נוכל לעשות מקצה שיפורים של רבע שעה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, זה לא סביר שאנחנו כנציגי ציבור לא נוכל לעיין בצורה רצינית – – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה תוכל לעיין. מה זאת אומרת לא תוכל לעיין?

נסים דהן (ש"ס):

— — —

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אתה תוכל לעיין. אם יחסר זמן, אני אדחה את ההצבעה בשעה נוספת. אני לא עומד על קוצו של יו"ד, אבל אני עומד על כך שהמפה תוצג.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, יש כאן שאלה ממש עקרונית – אם הנסיגה היא ממדבר יהודה או בגב ההר, זה לא שינוי קטן במפה – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

זאת המהות.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אתה מסביר לי את מה שאני אומר כל הזמן.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

זו לא המהות של ההסכם, משום שההסכם לא מחייב את מדינת ישראל היכן לסגת. הוא מחייב אותה לסגת ב-3% – – –

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, רבותי. שמעתי אותך, כבר אמרתי שאני די גמיש בעניין הזה, ואמרתי שהמפה היא בכל זאת המהות, כי אם נאשר היום, ביום חמישי תמצא את עצמך כבר נסוג ממקומות שאתה כן ידעת או לא ידעת.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

נאשר רק את השלב הראשון – – –

היו"ר ד' תיכון:

בלאו הכי המפות עוסקות בשלב הראשון.

קריאות:

– – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — חודשים ושנים, מגיעים לתכלית ועושים את זה ביום אחד בלחץ של רבע שעה. זה לא רציני.

היו"ר ד' תיכון:

שמעתי אותך.

רבותי, חברת הכנסת דליה איציק, הדיון מתחיל. כל אחד יוכל בתורו להתייחס לבעיה הזאת.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת – אדוני היושב-ראש, אני מסתכלת עליך ממקום מושבי וחושבת לעצמי, מה היה קורה אילו אני הייתי יושבת-ראש הכנסת ואתה היית חבר כנסת והממשלה בראשותנו היתה מביאה הסכם ולא היו מפות; אוהו, מה שאתה היית עושה, כמו שהיית יודע.

היו"ר ד' תיכון:

מי, אני?

דליה איציק (העבודה):

כן, חבר הכנסת דן תיכון, יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

נדמה לי שאני אפילו לא נאמתי באותם דיונים.

דליה איציק (העבודה):

אוהו, מה שאתה היית עושה ומה שאתה היית מכין.

היות שאני יודעת שזאת גם דעתך, היות שבאומץ לב אמרת את מה שאמרת, אני חושבת שצריך עכשיו להפסיק את הדיון. אתה שומר – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אבל – – –

דליה איציק (העבודה):

לא כל דבר הוא הדרך השלישית, פרופסור לובוצקי. לא כל דבר זה דרך שלישית – אם לא כך, אז כך, אז ככה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

באוסלו ב' היתה התחייבות לשלוש נסיגות נוספות, שלוש פעימות, ולא נתנו מפות.

נסים דהן (ש"ס):

– – – פה מדברים על "תכל"ס".

דליה איציק (העבודה):

איזה מין השוואה? האמת היא שיושב-ראש הכנסת היה הראשון שביקר את העניין, ולצדרי לא התמיד אתו. זה ביזיון לחברי הכנסת לקיים דיון; באמת, עקרונית, הרי עכשיו זה לא חשוב, אני גם מסכימה ש-99% כנראה לא ישנו את דעתם, אולי אפילו 100%, אבל זה עניין עקרוני. לא יכול להיות. אני זוכרת שרבין, עליו השלום – יושב-ראש הכנסת דן תיכון ודאי זוכר את זה – הביא את הסכם אוסלו, ואני ביקשתי לראות אותו באנגלית. ואז היו לנו רק 61 מנדטים, לא היה רוב מוחץ כזה. וכל זמן שלא קיבלתי אותו הביתה, סירבתי להצביע. קיבלתי אותו הביתה והוזמנתי לשיחה וניסו להסביר לי מה קורה שם בתוך ההסכם. איך אפשר לבוא בנושא כזה ולהתדיין על מה שאתה לא רואה? באמת זה ביזיון לחברי הכנסת ולכנסת עצמה.

לכן, היות שיש לי זכות דיבור, אני בכל זאת אנצל אותה, אבל אני קוראת לך, אדוני יושב-ראש הכנסת, אתה ששומר על כבודנו צריך היום להפסיק את הדיון, שיהיה כל נושא אחר רק לא הנושא הזה, עד שיהיו מפות.

אדוני יושב-ראש הכנסת, חברי חברי הכנסת, אומרים לי שנתניהו אומר לחבריו: אני מאוד רוצה להיכנס להיסטוריה. זה מאוד יפה. אני חושבת שכל ראש ממשלה, אגב, כל ראש מערכת, בתחום

הקטן שלו, בחלקת אלוהים הקטנה שלו, מאוד רוצה להשפיע, הוא רוצה להטביע חותם. ובכן, אני רוצה לומר מפה לראש הממשלה: אדוני ראש הממשלה, אתה כבר נכנסת להיסטוריה. נכנסת להיסטוריה בשל שני מעשים. האחד, איש לא ייקח לך, שכשהיית יושב-ראש אופוזיציה נרצח ראש ממשלה במדינת ישראל. בזה נכנסת להיסטוריה. הנושא השני שבשלו ובגללו נכנסת להיסטוריה הוא, אדוני ראש הממשלה, שאתה פירקת את מחנה הימין במדינת ישראל. גם את זה, אדוני ראש הממשלה, איש לא ייקח ממך.

אתמול אמר לי אחד המדינאים הגדולים שיש לה למדינה הזאת: למה את מפריעה לו לשקר? תני לו לשקר, שהרי לא היה מי ששיקר לימין כל כך הרבה כמו נתניהו.

אני רוצה לומר לך, אדוני ראש הממשלה, אתה כבר נכנסת להיסטוריה. עכשיו, כדי שלא תסולק מן ההיסטוריה בביזיון נורא, אחרי שגם נכנסת להיסטוריה בדרך מפוקפקת, בשל הנימוק הראשון, אני רוצה לומר למחנה השמאל שלא ישמח; מי שמשקר לשמאל, משקר לימין, ומי שמשקר לימין, משקר לשמאל, ומי שמשקר בביתו, משקר מחוץ לביתו, ומי שמשקר מחוץ לביתו, משקר גם בביתו. לכן, אל לו למחנה השמאל לצהול. אני מעדיפה להתעמת עם חבר הכנסת בני בגין, אני מעדיפה להתעמת עם חבר הכנסת דן תיכון, אני מעדיפה להתעמת עם גנדי – אני מעדיפה שיגידו לי את האמת.

לכן, אין ערך, חבר הכנסת לובוצקי, גם לא להסכם הזה – ותסלח לי אם אני מדברת כך ממחנה השמאל – אין לו ערך. אין לו ערך, כי כשראש ממשלה נתפס בדבר אמת, זו הופכת להיות חדשה. אינני תוקפת את ראש הממשלה בשל מוצאו המפלגתי – ואתה מכיר חלק גדול מהיחסים שלי פה עם חלק גדול מאנשי הימין – אני תוקפת אותו בשל מה שהוא, ועל כך הכאב, על כך הכאב הגדול.

היטבת, דווקא אתה, פרופסור לובוצקי, לומר את זה לא מזמן: איך קורה, שאני שמח שהוא משקר לימין, ואחר כך הוא משקר לי? אולי אני לא מצטטת במדויק, אבל זו היתה רוח הדברים. לכן כל כך קשה לשאת את המחשבה הזאת.

אני לא אוהבת את תכונת חלק ממחנה השמאל, שאומר לעצמו: תראו איך הוא מפרק את הימין, איך הוא מפרק את המחנה, ויש שמחה, כי היום הוא עושה את זה פה ומחר הוא עושה את זה שם; בעיקר, בעיקר כשהדרכים לא כשרות.

אדוני היושב-ראש, ההסכם הזה הוא הסכם רע, הוא אפילו הסכם רע מאוד. ראש הממשלה התקפל שם התקפלות מוחלטת, זאת האמת. ויאסר ערפאת עשה לו בית-ספר, כי יאסר ערפאת למד עליו כמה דברים, שגם אנחנו למדנו עליו במשך שנתיים וחצי. יאסר ערפאת, גם הוא למד משהו על כושר העמידה של ראש הממשלה, זאת האמת.

אני לא אצביע בעד ההסכם הזה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא תצביעי?

דליה איציק (העבודה):

אני לא אצביע בעד ההסכם הזה. ההסכם הזה הוא הסכם רע.

היו"ר ד' תיכון:

תצביעי נגד?

דליה איציק (העבודה):

אחרי שאני אראה את המפות. תאמין לי, אדוני היושב-ראש, אני אלמד אותן, ומאוד יכול להיות שאנחנו גם נבקש ממך שתיתן לנו מספיק זמן, כי חלק מאתנו יכול להיות שיצטרך לקבל קצת שיעורים, שהרי לא כולנו מבינים ויודעים את התורה, כמו הרבה מאוד חברי כנסת שמצויים בזה כאן.

אני לא אצביע בעד ההסכם הזה. אני אינני אופוזיציה למדינת ישראל, ואם אני חושבת שההסכם הזה הוא הסכם רע מהרבה מאוד בחינות, ואם אני נותנת מנדט לראש הממשלה להמשיך, סימן שלא אכפת לי מהרבה מאוד נושאים ששנתיים אני מדברת עליהם. ואז, אנה אני באה? ומה תאמרו לי ביום הדין על הצביעות שלי, מה תאמרו לי אז? האם היית צבועה?

לכן, אדוני היושב-ראש, אני קוראת את ההסכם, ומנסה לעשות את ההשוואה לכאילו הסכם מצוין שראש הממשלה הביא. כשאני באתי לכאן, לכנסת, והבאתי מסמך של 13%, שראש הממשלה התחייב עליו לפני תשעה חודשים, אתם העדפתם להיות מרומים, כי זה בגנים שלכם. איך לימור לבנת תהיה כל כך מתייסרת? היא כל כך מתייסרת על ארץ-ישראל. איך שאול יהלום, שסוף סוף נהיה שר תחבורה במדינת ישראל, איך הוא לא מתייסר כל כך? שהרי כל כך קשה להיפרד מן הכיסא.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא בוכה ב"וולבו".

דליה איציק (העבודה):

הוא כל כך בוכה ב"וולבו". ואיך קורה שרק כשאנחנו בשלטון ארץ-ישראל צריכה להיות שלמה, וכשהם בשלטון לא נורא שהיא מקוצצת? שהרי יש מכונית ויש "וולבו".

אני רוצה לומר, מי שקורא היטב את ההסכם רואה שארבעה דברים קרו לו. הכנסנו לחדר המיטות את האמריקנים בצורה פרועה ובלתי נסבלת, והבאנו את קלינטון, ב-14 בחודש, כדי שהוא יכיר במדינה הפלסטינית – שאני, אגב, אינני מתנגדת לה – כדי שהוא יהיה הראשון שיניח את אבן הפינה, כדי שנתניהו הוא זה שסייע לו. הוא יבוא לכאן ובבושת פנים יספר לכם – שהרי אתם יודעים שה-13%, כמו שאמר שרון, מזמן היו מוסכמים – שהוא נאבק על כל סנטימטר; ואיך תסתכלו לו, לשר החוץ, בפנים, והרי הוא אמר לכם שכל 1% מעל 7% מסכן את מדינת ישראל? כך הוא אמר. אחר כך זה נהיה 9%, ואחר כך זה נהיה 13%. הרי מותר לומר: שרון תמורת ביטחון. מרגע שקיבלת כיסא, לא נורא שהביטחון "הלך פייפן".

הנה יושבת החבורה הזאת ומספרת לכם סיפורי סבתא, וחלקכם, בגלל הכיסא ובגלל הכספים ובגלל הישיבות ובגלל הרבה מאוד נושאים שאינם רלוונטיים לארץ-ישראל, מעדיפים להיות מרומה. יבוא היום שהציבור ישאל אתכם, איפה הייתם? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אלכס לובוצקי. אחריו – חבר הכנסת אבי יחזקאל.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני אתעלם מהנאום הקודם, מפני שבאמת אנחנו עוסקים היום בנושא כל כך מהותי ורציני, ולא בשאלה של אישיותו של ראש הממשלה, שהיא שאלה חשובה ולגיטימית, אך אני רוצה להתמקד באמת בנושא.

אברהם יחזקאל (העבודה):

עם כל הכבוד, מה אתה מתנשא? למה אתה מתעלם? לא מכובד מה שהוא עושה לקולגה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, תן לו לדבר. תאמין לי, היא לא אמרה דברים קלים.

דליה איציק (העבודה):

למה אני צריכה להגיד דברים קלים? שמעת אתמול את ראש הממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

הרי אני אומר שלא אמרת דברים קלים, אבל תני לו לדבר.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אם אני צריך לבוא לכאן ולהגן על ראש ממשלת ישראל, שהוא בכל אופן ראש ממשלת ישראל, גם שלי וגם שלך, הייתי צריך להגיד דברים יותר קשים. העדפתי לומר, כדי שלא איחשב כמי שלא אמר כלום, שאני לא אשקיע את הזמן עכשיו בדבר הזה, ואני מוכן להתווכח אתך ולהתפלמס במקום אחר. באמת עומדת עכשיו בפנינו הכרעה משמעותית לעתידה של מדינת ישראל.

אני רוצה להסביר את נושא המפות. זה לא עניין פשוט, אדוני היושב-ראש, אין כאן שאלה טכנית. אני חושב, שכנסת ישראל צריכה לאשר כל שלב בתהליך כל כך קריטי וחיוני, בוודאי כל שלב שיש בו נסיגה מארץ-ישראל.

יותר מזה, אני אזכיר לך, אדוני היושב-ראש, בזמנה, כשממשלת ישראל החליטה על הפעימה הראשונה, שלא בוצעה, פניתי אל ראש הממשלה ואל אדוני, ודרשתי להביא אפילו אותה פעימה קטנה לאישור הכנסת. חשבתי שכל ויתור בארץ-ישראל מחייב החלטת כנסת.

לכן, אני אחרון שיבוא ויאמר שצריך להעביר הסכם כזה, ולהעביר נסיגות, ללא אישור כנסת; ההיפך מזה הוא הנכון. דווקא מפני שאני מייחס חשיבות עצומה לכל אחת מן הנסיגות שצפויות בשבועות הקרובים – השלבים הראשון והשני והשלישי – אני חושב שכל אחת מהן דורשת דיון ציבורי אמיתי ומקיף, מפני שהשאלות הן לא רק ציבוריות, הן שאלות אידיאולוגיות, ערכיות, אמיתיות, ומאוד קשה דווקא למחנה הימני של המפה הפוליטית, ותרשו לי להסביר.

יש דילמה גדולה, האם הוויתורים ייעשו בעיקרם בגב ההר, בשומרון, או במדבר יהודה? מה הדילמה? הדילמה היא, שלכאורה עדיף לתת יותר במדבר יהודה, שהרי שם אנחנו נרחיק את הרשות הפלסטינית מהיישובים וההתנחלויות שנמצאים במרכז השטח, ונמנע בעיות מסוימות. לכן, עדיף שניתן במדבר יהודה לטובת היישובים וההתיישבות.

שבח וייס (העבודה):

מה נמנע?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

נמנע את החיכוך, שאתה יודע שהוא בעייתי. הרמטכ"ל אמר זאת היום בוועדת החוץ והביטחון. על זה יש הסכמה.

שבח וייס (העבודה):

— — — נחזיר הכול עם היישובים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

יכול להיות. אז זאת עמדה אידיאולוגית וצריך לדון בה. האפשרות האחרת היא לבוא ולהגיד – ודווקא זאת אפשרות לאוהבי ארץ-ישראל – שאת השטח שבין שכם לג'נין אין סיכוי שנשמור בריבונות ישראלית. את השטח הזה בסופו של דבר נצטרך להעביר לפלסטינים. אני מדבר עכשיו אל אוהבי מדינת ישראל וארץ-ישראל. אתה רק אוהב מדינת ישראל, אני מכבד את זה, אבל אני מדבר על אוהבי ארץ-ישראל, שלהם יש הדילמה. אנשים כמוני קרועים בדילמה הזאת.

אני אומר בגילוי לב, פעם ראשונה שהאינטרס של ההתיישבות ושל היישובים עומד בניגוד לאינטרס של ארץ-ישראל.

שבח וייס (העבודה):

הרי ידוע שהם מטרד היסטורי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא שהם מטרד. אם אתה מעדיף את האינטרס של היישובים אתה פוגע דווקא, אדוני היושב-ראש, באינטרס של ארץ-ישראל, משום שיש סיכוי לשמור את הריבונות הישראלית בשדרה המזרחית במדבר יהודה, ואין סיכוי לשמור אותה בין שכם לג'נין. לכן, בעיני עדיף למסור דווקא יותר שטח בין שכם לג'נין, עם כל הכאב והבעייתיות שזה גורם ליישובים. זאת שאלה ערכית מהמדרגה הראשונה. זאת לא שאלה שקציני צה"ל צריכים להחליט בה, יש כאן באמת שאלה קריטיות.

יש לי גם הצעה לאדוני היושב-ראש. השלב הראשון של הנסיגה – ביום חמישי הקרוב, אני חושב שעליו אין מחלוקת. כבר הודלף וידועים איפה הוא יהיה. הוא יהיה באזור ג'נין, עליו אין מחלוקת ציבורית. אני מציע שנאשר היום את ההסכם. אני רוצה להזכיר את ההבדל בין זה לבין אוסלו ב'. ההסכם אינו כולל מפות. ההסכם במפורש משאיר לסמכותה הבלעדית של מדינת ישראל את השאלה היכן תהיה הנסיגה. נאשר היום את זה, ואת המפות אך ורק של הנסיגה הראשונה, ונקיים בהמשך דיונים ממצים גם בממשלה, גם בוועדת החוץ והביטחון, שעוד לא ראתה את המפות, וגם בכנסת, בשאלה הזאת, שהיא באמת שאלה אידיאולוגית ועקרונית ממדרגה ראשונה.

אני לא בא לנסות לעזור לראש הממשלה להחביא את המפות. להיפך, אני באמת מבקש שנוכל לקיים דיון ציבורי בכנסת ובציבור. יש כאן שאלה ערכית מהמדרגה הראשונה, שקורעת לב וקורעת את לבי.

אני, דווקא כאיש התנחלות, שהקדיש את חייו הבוגרים במידה רבה למפעל ההתיישבות בארץ-ישראל, כדי להגדיל את הריבונות הישראלית ככל האפשר, ניצב היום בפני דילמה אמיתית, בין אינטרס של יישובים לבין אינטרס של ארץ-ישראל. זאת לא שאלה טכנית להחליט עליה בין 20:00 ל-22:00. זאת שאלה אמיתית, שצריכה להיות בדיון. ואני חושב שהניסיון כאן להציג כאילו מחביאים ממישהו, מנסים להעביר ולרמות, הוא טעות. יכול להיות שעושים את זה, אבל ברמת האמת והמוסר – כדאי לנו כולנו להתאפק בעניין הזה, ואם אדוני יהיה מוכן, ואם זה יהיה מקובל על ראש הממשלה – יביאו לנו רק את המפות של הנסיגה הראשונה, שנדמה לי שעליהן אין מחלוקת.

היו"ר ד' תיכון:

זה מה שקורה. ותתפלא, גם על זה יש מחלוקת.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

המפות שיובאו היום יהיו רק לנסיגה של השבוע הקרוב?

היו"ר ד' תיכון:

כן.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אז אני מברך על כך, ואני רוצה לצרף את קולי ולקרוא לאופוזיציה לא להתריס בעניין הזה, מפני שיכול להיות שנהיה שותפים בעניין הזה.

דליה איציק (העבודה):

מה זה קשור? זה עניין עקרוני.

שבח וייס (העבודה):

אני לא שותף. אני רוצה שיחזירו הכול, ומהר. אני בודד בסיעה. עם המתנחלים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אבל גם אתה רוצה שיהיה דיון ציבורי אמיתי. אמרה יפה חברת הכנסת דליה איציק, ועם זה אני מזדהה לחלוטין – אנחנו רוצים להתמודד עם תמונה אמיתית.

דליה איציק (העבודה):

גילוי נאות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

גילוי נאות; אבל גילוי נאות לדיון ציבורי נאות הוא באמת השאלה שהעליתי עכשיו, הדילמה בין מדבר יהודה לבין גב ההר בשומרון היא שאלה קשה. לי היא מאוד קשה. היא שאלה קשה במחנה הימין, ואני חושב שהיא שאלה שגם אצלכם, אני מאמין, אותם אנשים, שאולי כבר אינם קיימים, במפלגת העבודה, נקרא להם "נאמני תוכנית אלון", שאתם חושבים שהיא אנכרוניסטית ואין לה מקום, אבל גם בציבור המצביעים שלכם יש אנשים שנאמנים לתוכנית אלון והיו רוצים שהנסיגה תתבצע דווקא בגב ההר ולא בשדרה המזרחית.

אולי דווקא נשתף פעולה, הדרך השלישית ואתם, ובנסיגות הבאות נשפיע על כך שמרכז הכובד שלהן יעבור לגב ההר ולא למדבר יהודה.

שבח וייס (העבודה):

הרי ברור לך שיחזירו הכול, אז מה כל המזמזם ההיסטורי הזה? זו טעות של מלחמת ששת הימים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת וייס, לי לא ברור שיחזירו הכול, אבל בשביל זה אנחנו נמצאים כאן. אם הייתי מקבל את עמדתך ואת הערכתך והשקפתך, הייתי מתייצב אתך בבחירות. התייצבתי במפלגה אחרת. אני אקבל כל הכרעה, גם אם יחזירו את הכול, אבל בוא נעשה אותו גילוי נאות ונדון בו בצורה נאותה. תודה רבה לך, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אבי יחזקאל, ואחריו – חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אם היא לא תהיה – חברת הכנסת יעל דיין.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הרשו לי לומר למה אני כל כך מתרגש ומתייחס לנאומו של קודמי, פרופסור אלכס לובוצקי. אני חושב שהוא מתחבט התחבטות אמיתית, רק באיחור של שנתיים-שלוש שנים. הפור נפל והגורל הוכרע, ופה אין דרך שלישית, יש האם אתה מגיע לפשרה ונותן או לא. כי גם השדרה המזרחית וגם מדבר יהודה – אתה, כאיש הגון וישר עם עצמו ועם הציבור שאתה מייצג, יודע, כמו שאמר אריק שרון, שבסופו של דבר קום תקום המדינה הפלסטינית.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

נכון, השאלה באילו גבולות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חשוב שאמרת "נכון". נקודה נוספת, אני חושב שאני קורא לחברי במפלגת העבודה, יחד עם דליה איציק, לא להצביע בעד ההסכם היום. אני חושב שההתייפויות הזאת של האופוזיציה כלפי אדם שאני עדיין לא מאמין שיעשה שלום, התמיכה הזאת היא תמיכה שערוריינית. היא תמיכה שאומרת שאנחנו תומכים במי שאנחנו לא מאמינים לו. זו האמת.

דוד טל (ש"ס):

אתם תומכים בשלום.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זו האמת. מה אתה אומר, שאין פה עניינים אישיים? אם מצד אחד אותו בנימין נתניהו נותן ומקים את המדינה הפלסטינית, ומצד שני מדינות ואומות עולם לא מוכנות לדבר אתו – ביל קלינטון, נשיא ארצות-הברית, לא דיבר אתו לפני המלחמה הצפויה עם עירק. פה אף אחד לא ידע מתי ינחת הטיל הראשון, אם בכלל, או מתי הם יתחילו את המלחמה. אז אתה גם נתת וגם לא קיבלת. זה אפרופו הססמה של נשיא ארצות-הברית את נתניהו. אין כל יחסים עם האיש הזה, אף אחד לא מאמין לו. אז אני אתן יד למי שאני לא מאמין לו?

המפלגה שלי, מתוך פחד ציבור, שיגידו: מה, אתם נגד השלום? – אני בעד השלום, ולכן אני לא מצביע נתניהו. כי אני חושב, שהוא גם מקים את המדינה, גם אין לו ייסורי הנפש שיש לך, כך אני חושב – ואני לא מניפולטור, האמן לי – והוא גם נשאר בודד במערכה. נשיא ארצות-הברית יבוא לכאן, לעזה, ייתן לו את הגושפנקה הסופית, ואנחנו מחזקים את נתניהו – על מה? הגם נתת וגם נשאר בודד יחד אתנו?

אתה ודאי מבקר הרבה בארצות-הברית ואתה רואה עד כמה אנחנו לא אהודים שם היום. אתה יודע את זה. על מה? אז אתה עומד כאן ואומר, בצדק, בואו נתחבט בשאלה מה נותנים קודם. צריכים להיות הגונים עם עצמנו. האדון נתניהו, לצערי, מבשל תבשיל, והוא לא יודע מה יהיה סופו.

יושב-ראש הכנסת, שהוא פרלמנטר מעולה, אומר שמביאים היום ב-19:00 מפות של החלק הראשון, ובממשלה שלנו עדיין יש ויכוחים. מה הוויכוחים האלה? ויכוחים של חוסר הבנה מה יהיה בסוף הדרך. שיקומו כאן ויגידו, שבסוף הדרך תקום מדינה פלסטינית. מה לעשות? יש מי שרוצה ויש מי שלא רוצה, אבל זה סופו של התהליך. למה הם מתחבטים בעניין הזה, כאילו? התחבטות הדמה הזאת היא הבעייתית.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אתה הרצל של הפלסטינים? זה עניין שהוא במשא-ומתן.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני לא הרצל של הפלסטינים, אבל אני לא מוכן להיות כמי שיוכה כל יום על אמירותיו המשתלחות של נתניהו מצד אחד, ומצד שני הוא עצמו יחזיר שטחים. זה חוסר ההגינות הציבורית שלו, ועל כך אני לא צריך לתת לו ברכת יישר כוח. אני לא צריך לתת לו את ברכת הדרך על כך שהוא משתלח באהוד ברק, על כך שהוא הלך למהלך של דה-לגיטימציה של יצחק רבין, ציבורית לפחות. היום הוא בא לכאן ונוהג בדרכו שלו, בדרך של רבין. "וואי פלנטיישן" זה המשך של יצחק רבין, ואין לו אומץ הלב. אז במפלגה שלי ה"לפלפים" האלה הולכים להצביע בעד. למה? כי אנחנו מפחדים שיגידו שאנחנו נגד השלום, כי זו מפלגה של "לפלפים".

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מפני שזה המשך של אוסלו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

האם יעל דיין מאמינה לנתניהו? אבל היא, כאשה שכל החיים ירקו עליה, ושפכו עליה תה, תצביע, כי היא בעד השלום, אבל היא לא בעד נתניהו.

אני אומר להם: חברים, אנחנו באופוזיציה, באופוזיציה כמו באופוזיציה, ויש להצביע נגד, גם אם הנושא הוא כאילו שלום, מה גם שהוא לא יביא שלום. ואוי לי אם הוא יביא שלום כזה. זה שלום? איך אומרים – היהודים לא הרגו את ישו, אבל את הנשמה הוציאו לו. זה מה שיהיה. הוא לא הורג את ערפאת, אבל את הנשמה הוא מוציא לו. זאת אומרת, הוא נותן לו את ההסכם ב"כזה קשה". איך זה? זה כמו המאצ' הישראלי, שנותן אבל עם בוקס; נותן עם בוקס. ועד שהוא ייתן לו – ערפאת, מסכן, כבר ימות.

נסים דהן (ש"ס):

זה מה שמפריע לך? שמוציאים לו את הנשמה?

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא, אבל למה להוציא? – אז אל תיתן; אל תיתן. תהיה עקבי. חבר הכנסת דהן, אם אתה עקבי בלא לתת – אל תיתן. אם אתה עקבי בלתת – תן באהבה. מה קרה? תן באהבה. אבל אצלנו, נתניהו נותן לו כך שיד אחת נותנת ויד אחת סוטר. למה? זה רק לצורכי פוליטיקה פנימית, כי נתניהו, בניגוד לאהוד ברק, מבין את הבוחר, את הישראלי. הוא יודע שהבוחר הישראלי אוהב להיות מאצ'ו. אבל מה? מאצ'ו מזויף, ויש לנו גם ראש ממשלה שהוא ימני מזויף, כי היום מאחורי ראש הממשלה הימני הזה מסתתר שמאלן, תאמין לי, שהולך ונותן לאט לאט, בחשכת הליל, ויושב עם ערפאת. בחוץ הוא ימני ובפנים הוא שמאלני. בחוץ הוא נותן סטירה ותוקע את אהוד ברק, ובפנים הוא מלטף את הזה, די לכפל הלשון הזה. כל עוד נתניהו לא יהיה double standard ערפאת. אז אני אומר: די ל-עקבי גם בחוץ וגם בפנים – אני לא אצביע עם נתניהו, וכך אני קורא גם לחברי לנהוג. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רשות הדיבור לחברת הכנסת יעל דיין, ואחריה – לחבר הכנסת יהודה לנקרי. אם הוא לא יהיה, ידבר חבר הכנסת יונה יהב, שהיה כאן לפני כמה דקות, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

יעל דיין (העבודה):

תודה רבה, כבוד היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

על מה?

יעל דיין (העבודה):

על תשומת הלב שלך. אבל אם אתה רוצה שאאפשר לך זמן קריאה – בבקשה.

חברי הבית, חברי וחברותי, אני מודה לאבי יחזקאל על הביטוי. יכולת להמציא משהו חדש. חברי ה"לפלים", אמרת, ממפלגת העבודה, שיצביעו בעד ההסכם. לכבוד לי גם להצביע בעד ההסכם, בהקשר זה להיות "לפלפית"; זו פעם ראשונה שהביטוי הזה מוצג כלפי, ואני לא חושבת שזה יידבק. אבל זה ביטוי עתיר שימושים. ברוך הבא למשתמשים.

אני רוצה לנצל ממש שניות ולדבר על שני עניינים שעומדים על סדר-היום הכללי, שהאחד מהם הוא, כמובן, שביתת הסטודנטים. אני רוצה לקרוא לכל מי שמזדהה ותומך להצטרף היום להפגנה הגדולה שתתקיים בירושלים. אני חושבת שזו פשוט בושה. אם דובר כאן קודם אישית על ראש הממשלה – –

שבח וייס (העבודה):

באיזו שעה ההפגנה?

יעל דיין (העבודה):

ב-18:00. אני קוראת לכם להצטרף גם אל שובתי הרעב באוהל המחאה.

דובר כאן אישית על ראש הממשלה. אני רוצה לציין, שהנושא השני שאני רוצה לדבר עליו הוא עניין השביתה במערכת הרווחה, שפוגעת כרגע בעיקר בילדים חוסים. זה דבר שערורייתי. אין לי ספק כלל, שראש הממשלה, כמו ידיו, היה יכול לתקן דברים גם בנושא הסטודנטים המשביתים וגם בנושא הרווחה המושבתת. הוא כל כך כל יכול – ועדיין יש בבית הזה מספר גדול של מתנגדים לשינוי הבחירה הישירה – הוא רב סמכויות, הוא כן כל יכול, אלא שהסלקציה שלו במה כן להתרכז ולטפל ובמה לא נראית ממש מופלאה בעיני ברגע הזה.

אני מבקשת לומר כמה מלים על ההסכם, ביחס להיבט ארוך הטווח שלו. אני בכלל לא מדברת לא על המפות ולא על האחוזים. אני מדברת על שלושה דברים שנעשו בבית הזה, שהם פשוט חבלה בהסכם.

קודם כול, יש הביטוי "ניתן". הם ייתנו – הם יקבלו. הם לא ייתנו – הם לא יקבלו. איזה מין מיקח וממכר זה? איזה מין מסחור של המושג צדק? יש דבר שלא בידינו לתת ושזכותם לקבל, וזה לא שלנו כדי לתת, זו זכותם לקבל, זה שלהם על-פי נוהג, על-פי דין, על-פי זכות היסטורית, כשם שמדינת ישראל היא שלנו והיא הבית הלאומי שלנו. אנחנו לא הרצל, חבר הכנסת לובוצקי. אין כוונתנו להיות הרצל. לכל עם שקם על הרגליים ומתחיל ללכת יש היום זכות לבית לאומי.

בכלל, יש כל הסיפור הזה שאנחנו ניתן, ניתן כך וכך אחוזים, וכן ניתן מדינה פלסטינית. על מה אתם מדברים? על אינטרסים חיוניים של מדינת ישראל. המושג הבסיסי שאנחנו קמנו על בסיסו, שאנחנו ממדינה קמנו על בסיסו, קשור למוסר הנביאים, אם אתם רוצים, להכרזה על מדינת ישראל, וזה מושג הצדק. על-פי צדק יקום דבר. הצדק הוא עם המדינה הפלסטינית, עם הקמתה, עם ויתור על שטחים – גם המלה ויתור מיותרת כאן – ועם משא-ומתן שיוביל בסופו לא לנתינה ולקבלה. עומדים על איזה

תנאים, שאם הם יתנהגו יפה, הם יקבלו מדינה. מה העניין הזה? האם אנחנו עושים להם "טסט", שהם צריכים לעמוד בו?

נכון שיש הסכמה על הדדיות מסוימת. אבל ההדדיות עובדת גם לחיוב. כשם שלנו יש מדינה, גם להם תהיה מדינה. גם זו הדדיות. מובן שבדברים שיובילו לזה – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מה עם הגבולות?

יעל דיין (העבודה):

הגבולות יוחלטו במשא-ומתן.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מה הצדק?

יעל דיין (העבודה):

אגיד לך מה הצדק. הצדק הוא, שמקסימום הפלסטינים, המספר הגדול של פלסטינים, יהיו במסגרת גבולות עם רצף טריטוריאלי של מדינה של עצמם, ומקסימום הביטחון המתבקש למדינת ישראל, לא לארץ-ישראל. מקסימום הביטחון זה מה שיכריע את הגבול – ביטחון לנו במקומות מסוימים, ושכל האוכלוסייה הפלסטינית תהיה ברצף טריטוריאלי ככל האפשר, כאשר אני מפרידה מזה את עזה, כמובן.

מלה אחרונה – אני רוצה לומר, שהעניין הזה של צדק צריך להיות העניין המשותף לנו. אל תכניסו את הביטוי אהבה. לאף אחד אין מונופול על אהבת ארץ-ישראל, או על אהבת פלסטין. אני מאוד אוהבת תמונות מסוימות של בונר, או של אוטרילו, או שאני אוהבת את המונה ליזה. אז יש לי זכות קניין עליה? לבעל האוהב את אשתו יש זכות קניין עליה? מה העניין הזה שאתם אומרים לנו: אתם לא אוהבים את ארץ-ישראל ואנחנו אוהבים אותה יותר?

אני מבינה את ההתלבטות שלך. אבל אל תיקחו מונופול על המושג של אהבת ארץ-ישראל. אני יכולה לאהוב את ההיסטוריה, את הגיאוגרפיה, את הזכויות ההיסטוריות, אבל אהבה איננה מקנה לי זכות קניין על איזה שטח, או על איזה אובייקט.

נסים דהו (ש"ס):

היא מקנה מוטיבציה להילחם עליה.

יעל דיין (העבודה):

היא מקנה מוטיבציה? על זה אמרו בסיני, כאשר ויתרנו על כל סיני: אבל כאן נשפך דם יהודי. חס וחלילה אם זכות הקניין תיקנה בזה שבמקום מסוים נשפך דם יהודי, כי אז אנחנו יכולים לספח את כל אותם מקומות שהקזנו עליהם דם. הקזנו דם למען צדק, למען חופש, למען שוויון ולמען זכותם של העמים, ולא הקזנו דם כדי לשריין לנו, על-ידי הקזת הדם – ואני כוללת בזה את כל הצער העמוק שלי על מה שהיה אתמול בלבנון – שטחים. האם נלך ונספח כאן את סוג'וד ומשלט כזה או אחר כי הוקז שם דם? אנחנו נלחמים, לצערי הרב – ולצערי הרב לא יוצאים מדרום-לבנון – לא בשביל לספח את דרום-לבנון, אלא בשביל להגן על הגליל כל עוד ההגנה באמת מתבצעת משם. תודה רבה.

הי"ר ד' טל:

תודה, גברתי, אני מאוד מודה לך. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. שש דקות לרשותך, חבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סיעת המפד"ל החליטה לא לתמוך בהסכם הזה, מפני שהוא נקוב ככברה, מפני שההסכם הזה איננו מקדם את עניינה של ישראל ואת עניין ביטחונה ואת עניין עתידה.

אני רוצה לומר מה היה חסר בהופעה של המשלחת שלנו ב"וואי פלנטיישן". לא רק היא, אלא גם הסכם אוסלו נגוע באותו נגע.

חבר הכנסת עזרא, אם תואיל בטובך גם להקשיב לי.

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת עזרא, הדובר מבקש את תשומת לבך לנושא שהוא מדבר עליו כרגע.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני אומר דבר ראשון, שזו טעות איומה שלא בנינו על זכויותינו ההיסטוריות בארץ הזאת, על הצדק שיש בתביעותינו. כשאתה לא תובע בשם הצדק אלא רק בשם ביטחון מופשט, באים ואומרים לך יערוב לביטחונכם, ועדה פלונית תעשה משהו. אנחנו CIA האמריקנים: אנחנו נערוב לביטחונכם. ה- יודעים שהדבר הזה איננו פועל ולא יפעל לעולם. הבסיס האמיתי לנוכחותנו בארץ הזאת הוא זכותנו ההיסטורית. אנחנו מצויים ב"לך לך", "וירא", "חיי שרה", "תולדות", "ויצא" – בחמש הפרשיות הללו מתבססת זכותנו הדתית, ההיסטורית, והיא, והיא בלבד, המקור לנוכחותנו כאן 3,800 שנים. וממילא הטעות האיומה היא לבוא ולדבר אך ורק בשם סעיף אחד – ביטחון.

הדבר השני שאני רוצה לומר לראש הממשלה, שלצערי איננו כאן, הוא, שלא יאה ולא נאה לממשלה שנטלה על עצמה למנוע את כל פגעי ונגעי ופגמי אוסלו לחזור לאותן טעויות. מה שקרה בוואי הוא חזרה על אותן שגיאות, והדבר מצער ביותר.

דבר נוסף שאני רוצה לומר הוא, שחפישתי לשווא סעיף סנקציות בהסכם. למדתי קצת משפטים ואני יודע שאין חוזה משפטי ללא סעיף סנקציות. טול את הסנקציות מן החוזה והוא נייר בעלמא לכל דבר ועניין. מה קורה אם אחד הצדדים לא ימלא אחרי סעיף מאל"ף עד תי"ו? יש הוראות מפורשות? יש לנו הסכמים שאנחנו אמורים להצביע עליהם היום בכנסת, כאשר אין בנמצא סעיף האומר מה קורה כאשר צריכים לבטל אמנה פלסטינית ועומדים בראש ומכריזים: לא, המל"פ לא יבטל את האמנה הפלסטינית. זאת תהיה הצגה יפה בנוכחות נשיא ארצות-הברית, אבל ביטול פורמלי, מדויק, "קונסטיטוציוני" של הרש"פ לא יהיה שם; ומשתבחים בזה.

יתירה מזו, הטרור הקיים כיום, הסעיפים של ההסכם הזה לא באים לבטל אותו. ואני רוצה להזכיר כאן לכנסת הנכבדה ולראש הממשלה, קראתי בעיון את ההסכם, קראתי את המסמך שנקרא: מצע ה"חמאס", ואני רוצה שכל חבר כנסת ידע שבמסמך ה"חמאס" יש סעיף נורא ואיום שאומר, שעל-פי צו הנביא מוחמד אנחנו אמורים ללחום ביהודים ולהרוג יהודים בכל מקום שאנו מוצאים. שאלתי אם הסעיף הזה בוטל, אם הסעיף הזה שונה, אם מישהו תבע לבטל אותו, אם ערפאת תבע לבטל אותו. אפשר לקרוא לערפאת אדם שבא ללחום בטרור אם הוא לא עומד בתוקף ואומר ליאסין: כל עוד יש סעיפי השמדה, אני צריך לעצור אותך, אני צריך להביא אותך לדין?

זאת אומרת, סעיף ההסתה גם הוא לא יפעל, כי אבי אבות המסיתים, שהוא יאסין, ממשיך להסית, ממשיך לומר שצריך להשמיד את ישראל, שאין לה זכות קיום, והוא קיים. עצרו אותו במעצר בית, כביכול. הבלים ורוחות. ידוע שכל חבריו ממשיכים, התשתית קיימת. ידוע לי ממקורות הכי מוסמכים, שלא נעשו מעצרים ואין כוונה לעצור. יש שיחות ויש הבנות והדברים הללו צריכים להביא אותנו להתפכחות.

זהו הסכם גרוע מכל גרוע. זהו הסכם אסוני, זה הסכם שבא לקצץ בזכויותינו על הארץ הזאת בלי לקבל בתמורה את מה שכל עם היה תובע כתמורה אלמנטרית, אותו שלום אמת, אותו ביטחון אמת.

מה שחסר בצד השני זו האמת, והאמת חסרה, כי האמת האמיתית שערפאת נכשל בה פעם אחר פעם – גם שלשום שמעתי אותו, לרוע מזלו אולי יש בתוכנו שיודעים ערבית ומבינים ערבית – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא יודע ערבית. — — — בחיים שלך, בהזיות שלך, בעולם שלך. אתה לא תגיד את האמת. אף פעם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

נדבר אחר כך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אין לזה שום בסיס — — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה נמנה עם חברי הכנסת שמעולם לא גינו את ערפאת בשום דבר, אז אתה פסול לעניין הזה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתה מאחז את עיני כולנו כאילו אתה יודע משהו. אתה לא יודע שום דבר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תן לי לדבר. אני לא אפריע לך, אל תפריע לי. זה כל מה שאני מבקש.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בסדר, אבל עובדות. אל תתיימר לומר — — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה לא בעל הבית בכנסת, יש יושב-ראש.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהמאשה, אני קורא לך ומבקש ממך לאפשר לו לסיים. אני אוסיף לו את חצי הדקה שגזלת ממנו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מדובר שם על אקטים חד-צדדיים, זאת אומרת, להקפיא התנחלויות, להקפיא ההתיישבות. ואני שואל את ראש הממשלה: איך נציגי ההתיישבות היקרה הזו אינם חברים בוועדות השונות? הם הנוגעים בדבר. בעתידם מדובר, בילדיהם מדובר, בביטחונם מדובר. איך אפשר לנהל הסכם ולחתום עליו בלי הנוגעים בדבר? הרי בלעדי ההתיישבות הזאת, ידידי חבר הכנסת לוי היקר, בלי ההתיישבות הזו לא היה על מה לדבר. ערפאת יכול היה לצעוד ברגליים על סוס לבן – מפני שרק ההתיישבות עוצרת אותו. בלי ההתיישבות שקמה שם, היה על מה לדבר? היה צריך אוסלו? היה צריך קהיר? היה צריך וושינגטון? לא היה על מה לדבר. בזכותם של המתיישבים האלה, שמימשו את זכותו ההיסטורית של העם היהודי להתיישב בארצו, יש על מה לדבר.

דוד לוי (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שאקי, אל תתעלם מן ההליכה הנדיבה של הממשלה כלפי המתיישבים – שכל אחד יתפוס לו גבעה. זה גם כן משהו. שירוצו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אינני בוש. אני מאמין שכל הארץ הזאת היא שלנו. אני מאמין שיש 22 מדינות ערביות; אין צורך במדינה ה-23. אני מאמין שהמעט הקטן הזה צריך לשמור עליו מכל משמר. אני סבור ומאמין בתום לבי ובמלוא הכרתי, שההסכם הזה נגוע בכל הנגעים שהסכם יכול להיות נגוע בהם.

לפיקר, מדובר פה על הדדיות. הנשיא קלינטון, לצערי הגדול, בא לחגוג פה כדי להגיד לפלסטינים: ידידכם אני. הראיה, שבכל ויכוח בינינו על פרשנות הסעיפים – אוי לו לסעיף שצריך פרשנות, ששעה אחרי כתיבתו כבר יש לו שני פירושים. אני קצת ניסחתי חוזים ולימדתי לנסח חוזים. לא הייתי מנסח חוזה עלוב, שאפשר לפרש אותו בשתי צורות דקה אחרי שהוא יצא מתחת ידו של הכותב.

על כל פנים, צר לי לומר לראש הממשלה, לא רק שסיעת המפד"ל כולה תצביע נגד, לרבות שריה, אלא שאילו יכולתי, הייתי משפיע על כל הכנסת הזו, אם היא חפצה חיים, אם אנחנו רוצים באמת שמדינה זו תהיה בת-קיימא, בעזרת השם, אם הם רוצים לראות שזכותנו ההיסטורית גוברת על כל הטענות האחרות המדומות – הייתי מציע לכולם להצביע נגד. אבל אין לנו מנוס, לצערי, המעט שיש לנו נפגין בהצבעתנו – שההסכם הזה מסוכן לביטחוננו, מסוכן לעתידנו, מסוכן לילדינו, ולכן ראוי לבטלו. אבל כיוון שלא נוכל, כיוון שיש לו רוב, אנחנו נצביע נגד, לפחות למלא את רצון מצפוננו, שהוא מצפון יהודי השואב את כוחו המוסרי מאברהם אבינו ועד היום.

הו"ר ד' טל:

דבר שלא מונע מכם, חבר הכנסת שאקי, להמשיך לשבת בממשלה.

תודה, חבר הכנסת שאקי. חבר הכנסת יהודה לנקרי יעלה ויבוא.

יונה יהב (העבודה):

מי אחריו?

היו"ר ד' טל:

אחריו – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, אחריו – חבר הכנסת עזרא, אחריו – חבר הכנסת כבל, אחריו – חבר הכנסת וקנין, ואחריו – חבר הכנסת סלומינסקי.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, סיכמתי עם מזכיר הכנסת – – –

היו"ר ד' טל:

אין היושב-ראש קורא אלא מה שמובא בפניו.

יונה יהב (העבודה):

סיכמתי עם המזכיר, שאני יוצא לוועדת הכנסת ומייד כשאני נכנס נותנים לי את רשות הדיבור.

היו"ר ד' טל:

אדוני לא מופיע ברשימה כלל.

יונה יהב (העבודה):

אני מס' 8.

היו"ר ד' טל:

אני שומע שמזכיר הכנסת הזיז אותך במקצת, למקום מס' 18, כדי שיהיה לך מספיק זמן לחזור. ברגע זה אנחנו עומדים במקום מס' 6. אדוני, בבקשה.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחר שראש הממשלה בנימין נתניהו התהלך ממושכות בטרקליני ההשחיה, בפרוזדורי ההאטה, הוא פעם פעימה, או בלשון קולעת יותר: נסוג נסיגה. מהלך מאוחר, שהסב לישראל נזק מדיני חמור, גרם להתמעטות באיכות יחסיה עם הידידה הגדולה ארצות-הברית, שיבש את הקשרים האמיצים שהחלה ישראל לקשור עם מדינות האזור, לרבות מדינות שאנחנו ביחסי שלום אתן כמו מצרים וירדן, פגע באמינות מדינת ישראל בזירה הבין-לאומית כולה והסב לנו נזק מדיני חמור.

גם כשאני מנסה למצוא נסיבות מקילות, ככל שמדובר בהפנמת מהלך מדיני שכרוך גם בהמרה רעיונית אצל ראש הממשלה – הוא הרי אינו המשך טבעי, אידיאולוגי או פוליטי, לממשלת רבין או פרס; הוא גם חווה את השבר האידיאולוגי העמוק באמצע את הסכמי אוסלו, והיום את הסכמי וואי – קשה לי להתעלם מהתוצאות הקשות מאוד של הקיפאון המדיני, שהביא בין היתר גם את שר החוץ לשעבר, חבר הכנסת דוד לוי, לתת גט כריתות לממשלתו ולהביע בה אי-אמון, בין היתר.

אבל, אם אנחנו בוחנים את תוצאות ההסכם הזה, בהתחשב בכל התקופה הזאת, שבה בהיסוס, בהתחמקות, בדרך הנפתלת שאומצה על-ידי ממשלת ישראל, שילמנו מחיר גבוה גם מבחינה מדינית, גם מבחינה כלכלית, עם ההאטה בהשקעות במשק הישראלי, עם התמעטות דימויה של מדינת ישראל, הרי בסך הכול אנחנו מקבלים הסכם שתנועתנו, תנועת גשר, תברך עליו, תתמוך בו, אבל גם תאמר היום את ההסתייגות שלה מהאופן שבו הוא הושג ומחוסר הקוהרנטיות בהרבה מאוד נקודות בהסכם הזה.

מדובר על חורים בהסכם וואי. יש מקרים שחורים יכולים להועיל, הם טובים לפורקן תסכולים, למשל, הם יכולים לשחרר מקיבעונות. גם בתלמוד מותר שיהיו חורים עד להסכמה הכוללת. אבל כאן אתה נוכח לדעת, שבהסכמה הכוללת עדיין סתירות רבות מתקיימות בהסכם הזה. כמעט בכל נקודה ונקודה אינך יודע להחליט אם זו הסכמה מקובלת על שני הצדדים. עניין המל"פ, הסגרת המרצחים, לפחות המאסר שלהם, המאבק בטרור, כל השלבים האלה עדיין לוטים בערפל.

אני מנסה גם לחפש לעצמי סיבה מדוע הוכנסה ארצות-הברית למעורבות כל כך גבוהה בתהליך הזה. מצאתי לי אולי הסבר: ארצות-הברית מהווה, כפי שאנחנו יודעים, בשביל ראש הממשלה, אופק התייחסות; אולי אחד מסלעי הקיום של ראש הממשלה. יש לו סלע קיומי כאן, אין ספק, אבל אחד מסלעי הקיום, וייתכן שהוא היה זקוק למטרייה האמריקנית בדמות אב קונצפטואלית כדי להשכין אותה בכל השפעותיו בתוך התהליך הזה ורק באמצעותה להכריע.

אנחנו גם חווים, בתוך התהליך הזה, לא רק המרה אידיאולוגית משמעותית של מחנה הימין, אלא גם של דמויות בולטות בתוך המחנה הזה. רק תמול-שלשום שמענו את שר החוץ הנוכחי בהתנגדותו

הנחרצת לנסיגה בהיקף כזה. היום הוא לא רק מאמץ את ההסכם ועושה נפשות לקבלתו, הוא גם מסרטט – ואני את דעתי על המדינה הפלסטינית הבעתי בהזדמנויות שונות, אני בהחלט תומך בה, בקיומה, בתנאים טריטוריאליים וביטחוניים מסוימים, אבל מפי השר שרון אנחנו שומעים היום את קווי המיתאר של המדינה הפלסטינית, מי שאתמול קבע ש-9% נסיגה מהווים סכנה ביטחונית איומה למדינת ישראל. היכן כאן האמון? איך אפשר לקבל מצבים שכאלה?

מן הצד השני אנחנו גם צריכים להיות ערים, חברי הכנסת, לדרך שבה יושב-ראש הרשות הפלסטינית, יאסר ערפאת, מחבל במו פיו בהסכם הזה. יפה שאנחנו מבקרים את עצמנו, אבל צריך לבקר גם אותנו, ואני מצפה מחברי חברי הכנסת, שיודעים בהזדמנויות רבות מאוד, מעל דוכן זה, להגן עליו, גם לומר את דבר ביקורתם. זאת הרי לא דוגמה של שיח שלום ולא חינוך לשלום לדבר אחרי ההסכם, לפני ימים אחדים, על שחרורה של ירושלים באלימות, ברובים אם צריך, כשאתה מתחייב בהסכם הנוכחי – ומי שקורא אותו יכול לגלות זאת – להנחיל את פדגוגיית השלום, את החינוך לשלום, למנוע את ההסתה וההסתה לאלימות.

ראש הממשלה שלנו, בהציגו את ההסכם הזה לעולם, לעם ישראל, חשב לרגע שכל העם הזה, כל הכנסת הזאת, כל העולם הוא מרכז הליכוד, בסגנון, בשפה, בתכנים שנעו בסקאלה שבין הדבילי לאינפנטילי, הוא ביקש לשכנע אותנו שההסכם הזה טוב יותר מכל הסכם אחר. העליבות הזאת לא היטיבה עם דימויה של ישראל – – –

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים, אדוני.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אני הרגשתי – אני מסיים – בוש ונכלם מדרך ההצגה הזאת, ואני מציע לראש הממשלה שייקח דוגמה גם מגדולים ממנו, ממנחם בגין המנוח, שבמקום הזה ידע להגן ברוח ובנשמה יתירה על הסכם השלום של קמפ-דייוויד. כדאי לו לגולל אי-אלה סרטים בערוץ-1 ולהיווכח גם בשפת הגוף, גם בשפת הנשמה וגם ברוח של מי שקדם לו, כדי, אולי, לעלות מדרגה אחת במעמדו כמדינאי. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' טל:

תודה. אני מודה לחבר הכנסת לנקרי. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, ואחריו, כאמור – חבר הכנסת גדעון עזרא.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, קשה לראות איך גם במעמד היסטורי שבו עושה מדינת ישראל צעדים גורליים ממזמזים את העניין ומחלקים אותו לפרוסות, ואת כל ההדר ואת כל הצדק שהיה יכול להיות מנת חלקו של ההסכם הזה – פשוט מדכאים הצדה.

אני רוצה לדבר פה על כמה עובדות יסוד, שכדאי שכולנו נזכור אותן. הרי דיברו כאן על ייסורים, על תענית, על החזרת חבלי מולדת, ואני הייתי מציע לדוברים הנכבדים לראות את התמונה בכללותה. חבלי מולדת, נכון. מנקודת ראותו של הדובר אלה הם חבלי מולדת, אבל מה עם הצד השני? מה עם חבלי מולדת של הצד האחר? הרי העם הפלסטיני גם כן יש לו פה מולדת. יש לו פה חבלי מולדת, ובסופו של דבר, כאשר מדובר על מולדת ועל מדינה – הרי בצד האחר של המטבע גם כן מדברים על מולדת ועל מדינה.

אם ניקח את התהליך ההיסטורי, לא הרבה זמן, 50 שנה לאחור, כבוד היושב-ראש, ב-1947, בהחלטת האו"ם על חלוקת המולדת הזאת בין שני העמים, כולם תמכו, כולם שמחו ואמרו: זה בסדר. ואם היה הצד האחר מקבל את ההחלטה הזאת, אז כולנו היינו שמחים בזה והיו קמות אז שתי מדינות, בגבולות שהם רחוקים מאוד ממה שאנחנו מתארים היום, ושום דבר לא היה קורה. לא היו קמים ולא היו צועקים ולא היו מחזירים, כאילו, ונותנים משהו. הוא הדין בשנת 1967, כאשר נכבשו השטחים האלה שעליהם מדובר היום. ממשלת ישראל החליטה שהשטחים האלה יהיו פיקדון בידיה, על מנת לעשות שלום, ומרגע שהצד האחר יהיה מוכן לעשות שלום – יקבל את השטחים האלה חזרה. אני חושב שאני מדייק בדברי. את כל זה כולם שכחו. את כל זה אף אחד לא רוצה לזכור. פתאום זוכרים עכשיו שכל האדמה הזאת היא בידי מדינת ישראל, והיא, כאילו, מחזירה. היא נותנת מתנה; היא נותנת למישהו, ככה, כל מיני מתנות. לא. לא זה העניין. וכל עוד ימשיכו בגישה הזאת יהיה קשה מאוד לשכנע לא רק את עצמנו, אפילו צד אחר כלשהו, בצדקת העמדה הזאת.

רבותי, צריך לראות את הדברים כהווייתם, ולקרוא להם באמת העובדתית שלהם: מדובר כאן בסכסוך בין שני עמים על אותו חבל ארץ, כאשר מדינת ישראל עכשיו, בחוזה הזה שהיא מגישה לנו, ובחתימה הזו שהיא מגישה לנו, מחזירה 13% מתוך 27% של המולדת הזו, ולא מתוך סך הכול, משהו כמו 4.5%–5% מהסך הכול – ובסופו של התהליך, אם אכן הוא יסתיים בהסכמה ובמשא-ומתן, הצד האחר יקבל 27% מכל חבלי המולדת הזו. ובכל זאת הפתרון הזה נראה כל כך קשה? לא צריך שלום, אם כך. או שתגידו: לא רוצים פשרה, לא רוצים שלום, לא רוצים להחזיר שום סנטימטר. אני מוכן להבין את זה, אף-על-פי שאני לא מסכים עם זה. או, אם הולכים לפשרה היסטורית, לפיוס ולשלום, אז צריך לתת גם לצד האחר אפשרות להגן על ההסכם. להם קל שם, בצד האחר, במדינה הפלסטינית לקבל בסופו של דבר 27% מן המולדת הזו, להגן על העמדה הזו ולשכנע אחרים? גם שם יש אופוזיציה. גם שם יש כאלה שיש להם ייסורים, וכאלה שאומרים: כולה שלי.

לכן, מדובר פה על פשרה, שכל בעל רצון כן וכל אדם שפוי שרוצה בעתיד שונה, בעתיד אחר, בשינוי של מצב שפיכות הדמים באזור הזה – ייתן את ידו לה. חבל רק שלא עושים את זה באופן ישיר, מפורש ונכון; לא בגאווה ולא באומץ לב, כפי שהדברים מחייבים.

ברשותך, היושב-ראש, אני אסכם את הדברים גם בשפה הערבית.

(נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית):

רבותי המאזינים, הנושא הוא הסכמי השלום האחרונים בווינגטון. אני דיברתי כאן על נושא הסכסוך מהבסיס שלו, ואני מדבר אל הקיצונים בפרלמנט הזה שרואים בהסכם זה מתנה שמדינת ישראל מכינה או נותנת לעם הפלסטיני, מתנה שהיא חלק מהארץ. וזו דעה מוטעית מיסודה, הסכסוך הוא על כל הארץ הפלסטינית, על כל 100% הארץ הזו. ההסכמים נותנים 13% מהשטח שנכבש בשנת 1967, באופן זמני בשלב זה, ולכן מגיע לעם הערבי לדרוש, ואם תהיה לכך התנגדות יאמרו המתנגדים שהם אינם מרוצים.

אני פונה אל המתנגדים בשני הצדדים לראות את התמונה בצורה מציאותית. אני פונה אל צד זה במדינת ישראל ואומר שהוא אינו עושה עם אף אחד חסד ואינו עושה טובה לאף צד אחר. נושא הסכסוך הוא על כל אדמות העם הפלסטיני. הנהגתו, כאשר היא מסכימה ליישוב מחלוקות ולהסכמים באמצעות מתווכים, היא רוצה גם כן בשלום ורוצה לטהר את האזור מההיסטוריה הקודמת שלו, היסטוריית המלחמות ושפיכות הדמים.

לכן, המיושבים בדעתם הרוצים בשלום חופשיים לתמוך בהסכם, אך לא זו בלבד, הם תמיד ירגישו כי הסכמים אלה עדיין נותנים למדינת ישראל יותר ממה שמגיע לה, וכי הם מקפחים את העם הפלסטיני מזכויותיו על ארצו. אבל הסכם הוא הסכם, וכל עוד שני הצדדים מרוצים ממנו, הרי שזהו הפתרון שלו יסכימו שני הצדדים, עם כל הכבוד למתנגדים ולדורשים. תודה.)

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת גדעון עזרא, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אנחנו, חברי הכנסת וממשלת ישראל, נועדנו לשרת את העם הזה. אנחנו נועדנו להביא שלום לארץ הזאת. נועדנו להביא ביטחון לארץ הזאת, באמצעים שעומדים לרשותנו. העם הפלסטיני חי פה. זה לא שאנחנו יכולים מחר בבוקר להרחיק אותו לאיזו נקודה אחרת. הוא חי פה, ואנחנו צריכים לחיות אתו. אני אומר, שמה שהממשלה הזו עשתה – השטחים שמוסרים לרשות הפלסטינית הם שטחים מאוכלסים בפלסטינים, להוציא שמורת הטבע שבה מדובר.

אני חושב, שמה שעשו בכירי השרים בממשלת הליכוד בארצות-הברית היה עבודה בהמשך להסכמי אוסלו, כאשר העבודה הזאת, בניגוד להסכמי אוסלו, נתנה את האפשרות לבחון את עצמנו בכל שלב ושלב. אבל לבחון את עצמנו בכל שלב ושלב פירושו שאתה גם יכול לצאת מהדברים האלו, לא לעשות את הדברים בצורה מובנית, וכך אתה חייב לעשות אותם.

אני רוצה לומר כמה דברים. לדעתי, וזה לא מאוחר, אם ראש הממשלה יבקש מראש האופוזיציה להצטרף לדיונים שמתקיימים עכשיו, בכל שלב ושלב כפי שהממשלה החליטה, לטובת העם הזה, אני חושב שנעשה מעשה גדול.

היו"ר ד' טל:

אולי עדיף, חבר הכנסת עזרא, להזמין אותו לממשלת אחדות לאומית?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בוודאי ובוודאי. אני מדבר על כך. הוא לא רוצה להצטרף לממשלת אחדות לאומית; אני חושב שהמינימום הנדרש הוא לתת לראש האופוזיציה, שהוא רמטכ"ל לשעבר, להגיד את ההערות שלו. אני מאוד מעריך את חברי הכנסת הערבים על הגישה שהם גילו בהצבעה על התקציב, שלא היתה נוגעת לתקציב, אלא היתה הצבעת תמיכה בהסכמי השלום. אני חושב שלא מאוחר לקום ולעשות את המעשה. אני לא יודע אם דברי נשמעים במקומות הנכונים, אבל אני אעשה את הדברים גם בנפרד.

הדבר השני, רבותי: מלחמה בטרור. זה שם המשחק. אם היינו משוכנעים שהם יילחמו בטרור ויהיה ביטחון, אני חושב שלא היו לנו התלבטויות. אני חושב, לגבי מלחמה בטרור, שזה לא רק אחרי שיש פיגוע. זה לפני שיש פיגוע. באיזו מידה אנשי המודיעין ואנשי המשטרה ברשות הפלסטינית עובדים היום מול התשתית, כפי שכתוב.

לגבי המשטרה הפלסטינית אני מוכרח להגיד לממשלה כמה דברים. לפי ההסכם – ולקחתי מן ההסכם אתמול את כל מה שקשור לעבודתה של המשטרה הפלסטינית – זה מה שהיא צריכה לעשות, לפחות בשלושת החודשים. כתוב: למנוע מעשי טרור, פשע ועוונות, המכוונים נגד הצד הישראלי, לנקוט אמצעים משפטיים נגד עבריינים, למנוע הסתה; מאבק מקיף בטרור ואלימות, טיפול בתשתית, מתמשך ולאורך זמן, ללא הפסקות; להוציא אל מחוץ לחוק את הארגונים בעלי אופי צבאי, טרוריסטי, או אלים, ואת התשתית התומכת שלהם; מסגרת משפטית אפקטיבית כדי למנוע כל ייבוא וייצור או מכירה בלתי מורשים, רכישה או אחזקה של כלי ירייה; מניעת הברחה או הכנסה בלתי חוקית אחרת של כלי נשק או חומרי נפץ; הקמת מנגנונים לפעולה שיטתית נגד כל ביטויי ההסתה; חילופי מומחיות, הדרכה וסיוע בנושא הפלילי; להקטין את מספר השוטרים.

כל זאת מצווה לעשות המשטרה הפלסטינית. היא מצווה להקים מנגנוני מודיעין, להילחם בהפרות סדר, לעצור אנשים, לחקור, לשפוט, לכלוא. את זה אנשים יכולים לעשות – ואני אומר זאת כבוגר שב"כ – רק אם יש לך מוטיבציה גבוהה מאוד. אני שואל כאן: איזו מוטיבציה אנחנו נותנים למשטרה הפלסטינית כדי לעשות מלאכתה נאמנה? אני אומר את הדברים.

יש בהסכם דברים שהם לא שטחים. יש בהסכם דברים בנושא הכלואים. אני מדבר על כלואים, על אנשים שנמצאים – מפקד מחוז רמאללה ברשות הפלסטינית הוא הרוצח הגדול ביותר שאני מכיר. הוא הפעיל את כל אנשי ה"פתח" שנמצאים בשטחים, ושחלקם נמצא בכלא. וה"פתחים" האלה נמצאים בכלא. אני אומר: אנחנו צריכים לגלות רוחב לב על מנת שלמשטרה הפלסטינית תהיה מוטיבציה לעשות את כל הדברים שאמרתי, אחרת אין להסכם הזה סיכוי.

ומלה אחרונה. את כל הדברים האלה אני אומר בתנאי. בתנאי, ועוד הפעם – בתנאי, שהרשות הפלסטינית מבצעת את ההסכם כלשונו וכרוחו. לא מספיק "כלשונו", יש לו גם "רוחו". עם לשונו בלבד לא יהיה כאן שלום. אני מדבר על כלשונו וכרוחו, לרבות השינוי במל"פ, שזה דבר פשוט לעשות,

לדעתי. אני מדבר על דברים אחרים שצריך לדעת לוותר בהם זה לזה. דעו לכם דבר אחד: כאשר – אין שם סימני דרך. על המפות זה C או יוצא מ-B מחבל יוצא לירושלים, אם הוא יוצא מ-יוצא מ-יפה. כולם יחד, באותה חבילה, באותה ערימה, בארץ הצפופה הזו, וכולנו חייבים לתת יד להסכם. בראש ובראשונה – המנהיגים שלנו.

אני חושב, שביבי עשה מאמצים רציניים מאוד, עשה את הבלתי-אפשרי מבחינת דרך החשיבה שלו. אני קורא לערפאת לעשות אותם דברים. אני קורא לכולם ללכת לטובת ביטחון אזרחי מדינת ישראל. והרשות הפלסטינית. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אינני בוגר השב"כ, כל מה שאני חושב הוא לטובת עם ישראל, הציבור והאוכלוסייה.

בשעה זו שובתים רעב מול ביתו של ראש הממשלה עשרות סטודנטים, שמייצגים את מאות אלפי הסטודנטים במדינה. הם נתקלים בממשלה אטומה, צינית, שמצפצפת על דור העתיד של המדינה. על הזלזול והחוצפה של הממשלה הצעתי לחברי בסיעה להגיש אי-אמון בראש הממשלה, שאינו מוכן לסיים את המשבר שנמשך כבר חודש ימים; אי-אמון בממשלה שהרסה את הכלכלה ואת המשק, ממשלה שדרדרה את כולנו לאבטלה, למיתון, לצמיחה שלילית ועכשיו לאינפלציה דוהרת, ממשלה ללא מצפון וללא מצפן.

הסכם וואי הוא הרע במיעוטו, ולכן חשוב להדגיש שהאופוזיציה כולה תיתן גיבוי ותמיכה להסכם הזה, מתוך אחריות לאומית לקידום תהליך השלום, אבל חייבים להגיד את האמת: ההסכם הזה, שנחתם באיחור של למעלה משנה, הוא הסכם שנחתם בחוסר אמון. היום מתברר לנו, שהממשלה הזאת אינה רוצה ואינה יכולה לקדם תהליך שלום. מתברר שוב ושוב, שרק הליכוד לא יכול ללא תמיכת האופוזיציה והוא בעצם הופך למשותק.

מתברר היום לעם ישראל, שחזון ארץ-ישראל השלמה תם, מת, נקבר. נשארה אידיאולוגיה אחת, שאותה הובלנו במשך שנים, אידיאולוגיה אמיתית וצודקת, שמציעה פשרה, התפייסות והשלמה. נתניהו, שעשה ועושה אין-ספור זיגזגים, השלים גם הוא עם אוסלו ועם דרכם של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ושמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים. במאבק בין נתניהו לאוסלו, תהליך אוסלו ניצח. נתניהו הפנים, באיחור רב, שאין אלטרנטיבה אחרת.

אבל, אדוני היושב-ראש, לצערי, במקום שעם שלם ייהנה מפירות השלום, אנחנו נמצאים בבידוד מדיני. עם שלם מדוכא, והכול בגלל מבנה אישיותו של ראש הממשלה. אני רוצה לשאול כאן בכנסת, הלוא כשאתה הולך לשלום אתה הולך להתפייסות, הלוא השלום מיועד ליצור את היחסים בין העמים,

ומה נוצר? אנחנו גם הולכים לשלום, אבל אין לנו דרך חמה, כיוון של התפייסות, וחבל שכך; אנחנו גם נותנים, וקשה לומר שמקבלים.

אשר להסכם, אתמול שמעתי את ראש הממשלה בוועדת החוץ והביטחון, ובלשון המעטה, זו היתה הופעה מביישת. אין כל קשר בין ההצהרות על ביטחון ועל ההישגים לבין הכתוב בהסכם. מי שהבטיח הרים וגבעות תמורת 27% שהוא מחזיר שוב, כדרכו, מנסה להונות ולתעתע בעם בשקרים. צריך לזכור שהסכם הוא הסכם, ומה שחשוב זה מה שכתוב באנגלית. היום ברור ש-13% הובטחו עוד בדצמבר לאמריקנים. הפלסטינים למדו להעלות ציפיות מול ראש ממשלה לא אמין, שלא עומד בלחצים, וחבל חבל שהוא מביא אותנו למצב הזה.

אנו חוזרים ומדגישים, שהמבחן הוא בביצוע, ולאחר שיבוצע, אני מקווה שבהסכמה, נחליט על תאריך לבחירות מוקדמות. נפנה לציבור ונבקש את אמונו, ואחרי הבחירות נקים ממשלה רחבה, שתתקן את כל הפגצ'רים שראש הממשלה והממשלה הביאו עלינו, שתהיה ממשלה מאחדת שתביא שלום אמיתי, תבדוק את הביטחון ותראה מה טוב למדינה, תשנה את סדר העדיפויות, תעלה סוף-סוף חיוך על פני האנשים ותביא תקווה לעתיד ילדינו.

הייתי פונה אל ראש הממשלה מעל במה זאת ואומר לו: עלה לקברו של יצחק רבין, זיכרונו לברכה, ובקש סליחה.

אני רוצה לסיים ולומר, השלום הזה מאוד חשוב לנו, מאוד חשוב למזרח התיכון כולו. אולי זוהי התחלה שתביא, בסופו של דבר, לתהליך שיאפשר לחיות אחרת במזרח התיכון. תודה, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה; אני מאוד מודה לך. חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא. חבר הכנסת מקסים לוי, בבקשה. חבר הכנסת לוי, שמא תואיל בטובתך לעלות.

דוד צוקר (מרצ):

מה סדר הדוברים אחרי זה?

הי"ר ד' טל:

באישורי, חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, וברגע שייכנס יוכל לדבר, ולאחר מכן – חבר הכנסת כבל. הנה, הוא כבר הגיע, אז הוא ידבר לאחר מכן.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כל הדוברים, 120, ידברו על נושא הסכם השלום. ודאי שאומר כמה משפטים על הנושא, אם כי אתמוך בהסכם השלום. אני אומר את זה בדיעבד. יש כאלה ששואלים: איפה המפות? למה אנחנו לא רואים אותן? וכי המפות ישנו את דעתם? נדמה לי שאין מי שאוהב את ישראל יותר ואוהב פחות. פעם קראו למי שמצדד בתהליך השלום – שמאלן. האם יש בבית הזה ימין ושמאל?

מאז נבחרה הממשלה הזאת והצטרפו אליה לקואליציה, בקווי היסוד שלה נאמר שהממשלה תאמץ את תהליך אוסלו. מי שלא רצה את תהליך אוסלו לא היה צריך להצטרף לממשלה הזאת. על מה הצבועים האלה והצביעות הזאת היום? מי שיש לו אלטרנטיבה לתוכנית אוסלו, יקום וידבר כאן. אין אלטרנטיבה אחרת, דמגוגיה שלמה.

אדוני היושב-ראש, השלום החברתי בתוך מדינת ישראל מדאיג היום יותר מאשר כל דבר אחר. ראה מה קורה, את האטימות של הממשלה הזאת בנושא הסטודנטים, האטימות של הממשלה הזאת בנושא הפנימיות, משפחות אומנה, ילדים חוסים, ילדים שנמצאים במסגרות "אקי"ם", מפגרים מסכנים שנמצאים בפנימיות, והנה אנחנו רואים את האטימות של משרד העבודה והרווחה, כאשר בעיצומים של אותם עובדים במשרד העבודה והרווחה הם למעשה מגינים על שכרם, ואין לי כל טענה כנגד העובדים האלה. העובדים האלה משתכרים שכר מינימום, ולא רק שכר מינימום, אלא ממשלה אטומה זאת רוצה להוציא עובדים קבועים ולהכניס תקנים דרך חברות כוח-אדם, אלה השיטות שלה.

אבל המאבקים שנוצרים שם לא יכולים להיות על גבם של ילדים שנשלחים היום מהפנימיות. אתמול התקיימה ישיבת ועדת העבודה והרווחה, וקראנו לעובדים ולשר – הרי לא יכול להיות שהשר יתנער ולא יוציא צווי ריתוק, רק בנושא הזה של הפנימיות. הרי האסון החברתי הזה של ילדים מסכנים שנשלחים מהפנימיות גורם נזק בלתי הפיך. משפחות אומנה, שצריכים להצדיע להן כאן, מקבלות 1,600 שקל בחודש עבור ילד מאומץ בביתיהן, והנה הן מוצאות את עצמן שלושה חודשים בלי לקבל כסף.

כאשר אנחנו מכנסים את ועדת העבודה והרווחה, השר לא מופיע כדי להצדיק את הטענה מדוע בשבוע שעבר הוא לא הביא את הנושא לוועדת חריגים. היום אנחנו נמצאים במצב, שנגרם נזק קשה ביותר, אדוני היושב-ראש, ואני קורא לשר ולעובדים להפסיק להשתמש בילדים האלה כאמצעי לחץ על האוצר. נכון שיש אטימות של האוצר, שלא רוצה לבוא לקראת העובדים האלה, לתקן את שכרם בנושא שכר המינימום, ולתקן את העוולה, שהממשלה הזאת רוצה לפטר למעשה את כל עובדי המדינה ולהכניס חברות כוח-אדם. זאת מדיניות. אבל, אדוני היושב-ראש, שר העבודה והרווחה הוא חבר בקואליציה, ואם התקציב שהונח לפנינו מדבר על קיצוץ בנושאים חברתיים – ועל הנושאים האחרים לא אדבר, אדבר בשעה שידונו בנושא תקציב המדינה, הרי לך הסטודנטים שמפגינים בשביתת רעב, הפנימיות, נושא "אקי"ם" ונושא משפחות אומנה, נושאים שלא מעניינים את הבית הזה.

מה זה ההסכם הזה שיונח כאן לפנינו היום? כאשר לובן ההסכם הזה שיונח לפנינו, קראו "אסון" לממשלה היא שתמכה בתוכנית אוסלו, והיום פתאום קמים אנשים שלא מאמצים את תוכנית אוסלו – אלא יותר מתוכנית אוסלו.

נכון, אנחנו מגנים בחריפות את דבריו של ערפאת אמש על הרובים ועל מדינה פלסטינית, אבל אי-אפשר שלא לגנות גם את שרי הממשלה. כששר החוץ אומר: "תרצו, תתפסו כל גבעה", מה, זו לא הסתה? ואם מחר בבוקר המתנחלים האלה יגיעו לידי עימות עם אותם חיילים, העימות הזה זה לא הסתה? מה זה "תתפסו גבעות"? אין ממשלה בישראל? 9% מסכנים את גבולותיה של מדינת ישראל? 13% הם הסיכון הגדול ו-9% לא? זו הרי צביעות ממדרגה ראשונה.

צריכה להיות יד מכוונת, ולממשלה הזאת אין דרך, היא איננה יודעת מה קורה אתה. הרי אתה רואה את הפירוק של הקואליציה עצמה.

היו"ר ד' טל:

אדוני בעד ממשלת אחדות לאומית?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

מוטב היה לממשלה הזאת, שאין לה רוב, שתלך הביתה. ראינו רק לפני שבועיים, שחברי הכנסת מהמגזר הערבי הצילו את הממשלה הזאת בהצבעת אי-אמון. הממשלה הזאת בכל מחיר לא תבצע את מהלך השלום. כמו שהיא נכשלה בנושאים החברתיים, כך היא תיכשל גם בנושא השלום. אין לה דרך, אין לה קו. ממשלה שאין לה קו ואין לה דרך, צריכה ללכת.

ראינו את הבחירות לרשויות המקומיות. הליכוד התרסק בכל מקום, בעיירות הפיתוח ובכל מקום. המדיניות החברתית של הממשלה הזאת, והדרך שבה מנהלים את המשא-ומתן, היא לא דרך. "אין ממשלה בישראל", אמר את זה דוד לוי. יותר מזה, אין צדק. מימיני יושב חבר הכנסת עוזי לנדאו, לפני יושב חבר הכנסת בני בגין, ואתה רואה את חבר הכנסת דן מרידור, ואתה רואה את חבר הכנסת צבי הנדל – זו קואליציה? איזו קואליציה זאת?

לכן, נדמה לי שאני יכול לסכם את הדברים שלי: אנחנו – גשר תתמוך.

היו"ר ד' טל:

כאיש אחד?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

כאיש אחד, כך אני מקווה.

היו"ר ד' טל:

בלב אחד?

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת דוד מגן כבר הודיע שלא יתמוך, חבר הכנסת קליינר בוודאי לא.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת קליינר – לא. דוד מגן – לא.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

שלושה.

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת קליינר לא נחשב.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לא לפגוע בשום חבר כנסת.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

לנו אין רבנים שינחו אותנו.

היו"ר ד' טל:

לכן יש לכם בעיה. אולי אדוני מוכן להתייחס לשאלה, אם אתם מסכימים לממשלת אחדות לאומית.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

הרי לכל הש"סניקים שיושבים כאן, לאף אחד אין דעה – מה שיגיד המנהיג, זה מה שהם יעשו.

היו"ר ד' טל:

זה הדבר הטוב.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

יראו מפות, או לא יראו מפות, זה מעניין? מה שיגיד – יגיד. בגשר יש אנשים שתומכים בתהליך השלום, יש אנשים שיש להם חופש ביטוי, וכל אחד במסגרתו הוא נעזר.

דוד צוקר (מרצ):

גשר צר מאוד.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

גשר חרתה על מצעה – – –

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אולי תרשה לי, אדוני היושב-ראש, לעזור לחבר הכנסת מקסים לוי. כל מי ששם משפחתו מתחיל בלמ"ד תומך בהסכם.

דוד צוקר (מרצ):

עד למ"ד זה בעד, ומלמ"ד זה נגד.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

שמענו היום התנגדויות של חברת הכנסת דליה איציק ושל חבר הכנסת אבי יחזקאל.

היו"ר ד' טל:

שקרא להם "לפלפים".

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

ברשותך, היושב-ראש, אני רוצה לסכם. עם כל הכבוד לחבר הכנסת דדי צוקר ולחברי הכנסת, לגשר יש מצע, והמצע שגשר הלכה אתו הוא לאמץ את תוכנית אוסלו.

איתן כבל (העבודה):

לא כולם בגשר יודעים לקרוא את המצע.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

לכן, גשר החליטה, שאם קליינר לא רוצה לתמוך בהסכם – זו דעתו, ואין כופים את דעת הרוב.

איתן כבל (העבודה):

נראה שהוא לא קרא את המצע.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

העיקר שיתמוך בסטודנטים.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לסכם ולומר, בלעדי כל אלטרנטיבה, כל האנשים שיעלו לכאן יגידו לך, שאם הממשלה הזו לא רוצה ללכת לתוכנית אוסלו, שתאמר לעם שהיא איננה חפצה ללכת לתהליך שלום, ואולי גם המפד"ל יעלו לכאן ויציגו תוכנית חדשה, זה רעיון – אבל אני לא שומע מאף אחד אלטרנטיבה אחרת.

לכן, אני חושב שיש רוב בבית הזה לתהליך השלום, אבל אין רוב בבית הזה לנושאים החברתיים הבווערים במדינת ישראל.

היו"ר ד' טל:

ואין רוב בבית הזה להפלת הממשלה.

תודה רבה. אני מאוד מודה לך. חבר הכנסת איתן כבל יעלה ויבוא.

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול, אני רוצה להתחיל ולומר, שאני מתכוון להצביע בעד ההסכם שיונח כאן.

יתירה מזו, גם אם, כפי שאני מניח, עלול להיווצר מצב שההצבעה הזאת תהפוך להצבעת אמון או להצבעת אי-אמון בממשלה, גם אז אני אתמוך, וזה לא יאמר שאני תומך בבנימין נתניהו ובממשלתו. אם זו הדרך בשבילי לתמוך בהסכם, אז מתוך שלא לשמה בא לשמה – גם את זה אני אעשה.

אני פחות מתייחס להסכם בהיבט של הסכם ששונה מאוסלו או דומה לאוסלו; זה פחות חשוב. בנימין נתניהו רצה לעשות קמפלז' כלפי הציבור – הוא רצה להראות שהוא דואג יותר, שהוא שומר יותר על מדינת ישראל, וזה עזר לקבוצה נוספת בחברה הישראלית – למפד"ל, או לחלק מהמפד"ל, להצטרף למקהלה שקוראת לו "השקרן", אבל בסופו של עניין – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת האשם מחאמיד. חברת הכנסת דליה איציק, שמא גברתי תואילי בכבודך כי רב הוא לשוב למקומך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה נושא מאוד חשוב, אדוני, הוא קשור בנושא הזה.

היו"ר ד' טל:

זה קשור בנושא הזה?

דליה איציק (העבודה):

זה בנושא של השיעור.

איתן כבל (העבודה):

לגופו של עניין, ואם לרגע אהיה סניגור של נתניהו, אני חושב שלא ברצונו הוא הפך להיות חלק מאותם תהליכים היסטוריים שמפרקים את הימין וגורמים לכך שהמפד"ל מבצעת הצבעה – ומי פילל ומי האמין, שהמפד"ל, שמבחינתי ולפי תפיסת עולמי, כמפלגה שנמצאת בקונסנסוס, הפכה להיות מפלגה ימנית קיצונית, יש בה רוב של למעלה מ-50%, בוורסיה כזו או אחרת, שאומר להישאר בממשלה; דהיינו, לא להפיל את ההסכם.

היו"ר ד' טל:

ניסן סלומינסקי, זו פרשנות מרחיקת לכת?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אם יצביעו נגד – – –

איתן כבל (העבודה):

ידידי חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, אותי לימדו שלא חשוב מה שאתה חושב.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

זה אולי מאהבת כיסא, זה לא מאהבת ההסכם.

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, תבדוק בסטנוגרמה, אמרתי שהם אהבו את ההסכם? אמרתי: מתוך שלא לשמה בא לשמה, וזה מה שחשוב לי.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי אומר: אהבו את הכיסא, לא את ההסכם.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

גם.

איתן כבל (העבודה):

לגופו של עניין, מבחינתי, אנחנו עדים לתהליך היסטורי, שהקבוצה שמתנגדת לשלום נדחת יותר ויותר לשוליים.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

היא היחידה שאוהבת את השלום באמת. אני יודע מה יקרה בעוד חצי שנה – – –

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, את הסיפורים המצחיקים האלה נספר לילדים שלנו לפני השינה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני יודע מה יקרה בעוד שנתיים, כבר עברנו את זה.

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי ידידי, יש לי בקושי חמש דקות, תרשה לי.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אתה מדבר רק אלי.

איתן כבל (העבודה):

יש לי ברירה? כל השאר תומכים פה. למי אני אדבר? גם כך אני מדבר אל מול המצלמה בלבד, אז אני שמח, אני נותן "סרב", אתה מחזיר, אבל לא צריך להיסחף. לגופו של עניין, אני רוצה להמשיך ולומר, ששמעתי פה אתמול את ראש הממשלה, איך היה שם? ייתנו – יקבלו, יקבלו – ייתנו. איך זה היה? ירצו – לא יאכלו, כן יאכלו, לא יאכלו.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

יקבלו ויקבלו.

דוד צוקר (מרצ):

ירצו – יאכלו, לא ירצו – לא יאכלו.

איתן כבל (העבודה):

אז אני אומר לך, חבר הכנסת סלומינסקי, אני פונה אליך, אני חזרתי משירות מילואים, ומה שמתבצע בשטחים על-ידי המתנחלים, בגיבוי הממשלה או בהעלמת עין של הממשלה, זה המכשול הגדול ביותר לשלום. מצד אחד, ראש הממשלה עומד כאן ואומר: ירצו – יקבלו, יקבלו – ירצו, ומצד שני, בפועל, בשטחים של יהודה ושומרון מתבצעת באופן יומיומי פלישה ועוד פלישה ועוד איזה טלמון-ה' ששומרים עליו כוחות של צה"ל, וכל האזרחים שנמצאים שם – אפילו אי-אפשר להעלות אותם על טוסטוס עם סירה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אל תדאג, זה קרה כשאתם הייתם בשלטון – – –

איתן כבל (העבודה):

אני דואג. מה זה משנה מה היה? אני מספר מה עכשיו. מה היה? זה בכלל לא מעניין אותי מה היה. אני מדבר על מה שקורה בפועל.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

איתן כבל (העבודה):

ובפועל, כשראש הממשלה פונה אל ערפאת, ובצדק, בצדק רב, כי השלום הזה, יקשה עלינו לקבל אותו בלי ביטחון – אבל, יש כאן עניין של הדדיות. וההדדיות צריכה להיות גם מצד מדינת ישראל. הבעיה הגדולה שלנו בהסכם הזה היא חוסר אמינות מוחלט בין הצדדים. ואם יושב-ראש הישיבה יאפשר לי – – –

היו"ר ד' טל:

אאפשר לך רק משפט אחרון – – –

איתן כבל (העבודה):

תאפשר לי משפט אחרון, ואומר כך: אתה יודע מה כתוב בסוף ספר שופטים? המשפט האחרון, הפסוק האחרון: "בימים ההם אין מלך בישראל – איש הישר בעיניו יעשה".

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת כבל. חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, שש דקות לשם שינוי.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

שבע דקות.

היו"ר ד' טל:

רשום לי שש דקות, אדוני. אלא אם כן סגנית המזכיר תורה לי – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, איתן, אני ממש אהבתי את הסיום שלך, שחזרת למקורות, לספר שופטים. מה קרה עם פרשת השבוע? לא היית בבית-הכנסת בשבת? לא קראת את הפסוקים של פרשת השבוע? מה נפלת על ספר שופטים דווקא?

איתן כבל (העבודה):

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לא, מדובר על תהליכים היסטוריים, ושכחנו את ההיסטוריה, לפחות של התנ"ך. הכול מתחיל אצלנו. אנחנו מתחילים את התהליכים ההיסטוריים, אנחנו רואים את הפסוקים, שכחנו את הכול. חבל.

אבל, בכל אופן, ראש הממשלה חתם על הסכם, שהוא רע מאוד גם לעם ישראל וגם לארץ-ישראל. הסכם שבו מחזירים מולדת, הסכם שבו קורעים איברים מגופה של אמא. הסכם שאין בו לא שלום, לא ביטחון, ואפילו שקט, ולו קצת שקט אין בו. כי הרי מה יקרה? יעברו שלושת החודשים. קנינו בזה שקט? שום דבר. ביום שייגמרו שלושת החודשים מייד יגיד ערפאת, שאין הסדר קבע, יש נסיגה שלישית, אני דורש 40%. ראש ממשלתנו, גיבור כארי, יגיד: לא, אבל אני החלטתי 1%. בסדר, ערפאת אומר 40%, זה דורש 1%, אז מה יקרה? עוד הפעם, מה שיש לנו היום יהיה בעוד שלושה חודשים. ואז, מלכו של עולם, קלינטון, יזמין אותם לאיזה נהר אחר וישבו ויגמרו עם עוד אחוזים, וככה נתגלגל ונתגלגל.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סלומינסקי, תרשה לי, היות שאני לא רואה את חברי הכנסת באולם, למען הסר ספק, שלא יאמרו שלא קראו להם, אני מודיע: לאחר חבר הכנסת סלומינסקי יהיה השר אלי ישי, לאחר מכן – חבר הכנסת יוסי כץ, חבר הכנסת משה פלד, חבר הכנסת יונה יהב, חברת הכנסת סופה לנדבר וחבר הכנסת שלום שמחון. אני לא רואה אותם כאן באולם, ולאחר מכן אני אקרא את שמותיהם ולא אאפשר להם לבוא. האם אדוני יסכים לשאלה? אם לא, אני אאפשר לך להמשיך.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

כן, אבל תחזיר לי רק את שש הדקות.

היו"ר ד' טל:

תקבל את כל הזמן שהיית צריך. שאלה, לא מפרשת השבוע.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

ההיפך, אדרבה, שיגיד.

איתן כבל (העבודה):

הגישה שאתה מציג היא, שלעולם לא יהיה שלום.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לא שמעת את גייתי.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

הוא לא אמר.

איתן כבל (העבודה):

זה לא מה יהיה בעוד שבוע. אם יהיו אין-סוף – – כל העניין הוא מידת הרצון.

היו"ר ד' טל:

תודה. בבקשה, חבר הכנסת סלומינסקי, ועכשיו בלי הפרעות.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני אענה לך. אני רוצה שלום. אני לא יודע אם אני מוכן לוותר או לא, אבל מה שאנחנו הולכים לעשות היום זה לא שלום. זה בסך הכול לתת לו את מה שהוא רוצה. נתנו לו כבר נשק, אנחנו נותנים לו מדינה, ובמקום שהוא יזרוק עלינו אבנים, ואנחנו נדע אולי להתמודד עם האבנים, או לא, תהיה לו מדינה 200 מטר מכפר-סבא. אתה תחזור להיות עיירת ספר, שכחת את זה. זו מדינה עם טילים, יהיה לו נמל, יהיה לו הכול. ואנחנו מספקים לו את הכול. ואז, מה שלא ניתן לו, וגם כשאתם תהיו בשלטון לא תסכימו כבר לתת לו, את רצועת החוף לא תסכימו לתת, אז הוא ינסה לכבוש במלחמה, ואז הוא יהיה חזק פי אלף מכפי שהוא היום. לקראת זה אתה מוביל. ואתה יודע את זה, וכולם יודעים. ואני אומר לך, שלא תגידו בעוד חמש שנים או שבע שנים: לא ידענו, לא הבנו. אז אל תדבר

אתי על שלום. אתם רוצים לקנות שקט של רגע, שקט של דקה, ומוכנים לוותר על דברים בסיסיים. שאלת, אז אני עונה. עכשיו אחזור לנושא.

ההסכם הזה הוא הסכם יותר גרוע מהסכם אוסלו. עד כדי כך. בהסכם אוסלו רבין לא העז לחתום על הדדיות בטרור. להשוות אותנו אליהם. ויותר מזה, אם נרצח ערבי וצה"ל והשב"כ וכולם מחפשים את הרוצח, יקום ערפאת ויגיד: לא, רבותי, כל זמן שאתם לא מוצאים, גם אני לא עושה שום דבר. יש הדדיות. יש דרישה לביטול האמנה. כלומר, היתה דרישה לביטול האמנה במל"פ, ובהסכם הזה כבר אין, כמה שראש הממשלה יסביר. אין הנושא של צמצום המשטרה, כתוב שהם יגישו רשימות. אז מה? הגישו רשימות, אבל אין אפילו הדרישה לצמצום, מה שיש באוסלו. הסגרת רוצחים – לפחות באוסלו היתה דרישה כזו. בהסכם הזה כבר ויתרו. הוא כל כך רע, שכל ועדת החוץ והביטחון, על הקואליציה והאופוזיציה, שבה ותקפה אותו ללא ליאות. הוא כל כך רע, שלא נמצא לו אפילו רוב חיובי בממשלה, רוב משפטי כן אבל לא רוב מוסרי. מתוך 17 רק שמונה, שהם לא רוב, הצביעו בעד. עד כדי כך הוא רע. לא מצאתי מישהו שידבר בזכותו.

ולכן, אני פונה אליכם, למערך ולדליה ולכל האחרים, שאתם כל כך תוקפים את ההסכם, למה אתם מצביעים בשבילו? תחזירו אותו, תגידו לראש הממשלה: אנחנו הולכים על כיוון כזה, אבל תחזרו עם הסכם יותר טוב. לא עם הסכם שהוא בושה. אבל לא, אתם, המערך, גם כן שותפים לעסק הזה, אז שלא תעזו לדבר עליו ועל ההסכם כשאתם עצמכם מצביעים עליו. אנחנו נראה את המפות היום, וכל מי שאכפת לו משהו מההתיישבות – ומפלגת העבודה, לצערי, כבר הפסיקה; פעם היא היתה מפלגת ההתיישבות, פעם היינו ביחד, היא שכחה מזה עכשיו – שיראו 18 יישובים נהפכים לנצרים נצורים, שכל הגנתם תימסר עכשיו לטוב לבו של ערפאת. ואנחנו נצביע בעד זה. ואחר כך, אם יקרה משהו, מישהו מאתנו, מהציבור שהצביע בעד, יוכל להגיד שידינו לא שפכו את הדם הזה?

ערפאת, הוא רוצה שלום? רק שתי דוגמאות מהיום: ערפאת מודיע קבל עם ועדה: תהיה מדינה שבירתה ירושלים, ואנחנו נגן ברובים על זכותנו זו. מה זה נגן ברובים? אם נצטרך, נהרוג גם יהודים. הוא אומר את זה לקהל של אלפים. זה מה שהוא מתכוון. כשראש הממשלה מאיים באיזה איום, אז לטלוויזיה שלנו הוא מודיע שהוא רוצה את השלום. לא להם. אליהם הוא ממשיך לדבר. והוא ממשיך שם ואמר, שאנחנו הולכים להסכם על כורחנו, כהסכם קורייש, ואת זה הוא אמר השבוע עוד הפעם. ואנחנו מעלימים עין וממשיכים.

דבר נוסף: שמענו היום בוועדת החוץ והביטחון, שהרשות פונה ל"חמאס" בבקשה, לפחות לטענת ה"חמאס" וחלק מראשי הרשות: תפסיקו את הפיגועים לשלושה חודשים, עד שנקבל את מה שצריך. ומה אחרי שלושה חודשים? זה יימשך. ואנחנו, בעיניים פקוחות הולכים ועושים את ההסכם הזה ומצביעים עליו, ועוצמים עיניים. ערפאת רוצה שלום. אוי לאותה בושה.

ואני רוצה לפנות אל ראש הממשלה בשני משפטים: אתה, ראש הממשלה, יודע שההסכם הוא כל כך רע, ואתה הולך ומנסה לפאר אותו בהסברים, שאתה עצמך מסתבך בהם מרגע לרגע. אתה יודע גם שערפאת לא יבצע את חלקו והוא לא מתכוון לבצע את חלקו. הוא לא מתכוון להילחם בטרור, והוא יקים מדינה וכל מה שאתה אומר. אתה יודע את כל זה. הרסת את המחנה הלאומי. הרסת את כל התקווה שעוד היתה. הרסת את הכול, את כל האמונה בארץ-ישראל.

מדוע אתה פועל כך? למה? ויש לי רק תשובה אחת על זה – שאתה, ראש הממשלה, לא מאמין בלבך בהסכם, אתה בז לו, אבל בכל אופן, אתה הולך בנתיב של ההסכם הזה. כשאדם לא מאמין במשהו והוא הולך ועושה אותו, אז כך הוא נראה: מבולבל, לא ברור, לא מבין, ורק נזק יצא מזה.

ברגע האחרון, בעת נעילת שער, אני פונה אליך, אדוני ראש הממשלה, ואומר לך: תחזור לעצמך, תחזור למה שאתה מאמין בלבך, ואם כך תעשה, לפחות תלך בדרך ברורה, שאני חושב שגם תוביל לדרך נכונה. בדרך הזאת לא יצא לא כך ולא כך – תישאר קירח מכאן ומכאן.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, שאלה קצרה, ברשותך: מדוע, אם כן, אתם פועלים כך, מצביעים נגד ההסכם, ועדיין נשארים בממשלה?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

שכחתי רק לסיים ולהגיד, שאני ומפלגתי, לרבות השרים – אלא אם כן זה יהיה עניין של אמון, אז אני לא יודע מה הם יעשו – נצביע נגד.

לשאלה ששאל היושב-ראש, מדוע השרים יישארו לשבת בממשלה הזו – זו שאלה גדולה, שאלה נכונה, שגם אני שואל אותה.

היו"ר ד' טל:

שצריכה עיון.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

שגם אני שואל אותה.

היו"ר ד' טל:

תודה, אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת יוסי כץ – בבקשה, אדוני. אחריו – חבר הכנסת משה פלד, ואחריו – חבר הכנסת יונה יהב וחברת הכנסת סופה לנדבר וחברת הכנסת דליה איציק, שכבר דיברה.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה לומר משהו בשבחו של קודמי, חבר הכנסת סלומינסקי. אתה בהחלט נמנה עם אלה שעבורם האידיאולוגיה יותר חשובה מהכיסאולוגיה, ואני רק מקווה ומתפלל שראש הממשלה לא ייעתר לפנייה שלך, כי גם אני מוטרד, מאוד מאוד מוטרד, ממדיניות הזיגזג של ראש הממשלה, שיום אחד הולך בכיוון אחד ויום אחר הולך בכיוון אחר, הפוך ומנוגד, ויוצר תחושה של חוסר ודאות.

האויב הכי גדול בכל מערכת יחסים – בין בני זוג, בין עובדים למעביד, ובוודאי במערכת היחסים הרגישה והסבוכה שיש לנו עם שכנינו – האויב הכי גדול הוא חוסר הוודאות, חוסר העקביות; עד כדי כך שכל אחד מאתנו שואל את עצמו: האם באמת ובתמים מתכוון ראש הממשלה לצעוד במסלול הזה, שיוביל סוף סוף, אחת ולתמיד, למערכת של שלום בינינו לבין הפלסטינים, דבר שיביא בעקבותיו למערכת של שלום בינינו לבין כל מדינות ערב?

ולכן לא פלא שאתה פונה אליו, כי אתה, מהכיוון השני, יש לך איזה זיק של תקווה שראש הממשלה בעצם לא רוצה, וזה חבל. אבל אני מקווה שמותר לי לומר לך: אל תשלה את עצמך. הצעד הזה בכיוון השלום, הצעד הזה בכיוון הפיוס, הצעד הזה שיביא בסופו של דבר לכך שלא רק ששני העמים יחיו זה לצד זה, אלא גם תהיינה שתי מדינות שתחיינה זו לצד זו – הוא צעד בלתי נמנע.

כאשר יצחק רבין, ראש הממשלה שנרצח, חתם על ההסכם, הוא לא חתם משום שהוא אהב כל כך את אלה שמנהלים אתנו את המשא-ומתן; לא משום שהוא ערג להסכם הזה, אלא משום שהוא הגיע למסקנה שאין דרך אחרת. אני יכול לומר לך ולחברי הכנסת: שלושה חודשים לפני חתימת הסכם אוסלו ישבנו בלשכתו של ראש הממשלה רבין, ואני טענתי באותה ישיבה – הייתי אז ממלא-מקום יושב-ראש הסיעה – ואמרתי לראש הממשלה: תנהל משא-ומתן ישיר עם אש"ף, אל תלך בדרך של טלפון שבור, אחוז את השור בקרניו ותנהל משא-ומתן ישיר עם אש"ף. וראש הממשלה, בתנועת היד המפורסמת שלו ובפנים אדומות, מובן שהתנגד לזה והביע את מחאתו והתנגדותו לרעיון הזה בכללו. אבל לא היתה ברירה, וגם הוא הגיע להכרה הזו. מר ביטחון הגיע להכרה הזו, שאין ברירה, ולכן הוא יכול היה, בכל פעם, גם אחרי מעשי טרור נוראים, להתייצב מול פני האומה ולהגיד: אין ברירה, לא ניתן לקיצונים לטרפד את תהליך השלום.

ומלה נוספת: אנחנו בסופו של דבר מכירים את הסיפור על דוד ועל גולית ואנחנו יודעים שהכול יכול להתרחש, אבל אם אנחנו בודקים את מערכת היחסים, אנחנו יותר מדי חזקים. איפה הביטחון שלנו? אנחנו אומה כל כך חזקה, שיש לה כל כך הרבה יכולת, אלא מה? במערכות כאלה, כשאתה מנהל מלחמה מול עם שנלחם לעצמאותו, מול עם שלוחם לשחרור אדמותיו, אין לך שום סיכוי לנצח. אתה צריך להילחם נגד טרור, אתה צריך לעשות את הכול, אבל בסופו של דבר, אם תחשבו על זה, אין סיכוי לנצח עם שלוחם על עצמאותו, וזה עצוב, אבל – – –

היו"ר ד' טל:

אתה מסכים לשאלה?

יוסי כץ (העבודה):

כן, אני מסכים, בוודאי.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פלד, בבקשה, שאלה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

כידיד אני מציע לך, כאיש מפלגת העבודה, לא לחזור על ההצהרה הזאת שאנחנו חזקים, שאנחנו גדולים, שלא יצליחו לנצח אותנו.

יוסי כץ (העבודה):

לא, להיפך.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אגב, שמעתי שגם הרמטכ"ל לשעבר אמר את זה, זה כתוב בעיתון. מפלגת העבודה – – –

יוסי כץ (העבודה):

לא, עם כל הכבוד, זאת לא שאלה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

יוסי כץ (העבודה):

סליחה, תרשה לי. אני אתן לך תשובה. קודם כול, אני הדגשתי וחזרתי והדגשתי: מי שסומך רק על חרבו לא ינצח עם שנלחם על עצמאותו. ואני חושב שרוב הציבור במדינת ישראל תפס את הנקודה הזו. התמיכה של 100 חברי כנסת בהסכם חברון, בהסכם וואי, בהסכם קמפ-דיוויד, היא משום שאנחנו מבינים שהדבר שמבטיח את ביטחונה של מדינת ישראל הוא שלום ושאינן סיכוי להילחם מול מי שנלחם על עצמאותו.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

וגם את יפו וחיפה תחזיר?

יוסי כץ (העבודה):

אני רוצה לסיים את הדברים שלי, סליחה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

היו"ר ד' טל:

הוא מבקש לסיים.

יוסי כץ (העבודה):

ברשותכם, אני רוצה לסיים ולשלוח תנחומים למשפחות החללים בלבנון. אני רוצה לומר לכם, אני עצמי אבא לבן שמשרת בלבנון, וכמה שעות לפני פרסום הידיעה, אתם יודעים, בכנסת כבר מדברים, ואני משוכנע שהחרדה שמילאה אותי ממלאת אלפי משפחות במדינת ישראל וגורמת להן פרפורים בלב. אני באמת משתתף בצערן של המשפחות ושולח ברכה של החלמה לפצועים. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת כץ. חבר הכנסת משה פלד, אחריו – חבר הכנסת יונה יהב, ואחריו – חברת הכנסת סופה לנדבר וחבר הכנסת שלום שמחון. חמש דקות.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, להבדיל מחבר הכנסת יוסי כץ, קודמי, אני מתחיל בתנחומים. נדמה לי שהמכה שקיבלה אתמול אותה פלוגת גולני בדרום-לבנון היא מכה קשה ואנושה. אני רוצה לפתוח בתנחומים לשלוש המשפחות השכולות.

אני גם מוצא לנכון להעביר מכאן ברכת רפואה שלמה והחלמה מהירה לפצועים שעדיין בבתי-החולים – ב"זיו" בצפת וב"רמב"ם" בחיפה – שיחזרו מהר הביתה וליחידה שלהם.

לדברי לעצם ההסכם. אני מצטרף לאלה שמציעים תמיד להאמין לערבים, להאמין ליאסר ערפאת בכל אמירותיו, בכל דרשותיו, בכל הכרזותיו. נדמה לי שתמיד התגשם מה שהוא אמר.

אני רוצה להציג בקצרה קטעי הכרזות של יאסר ערפאת, רק מהשנה האחרונה. אגב, יש בספריית הכנסת ערימה כזו של תיקים – חצי מטר נייר – רק על ערפאת, ואני מציע לחברי הכנסת להיכנס לספרייה ולעיין קצת בהכרזותיו של ערפאת ולראות בדיוק שדרכו איננה לשלום.

יונה יהב (העבודה):

מה האלטרנטיבה?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

ביוני 1998, בסך הכול לפני חמישה חודשים, ערפאת אומר: "מטרתנו היא להשיג נסיגה ישראלית מלאה מהשטחים הכבושים". כותרת בעיתון.

באוקטובר 1998, בסך הכול לפני חודש, אומר ערפאת: "הסכמי אוסלו מעניקים לי זכות להכריז על מדינה". ואני מאמין לו שהכרזת המדינה היא אחד החורים שעליהם דיבר רבין, זכרו לברכה. זה אחד החורים באותו הסכם.

יונה יהב (העבודה):

אתה מאמין לו או שאתה לא מאמין לו?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אחד החורים באותו הסכם, כי רבין, זכרו לברכה, התנגד להקמת מדינה פלסטינית. אני מציע להקשיב לו היטב, לאן הוא מוביל, לאן הוא הולך, זה מה שאני מציע.

מאי 1998, לפני שישה חודשים בלבד: "מבחינתנו ירושלים איננה מאוחדת". שמעת היטב, חבר הכנסת זיסמן? "מבחינתנו ירושלים איננה מאוחדת", כותרת; הכרזה של ערפאת. הוא אף פעם לא אמר את זה בחשאי, תמיד הוא אמר את זה לפני קהל רב.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

על זה אין לנו הסכם אתו.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

יולי 1998, לפני חמישה חודשים: "ערפאת הזמין את קדאפי להתפלל בירושלים כשתהיה בירת פלסטין".

פברואר 1998: "ערפאת מזהיר בנאום ברמאללה: 'האינתיפאדה הפלסטינית תתחדש'". שיא השיאים, ערפאת בינואר 1998: "אנחנו מוכנים להתחיל מחדש שבע שנות אינתיפאדה". הנה כותרת בעיתון, זה הכול.

בוגי יעלון, ראש אמ"ן, לפני חמישה חודשים, ביולי 1998: "ערפאת מטפח תשתית טרור". כך אומר ראש אמ"ן לפני חמישה חודשים. כותרת בעיתון.

שיא השיאים, כמובן, הוא הקרב על ירושלים, "נאום הרובים". הנה האמירות של עראפת: "אנחנו נגן על ירושלים ברובים". כל ההסתובבות שלו אתמול סביב ההכרזה הזו לא שווה כקליפת השום.

מסמך המיגון של מערכת הביטחון, הנקרא "חליפות מיגון", הוא חלופה מפוכחת של ממשלת נתניהו למושג "מזרח תיכון חדש" של פרס. אין בו שמץ של אשליות על שלום בטוח או על כיסופים לעתיד טוב יותר, כפי שאפשר היה לצפות מהסכם שעלה לנו 1,500 קילומטרים רבועים ו-750 רוצחים משתחררים. הסכם שלום נורמלי, חבר הכנסת יהב, מבשר פינוי שדות מוקשים, הריסת חומות, פתיחת גבולות, שחרור לוחמים הביתה וכיתות חרבות לאתים. ההסכם הזה מבשר בדיוק את ההיפך הגמור. ההסכם הזה מבשר את העימות הבא, הוא מבשר את המלחמה הבאה, ועל-פי דבריו של ערפאת, רוביהם של לוחמיו כבר מוכנים.

ערפאת נשבע להילחם בטרור, אז למי, לכל הרוחות, התוכניות של צה"ל? למיגון היישובים. כך מתכוננים לשלום? אלו הכנות למלחמה. גדרות ופנסים ושערים וזרקורים וג'יפים ממוגנים ונגמ"שים וכו' וכו'.

לממשלת המחנה הלאומי בראשותם של נתניהו ושרון קל יותר למגן את בית-אל ואת חומש ואת כדים, מאשר להפיח רוח קרב בציבור העיף. אני שוב מזכיר את רבין, זיכרוננו לברכה, שאמר על הציבור, שחוסנו הלאומי והפנימי נחלש ונפגם בשנים האחרונות.

כל האחריות לשפיכת דמם של יהודים יקרים בארץ-ישראל תרבוץ על ראשי מדינה, על ראש הממשלה, על שר החוץ, על שר הביטחון ועל הממשלה כולה ועל הכנסת הזו שתצביע בעד ההסכם הזה.

אני מציע לחברי הכנסת להתנגד להסכם הנורא הזה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת יונה יהב, בבקשה, חמש דקות. אחריו – חברת הכנסת סופה לנדבר, ואחריה – חבר הכנסת אופיר פינס.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אתמול הסתובב שר החוץ אריאל שרון במסדרונות הכנסת מלווה בסטודנטים שעל דש בגדם היתה כתובת: דורשים פשרה וחזרה ללימודים. קבוצת הסטודנטים הזאת, שטופחה ומטופחת על-ידי אריאל שרון, היא רק סימן ואות לדרך הפוליטית והמדינית שהוא מנסה ליישם ולא רק מהיום. אפשר לקרוא לה בכותרת: "משת"פים". זה ניסיון לפוצץ מבפנים מוסדות דמוקרטיים, מוסדות יציגים. הוא ניסה לבצע את זה בלבנון, הוא ניסה לבצע את זה ברשות הפלסטינית, היום הוא מנסה לבצע את זה בתוך הגופים היציגים של התאחדות הסטודנטים בישראל.

זאת לא השיטה. השיטה היא לעמוד באומץ ועל בסיס של שווה מול שווים עם אותם מנהיגים שהעם הפלסטיני בחר כדי לייצג אותם, ולא אותנו, ולנסות להגיע להידברות על בסיס של שווה מול שווים. אם לא נצליח בכך, נכניס את המזרח התיכון לטלטלה של מלחמה לעוד 100 שנים. היום יש לזכור, שהתנועה הלאומית הציונית נלחמת בתנועה הלאומית הערבית כבר 100 שנה. קם דור חדש בשני צדי המתרס שאומר: די, מספיק למלחמה.

שמעתי פה את מורי ורבי פרופסור שאקי, שזועק מרה על זכותנו ההיסטורית על כלל ארץ-ישראל. אני בטוח שאין בבית הזה יהודי שחולק על הבשורה הזאת. רק הוא שכח את אשר לימד אותי בפקולטה למשפטים; לפעמים בית-המשפט העליון נמנע מלבצע צדק כאשר עצם הביצוע של הצדק יוצר עוולה. במשך 2,000–2,500 שנה נוצרה איזו סיטואציה במזרח התיכון, ואנחנו חייבים לחיות עם אותה סיטואציה חדשה, אף שתיאורטית יש לנו זכות על הארץ הזו.

אני נזכר בביקור שביקרנו, עשרה חברי כנסת, בפולין, במסגרת "מצעד החיים". כשהגענו לאושוויץ הסתובבתי בקרמטוריום יחד עם חברי נסים דהן, הסתובבנו שלובי זרוע והמומים. לשנינו זה היה ביקור ראשון. אז פתאום נפלט לי ואמרתי לו: נסים ידידי, ראה, הורי הגיעו מהמדינה שהעלתה אותנו על הרכבות והביאה אותנו לקרמטוריום הזה; המדינה שהגיעה לשיאי השיאים מבחינה תרבותית ומבחינה של הישגים טכנולוגיים. ואתה, נסים ידידי, הגעת ממדינה מוסלמית, שמעולם לא עלה שם על סדר-יומה הרעיון להשמיד את העם שלנו; מעולם, מעולם לא הגיעה לכדי מיצוי של אפשרות כזאת, לעשות רע למיעוט היהודי שישב בקרבם. הוא שאל: ומה המסקנה שלך מהאמירה הפתאומית הזאת? עניתי: אנחנו יכולים להשתלב במזרח התיכון ואנחנו יכולים ליצור פה, יחד עם המוסלמים והערבים שנמצאים כאן, גן עדן של ממש. יעלה על דעתו של מישהו, שאנחנו מסוגלים לעוד 100 שנה

של התכתשויות, לעוד 100 שנה של הקזת דם? אנחנו לא מסוגלים לכך ואנחנו לא יכולים לקרוא לזה רפיון. אלה תשלומים כבדים מדי, שאנחנו לא מסוגלים לעמוד בהם.

כל נציגי הימין בבית הזה, שעלו לבמה הזאת וכתשו עד דק את ההסכם, לא באו עם פתרון של ממש. מה הם מציעים? שאנחנו נמשיך לחיות על חרבנו עוד 100 שנה? האם זה בכלל ייתכן? מה האלטרנטיבה שהם מציעים לאותו הסכם וואי, שהלואי שהיה נחתם לפני שנתיים, ולא היינו מגיעים למצב שמשכנו את הזמן, הסתכסכנו עם חצי עולם ואיבדנו את אמינותנו?

הרי מה תכליתו של ההסכם הזה? – לבנות בסיס עמוק של אמינות בין שני הצדדים, והאמינות הזאת היא אפשרית. אני מבצע זאת על בסיס יומיומי עם הפלסטינים, בשקט ובצנעה, רחוק מעיני הזרקורים, בכך שאנו יוצרים היום מערכת מאוד עקבית של שיתוף פעולה על בסיס מוניציפלי. אין לנו ברירה, אי-אפשר להיפרד זה מזה, החיים הם הרבה יותר חזקים.

אני מאמין שההסכם הזה, למרות הביקורת המשפטית שיש עליו, הוא הסכם חשוב וטוב, הוא הסכם שממשיך מסכת הרבה יותר כוללת של הסכמי אוסלו, ואני שמח שדווקא בנימין נתניהו וממשלתו הם שהביאו אותנו למצב של הפעימה הנוספת. תודה.

הי"ר ד' טל:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת יהב. חברת הכנסת סופה לנדבר, בבקשה. אחריה, כאמור – חבר הכנסת אופיר פינס-פז.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, דווקא היום, ביום שאנחנו צריכים להצביע, אני נזכרת בבוקר – אלה היו שעות מוקדמות, 05:30, צלצול מדאיג היה בבית אצלי. ניגשתי לטלפון, ב-05:30, והקול של העוזרת הפרלמנטרית שלי, קול רועד הודיע לי: כנראה ב-00:30 היתה הודעה בתקשורת, כנראה בן של דודי רוזנפלד, מנהל מחלקת קליטת עלייה בעכו, נהרג בלבנון. זה היה רק לפני כמה חודשים. ואני לא אשכח את ההלוויה בבית-הקברות, אלפי אנשים עמדו שם, רק לפני כמה חודשים. אני לא אשכח את זה לעולם. ודודי רוזנפלד, ידיד שלי, כאשר התקשרתי, בקול רועד, נמוך, בלי בכי אמר: כן, זה בני, הוא נהרג שם בלבנון.

אנחנו עמדנו שם בבית-הקברות, ולא היה בן-אדם שלא בכה. רק שבוע לפני זה נהרג עוד בחור אחד, שהבן של דודי רוזנפלד היה המפקד שלו, עולה חדש, ניקולאי רפופרט, בתוך שבועיים שני חיילים נהרגו. כאשר זה קרה, דודי רוזנפלד אמר לחיילים שעמדו סביב הקבר: חיילי, ילדינו, תמשיכו דרכנו, תלכו, תמשיכו במאבק. ואני עמדתי שם ואמרתי: ריבונו של עולם, שחצנות של ראש הממשלה.

עברנו שנתיים וחצי, ודווקא היום מביאים למנוחות עוד שלושה חיילים, ילדים, הם בסך הכול בני 19. ושם, על-יד הקבר, כאשר עמדנו, הסתכלנו על הקבר, על אנשים שעמדו סביב הקבר הזה, אמרתי:

קורבן של שלום, עוד קורבן אחד של השחצנות של ראש הממשלה, עוד אחד שנקבר. והיום עוד שלוש. בתוך שנתיים וחצי, כמה חיילים הלכו? שחצנות של ראש הממשלה – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

למה ראש הממשלה אשם? במה הוא אשם? סופה, במה הוא אשם?

סופה לנדבר (העבודה):

וכאשר אני היום עומדת פה, אני אומרת, יש פה אנשים ימנים באידיאולוגיה – – – תן לי, שנייה – שחצנות של ראש הממשלה, שחצנות של שנתיים וחצי, כאשר הוא עמד שנתיים וחצי לפני זה והבטיח לחלק הזה, לאנשים האלה, שכרגע לא נמצאים מרוב בושה, מפני שבעצם קרסה פה עמדה, תפיסת עולם שונה.

הדרך שלנו היא הדרך של רבין. הדרך שלו זו דרך משותפת, והוא היום לא מתבייש לעמוד מול אותם אנשים, מול הורים שכולים, לעמוד ולהגיד: הבאנו שלום שונה, קצת יותר טוב. במה הוא יותר טוב? בשנתיים שהפסדנו? בתפיסת עולם שנהרגה ונהרסה פה? במה הוא יותר טוב? בשחצנות שלו. איך הוא עומד פה על הבמה ואומר לאנשים, לחברים שהביאו אותו לממשלה: תיתנו – תקבלו, לא תיתנו – לא תקבלו. מה הם צריכים לתת לו? שחצנות שאין לה גבול.

ואני אומרת, איבדנו שנתיים וחצי. אנחנו היום אומרים: נלך ונמשיך בדרך של רבין, נלך ונמשיך בדרך של פרס. אני לא יכולה היום לקום ולהגיד פה, שיש משהו משונה במדינת ישראל. הרי יש תרבות של שלטון, ויש היום משבר. תרבות של שחצנות, של שקרים, של ססמאות, של דברים זולים שאין להם ערך היום במדינת ישראל.

הרי יכולנו להביא שלום לפני שנתיים וחצי, יכולנו לעמוד היום מול אותם אנשים שהילדים שלהם נהרגו במשך שנתיים וחצי אלה, ולהגיד: לשלום יש מחיר. ואני אומרת שהעמדה שלי – שטח, עוד מילימטר, עוד סנטימטר, עוד מטר, עוד קילומטר, מה זה כבר משנה? משנה, כאשר עומד אותו דודי רוזנפלד על-יד הקבר של הבן שלו, עומד שם בלי בכי ואומר: בני, נתתי לך את החיים. בני, רציתי שתחיה המון שנים. בני, רציתי שיהיה שלום במדינת ישראל. והוא הלך אתנו בדרך של רבין, והוא הלך אתנו בדרך של שמעון פרס, והוא הלך אתנו, וחבל שהבן שלו נהרג.

כבוד היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני אומרת כן לשלום, כן לדרך שהלכתי אתם, כן לשמעון ולרבין. לא לביבי נתניהו.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת אופיר פינס-פז, בבקשה. אחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בפתיחה אני כבר רוצה לומר, שאני מתכוון לתמוך בהסכם וואי, אבל אני מוצא לנכון בדברים שלי היום, ערב ההצבעה בכנסת, להביע מחאה חריפה על הסגנון, על הסגנון שמוציא את הטוב מההסכם הזה, על הסגנון שמשניא את השלום גם על הציבור היהודי וגם על הציבור הפלסטיני, וזה מה שכואב. אנחנו עושים שלום עצוב. אני לא יודע אם הוא בטוח או לא בטוח, אני יודע שאין בו שום שמחת חיים.

אדוני היושב-ראש, בשבוע שעבר, כשדיברתי כאן בכנסת, הזהרתי את ראש הממשלה, שאחרי שהוא הביא את ההסכם לחתימה בממשלה, הוא יצא עם שר החוץ שרון והוסיף שורה של התניות באופן חד-צדדי. הוא טען, למשל, שהנסיגה השלישית תהיה בת 1% בלבד, אף שזה לא מופיע בהסכמי וואי. הוא הוסיף כמה וכמה איומים והתניות לפלסטינים, באופן חד-צדדי.

ואני אמרתי, אמרתי כאן, ואשר יגורתי בא. אמרתי: מי שמתנה התניות חד-צדדיות, שלא יתפלא שאחר כך יתנו כלפיו התניות חד-צדדיות. מי שאומר דברים רק כדי להפיס את דעת הקהל שלו, שלא יתפלא אם הצד השני יעשה בדיוק אותו דבר. כי נתניהו בדברים שלו נתן לגיטימציה לערפאת לומר את שאמר על ירושלים, והוא אמר דברים חמורים, שאני מגנה אותם, אני לא מסכים להם. אבל נתניהו הביא אותם, משום שאם נתניהו אומר בכל מקום את המשפט המפורסם שלו: "יתנו – יקבלו, לא ייתנו – לא יקבלו", יכול היום ערפאת לבוא ולומר: יפירו – נפר, לא יפירו – לא נפר. משום שאם נתניהו עושה צעדים חד-צדדיים, כשהוא יודע בדיוק מה שהוא עושה – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

איזה מין השוואה זאת? נתניהו אומר: כשניתן אנחנו רוצים לקבל, ואתה בא ומגן על ערפאת, שהוא אומר שהוא ישיג את ירושלים עם רובים?

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא, אני אומר שכדאי שנתניהו יעשה פחות יחסי ציבור כדי להפיס את דעת הימין בארץ. הרי זה מה שהוא עושה. הוא לא מדבר אלינו, חבר הכנסת זיסמן, אנחנו בכיס שלו, כי אנחנו תומכים בהסכם. הוא מדבר בכל ההופעות שלו אל אותו ציבור שלא תומך בהסכם, והוא מנסה להפיס את דעתם.

ערפאת עושה אותו דבר בדיוק. כמו שזה מדבר למתנחלים, ערפאת מדבר ל"חמאסניקים". ואני טוען, ששני המנהיגים האלה מגלים בעניין הזה בימים האחרונים חוסר אחריות מוחלט. אבל מה לעשות שנתניהו הוא המנהיג של המדינה שלנו, וערפאת שלהם. לכן אני בא בטענות למנהיג של המדינה שלי, כי הכדור בידי.

יש פה מעשה חסר אחריות, כי במו ידינו אנחנו שומטים את השטיח מתחת להסכם הזה. במקום ליצור סביבו אחדות של 80% בציבור הישראלי, ונדמה לי שסדר גודל כזה בציבור הפלסטיני –

במקום לשמור את זה ולחזק את זה, אנחנו כל הזמן אומרים דבר ועושים את ההיפך; אומרים עוד דבר ועושים את ההיפך. אי-אפשר לנהל מדינה כאילו אתה מנהל מכירות שלה. ובנימין נתניהו, כל זמן שהוא יכול לנהל מסע של קידום מכירות, של קידום ההסכם, נכון או לא נכון, צודק או לא צודק – זה בסדר; ברגע שיש תקלה הכי קטנה, הוא מתנער.

הדוגמה הטובה לכך היא יונתן פולארד. כל זמן שיונתן פולארד היה נושא שאפשר היה לרכוב עליו, אפשר היה לקדם אתו, אפשר היה להתקדם אתו, אפשר היה לעשות יחסי ציבור על גבו – יונתן פולארד לא ירד מעמודי העיתונות. כל השרים הלכו להצטלם אתו, כולם הלכו להתחבק אתו, ראש הממשלה עשה משבר עצום עליו. בשנייה שהעניין הזה הפך להיות אבן נגף, ראש הממשלה, כמו אתמול – 25 דקות הוא דיבר, ולא אמר מלה על יונתן פולארד. הוא כמעט פוצץ את ההסכם על יונתן פולארד, אבל אתמול במליאה לא אמר מלה. שאלתי אותו: ראש הממשלה, מדוע אתה לא אומר מלה? והוא אמר: טעות שלי. מה טעות שלך? אתה חייב דין-וחשבון והסברים לכנסת ולציבור מה קרה בעניין פולארד. מה אתה בורח מהעניין? הרי אתה הובלת אותו. פתאום זה לא נוח?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הודיע שהוא יתפטר אם פולארד ישוחרר. CIA היתה ידיעה לפני יומיים-שלושה, שראש ה-

אופיר פינס-פז (העבודה):

שיבוא ראש הממשלה לכאן, יגיד שהוא ניהל על העניין הזה קרב ויאמר אם הוא מרים ידיים או לא מרים ידיים. אני מקווה שהוא לא ירים ידיים וימשיך. אין לי טענות, יש לי טענה אחת ויחידה – ברגע שהעניין של יונתן פולארד הפך להיות בעייתי, ראש הממשלה מתעלם באופן מוחלט מהעניין. הוא לא נפגש אתו עד היום. אשתו בארץ כבר עשרה ימים, הוא לא נפגש אתה. עם השדולה של חברי הכנסת למען פולארד, שרצתה לדבר אתו ולשמוע מה היה, לסייע, לטכס עצה – שום דבר. דום שתיקה. אין נושא. למה אין נושא? כי זה לא מתאים ליחסי הציבור שראש הממשלה מנהל סביב העניין. וזה ציני, חברים, זה לא נאה; זה לשחק עם אנשים.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

בנושא הזה אתה טועה. בהחלט היתה הבטחה שנשיא ארצות-הברית היה מוכרח לסגת ממנה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

היושב-ראש מבקש ממני לסיים ואני לא אכנס כאן לוויכוח. האשמה היא לא על המהות, היא על דרך החשיבה וצורת העבודה. אני מצפה מראש ממשלת ישראל, שעוסק בעניין החשוב ביותר למדינת ישראל, קרי הסכמי השלום, שיעסוק בו במידת הרצינות הראויה ולא כמכשיר לקידום עמדות יחסי ציבור ותדמית. תודה.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לחבר הכנסת פינס-פז. סגן השר שלמה בניזרי, בבקשה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני לא יודע אם אני זקוק לחמש דקות, כי דיברתי בנושא הזה כבר לפני שבועיים.

"בקש שלום ורדפהו", כתוב. רבותינו אמרו: "בקשהו ממקומך ורדפהו במקום אחר". כלומר, צריך לחפש במקום שלך את השלום הפנימי; "ורדפהו במקום אחר", כלומר, אם צריך לרוץ למקומות אחרים לחפש אותו, כמו שראינו שעשתה הממשלה הקודמת – רק נראה לי, שמרוב שהם התלהבו ברדיפה, הם כבר הגזימו ברדיפה שלהם. הם רצו עד תוניס, הם רצו לכל העולם, כשמטרה אחת מוצהרת בפיהם: השלום. ואני מאמין בכנות הדברים שלהם, של חבר הכנסת פרס ושל ראש הממשלה המנוח יצחק רבין ואחרים, שהם באמת רצו שלום של אמת.

תמיד כשאני מסתכל על הצד הישראלי נראה לי שהכנות שלנו ברצון לשלום היא יותר מדי מוגזמת ביחס לצד השני. והראיה, אנחנו תמיד מוכנים לתת, אנחנו נזהרים בהתבטאויות שלנו. אבל כשאני מסתכל על הצד השני, אנחנו חותמים אתם על הסכמים, ראש הממשלה לוקח סיכונים ומתפתל כל פעם בכל מיני התפתלויות כדי להצדיק את התהליך שהוא לא כל כך רצה אותו, וכשהוא נבחר הוא לא נבחר על אותו בסיס כמובן; הוא באמת עושה מאמץ ומשתדל להביא אותנו לתהליך של שלום אמיתי. והנה בא יושב-ראש הרשות הפלסטינית ערפאת ומחליט לערוף את כל התהליך – שאנחנו הולכים ומקדמים אותו – בהתבטאויות חסרות הגינות, חסרות כל טקט, שהוא יכול לבטא אותן אולי מאוחר יותר. יכול להיות שזה דווקא מעיד על המהות שלו, שהוא אדם אמיתי, שהוא אומר בדיוק את מה שהוא חושב. אז אם הוא אומר באמת את מה שהוא חושב ואנחנו מחזיקים ממנו כאחד שאומר אמת, אבוי לנו. "איך נחפשו עשו נבעו מצפניו" – מה שהוא אומר עכשיו זה כמו עשיו, האמת שלו התגלתה בתוך הדברים שלו.

מצד אחד אני חושש מאדם כזה, שאומר דברים של אמת. אבל מצד שני, יכול להיות שזה סתם גיבוב של דברים. אז באמת אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי. אתה כבר לא יודע עכשיו מה לעשות. אם הוא באמת עומד מאחורי הדברים והאדם הזה באמת אומר מה שהוא חושב, אז עם מי אנחנו עושים שלום עכשיו בכלל? ספק גדול יש לנו פה. ואם לא, האם יש לנו פה עסק עם ילד קטן שרוצה לרצות את האנשים שלו ויש לו כיף כזה להרגיז אותנו ולתת כמה סוכריות? איפה כל הדיפלומטיה של יאסר ערפאת?

עם כל הביקורת שיש לנו כמובן על יאסר ערפאת על ההתבטאויות שלו, אנחנו לא נחיה רק מסיפורים ורק ממלים, אלא נצטרך לחיות גם על סיכונים. כמו שהיה נוהג לומר ראש הממשלה המנוח רבין, בשלום צריך לקחת את הסיכונים, וגם אנחנו לוקחים פה את הסיכונים. רק שהסיכונים יהיו בדרך כלל סיכונים מחושבים, כמובן, סיכונים שלא יביאו אותנו, חלילה וחס, למצב שיום אחד נמצא את עצמנו בתהום פעורה שלא נדע איך להסתדר ואיך לצאת ממנה. ומובן שאפשר עוד להכביר מלים בנושא הזה.

משהו למפלגת העבודה ולשמאל, בעיקר למרצ, אוהבי השלום הגדולים. אני לא אומר את זה, חלילה וחס, באירוניה, אלא אני אומר את זה באמת. הם רוצים תהליך של שלום, ואני מאמין בכך. אבל דבר אחד אני לא מצליח להבין: ראש הממשלה הלך ועשה ויתורים כל כך גדולים, הוא כל כך התאמץ, ושימו לב לנאום הבכורה אתמול של יושב-ראש מפלגת העבודה, חבר הכנסת אהוד ברק, ושל כל הנואמים מצד השמאל. אני מבין שליוסי שריד יש בעיה כמובן באכילת הכובע ובאכילת הסיגר ובכל דבר אחר שהתחייב עליו – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

עד עכשיו הוא לא קיים שום הבטחה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

הוא לא קיים כלום, הוא לא מקיים והוא גם לא יקיים.

ענת מאור (מרצ):

זו השמצה. הוא אמר שהוא יעשה את זה אחרי. יוסי שריד מקיים כל הבטחה, וחבר הכנסת זיסמן יודע את זה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אחרי? מעניין שכאשר הוא התחייב הוא לא התנה את זה בתנאים. הוא אמר שברגע שיהיה הסכם. הנה הגענו להסכם, ושימי לב, לפי כל ההתקפות וההשמצות – – –

ענת מאור (מרצ):

קודם נחזור לשלטון.

שלמה בניזרי (ש"ס):

טוב, אצלנו אומרים "ברוך אומר ועושה, ברוך גוזר ומקיים".

היו"ר ד' טל:

אני חושב שכולם ישמחו לראות איך הוא אוכל את הכובע ובולע את הסיגר.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אנחנו כמובן נעשה שאלת רב, שאלה הלכתית, אם מותר לברך על אכילת הסיגר או הכובע, אבל נשאיר את זה לזמנו.

היו"ר ד' טל:

לתפארת השלום ועם ישראל.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אני לא מצליח להבין, במקום שיבואו וייתנו עידוד לראש הממשלה ויגידו לו: יישר כוחך, יש בזה פגמים, אבל לפחות הובלת אותנו לתהליך – ראש הממשלה אומר לעצמו, מימין מתקיפים אותי והם צודקים, כי זה לא בדיוק מה שהבטחתי לבוחרי ולאנשי בכנסת. אבל אתם, במקום שתבואו ותיתנו לי את הגיבוי – – –

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת בניזרי, הוא ירד מהמטוס והתחיל להתקיף.

שלמה בניזרי (ש"ס):

השאלה היא מי התחיל, את אומרת. ממש בגרות ראווה לשבח מצד השמאל. הוא התחיל, אנחנו נמשיך.

ענת מאור (מרצ):

הוא יסית ואנחנו נשתוק? הוא יתקיף – – –

שלמה בניזרי (ש"ס):

אני לא יודע אם זו היתה הסתה. היום כל מלה שאומרים זו הסתה. זה מאוד פופולרי.

הי"ר ד' טל:

המלה ביקורת כבר נמחקה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אין, הכול הסתה. אי-אפשר לדבר. דרך אגב, גם אני מסית, כי מתחתי ביקורת על יוסי שריד, על אכילת הכובע שלו.

לכן, אני אומר דבר אחד, חברת הכנסת מאור. כולם יודעים, אנחנו באותו מחנה, אנחנו מעוניינים להשיג את השלום. את יודעת כמה נרדפנו על כך בקדנציה הקודמת. עד היום אני מקבל הדים לכך. לכן, השמאל צריך לתת יד, יד רוחצת יד ולוחצת יד, לראש הממשלה ולהגיד לו: יש לנו ביקורת, לא עשית את זה מספיק בשלמות, אבל, אדוני, הבאת אותנו לאן שרצינו, לכיוון שיש בו המשך, יש חיות לתהליך. זה מה שצריך לעניין אתכם, ולא לשבת ולהתנגח ולהתנצח אתו, לרוץ לכל ערוצי הטלוויזיה ולהגיד: זה הסכם? זה יותר מחורר מגבינה שוויצרית, הוא לא יודע לנסח. מה המשחקים הללו?

כולנו יודעים בתוך תוכנו, שהוא הוביל אותנו לתהליך מסוים שיכול להעלות אותנו על דרך המלך. כולם יודעים שאנחנו לוקחים סיכון בשלום הזה, אין ספק בכך. כשאני מסתכל על השלום עם המצרים, עם הירדנים וכל אחד אחר, אני כל כך מברך על כך שעשינו שלום וויתרנו על סיני, ויתרנו על הכול. היה כדאי 20 וכמה שנים של שקט בלי חללים של צה"ל. איזו ברכה זו. אז ויתרנו על שטחים, מה קרה, נחרב העולם?

היה לנו ויכוח במזנון הכנסת ורובי ריבלין התנצח אתי על איזה פסוק. הוא אומר שהוא מופיע בפרשת האזינו. אני וחבר הכנסת דהן, שנינו רבנים, אמרנו לו שזה לא מופיע שם. אמרנו לו: אם תוכיח שזה מופיע שם – חבר הכנסת דהן התחייב במשהו, ואני התחייבתי שאני מסיר את הכיפה בפניו. אז את הכיפה אני לא אסיר, כמובן, אבל אמרתי לו שאני אעלה על בימת הכנסת ואומר: ברוך השם, הוא עמד במבחן והוא הוכיח לי, אכן, שהוא ניצח אותי בפסוקים. ניצחוני בני, ניצחוני. תודה רבה.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

הרב בניזרי, צריך לזכור שחבר הכנסת רובי ריבלין הוא תלמיד חכם. הוא בקיא.

שלמה בניזרי (ש"ס):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הוא ירושלמי. הוא כמה דורות בירושלים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני הצבעתי בעד הסכם אוסלו א', מאחר שראיתי בהסכם אוסלו א' התחלת תהליך של פיוס ושלוש עם הפלסטינים והכרה הדדית, שהפלסטינים מתחייבים להכיר במדינת ישראל ובזכותנו ההיסטורית לקיים מדינה ריבונית משלנו בחלק זה של האזור, ואנחנו הכרנו, למעשה, ברוב הפלסטיני, באש"ף כנציג לגיטימי של העם הפלסטיני והתחלנו בתהליך של שלום.

לפני שלוש שנים, אדוני היושב-ראש, הצבעתי כאן נגד הסכם אוסלו ב', לא מפני שהייתי נגד הסכם אוסלו ב' כהסכם, אלא התנגדתי לשורה ארוכה של ויתורים ושל סעיפים שפגעו, מבחינה ביטחונית ולאומית, באינטרסים הכי חיוניים שלנו. אבל בינואר 1997 הצבעתי בעד הסכם חברון, וגם היום אני אצביע בעד ההסכם הזה, הסכם וושינגטון או הסכם וואי, כשאנחנו, חברי הדרך השלישית, פעלנו, לחצנו ודחפנו במשך חודשים רבים להגיע להסכם.

אני אומר את זה, כי מה שמנחה אותנו הוא תפיסת עולם, תפיסת עולם מדינית-ביטחונית שמבוססת על כך, שרק בפשרה, ואך ורק בפשרה רציונלית וסבירה, אפשר להגיע לדו-קיום ולשלוש בין שני העמים, העם היהודי והעם הפלסטיני.

ב-3 ביוני 1973 אמר מורי ורבי יגאל אלון, זיכרנו לברכה, בהרצאה שהוא נתן ביום עיון של מכון לוי אשכול למחקר הכלכלה, החברה והמדיניות בישראל: "כשאנחנו דנים בסכסוך הערבי-ישראלי, שני דברים נראים בעיני כבלתי אפשריים. בלתי אפשרי לזכות בביטחון של ממש בעתיד אם המערך האסטרטגי שלנו יושתת על קווי העבר. בלתי אפשרי הוא להגיע לשלוש על בסיס הישגיות בקווי הפסקת האש של שנת 1967. האי-רצון לוותר על אף שעל פירוש, למעשה, העדפת המצב הנוכחי לשנים ארוכות על פני הסדר שלום. כלומר, חתירה ריאליזטית לשלוש חייבת להתבסס על פשרה, אבל הפשרה צריכה להיות סבירה. והפשרה הזאת צריכה להביא בחשבון שניים – א. שאין לסגת לקווי שביתת הנשק משנת 1949, כלומר 'הקו הירוק', כי חזרה אל גבולות בלתי בטוחים היא מלחמה בטוחה בעתיד הלא-רחוק; ב. בלי נכונות לויתורים לא יושם קץ לסכסוך".

ולכן, לי לא היתה בעיה אידיאולוגית לאומית-ציונית כמו שהיתה לראש הממשלה ביבי נתניהו ולחברי הליכוד ולכל אלה שהאמינו ותלו תקוות שאפשר יהיה לשמור על ארץ-ישראל השלמה. אני מכיר בזכות היהודית הלגיטימית, המוסרית לארץ-ישראל שלמה, אבל תמיד ידעתי, חונכתי וגדלתי על ברכי תפיסת העולם שאומרת, שאת זה אי-אפשר להשיג, שיש שני עמים ואנחנו חייבים לחלק ולהתחלק.

גם ההסכם הזה, שהוא הסכם ביניים, ולפיו, בסופו של דבר, לרבות הפעימה השלישית – ואני נותן אמון בכך שהממשלה הזאת תוסיף עוד 1% לכל היותר בפעימה השלישית – 42% מהשטח יהיו ביד

הפלסטינים, ואנחנו ננהל משא-ומתן להסכם קבע, שיביא לידי כך שעוד אחוזים יעברו לידי הפלסטינים. אבל התקווה והאמונה של ערפאת וההנהגה הפלסטינית, וגם של חברים ערבים ויהודים, שהם חברי כנסת מסיעות שונות, סיעות מיעוט אבל סיעות בכנסת, שמאמינים שאפשר יהיה להשיג שלום על בסיס הסכם קבע, שזה הסכם שלום בינינו לבין הפלסטינים על בסיס של חזרה לגבולות 1967, חלוקת ירושלים והחזרת הפליטים לא רק לחלק הפלסטיני אלא גם למדינה היהודית הריבונית והעצמאית – על בסיס זה לא יהיה אפשר להשיג שלום. תודה.

היו"ר ד' טל:

אני מאוד מודה לך.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' טל:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, למען הסדר, כי אתמול עם תחילת ישיבת הכנסת הונח על שולחן הכנסת נוסח מתורגם לעברית של הסכם "אחוזת וואי", ויושב-ראש הכנסת הודיע על כך לחברי הכנסת. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה.

הודעת ראש הממשלה על ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת ענת מאור, שש דקות, לשם שינוי.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הסכם וואי, שנחתם שנתיים מאוחר מדי ועם בעיות רבות מדי, הוא ניצחון – ניצחון גדול לדרך השלום, ניצחון לדרכו של יצחק רבין, זיכרונו לברכה, שנרצח בגלל אותה דרך, ניצחון, ובגדול, לרבים ולרבות שנאבקו על הדרך הזו לשלום לאורך שלושה עשורים, מ-1967.

אין בו שום חדשנות, אין בו שום הובלה, יש בו הכרזה – לא בפה מלא, לצערי הרב, לא בגאווה – על קריסת חלום ארץ-ישראל. יש בו, סוף סוף, התעוררות מ-31 שנות כיבוש חמורות, אומללות לא רק בגלל הפלסטינים – בגללנו, בגלל המדינה הדמוקרטית.

חברי וחברות הבית, אזרחי ואזרחיות המדינה, איך אפשר להציג היום אותנו, את המחנה הלאומי האמיתי, הממשי, הריאלי, כמי שמוסרים את הגדה המערבית, את רצועת-עזה, בחדווה, בגיל? מ-1967 אנחנו, אלה שבנו את הארץ, אלה שלחמו עליה ולוחמים ובונים, אמרנו, ואני שמעתי זאת מהסופר עמוס עוז כשהייתי צעירה, בסמינריון בגבעת-חביבה: הצדק שלנו ההיסטורי, היהודי והציוני הוא של 100%. יש לנו צורך בבית ציוני ויהודי חזק. אבל הצדק של העם הפלסטיני הוא צדק של 100%. הם חיים פה מהמאה השישית. הם היו פה לפני שהציונות חזרה למולדתה. כאשר יש צדק מול צדק, רק פשרה, רק חלוקת הארץ לשתי מדינות ריבוניות, שחיות בשלום, בביטחון, בעצמאות, בשיתוף פעולה, בדו-קיום, היא הפתרון.

הניצחון הגדול הזה של יצחק רבין, זיכרונו לברכה, שאימץ את דרכם של הרבה מאוד לוחמים – ואני רוצה להזכיר את ויקטור שם-טוב, ייבדל לחיים ארוכים, עם נוסחת שם-טוב-יריב, כאשר אנחנו, אלה שדגלו בפשרה הזאת, היינו במיעוט קטן – לא מובטח.

חברות וחברי הבית, הרי אנחנו לא עומדים כאן היום ומתווכחים מי יאכל את הסיגר, וגם לא מקיימים ויכוח על זכויות יוצרים, אף שזה מאוד חשוב. בכל תחום יש חשיבות לזכויות יוצרים – בתחום המוזיקה, האמנות, האקדמיה, וגם בתחום הפוליטיקה. ראש ממשלה שבא בשעריה של הדרך שלנו צריך להוריד את הכובע בפנינו, וקודם כול בפני יצחק רבין, זיכרונו לברכה. שום סליחה לא תעזור, כי את ההסתה הוא כבר עשה. אבל לפחות להכיר: אימצתי את דרכם, טעיתי.

אבל, מלבד זכויות היוצרים, חברות וחברי הבית, אנחנו מאשרים היום הסכם, כשהיה ברור בהסכם אוסלו, שהפעמה השנייה היתה צריכה להיות כבר לפני שנתיים. לפנינו פעימה שלישית, והעיקר הוא הסדר הקבע.

חברות וחברי הבית, אני אומרת, שלפי הנאומים של ראש הממשלה וההשתלחויות שלו לא מובטח שההסכם הזה ייושם, והעיקר – הוא המנהיג הגרוע ביותר שיוביל אותנו להסדר הקבע. לכן, את הסדר השלום צריך להוביל המקור. המקור הוא אמין יותר, הוא נכון יותר.

היו"ר ד' טל:

אבל הם לא יכולים. הם לא יכולים. אם הם לא יהיו בשלטון, הם לא יכולים.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, לכן צריך, במקביל לאישור ההסכם, להקדים את החוק לפיזור הכנסת, וקולכם ודעתכם פה ייחשבו, וללכת לציבור.

היו"ר ד' טל:

ואז מה תהיינה התוצאות?

ענת מאור (מרצ):

התוצאות תהיינה, שאתם תחזרו למקור שהוביל אל אותה דרך, אתם ומפלגות רבות אחרות, כי העם בציון ייתן את תמיכתו, ולא מתוך קנטרנות אלא מתוך אי-אמון בראש הממשלה, שחזר עם הסכם והוא עצמו מכה בו. במה שראש הממשלה עשה הוא הוציא את הרוח ממפרשיו של השלום. מה זה שלום? שלום זה דבר שלם, זה האמון, האמונה והלהט. זה מה שעושים בו. איך אפשר לחזור עם שלום, ובמקום לדבר על פיוס ועל צעדים בוני אמון, הוא נראה כמי שכפאו שד? כך הוא חותם על ההסכם הזה. זה שלום כפוי, שלום קפוא. ומייד מדברים ברובים. צד אחד מדבר ברובים וצד שני עונה לו במתיישבים. צד אחד מדבר ברירות וצד שני מדבר בכוחנות.

והשקרים. אנחנו לא מדברים על חורים, אלא מדברים על שקרים. בניסיון לפייס את העם בישראל – – – אומרים א', ותוקפים בכוחנות – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

היום לא ראוי שתקראי לראש הממשלה שקרן.

ענת מאור (מרצ):

סליחה?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אל תקראי היום לראש הממשלה שקרן. תתייחסי אליו בקצת סלחנות, בקצת פיוס. דווקא היום תתייחסי אליו כך.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת צבי ויינברג, אני פתחתי ואמרתי, שראש הממשלה, לשמחתי הרבה, אימץ את דרכו של יצחק רבין, זיכרונו לברכה. היום ניצחה דרכו של רבין, ובגדול, דרכו של ויקטור שם-טוב, דרכו של מחנה השלום, דרכן של נשים ודרכם של ערביי ישראל. מ-1967 אמרנו: חזון התענועים של ארץ-ישראל השלמה, לא שהוא לא מוסרי, הוא לא אפשרי, הוא לא מוסרי בגלל הכיבוש, לא כי הוא לא טוב ואין געגועים, אבל אסור היה לעשות שלטון כיבוש יום אחד. במקום שראש הממשלה יאמץ את הדרך הזאת, במקום לבוא ולומר: שגיתי, אני הולך בדרככם, הוא בא ותוקף. את מי הוא תוקף? את המחנה הלאומי הממשי.

אני אומרת שיש לי כבוד רב להסכם. אני חושבת שראש הממשלה צריך לאפשר את פיזור הכנסת, ואנחנו חייבים לדרוש זאת ממנו, כי את השלום הזה, חבר הכנסת צבי ויינברג, צריך להוביל – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

תני לו קודם כול שלושה חודשים ליישם את ההסכם. הרי זה אינטרס של כולנו.

ענת מאור (מרצ):

האינטרס של כולנו הוא שיהיה פה הסדר קבע טוב ויציב.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

לפני הסדר הקבע צריך להיות הסדר ביניים.

ענת מאור (מרצ):

אבל ראש הממשלה של כולנו מוביל היום למצב, שיושב-ראש הרשות הפלסטינית יאסר ערפאת מדבר מחדש על יריות. וראש הממשלה עוד לא ירד מן המטוס וכבר התחיל – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

האם את מאשימה את נתניהו כשערפאת מדבר על יריות?

ענת מאור (מרצ):

אני שומעת את נתניהו, שדיבר על בנייה בהר-חומה. אני שומעת את שר החוץ של ממשלתך, שמדבר על תפיסת גבעות. אנחנו מדברים פה על חסמבה? אנחנו מדברים פה על קומבינות? כך עושים שלום?

צבי הנדל (מפד"ל):

יש הבדל.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת צבי ויינברג, אני באה מעולם החינוך, אני באה מעולם הפוליטיקה, ואני באה מעולם שבו בניית צעדים של אמון ושל שיתוף פעולה היא התשתית ליצירת תרבות אנושית ולשלום. אבל מי שהולך ומוביל את המדינה לא מאמין בשלום, מייד מתנכר לו, מייד עושה ממנו שלום כפוי, שלום קפוא. הוא רק חושב על קומבינות איך להישאר בשלטון. העם בישראל הוביל את השלום, כי 70% – 80% מהעם רצו את השלום. אני לא יכולה לקבל שראש ממשלה פרגמטיסט חותם, מצד אחד, כי הוא מבין שזה מה שהעם רוצה, ומצד שני, משמיץ ומדבר בצורה פוגעת, שבעצם מוציאה אל מחוץ לתחום 50% מן העם.

לכן אני אומרת: הסכם השלום הוא טוב, הוא ניצחון בגדול לדרכו של רבין. אבל רק המקור, חבר הכנסת צבי ויינברג – – –

היו"ר ח' דיין:

חברת הכנסת מאור, משפט אחרון.

ענת מאור (מרצ):

אנחנו מזמינים אתכם להצטרף למקור שמאמין בשלום. הוא יעשה את השלום בצורה לא כוחנית, לא מתגרה, לא מתריסה, לא פרובוקטיבית, והוא יגיע להסדר קבע של שתי מדינות לשני עמים, מדינת ישראל חזקה ובטוחה, אבל גם מדינה פלסטינית. רק המקור הוא זה שצריך להוביל, כך שלא נהיה עם שלום דהוי. זה יהיה שלום שהמקור יוביל אותו ולא חיקוי דהוי. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מזמין את חבר הכנסת אדיסו מאסלה; איננו. חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חבר הכנסת צבי ויינברג, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר, ואחריו – חבר הכנסת דוד אזולאי.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אינני עומד כאן היום בלב שמח כשאני מתכוון להצביע בעד הסכם וואי. ההסכם מוותר על חלקים חשובים של מורשתנו ההיסטורית, והוא גם כרוך בסיכונים לא קטנים. אבל אין לי ספק שראש הממשלה הלך בדרך הנכונה, למרות כל הבעיות שעדיין עומדות לפנינו, ועם כל הכאב שבדבר.

בין הסיכונים צריך להזכיר, שכמה יישובים יהודיים יצטרכו לחיות בצל של סכנות יומיומיות, שיש סכנה של אי-קיום ההתחייבויות ושל פעולות טרור.

אבל, בסופו של דבר, אני משוכנע שאין לנו ברירה אלא לנסות להגיע לדו-קיום עם הפלסטינים, אפילו אם הדו-קיום הזה איננו מלווה ביחסי שכנות רצויים. אין לנו ברירה אלא לקחת את הסיכונים הרבים, אפילו אם בסופו של דבר נגיע רק למין שלום קר, כי האלטרנטיבה היא הרבה יותר גרועה. האלטרנטיבה היא שפיכת דמים בקנה מידה גדול, ואפילו אם ננצח אין הבטחה שלא נצטרך לעבור עוד סיבובי דמים עם קורבנות נוספים.

באותה עת אני רוצה לפנות אל מר ערפאת ולהגיד לו את הדברים הבאים: העם היושב בארץ צמא לשלום. אין עם בעולם שמחכה כבר אלפיים שנה לקצת שלוה ומנוחה, אבל יש גבול לסבלנות של העם הזה. יש גבול למה שהוא מוכן להקריב אם ההבטחות לא תקוימנה.

מר ערפאת, רק שלשום עוד הפעם הפרת את ההסכם שעליו חתמת ב-1993 על הדשא הירוק של הבית הלבן. עוד הפעם איימת באלימות אם לא תקבל את ירושלים. עוד הפעם שכחת, שלב לבו של הסכם אוסלו המקורי הוא ההתחייבות להימנע מטרור ומאיומי טרור.

מר ערפאת, אם תושבי הארץ יגיעו למסקנה, שלמרות כל הוויתורים והקורבנות אתה לא עומד בהתחייבויותיך, העם כולו, ימין ושמאל, יתנגד להמשך התהליך. שום עם בעולם, במיוחד העם הזה, שלא מזמן שכל מיליון מילדיו, לא מוכן שילדים קטנים ייפלו קורבנות בדרכם לבית-הספר. העם הזה לא יסבול שטרוריסט פלסטיני יפוצץ טף ונשים בחוצות ירושלים.

אין לי ספק, שבבוא הצורך, בלית ברירה, אנו נשתמש בכל אמצעי ההגנה העומדים לרשותנו, בכל הסנקציות האפשריות, והתוצאה תהיה שהעם הפלסטיני יפסיד בגדול בכל התחומים. הוא יפסיד את ההזדמנות הכי טובה שהיתה לו אי-פעם להקל את סבלו, ליצור תנאי חיים יותר אנושיים, להגיע לכבוד ולרווחה ולמצב שלילד הפלסטיני תהיה הזדמנות לקבל חינוך שיאפשר לו להשתלב בעולם המודרני של המדע ובכל תחומי החיים.

אני קורא לעם הפלסטיני לבוא לקראת ממשלת ישראל, שמושיטה היום יד לשלום, שמעזה לקחת סיכונים שמעטים חשבו שהיא תיקח על עצמה.

לסיום, אני קורא לראש הממשלה להמשיך ביישום ההסכם שעליו הוא חתם ולעמוד איתן נגד כל הקשיים הכרוכים בהליכה בשביל המסובך, ומייד אחרי סיומו של שלב הביניים, לקראת הדיונים על הסכם הקבע, להושיט יד לאופוזיציה ולכונן ממשלת אחדות לאומית.

ענת מאור (מרצ):

— — —

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

כן, חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

רק ברשותכם.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

ברשותכם?

ענת מאור (מרצ):

— — —

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אבל אני חושב — — —

ענת מאור (מרצ):

-- --

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

כמה וכמה פעמים אני דיברתי עם הרבה חברי אופוזיציה. אמרו לי כמה וכמה פעמים אנשים, מהמובילים באופוזיציה, שהם יהיו מוכנים לממשלת אחדות לאומית אך ורק אם ראש הממשלה יבוא ויזמין אותם. לכן, אני קורא לראש הממשלה – –

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. משפט מסכם.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

– – לבוא אחרי יישום הסכם הביניים, לבוא ולקרוא לאופוזיציה להצטרף אליו לממשלת אחדות לאומית.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

אני מזמין את חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר; איננו. חבר הכנסת דוד אזולאי – איננו. חבר הכנסת וליד צאדק, אני קורא נכון? בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אפרים סנה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, לצד ברכותי על חתימת ההסכם, ואני לא יכול להתנגד להסכם אם הוא מקדם כהוא זה את השלום – אבל מקננים בלבי הרבה מאוד ספקות והרבה מאוד חששות. אחרי ששמעתי

את ראש הממשלה אתמול, הבנתי מדבריו כאילו ההסכם שהוא חתם עליו הוא הסכם שנכפה עליו, אנסו אותו לחתום עליו, והוא מתכוון, כנראה, בתום הלחץ והפגת הלחץ, להתנכל למה שהוא חתם עליו, וזה מנהג שהוא יודע לחזור עליו.

ציפיתי מראש הממשלה שידבר בחדווה על השלום, שידבר על כך שהיום יש שלום, יש שמחה, רוח חדשה מפעמת, נושבת באזור, אבל מה ששמענו ממנו אתמול – דברי התנשאות, דברי ביזוי לעם הפלסטיני, והוא רוצה לדבר על כל הדברים כדי שהוא לא רק יתקן את מה שהוא חתם עליו, אלא אחדים שרוצים לעשות את הדברים האלה.

היום אנחנו נמצאים בשלב שהוא שונה לגמרי מאוסלו. אני זוכר את הימים הטובים של אוסלו, כאשר יצאו ילדים, נשים, בחורים, זקנים, כשכולם שמחים על חתימת ההסכם. אבל היום, איפה אנחנו ואיפה מה שהיה אתמול? היום העם בישראל, וכל העם בישראל, לא מאמין למה שראש הממשלה שלנו חתם עליו, והוא בעצמו לא מאמין למה שהוא חתם עליו, והוא עושה הכול לטרפד את ההסכם שלום וההתפייסות ההיסטורית בין העם הפלסטיני לבין העם בישראל.

על כל זה ודאי וודאי אין החדווה של השלום, הנשמה של השלום שהיא צריכה להפיח בנו חדווה.

נדהמתי לשמוע את שר התשתיות ושר החוץ, הוא הדיפלומט מספר אחת במדינת ישראל, שמדבר בשפה שלא מתאימה אפילו לאיש בשוק, כשהוא אומר: רוצו להתנחל, תפסו כמה שאתם יכולים. תפוס ככל יכולתך. האם זאת התשובה על מה שהוא חתם? האם זאת התשובה על מה שאמרו ב"וואי פלנטיישן"?

אדוני היושב-ראש, אני חושב, שהממשלה הזאת, כל מאווייה וכל מה שהיא עושה הוא לטרפד את השלום ולא להגיע לשלום. להשהות ולהשתהות ולהשתעשע בחתימות ובפלפולי מלים, כאשר ראש הממשלה עומד פה וחוזר על הססמה הזאת ועל המנגינה החדשה שהוא מנגן אותה כל פעם כשהוא מופיע בטלוויזיה: יבצעו – נחתום. נחזור, לא נחזור, אפילו בזה אני לא יכול לחקות אותו. אבל הדברים האלה שהוא מדבר עליהם, נדמה לי שהוא לא רוצה לעשות שלום, כי הוא מאמין שרק ארץ-ישראל השלמה והגדולה – תקראו את הספר שלו; הספר שלו אפילו גזעני, והוא שונא ערבים. איך אפשר לעשות התפייסות היסטורית עם איש שלא מאמין, לא מפנים את ערך השלום בתוך תוכו והוא חותם על הסכם שלום? הפנמת הערך של שלום היא הצעד החשוב ביותר כדי להגיע לשלום, אבל הוא לא מאמין בזה. הוא לא מאמין בזה, כי הוא לא רוצה את השלום הזה. אתמול היא ביכה כל שעל ושעל בשטחים, בגדה המערבית וברצועת-עזה. איך אפשר לדבר כדברים האלה לעם?

אני חושב, שדבריו של אריאל שרון הם דברים נלעגים, שלא זכו אפילו לגינוי או להתנצלות מראש הממשלה, כי כל דבר חד-צדדי שיעשה – זה טרפוד השלום.

הדבר שהכי הכי מפליא אותי בכל העניינים האלה הוא דברי הבלע ודברי השקר כשהוא מדבר על ממשלת יצחק רבין, זיכרוננו לברכה. הדמגוגיה הזולה, הדמגוגיה הזולה כאילו יצחק רבין, הרמטכ"ל, רוצה להפקיר את מדינת ישראל, את ביטחון מדינת ישראל, להפקיר את היהודים, למסור חינום, בלי כסף. הוא לא יודע שהוא עכשיו הולך בעקבותיו של יצחק רבין, ולולא אוסלו הוא לא היה נכנס למסלול הזה.

אבל בכל זאת, אדוני היושב-ראש החדש, שעולה עכשיו, אני חושב שבצד כל הצללים האלה יש אור. איש הליכוד – מוכרח, לא מוכרח – חתם על הסכם שהוא ימסור חלקים, יותר ממה שהוא חשב. חבר הכנסת, ידידי רובי ריבלין, אני חושב שזה דבר ששינה הרבה מאוד תיאוריות והרבה מאוד תזות שהיו בעבר פרות קדושות. על זה יש לברך.

לכן, עם כל החששות, כל ההיסוסים וההתלבטויות – אני אצביע בעד השלום, כי אין מסלול, אין ברירה, אין דרך אחרת מאשר להצביע בעד השלום, כדי לקדם, וכדי לבנות חברה חדשה, צדק חברתי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רק תסביר ששלום לא יהיה אם לא תהיה מדינה פלסטינית בכל הגבולות של 1967 מינימום, של ירושלים – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני לא מתכחש – בלי מדינה פלסטינית לא יהיה שלום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תסביר לפואד את זה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני מדבר בשם עצמי. כאשר יגיע תורו הוא ידבר. סמוך עליו.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אתה גיבור עליו, הא?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני מסיים, אדוני היושב-ראש. אני בעד מדינה פלסטינית – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא יהיה שלום כל זמן שלא תקום – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

לא נכון. חבר הכנסת ריבלין, אני יודע שבשלב הזה, ואני חושב שזו החוכמה של אוסלו – כשיש נתק ואי-אמון בין העם הפלסטיני לבין מדינת ישראל, ויש חשדות וספקות בכנות כוונותיהם של שני הצדדים, ואני שומע את הדברים האלה כערבי, כישראלי; אני שומע את הדברים האלה הן בשטחים והן בישראל, ואני מבין שנשארה לפחות רקמה עדינה כתוצאה מאוסלו. ראש הממשלה הנוכחי שבר אותה, קרע אותה. לדעתי, השנתיים וחצי האלה, שאנחנו לא התקדמנו בהן לכיוון השלום, אחת הסכנות או המסקנות שעולות מהן היא שנשבר האמון. האמון שהיה בעקבות אוסלו שוב לא קיים. ולכן, הגדולה של אוסלו היא, שאנו רוצים להתקדם שלב-שלב, עכשיו השלב הזה; יהיה טוב לנו – נתקדם עוד יותר. בסופו של דבר, התוצר הסופי של כל הדברים האלה הוא מדינה פלסטינית, פשרה היסטורית בין שני העמים, וכך אנחנו נחיה יחד, זה ליד זה, ולא זה במקום זה.

תודה לך, אדוני, על הסבלנות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא, על דבריך. אני מזמין את חבר הכנסת אפרים סנה. אחריו – חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, תן לו שש דקות.

אפרים סנה (העבודה):

אני לא סופר את הזמן. צריך לכייל מחדש.

היו"ר ר' אדרי:

אנו נכייל מחדש ונתחיל מחדש. אתה יכול להתחיל.

אפרים סנה (העבודה):

אני סומך עליך.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני, בניגוד לכמה מחברי באופוזיציה, לא מתפעל מחתימת הסכם וואי על-ידי ראש הממשלה. אינני מתפעל מזה. אני רואה עלבון בזה שאומרים – – –

היו"ר ר' אדרי:

ברשותך, אני רוצה לתקן – זה לא שש דקות, זה חמש דקות, אדוני, אך היות שכבר נתתי שש דקות, רשמתי: זה יהיה שש דקות.

אפרים סנה (העבודה):

טוב. הרווחתי משהו.

כאמור, אני רואה עלבון בכך שאומרים על ראש הממשלה הזה, שהוא ממשיך את דרכו של יצחק רבין. הסכם "וואי פלנטיישן" הוא רימון עשן שנתניהו זורק כדי להסתיר את מה שהוא עושה באמת. אי-אפשר להפריד בין ההסכם הזה לבין מכלול המדיניות של הממשלה. גם בהסכם הזה נתניהו שתל מוקשים שיתפוצצו במורד הדרך. אגיד עכשיו מה הם: הערפול סביב ביטול האמנה – מוקש. איסוף הנשק – מוקש. כל מעשה טרור ש"הג'יהאד האסלאמי" או ה"חמאס" יעשה, ובידיהם הוא הפקיד את הווטו על התהליך – מוקש. אבל גם אם, להפתעתי, יקיים בסופו של דבר נתניהו את ההסכם הזה, הוא בו-זמנית הורס כל סיכוי להסדר עמים בארץ-ישראל.

כאשר שר החוץ קורא לתפוס את הגבעות, וחלקן כבר מזמן תפוסות על-ידי התנחלויות בלתי חוקיות, שהממשלה לא עשתה שום דבר כדי להסיר אותן, בניגוד ובצפצוף מוחלט על החוק, מי שעושה את זה, מי שכך מדבר שר החוץ שלו, זה שהוא מינה אותו למוביל המשא-ומתן, מוביל המשא-ומתן קורא להתפרעות הזו בשטח – לא מתכוון ברצינות לשלום עמים. מי שבתל-רומיידה, בשכונתו של מרזל, הולך לבנות בנייה קשיחה – לא מתכוון לשלום בארץ-ישראל. מי שבונה את תל-רומיידה ואת יצהר, ומוסיף לה עכשיו 600 יחידות דיור, 600 יחידות דיור בפאתי שכם – לא מתכוון לשלום עמים. ביבי מתכוון לבוסניה. בוסניה בגדה המערבית. את זה הוא עושה בחריצות. נפתח בעוד כמה שבועות את ספר התקציב ונראה כמה כסף מוקדש למתנחלים, כמה כסף מוקדש לתל-רומיידה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה, השר לשעבר סנה, ירושלים היא לא בוסניה?

אפרים סנה (העבודה):

ירושלים תהיה עיר שלום אם ישלטו בה אנשים שרוצים שלום. מי שהפך את ירושלים לבלפסט, או רוצה שהיא תהיה בלפסט, כדי לקדם את ענייניו – הוא לא יהפוך אותה לעיר שלום. אחדות ירושלים, חבר הכנסת ריבלין, יכולה להיות רק בתנאי שלום. אנחנו חיזקנו את ירושלים, בנינו אותה, הבאנו אליה תיירים וועידות מכל העולם, כי ידענו להפוך אותה לעיר שלום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא נעים לי לומר לך, אבל על אפכם וחמתכם דוד לוי בנה אותה.

אפרים סנה (העבודה):

אני מאוד מכבד את מה שעשה דוד לוי, אך אם זיכרוני אינו מטעה אותי, ראש העיר, בכל תקופת הבניין של ירושלים, היה טדי קולק.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — — רמות — — — ?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אפרים סנה (העבודה):

דיברת, חבר הכנסת ריבלין, על מדינה פלסטינית. שיהיה ברור דבר אחד: מי שחושב שמה שיישאר לפלסטינים זה אי תנועה, או כמה איי תנועה מוקפים בדרכים עוקפות ובהתנחלויות, ולזה ייקרא שלום – טועה ומטעה. זה לא יהיה. אם לא יהיה פתרון של חלוקת ארץ-ישראל המערבית לשתי מדינות, מדינת ישראל על כארבע-חמישיות מהשטח ומדינה פלסטינית מפורזת על כמעט מחמישית השטח – בלי זה לא יהיה הסדר. אין פשרה בארץ-ישראל בלי חלוקת השטח. זה לא יעזור לאף אחד. צריך את האמת הזאת לדעת.

מה עושה ראש הממשלה? היום הוא כבר מחבל בפתרון הזה, כדי שאף פעם לא יהיה אפשר ולספח אותו בפועל למדינת ישראל, זה מה שהוא C להגשים אותו, כדי לקחת את ה-60% של שטח עושה. תפקיד האופוזיציה הוא לא לגונן על הבלופים של הממשלה, אלא לחשוף אותם, וצר לי שלא כל חברי חושפים את הבלוף, אלא מתפעלים ממנו.

אדוני היושב-ראש, אינני יכול לסיים את דברי בלי להזכיר, שקילומטר וחצי מפה, מול ביתו של ראש הממשלה, שובתים רעב 50 סטודנטים, מהמוכשרים, הטובים והאמיצים בבנינו ובבנותינו, תפארת הנוער העברי. הם שובתים רעב מול ביתו של ראש הממשלה, ופתרון באופק אין.

ממשלה שאין לה שכל לשלום ואין לה לב לבניה, אחת דתה לרדת, ויפה שעה אחת קודם.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אפרים סנה, על דבריך. אני מזמין את חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר. כאמור, אנחנו דנים בהודעת ראש הממשלה על ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית. אדוני, בבקשה.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול, אני מבקש סליחה ומתנצל על כך שפספסתי את התור. שמעתי בשקיקה את רוב הנאומים, ודברי מכוונים אולי לרובי ריבלין; רובי, עזבתי נאום שהכנתי.

בעצם מזכרתי במוצאי השבת האחרונה, כאשר ישבתי עם משפחתי מול הטלוויזיה ושידורו את "משחק השבת". מה שמשך את עיני יותר מכול היה בעצם לראות מנהיג בשיא גדולתו. אני מייחס את דברי למנחם בגין, זיכרונו לברכה, איש גדול.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רק אל תישא את שמו לשווא.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

כששמעתי אותו עומד ונואם ומסנגר על השלום ומשכנע את חבריו, ראית פתאום מנהיג אומה, שברגע קריטי, כאשר עמדה בפניו הברירה לסגור את הדלת בפני עולמו האישי הפנימי או לסגור את הדלת בפני העולם כולו, הוא סגר את הדלת לעולמו האישי. לכן, אם תרצו או לא, אם נרצה או לא, שמו של בגין ייחרת עמוק מאוד בהיסטוריה החדשה של ישראל.

כאיש ביטחון אני אומר לך, אדוני היושב-ראש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

מה קרה לך? מה אתה יוצא מדעתך?

כאיש ביטחון אני יכול לומר לך, אדוני היושב-ראש, ברגעים שראיתי את הנאום הזה, אמרתי כמה אז חשבתי – ואז, דרך אגב, הייתי תת-אלוף, מפקד יהודה ושומרון – שהאיש הזה בנאום שלו, בגישתו, באסטרטגיה שהוביל, שירת יותר מכל אדם אחר את הביטחון. שלום זה בעצם הקומפוננטה הכי חזקה לגבי מי שמדבר על ביטחון.

אדוני ראש הממשלה – אני מניח שעושים לך תקצירים על כל מה שאנחנו מדברים – אתה, לעומת זאת, ישבת ב"וואי פלנטיישן", והידיעות הגיעו לכאן והשאלות הגיעו לכאן: איפה מפלגת העבודה? ובעודך יושב שם, אמרנו לך: אל תדאג, אל תדאג ואל תירא, ניתן לך את הגיבוי, נעזור לך להעביר את ההסכם הזה. אף שיש לנו כלפיך מיליון טענות, אף שיש לנו כלפיך אלף ואחת בעיות וטענות, אמרנו, שאם מביאים הסכם של שלום, ניתן לך את הגיבוי ולא ניתן לך ליפול.

אתה יודע מה? ציפיתי, אבל עוד הפעם מפספסים, מה לעשות? רובי, מפספסים. חשבתי שכשינחת ראש הממשלה בשדה התעופה, הדבר הראשון שיאמר: אני מברך את מפלגת העבודה, על שבעודי בווינגטון הגיעו אלי הדי הסכמתה, ולא רק הסכמתה, אלא מוכנותה לומר מראש: נתמך בהסכם הזה כשתבוא לכאן. חשבתי שתגיד מלה טובה לאהוד ברק, שהיה נחרץ ביותר: נעמוד מאחוריו בהסכם הזה. חשבתי, אולי בתמימות ואולי גם בטמטום, שתעלה על נס את זכרו של יצחק רבין, מולידו ומוליכו של ההסכם הזה. מנהיג צריך גדלות נפש, גדלות רוח.

דווקא ברגעים האלה, שאדם כל כך מצפה שתהיה אחדות סביבו, במקום זה, חוץ מלגדף אותנו, בעצם הוא אמר עלינו הכול, זרק עלינו הכול, על הממשלה הקודמת והאסון הקודם והסכם אוסלו. וזאת כאשר חבריך מתוך הבית שלך מלקים אותך. אתה יודע מה? רק לשמוע מה אומר גיסך עליך – לא אחזור על זה, למה לי? – וחבריך הקרובים, באילו כינויים מכנים אותך. מנהיג צריך לגלות גדלות נפש, גדלות רוח ברגעים כאלה.

אתה תגמור עם הפוליטיקה, תאמין לי – תהיה קדנציה, לא יודע, מדברים על עוד קדנציה, לא יודע מה יהיה, כי פוליטיקה זה לא ביטוח, לך תדע – את שמך בהיסטוריה לא תמצא. את שמך בהיסטוריה לא תמצא, משום שלאיש לא תהיה סיבה אחת לאזכר אותו. אתה הולך ומוביל עם שלם לאשליות.

היום נאשר לך את ההסכם, ומה הלאה? יש הסכם? צדק חברי המלומד סנה שפרס כאן לפניך את כל השאלות: הכיצד אתה הולך לחתום הסכם ובו ביום אתה מאשר לבנות פה, להוסיף שם ולבנות שם? והרשימה השנייה, מל"פ, לא מל"פ? אומר לך דבר אחד: האמן לי, את הכול יכולת להשיג, אבל הכול, כינוס המל"פ, ביטול האמנה, ואתה יודע מה? – הסכמה על ירושלים. היית מוצא משהו, תחליף,

הכול. אבל תיצור את התנאים כדי שהאנשים האלה יגידו: יש תנאים כדי שנוכל לעכל דבר אחד ולהסכים לדבר אחד, שאם אין דו-קיום, אין קיום לאף אחד. במקום זה אתה הולך, ובשם הביטחון ובשם הכבוד, אני קורא לזה – כבר לא ביטחון – אתה בא ומדליק את כל המדורות והופך עם שלם של וסלים, על-פי ראייתך הם עוד נמצאים תחת שלטון של ממשל צבאי, ומוריד NATIVES לעם של פקודות והוראות. זה לא ילך, זה לא ילך.

אומר לך עוד דבר אחד: כאשר תדבר, זכור את אלו שנפלו למען ביטחון ישראל. עמדתי ליד יצחק רבין בכמה רגעים שזכורים לי היטב, ואולי אלה הרגעים שהותירו בי את רישומו של יצחק כפי שנשאר בזיכרוני. אתה יושב ומנהל אתו איזו שיחה, ופתאום, פתאום מצלצל הטלפון, ואתה רואה את הפנים מתאבנות. אודם על כל הפנים, הכול מתארך לו, השפתיים מתכווצות והוא סוגר את הטלפון, ואת העיניים הוא לא מרים, והוא אומר: פואד, עוד שני בנים שלנו נהרגו. אתה רואה את האיש הזה זועק מתוך נשמתו, כאילו קרעו לו עוד חלק. כשאתה תדבר על ביטחון, תדבר גם בשם אלו שמעולם לא שאלו שאלות; הלכו, כי האמינו שהם צריכים ללכת.

לכן, אדוני ראש הממשלה, אני מציע לך היום, אחרי ההללויה של אישור ההסכם, תקציב לעצמך זמן. אבל לפני כן תחליט: אני רוצה בקיומו של ההסכם. אף אחד לא מאמין לך שאתה רוצה את ההסכם הזה; אף אחד, לא חבריך ולא יריביך הפוליטיים. אף אחד. כולם מבינים שאתה הולך למשוך זמן. לאישור ההסכם יש ערך כקליפת השום אם למחרת היום לוח הזמנים לא מתחיל לרוץ. ומה שהתחייבת, צריך לקיים. תיצור את התנאים כדי ששני הצדדים יוכלו לשבת ביחד. תמצא אולי פתאום שיריבים מאתמול הפכו להיות, באחת האפשרויות, גם שכנים טובים, אולי.

ולכן, אני באמת מאחל לך – – – אני לא יודע מה עוד צריך לקרות, אני פוחד לומר זאת כאן מעל הבמה, אני מאחל לך שתדע להכיר טובה ולהודות לכנסת שבאה לתת לך את הגיבוי היום, אבל היא גם נותנת בידך את הציווי: צא לדרך. ואם לא יצאת לדרך, כל עם ישראל בבעיה. אני מודה לכם.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת בן-אליעזר, על דבריך. אני מזמין את חבר הכנסת זאב בויס. אחריו – חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא. אדוני, ידוע לך שאנחנו דנים בהודעת ראש הממשלה בדבר ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי". בבקשה, אדוני.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

כמה זמן?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כמה אתה נותן לי, פואד?

היו"ר' אדרי:

חמש דקות, אדוני.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הסכם וואי, בגדול, תואם את ההבטחות שנתן ראש הממשלה נתניהו ערב הבחירות האחרונות לעם ישראל – להביא שלום וביטחון לעם. במשך שנתיים וחצי נאבק נתניהו על העיקרון הפשוט, עיקרון פשוט ומקובל ביחסים בין-לאומיים, ביחסים בין עמים ומדינות במשא-ומתן כזה, עיקרון של הדדיות. לא צריך לומר שעל המאמץ הזה שלו לקיים את ההדדיות הזו במסגרת הסכם אוסלו הוא ספג ביקורת מכל הכיוונים, הן מהמחנה הלאומי, מהצד הימני של המפה הפוליטית, הן מהצד השמאלי של המפה. אלה אומרים: אל תזוז, אלה אומרים: זוז מהר, רוץ קדימה, מאבדים את המומנטום וכו' וכו'.

אבל צריך לומר, שהסכם וואי מבטא בעצם את היכולת, את ההצלחה, כמובן, שצריכה לעמוד במבחן זה BACK TO BACK של עקרון ההדדיות. כי ההסכם הזה, הבסיס שלו הוא מה שקרוי באנגלית: פריסה של שלבים, וכל שלב מותנה בשלב הבא, או, הייתי אומר, ביצוע של שלב קודם הוא תנאי לקיומו של השלב הבא. מה שחבר הכנסת סנה קרא כאן "המוקשים שנתניהו פיזר" אינם בעצם מוקשים, אלא בדיוק הדרישות הלגיטימיות לקיום מלא וקפדני של מה שהוסכם. וזה, לדאבונו, לקח מאוחר וקשה ממה שביצעה ממשלת רבין-פרס, שלא השכילה לתבוע את ההדדיות הזאת. כך הפך . אנחנו נתנו, ולא קיבלנו שום דבר זולת טרור – – – STREETהסכם אוסלו בשלבים הראשונים שלו ל-

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

כמה פעמים ביום תעירו את רבין מקברו? כמה? כמה? כמה?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו לא נעיר. ניתן לרבין לנוח במנוחה, וכמובן אנחנו – – –

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

תרדו ממנו, די. חאלס. הוא מת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מדבר על הסכם אוסלו. מה שאנחנו עושים פה נגזר מהסכם אוסלו. אנחנו רק מבקשים לעשות תיקון הכרחי. לא אומר ממשלת רבין, אבל חבר כנסת הולך לפי שיטת העבודה, לפי שיטת המערך, שלפיה לא חשוב מה ייתנו הפלסטינים, העיקר שאנחנו ניתן; העיקר שנתקדם, העיקר שיהיה מומנטום.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך מכאן את מרכז המפד"ל על השכל הישר שגילו חבריו בהחלטה שלשום. אני חושב שזהו ניצחון לשפיות דעת במצב פרובלמטי ומורכב שבו אנחנו נמצאים.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

מי אמר לכם לדבר על זה – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להזכיר לחברי בכל המחנה הלאומי, לא רק למפד"ל, גם לחברי בליכוד ולחברים אחרים שנמצאים בצד הימני של הקשת הפוליטית, מה שקרה לנו בשנת 1992, לנו, למחנה הלאומי. מי שיצא אז בחריפות נגד יצחק שמיר ופסל את מדריד, קיבל את אוסלו. ומי ששולל היום את וואי עלול לקבל אוי-וואי, אוסלו ג', אוסלו ד', ואולי חזרה לגבולות 1967 בניצוחו של ברק ובהמרצתו של שריד.

נכון, אדוני היושב-ראש, נכון, חבר הכנסת פואד ידידי הטוב, רעיון ארץ-ישראל השלמה לא יכול להיות היום מתורגם, בזמנים האלה, לאיזה מכשיר של פרגמטיזם מדיני. מי שמבקש לראות ברעיון הזה מכשיר מדיני פרקטי שוגה והוזה ולא מוכן להביט נכוחה במציאות מורכבת שבה אנו חיים. זה קשה. זה קשה לכל מי שגדל וחונך על ברכי הרעיון הזה, על-פי מורשת ישראל, על-פי ההיסטוריה העתיקה של העם הוותיק הזה, אבל זהו צורך השעה. וצריך להיות אמיצים לבוא ולומר, שהרעיון הזה, האידיאולוגיה הזו, האידיאל, אותו אנחנו נשמור וננצור בלבנו. ובצד זה, צריך היום ראש פתוח ועיניים פקוחות כדי לצעוד אל עבר פשרה עם שכנינו. צריך לבצע את הפשרה הזאת בזהירות, צריך לצעוד קדימה מתוך אחריות, מתוך בקרה ופיקוח קפדניים, מתוך דאגה למזער נזקים, ולהבטיח בכך שהמסלול שבו אנו צועדים יביא לתוצאה רצויה לעם היהודי; תוצאה כזו שתבטיח את עתידו, את קיומו של העם בארץ הזו לצד שכנינו הערבים, ומתוך תקווה שיגיע היום, בתהליך שייקח עוד שנים רבות, שנגיע למצב של שלום אמת עם שכנינו.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת זאב בויס, על דברייך. אני מזמין את חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא. אחריו – חבר הכנסת אלי בן-מנחם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

נדמה לי שהוא לא יהיה היום.

היו"ר ר' אדרי:

אז הבא אחריו הוא חבר הכנסת שלום שמחון; סליחה, חבר הכנסת האשם מחאמיד. אדוני, אני מודה לך על הסבלנות וסליחה על הטעות שלי.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאוד כואב לי שבנושא כל כך חשוב, והוא חשוב מאוד, המליאה לא מלאה. מליאה ריקה כזאת בנושא כזה.

היו"ר ר' אדרי:

אני חושב שאדוני צודק, וצר לכולנו שנציג ממשלה שהיה אמור להיות נוכח כאן ולשמע את חברי הכנסת לא נמצא. אני מבקש מגברתי סגנית מזכיר הכנסת, אם תואיל להודיע לראש הממשלה, שלפחות אחד השרים יהיה נוכח באולם כדי שיקשיב לדברי חברי הכנסת. אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת חג' יחיא, על ההערה שלך. בבקשה, אדוני.

רפיק חג' יחיא (העבודה):

תודה לך, אדוני היושב-ראש.

אני התרגשתי מאוד מדבריו של פואד, וגם אני רוצה להפנות את דברי לכבוד ראש הממשלה, שלא נמצא. אני, כמובן, אתן גיבוי להסכם, ואני אגבה את ראש הממשלה ואצביע בעד ההסכם. אדוני היושב-ראש, אפילו כשהצבעה על התקציב הפכה להצבעת אמון, הצבעתי כמעט אמון, נעדרתי ובכך נמנעתי. אצלי, אדוני, עיקרון זה עיקרון, ועיקרון הוא כמו היריון. כמו שאין היריון חלקי, כך גם אין עיקרון חלקי. היות שהייתי בין אלה שהתחייבו לפרוס רשת ביטחון לראש הממשלה, בצל צעקות וזעקות הימין, שזעקו לפני ואחרי החתימה על ההסכם ב"וואי פלנטיישן", החלטתי, והרגזתי רבים ממפלגתי, לגבות את ראש הממשלה ולכן הצבעתי כפי שהצבעתי קודם.

אני, כמובן, אצביע בעד ההסכם, אף שההסכם הוא הסכם רע מאוד, אבל הוא הסכם; הסכם רע מאוד לא מבחינת המהות של ההסכם ולא מבחינת התרגומים למיניהם, שערורו מחלוקות רבות, ולא מבחינת האחוז שיוחזר לעם הערבי הפלסטיני, אלא בגלל התזמון של כל מה שראש הממשלה זמם, זומם וממשיך לעשות. כשחותמים על הסכם שלום, לא מרחיבים באותו יום התנחלויות. כי בנייה בהר-חומה, אדוני היושב-ראש, היא לא שלום. בנייה בראס-אל-עמוד, אדוני היושב-ראש, היא כמובן לא שלום. התנחלות והרחבתה בתל-רומיידה היא כמובן לא שלום.

יותר חמור מזה, הזעקות של שר החוץ של ממשלת ישראל, כמה ימים לאחר שהוא בילה שעות ארוכות שם וחתם, קריאות ה"עליהם" של שרון: תפסו את הגבעות. הרי אי-אפשר לחתום עם עם על הסכם חלקי לשלום ולקרא "עליהם" על העם, על אדמותיו, על גבעותיו ועל שפלותיו.

אני מרגיש בימים האחרונים, אדוני היושב-ראש, וגם חובה עלי לציין זאת, שמה שכואב ביותר הוא ששני המנהיגים, שחתמו ואנחנו מחאנו להם כפיים – ושני העמים רקדו בצל חתימת ההסכם החלקי הזה – שניהם מדברים נגד ההסכם.

אני רוצה לקרוא מכאן ראשית לראש הממשלה מר בנימין נתניהו: אם באמת פניך לשלום ולברך לשלום, אם לחצת יד לאבו-עמר, ראש הרשות, אז בשם שני העמים תלחץ את ידו באהבה ושניכם לכו ותמשיכו לעשות שלום באהבה. באהבה, מכל הלב, ואנחנו נגבה אתכם. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא, על דבריך. אני חושב שגם גילית אמינות לאורך כל הדרך באשר להבטחותיך.

אני מזמין את חבר הכנסת אלי בן-מנחם. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד. כאמור, אנחנו דנים בהודעת ראש הממשלה בדבר ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית. אדוני, בבקשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לאחל לסטודנטים השובתים רעב מול ביתו של ראש הממשלה הרבה בריאות, ושישמרו על עצמם. הם מובילים מאבק צודק ממדרגה ראשונה.

אני גם פונה לראש הממשלה ולשר האוצר להפסיק לזלזל באוכלוסייה הגדולה הזאת, שחבריה יהיו בעתיד מנהיגי המדינה, חברי הכנסת של המדינה, בעלי המפעלים, מנכ"לים ואחרים. הכול מתחיל ונגמר בחינוך, ואם לא נספק חינוך לצעירים שלנו, ששירתו בצה"ל, שנפצעו בצה"ל ושתרמו את חלקם למדינת ישראל, אם לא נספק להם חינוך בסכומים שהם יכולים להתמודד אתם, הרי בעתיד נחזור אחורה ונהיה כמו מדינות אפריקה ודרום-אמריקה. אני אומר שוב לביבי נתניהו: שב אתם, תפתור את הבעיה שלהם מהר ככל האפשר ותעזור להם.

לגבי ההסכם – אחת הטעויות הגדולות שביבי נתניהו עשה ב"וואי פלנטיישן" היתה, שבמקום לקחת את אליקים רובינשטיין אתו, הוא לקח את שרה נתניהו, אף שהזהירו אותו שהוא צריך לבוא לבד. אין לי טענה, זכותו לקחת את רעייתו, אבל מחובתו היה לקחת אדם מנוסה, משופשף, חכם, שמכיר הסכמים, שיוודע הסכמים והוא גם היועץ המשפטי, יועץ משפטי טוב של המדינה. אני מקווה, שבעתיד הוא לא יחזור על הטעויות האלה וכשהוא יוצא לחתום על הסכמים מהסוג הזה, שילוו אותו האנשים המתאימים, כדי שלא נגיע למצב שאנחנו חיים בו היום, כאשר מכל קצות הבית, מכל המפלגות, תוקפים אותו – מימין, ובעיקר מימין, וגם משמאל – על ההסכם שהוא הביא אתו.

אין לי טענה לגבי ההסכם. יש לי טענה אחת מרכזית, שראש הממשלה מדבר ומסביר איזה הסכם מצוין הוא עשה ואיך הוא סתם חורים, אך מה שכתוב לא תואם את מה שהוא אומר. אני מצפה לפחות מראש הממשלה, אני לא מדבר על שר, אני לא מדבר על חבר הכנסת, אלא על אדם שמוביל את המדינה, ממנו אני מצפה ליתר אחריות. יפסיק עם הדמגוגיה ויתחיל לעשות סדר אצלו בבית, ובעיקר אצלו עצמו, כדי שלא יבזז אותנו בכל העולם. אני מרגיש מבוש כשלא יודעים מה האמת, בעוד לנדאו ובני בגין ורוב השרים בממשלה טוענים שיש פער אדיר בין הדברים לבין מה שכתוב.

אני זוכר בגעגועים את תקופתו של ראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה. אז לא היה צריך לחתום על הסכם, די היה בתקיעת כף. כשמדברים על שלום, על קירוב לבבות, הדבר הכי חשוב הוא האמון, ולא מה שכתוב. יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, היה הרבה מאוד אמון בינו לבין כל הסובבים אותו. אני זוכר שהוא נפגש עם מנהיגים שהעריצו אותו, שכיבדו אותו, כי גם הוא כיבד אותם, הוא דיבר אתם בגובה העיניים ואמר את מה שכואב לנו. הם כיבדו אותו והעריכו אותו, ולא היה צריך לחתום, כי הוא היה אישיות; אני לא אומר שבדרגה אחת יותר, אלא בהרבה מאוד דרגות יותר ממה שקורה היום במדינת ישראל. כל המדינה מתגעגעת לתקופה שלו. אדם שנרצח על-ידי פושע על כך שהוא ניסה למנוע מהילדים שלנו ומהצעירים שלנו להילחם שוב ושוב ושוב, ניסה למנוע שפיכות דמים.

אני אתמוך בהסכם, אדוני היושב-ראש. אני לא רוצה להיכנס לפרטים אם הוא טוב או לא טוב. הוא הרע במיעוטו, זה ההסכם שיש, וחשוב ללכת קדימה. אני מצפה מראש הממשלה, משר החוץ ומכל האחרים לעשות ככל יכולתם ולעמוד מאחורי החתימה שלהם. אי-אפשר מצד אחד לחתום ומצד שני להתסיס את השטח ולהיכנס למריבות.

שלום לא עושים עם ידידים, שלום עושים עם אויבים. החשוב ביותר זה האמון. שיתחילו, שישבו, שנתחיל להאמין זה בזה. לא עושים הסכם תחת אונס, הסכם בכוח, לא לכופף מיליונים של אנשים, לא משום צד. הביטחון חשוב לנו, ויש קשר הדוק בין הביטחון לשלום. כשיהיה שלום אמת, שלום שבו יש אמון בין הצדדים, אני מאמין שגם יהיה ביטחון בין הצדדים.

אני שוב מודיע, אדוני, שאני אתמוך בהסכם, ואני מקווה שנמשיך עם ההסכמים האלה ונקרב לבבות, כדי שסוף סוף נוכל לחיות לבטח במדינה שלנו, בלי שכל הזמן נדאג לשלום ילדינו ונכדינו. וזה הדבר הכי חשוב, לשמור עליהם שלא ייפגעו. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אלי בן-מנחם. אני מזמין את חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חבר הכנסת שלום שמחון, גם הוא באותו נושא. מה שידוע ברגע זה הוא, שההצבעה תיערך בשעה 22:00; אני אומר מה שידוע נכון לרגע זה. תודה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, שני חברי הכנסת, קצרניות, סגנית מזכיר הכנסת – אני מונה את כל הנוכחים פה – אדוני יושב-ראש ההסתדרות, שלום לך. אדוני היושב-ראש, אני רוצה פשוט להזכיר לך ולצופים בנו

את הנאום של ראש הממשלה אתמול, שבו הוא חזר פעם אחר פעם על המלה "כאילו". ניסיתי לספור את מספר הפעמים שהוא אמר "כאילו", והכול היה כאילו הסכם שלום, כאילו הוא הולך לפתרון קבע, משחק כאילו נסיגה, הכול על-פי נוסחת הפלא של ראש הממשלה, שאותה שנין. ומעניין מאוד שאפילו השר שרון למד את הססמה הזאת: יעשו – יקבלו, לא יעשו – לא יקבלו. אני חושב שזה כל כך ילדותי מצד ראש הממשלה לחזור על משפט זה בקרב שרים, וכולם חוזרים אחריו כמו תקליטים. הכול אצלו זה כאילו, אדוני היושב-ראש. כאילו דמוקרטיה, אדוני היושב-ראש. למה כאילו דמוקרטיה? כי גם הקול שלי, ושליך, רפיק חג'י-יחיא, בעיני ראש הממשלה הוא לא קול – –

רפיק חג'י-יחיא (העבודה):

כאילו?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – הוא כאילו קול, כי אצלו הכול כאילו. כאילו הסכם, כאילו נסיגה, כאילו שלום, וכאילו יש פרלמנט דמוקרטי, כי הוא לא צריך את הקולות לדברים מכריעים, אבל הוא לא יקבע לי אם אני מכריע או לא מכריע. הוא לא קנה המידה ולא הסקאלה של החשיבות של הקול שלי. את זה אני קבעתי, והבוחרים שלי, אדוני היושב-ראש.

ראש הממשלה משחק לידי דעת הקהל הימנית ההתנחלותית, כי באותו זמן שחתם, לפני שהדיו יבשה – התנחלויות בתל-רומיידה, אמרת, רפיק חג'י-יחיא, ג'בל אבו-ע'נים, ראס-אל-עמוד, דרכים עוקפות, עקירת עצי זית. אדוני היושב-ראש, תשאל את החברים החקלאים שנמצאים פה מה הערך של עץ זית. איך בא דחפור, בולדוזר, ולקח עץ בן עשרות או מאות שנים, ובום – מוציא אותו מהקרקע? יש דרכים עוקפות.

השר שרון אומר: תתפרסו על הגבעות. מה זה מזכיר לי, אדוני היושב-ראש? זה מזכיר לי את המערב הפרוע בזמנו, לפני 200 שנה, כאשר הביאו את האנגלים לארצות-הברית, לאמריקה של אז, ואמרו להם: תתפרסו, תהרגו את האינדיאנים.

שלום שמחון (העבודה):

בהסכם עם מצרים הוא הקים את הגבעות האלה כל הזמן. זה לא חדש.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה לא חדש, אבל בסוף הוא יצטרך להזיז אותם, להסיר אותם ולהרוס אותם. אני מקווה שהוא לא יהרוס אותם, אבל לפחות הוא יצטרך להזיז את כולם אל תוך מדינת ישראל. אבל עצם ההתבטאות: תתפרסו על הגבעות – הוא פשוט מפקד של המערב הפרוע. מעניין.

השר שרון אומר: אנחנו צריכים להתמקח כדי שכאשר תקום מדינה פלסטינית היא תהיה על שטח קטן ולא על שטח גדול. זאת אומרת, שהוא כבר מודה, הוא יודע בתוך תוכו, וראש הממשלה יודע שמדינה פלסטינית תקום – השאלה היא מתי ועל כמה שטח. אבל בסופו של דבר כולם יודעים שהיא תקום, זאת עובדה.

ומי כבר הפר את ההסכם, אדוני – אמרתי – עוד לפני שאושר בכנסת? מי מתנהג בניגוד לסעיף בהסכם האוסר על הצדדים ליזום כל צעד – אני מצטט – לשינוי הסטטוס-קוו בגדה? מי עושה את זה?

אדוני, תרשה לי עוד. הנמכת ציפיות. ככה עושים שלום? אתה יודע מה זה כשאני אומר לך: אני רוצה להנמיך את הציפיות שלך? באיזו עליונות אני מדבר אליך? ככה עושים שלום? ראש הממשלה אומר למפלגת העבודה, לכם, אני הנמכתי את הציפיות שלהם, כאילו שהציפיות של עם נגזרות מרצונו של מר נתניהו, הוא גוזר את הציפיות ואת הרצון של העמים. אני הנמכתי את הציפיות. ככה עושים שלום? עם בריונות והתנהגות של עוינות?

אדוני, יש עוד סעיף מעניין – שמירה על זכויות האדם בשטחים. אתה קראת את זה. יש סעיף כזה. ובו בזמן ראש הממשלה אומר: יעשו – יקבלו, לא יעשו – לא יקבלו. ומה הוא רוצה? הוא רוצה שהרשות הפלסטינית תתנהג כלפי העם הפלסטיני – איך הוא אומר כל הזמן: כאילו, עוד הפעם חוזרים לכאילו – כאילו אין בג"ץ. הוא דורש מהם לעשות דברים אנטי-דמוקרטיים.

אדוני, מוחמד דיף, שמעת עליו. מוחמד דיף, תשאל את אנשי הביטחון בישראל והם יגידו לך שזה שנים מחפשים אותו, לא תפסו אותו. עכשיו מר נתניהו עומד לו עם הסטופר והוא אומר לערפאת: איפה מוחמד דיף? שנים חיפשת את מוחמד דיף ולא מצאת אותו, אז מה תעשה אם לא ימצאו אותו? האם הוא מחכה לערפאת בבית? תגיד שזו הפרה של ההסכם? ולכן, אדוני, מה שמפריע לי, מפחיד אותי, זה שעומדים עם סטופר עם דרישות בלתי רציונליות שיש בהן השפלה והוראות מתנשאות.

אדוני, ב-4 במאי 1999 יסתיים המשא-ומתן להסדר הקבע. השאלה היא אם לא יסתיים, אז מה דורש ראש הממשלה מיושב-ראש הרשות הפלסטינית? לא להכריז על מדינה? למה אין לו זכות להכריז על מדינה פלסטינית עצמאית? ואם הוא ירצה לגרור את המשא-ומתן עוד 100 שנה?

אדוני, הערה אחרונה, ואני מודה לך על הזמן הנוסף שנתת לי.

היו"ר' אדרי:

זמן עבר, אבל עוד דקה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תודה, אדוני. הסכם זה, אדוני, איננו ההסכם שאליו התפללתי. זה הסכם עם הרבה חורים, עם הרבה דרישות שאינן צודקות כלפי הפלסטינים. לא כך עושים שלום. זה לא ההסכם שאליו התפללתי, אבל מתוך אחריות אין מנוס אלא להצביע בעד ההסכם, אף שאין לי אמון במדיניות הממשלה ובמדיניות של ראש הממשלה. אני מודה לך, אדוני.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת האשם מחאמיד. אני מזמין את חבר הכנסת שלום שמחון. אחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה, אדוני.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, שמעתי הבוקר את אחד מראשי יש"ע אומר, שהיה מעדיף שהשר אריק שרון, במקום להגיד לתפוס כל גבעה – שלא יחתום על ההסכם, אבל יהיה אתם על הגבעות. הרי את הטכניקות של אריק שרון אנחנו מכירים, הוא כבר עשה את זה בהסכם עם מצרים. אבל, תוך כדי הדברים שלו נזכרתי, שכאשר התכנס מרכז הליכוד לפני כמה חודשים, הוא אמר שראש הממשלה ביקש ממנו לתמוך בו, והוא שאל אותו: במה לתמוך, ביד הימנית שלך או ביד השמאלית שלך?

וכך האדם נוהג. אותו אדם שבעצם מופקד על מדיניות החוץ של מדינת ישראל, אותו אדם שאמור להיות זה שיכרות את ברית השלום עם העם הפלסטיני, בעצם מצד אחד הולך לשלום, אבל מצד שני נוהג אחרת בכל מיני תרגילים, שבסופו של דבר עלולים רק לסבך את כולנו במה שהיינו רוצים להגיע אליו באמת, אל השלום.

אני רוצה לשאול אותך, ידידי חבר הכנסת האשם מחאמיד, עמדת פה קודם: האם אנחנו נתעלם לרגע מהעובדה, שאנחנו כולנו מחויבים לתמוך בהסכם, שבסופו של דבר אמור להביא את השלום עם העם הפלסטיני? האם אנחנו מסוגלים בתוכנו לנסות לחשוב על אותם חורים שאתה דיברת עליהם, על אותם פלונטרים שקיימים בהסכם, ואולי להגיד לעצמנו, האם כולנו לא שוגים בתמיכה האוטומטית שאנחנו מתכוונים לתת היום לראש הממשלה? ואני לא נמנה עם אלה המתנגדים להסכם. אני אתמוך בדיוק כמוך בהסכם. אם תהיה הצבעת אי-אמון, יהיה לי קשה מאוד לתמוך בראש הממשלה, ואני בוודאי לא אהיה באולם.

אבל אני מנסה לשאול אותך, כאשר כולנו רואים בעין ברורה וחוחתת שהולך להיות פה מצב, שבסופו של דבר עלול להביא בדיוק את ההיפך מהשלום, האם האחריות הציבורית שלך ושלי אינה מסוגלת להתעלות מעל עצמה ולומר, אף שיש פה דרך מסוימת אל השלום, שבסופו של דבר תסבך יותר, האם לא כדאי רגע לעצור? האם לא כדאי רגע לומר, שיש פה תרגיל שבסופו של דבר יביא את ההיפך בדיוק? או שכולנו הולכים על-פי אותם תרגילים שלו ושל השר אריק שרון, שנתפוס כל גבעה כדי לסבך את העניינים בעתיד.

אני יודע שזה לא נתפס היטב בציבור שאתה ואני מייצגים. אני משוכנע לגמרי שזה לא יתקבל טוב בציבור שחברי חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא מייצג, שכביכול הוא מתנגד לשלום. אבל הרי אנחנו רואים

שיש פה כוונה לתכמן, כפי שאומרים ברחוב. כל אחד מאתנו מבין, שבשלב איסוף הנשק, כאשר מדובר פה, עוד טרם החזרת מרבית השטח, הרי יהיו צרות צרורות. הרי מראש אתה מכניס אדם לפינה שהוא לא יכול לעמוד בה. התרגילים נמצאים פה כמעט בכל השורות של ההסכם הזה; היכן שאתה לא הולך אתה מוצא סעיפים, שאתה בעצמך דיברת עליהם, ואתה רואה אותם לנגד העיניים.

אם היום ננסה לבחון כמה יצביעו מהצד הזה וכמה יצביעו מהצד הזה, ברור לגמרי שרוב התומכים בהסכם יהיו דווקא בצד הזה. הוא הרי לא מסוגל להביא את מרבית החברים שלו, שאגב, הם גם לא יושבים פה. הם הרי כל הזמן מתנגדים, אבל דווקא בעניין שהוא עקרוני להם, המליאה הזאת ריקה. ולא בכדי הזכיר ידידי חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא את העובדה שהמליאה ריקה. מילא, אילו היא היתה ריקה מאנשינו, אנחנו ממילא תומכים בהסכם, אבל היכן נמצאים החברים שנמצאים שם? היכן אלו שהיו צריכים להעלות את מירב הבעיות, אלו שמתכוונים ללכת לשלום האמת שהם מדברים עליו?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כאילו.

שלום שמחון (העבודה):

אלה שכאילו מתכוונים ללכת לשלום. הרי אם מישהו היה מתכוון לעשות שלום, הוא לא היה מפרט אותו ברמה כזו של פרטים, שאם – אז תקבלו, ואם לא – אז לא תקבלו. הוא היה מראש אומר, אני מסוגל להיות הרבה יותר גמיש כי אני הרבה יותר חזק.

קראתי היום בעיתון, שהרמטכ"ל לשעבר אמר, שהסיכוי שמדינות ערב ינצחו את מדינת ישראל בשדה הקרב לא קיים. זאת אומרת, אין סיכוי כזה. אם הוא לא קיים, למה לא מסוגל האביר שיושב פה בראש השולחן להיות הרבה יותר רחב-לב ולדעת שהוא הולך לקראת משהו, שגם אם הוא נותן עכשיו יותר הוא יקבל בעתיד הרבה יותר מאותם שכנים שאתם אנחנו רוצים לעשות שלום?

אני גר בגליל. בגליל, כידוע לכם, האוכלוסייה נחלקת לשני חלקים. אין רוב יהודי בגליל. יש אפילו יתרון למגזר הערבי. ועם זאת, זה אחד האזורים שאני הכי נהנה לחיות בהם, רמת השכנות עם חברינו מהמגזר הערבי היא יוצאת מן הכלל, כשהדברים מתקיימים לא על-פי הסכמים ולא על-פי חוזים, בתינו פתוחים לפניהם ובתיהם פתוחים לפנינו, כמעט בכל תחומי החיים. אני חושב, שרק בדרך הזאת, בסופו של דבר, אפשר להשיג אותו שלום שאנחנו מדברים עליו.

אני מבקש לומר עוד שני משפטים, האחד לידידי הסטודנטים. כל אחד מאתנו היה סטודנט ולמד בשדה האקדמי בשלב כזה או אחר. אני רוצה לחזק את ידיהם ולומר להם לא לוותר לשום תרגיל שינסו לעשות פה חברי הכנסת. המאבק הוא מאבק צודק, והסטודנטים צריכים להמשיך עד הסוף, על מנת שהם ישיגו את מה שהם באמת צריכים להשיג – השכלה חינם לכל אזרחי מדינת ישראל.

העניין השני הוא כמובן לאחל החלמה לפצועים מאתמול בלבנון, וכמובן לשלוח תנחומים למשפחות השכולות ולקוות שסוף-סוף יהיה גם הסכם בלבנון, כדי שיהרגו פחות חיילים, אם בכלל, בלבנון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת שלום שמחון.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה, גברתי.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 3) (הגבלת פרסום), התשנ"ט–1998, של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 4) (פרסומת עקיפה והגנה על בני נוער), התשנ"ט–1998, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 36) (בחירת מועמד בודד), התשנ"ט–1998, של חברי הכנסת יוסי כץ ונסים דהן; הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 72) (איסור רישוי להחזקת כלבים מגזעים אלימים), התשנ"ט–1998, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, גברתי סגנית מזכיר הכנסת.

הודעת ראש הממשלה על ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אליעזר זנדברג – אינו נוכח. השר צחי הנגבי – אינו נוכח. אני מבקש להודיע, שחברי כנסת שלא נוכחים באולם לא ייקראו שנית לדוכן.

אני מזמין את חבר הכנסת עמיר פרץ. אדוני, בבקשה. כאמור, אנחנו דנים בהודעת ראש הממשלה בדבר ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת ריקה, הייתי אומר כנסת נכבדה, אבל אכבד את היושב-ראש ואת עם ישראל ואת המשמעות ההיסטורית של ההסכם שבו אנחנו דנים.

אין ספק שאחת הבעיות הקשות ביותר שמדינת ישראל שרויה בהן היא האווירה של אי-קבלת החלטות. יש תחושה, שבכל תחום מנהלים מדיניות של הליכה על חבל דק, לפעמים מדיניות של למתוח את החבל עד קצה היכולת. תמיד המבחן הוא, האם חלילה החבל הזה ייקרע באחד התחומים. הולכים על חבל דק במאבק עם הסטודנטים. מושכים אותם ומושכים אותם, וכולם יודעים שיהיה הסכם בסוף ויגיעו אתם לפשרה. מדוע צריך לבזות את הצעירים האלה? מדוע לתת להם להתגלגל כאילו הם אויבי הממשלה? הם לא אויבי הממשלה.

הלכו על חבל דק במדיניות הכלכלית. שיחקו עם העניין של מנוף הריבית מצד אחד, מנוף מטבע חוץ מצד שני. הלכו עד שהגענו לכדי משבר. האבטלה מתפרצת והאינפלציה מתפרצת. לצערי, זה המצב גם בנושאים האחרים, שהם קריטיים ואולי יכולים להשפיע על עתידה של מדינת ישראל, בשאלות ביטחוניות, שיהיה קשה מאוד לטפל בהן ולעשות מקצה תיקונים.

ראשית, אני רוצה לומר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, אחרי כל הקשיים ואחרי כל אותם חבלי לידה שההסכם הזה עבר, אני מברך את ממשלת ישראל על כך שקיבלה החלטה להביא בפני הכנסת את ההסכם הזה. לא יעזור שום דבר. נכון שהדרך לשלום עם הפלסטינים ולשלום עם המדינות במזרח התיכון היא דרך ארוכה, מלאה מהמורות, מלאה קשיים, אבל כל צעד שנעשה, גם אם הוא נולד לאחר קשיים רבים, הוא צעד בכיוון הנכון והוא צעד שהוא רווח מלא למדינת ישראל, כי הזמן אינו פועל לטובתנו. הזמן הוא המרכיב המרכזי שצריך לעמוד לנגד עיניהם של מקבלי ההחלטות מכל ממשלה. אני מציע שלא יהיו כאן שיקולים פוליטיים במקרה הזה. אני מציע שכל העולם ידע, וידע גם כל העולם הפלסטיני, וידע גם כל העולם הערבי, שבכל שאלה של התקרבות לכיוון של שלום עם הפלסטינים, או עם כל מדינה אחרת, הכנסת מתייצבת כאיש אחד.

אני מבקש מאוד מכל אנשי הימין, שמנסים היום למצוא איזה חורים באותה רשת ביטחון למדינת ישראל, ושמתארים את הסכנות יותר מאשר את הסיכויים, לדעת, שאין שלום דה-לוקס, אין מהלך שלום שאין בו גם סיכונים. שלום יוצר את הסיכוי לביטחון, לתקווה, לעתיד אחר, לכלכלה צומחת, לשיתוף פעולה, ויש בו גם סיכונים. אבל אם אתה כבר הולך לשלום הזה, לך אליו עם שתי רגליים בטוחות, עם הכרה במה שאתה עושה.

השלום, כפי שהוא נראה היום, נראה, חלילה, כשלום שכפו אותו על עושייו. אין צורך בכך, להיפך. טוען ראש הממשלה שהוא השיג הסכם טוב, אז שיתייצב מאחוריו ויאמר: זה הסכם טוב למדינת ישראל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוא מחפש תירוצים, אתה יודע.

עמיר פרץ (העבודה):

אין שום סיבה להיות בפנים ובחוץ, אתה לא יכול לעשות זאת.

לכן, אני רוצה לומר, צר לי על ראש הממשלה שהוא צריך לתמרן בשעה היסטורית כזאת, לנסות ולרצות גורמים מימין, כדי להשאיר בכל זאת את הדלת פתוחה שם. הדלת הפתוחה החשובה ביותר, שצריכה להישאר פתוחה תמיד, היא לא הדלת לשערו של הימין או לשערו של השמאל. הדלת שאנחנו חייבים תמיד להשאיר פתוחה היא הדלת לשלום. זה הדבר המרכזי.

מיום ליום גוברת ההכרה בקרב העובדים בישראל, שיש קשר בל-יינתק בין השלום לבין יכולתה של מדינת ישראל להיאבק באבטלה, להיאבק באווירה של המיתון שהולך וגובר ולתת תקווה מחודשת לצעירי ישראל, שצריכים למצוא את עתידם כאן. אני רוצה לומר, שהתחושה של הקשר בין השלום לבין תהליכי הצמיחה ותהליכים של חיזוק המשק הולכת ומתפרשת כעובדה שצריך להביא בחשבון.

אין ספק שלא נוכל לסיים שום נאום היום בלי לשלוח תנחומים למשפחות ששילמו אתמול מחיר יקר בקרב עקוב מדם, באותה ביצה שבה מבוססים צעירינו הטובים ביותר, באותה ביצה לבנונית, שקשורה גם עם ההסכם עם סוריה. אני רוצה לשלוח תנחומים למשפחות ולאחל החלמה לפצועים, ולקוות שההסכם, שיאושר היום בכנסת, יהווה מנוף לחידוש ההידברות עם סוריה, יהווה מנוף אולי גם לפתרון כולל עם המדינות השכנות האחרות, כי העובדה שההסכם עם הפלסטינים יוצר לגיטימציה לדחוף את ההסכמים עם כל שכנינו היא עובדה שאנחנו צריכים להכיר בה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת עמיר פרץ, יש שאלה חשובה לחבר הכנסת חגי מירום. ברשותך, אדוני.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת עמיר פרץ, שמעתי את הדברים שלך, ואין כל ספק שאני מסכים עם כל מלה מהדברים שאמרת כאן. ברצוני לשאול אותך, מדוע קולה של ההסתדרות, שבעבר היתה אומרת דברים ברורים,

לא רק בנושאים כלכליים וחברתיים אלא גם בנושא השלום, לא נשמע בנושא הזה של וואי ריבר ובתחום המחויבות של ההסתדרות הכללית של העובדים בישראל לתהליך השלום?

לפני שתענה לי, אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת כדי לברך שתי משפחות, סילברסטיין וגוטניק, UJA של ה-GA שנמצאות כאן אתנו, שהן מראשי יהדות ארצות-הברית. הן נמצאות כאן בכינוס ה- ואני מברך אותן שימשיכו לתרום למדינת ישראל כמו שהן תורמות.

אני חוזר לשאלתי, חבר הכנסת עמיר פרץ, איפה אתם?

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני חבר הכנסת מירום, על השאלה החשובה שלך. בבקשה, אדוני חבר הכנסת פרץ.

עמיר פרץ (העבודה):

אני מודה לך על השאלה, אני רק בטוח שאתה לא מתכוון למה שאתה שואל. כדאי שתדע, שלפעמים הקולות נשמעים, השאלה היא אם יש מי שישמע. השמיעה בארץ היא סלקטיבית. אתה יודע, כשיש משבר של אבטלה, באים להסתדרות ואומרים: למה אתם לא עושים? כשהכול בסדר אני שומע כל כך הרבה גורמים שאומרים: אולי נמצא דרך להחליש את ההסתדרות, כדי שלא תעשה ולא תשבית.

בימים הכי קשים של המשא-ומתן סביב הסכם אוסלו ההסתדרות חתמה על הסכם עם האיגודים המקצועיים הפלסטיניים. דרך אגב, בהסכם שלנו יש איגודים שמזוהים עם פלגים שאינם חתומים מול הממשלה בהסכם אוסלו.

העמדה שלנו לגבי העדפת העובדים הפלסטינים על פני העובדים הזרים היא עמדה חד-משמעית. העמדה שלנו היא, ששוק העבודה הוא שוק שחוק הכלים השלובים פועל בו יותר מאשר בכל מקום אחר. מי שחושב שפלסטיני רעב הוא רק בעיה של עזה, ולא בעיה של תל-אביב, טועה. פלסטיני רעב הוא גם פלסטיני שיש לו פוטנציאל גדול יותר ללכת לזרועות אותם ארגונים קיצוניים, ולהפוך מחר ל"חמאסניק". פלסטיני שבע, שייחנה מכלכלה בטוחה, שייחנה גם הוא מהצמיחה המשותפת, זה יהיה לו פחות אטרקטיבי ליהפך מחר למתאבד או לחבר באחד מהארגונים הקיצוניים.

לכן, ההסתדרות אינה שוקלת שיקולים פוליטיים בשום נושא. בנושא של השלום קולנו חד-משמעי: אנחנו חושבים שהשלום הוא מפתח לצמיחה, והוא דבר שיחזק את מעמדם של העובדים, יחזק את ביטחונם; הבנים שנמצאים על גבולותיה של מדינת ישראל הם בני המדינה כולה, אבל הם בוודאי גם בניהם של העובדים בישראל. עמדתה של ההסתדרות היא חד-משמעית: תמיכה מוחלטת בתהליך השלום כפלטפורמה חשובה ביותר, שעליה מושתתים גם הכלכלה וגם הביטחון של מדינת ישראל. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת עמיר פרץ, על דבריך. אני גם רוצה להודות לחבר הכנסת חגי מירום, ששאל שאלה חשובה, ואפשר לך, אדוני חבר הכנסת פרץ, יושב-ראש ההסתדרות, לתת תשובה, ותמיכת ההסתדרות כאן היא חשובה ביותר, מפני שאדוני מייצג ציבור פועלים עובדים של מאות אלפים במדינה הזאת. ההודעה שלך וההצהרה שלך, אני בטוח שהיא נלקחת בתשומת לב מיוחדת. לא רק על-ידי הכנסת, אלא על-ידי כל עם ישראל. תודה לך, אדוני חבר הכנסת עמיר פרץ.

אני מזמין את סגן השר מיכאל איתן; אינו נוכח. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, גברתי, בבקשה. כאמור, אנחנו דנים בהודעת ראש הממשלה בדבר ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התחושה היא תחושה כבדה מאוד. אנחנו הולכים בדרך שלא האמנתי בה בעבר, ולצער לא היו מספיק סיבות לכך שאני אאמין בדרך הזאת בעתיד, לפחות לא היום, בהווה. זו דרך שאני לא מאמינה בה, זהו מסלול שאיננו מוביל לשלום, אלא אך ורק להסלמה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא יכול להיות, ראש הממשלה נתניהו לא מביא שלום?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אילו היה הצד השני מנסה להוביל לשלום, היינו מקבלים את השלום הזה, חברת הכנסת גוז'נסקי. הלוואי שזה היה המצב, אבל בהסכמי וואי אולי נשאר רק הלוואי.

זה המסלול שעל פניו מבטיח רגיעה, אך בפועל הוא רק מגביר את מאוויי הצד השני. המסלול הרגיל, מסלול שדורש מאתנו נתינה ועוד נתינה, נתח ועוד נתח, ועוד משטחי הארץ, והתמורה – אנחנו רואים את התמורה – נאומי הסתה ופעולות טרור.

השאיפה שלהם, השאיפה של ערפאת וחבר מרעיו, פועלת, לצערי, תחת המטרייה של העולם הרחב, והוא לא השתנה. הוא לא מפתיע אותי. כשישראל מקריבה קורבנות העולם אתנו, רגילים לראות אותנו כקורבנות, את זה העולם מוכן לסבול. אבל כשאנחנו עומדים על זכויותינו, כל העולם נגדנו. אנחנו רגילים לזה. ההיסטוריה לא משתנה, לצערי.

ישראל נדרשת לתת עוד ועוד, כאמור, תחת מטרייה בין-לאומית, ומוותרת כפי ששום מדינה לא היתה מוותרת. אין כאן ויתור על משמני יתר, על שטחי ערבות צחיחות, על מישורי עד, על איזו מדינה ענקית שצריכה עוד ועוד ועוד. זאת לא היתה המשימה שלנו ולא המגמה שלנו מעולם. הלוואי בסך

הכול מדובר במה? בד' אמותינו, בארץ אבותינו. מדובר אצלנו בבשר החי, בארץ שמאבקנו עליה, על אחיזתנו בה, הוא מאבק צודק, בוודאי לאור ההיסטוריה, אולי הצודק ביותר שמתקיים היום ברחבי העולם.

אני לא מאמינה בכוונותיו של הצד השני, בוודאי לא בדברי אותם אנשים, הפרטנרים שלנו, שכביכול כמהים לשלום כמונו. הדברים שלהם הפוכים בדיוק. הלוא אנחנו שומעים את מה שהם אומרים לאנשיהם שלהם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הם שומעים אותך עכשיו אומרת שהסכם וואי גרוע. גם הם מקשיבים לך.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אני יודעת, ואני רוצה שהם יקשיבו לי, משום שמצד אחד, הם אומרים שהם רוצים שלום, ומן הצד השני הם אומרים לאנשיהם להשחית את הסכינים, משום שלעולם לא ייוון שלום אלא בדרך החרב, ואני אגיע לזה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — הם רצים על הגבעות.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

הם גם לא נותנים לי תקווה להאמין למילות השלום שלהם. הכוונות, כפי שהן מתנסחות ליד השולחנות שעליהם חותמים על מסמכים, שולחנות וואי וכדאי – כדאי, אבל לא לנו, כדאי להם. אנחנו מכירים את הכוונות. מן הצד השני אפילו אין ניסיון להסתיר אותן. הרי שמענו אותן בבירור, בצורה החלטית ונחרצת, וזאת מפי בעל העניין העומד בראש, הפרטנר שלנו, זה כביכול הפרטנר שלנו, זה האיש, האיש המוכר כל כך, עם הכאפייה, ויש גם החרב בחגורה ויונת השלום שחורת הכנף – ואלה דבריו רק עכשיו, אתמול, שלשום, קבל עם בתהלוכה בבית-לחם: אנחנו נכונים להשתמש ברובינו נגד מי שינסה למנוע מאתנו להתפלל בירושלים. לא הידברות, לא הסכמים, לא רצון טוב – רק השחזת סכינים וקנה הרובה.

עד מתי נושיט את צווארינו, חברת הכנסת גוז'נסקי? עד מתי נוותר ונוותר, והמשמעות של הוויתור היא עוד התקפת טרור ועוד התקפת טרור? זאת, לצערנו, המציאות. והלואי שבהסכמי וואי הייתי מתבדה, הלואי שהכול היה שונה והמציאות לא היתה כזו שטופחת על פנינו ועל פני הרצון הטוב שלנו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

שאלה, גברתי חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אני לא מסכים לחלק מהדברים שלך, אבל מה האלטרנטיבה? אילו היית ראש ממשלת ישראל, מה היית מציעה למדינת ישראל?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אנחנו נתקלים בשאלה הזאת שוב ושוב כאשר אנחנו מתמודדים, בין השאר, במערכות בחירות. התשובה היא: לא להושיט את הצד השני, לא להושיט עוד צוואר ועוד צוואר, משום שזה מה שהמציאות מורה לנו.

הלוא אנחנו שומעים את הדברים שלהם. אין לי כאן הציטוטים, הם צוטטו, דברים של ראשי הרשות הפלסטינית שבאים ואומרים: תראו, אומנם חתמנו שאפשר יהיה להחרים את הנשק, אבל אתם יודעים שאנחנו יכולים לתת נשק לא בדיוק למשטרה, אנחנו יכולים לתת את הנשק למי שמבקש רשיון לנשק. דובר על הקטנת המשטרה, על-פי ההסכמים, בזמנם בהסכמי אוסלו ועכשיו אשורר לזה בהסכמי וואי. מה הם באים ואומרים? והם אומרים את זה קבל עם ועדה. הם אומרים: הקטנת המשטרה לא, זה רק כאילו. אנחנו לא ניתן בדיוק, ניתן רשימה אחת פה ורשימה אחת שתהיה במקום אחר, וכך לא נקטין את המשטרה, אל תדאגו.

זאת אומרת, הצד השני לא מתכוון לעמוד בהסכמים, ואנחנו עוד הפעם נהיה אלה שמשלמים את המחיר, שבאמת מוכנים לעשות את הכול למען השלום. אני חוזרת ואומרת את זה, אנחנו נהיה מוכנים. זו כבר דרך, אבל לא כברת ארץ כזו או אחרת, זה בשר מבשרנו. נהיה מוכנים לזה, אבל הלוואי שהסכמי וואי יביאו אומנם לשלום. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אני יכול להבין את כל הדברים שנאמרו. עם זאת, האלטרנטיבה יותר גרועה. הרי ניסינו את כל הדרכים ולא הצלחנו. גם ניסיון צריך לעשות. אני מאמין שיש גם דרך אחרת לדברים שנאמרו כאן.

אני מזמין את חבר הכנסת יורי שטרן. אחריו – חבר הכנסת זאב בנימין בגין. אדוני, בבקשה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, עמיתי המעטים היושבים פה, בשנתיים וחצי שלי בכנסת אני לא זוכר אירוע עצוב יותר מזה שמתקיים פה היום.

ההסכם שהובא להצבעה הוא הסכם שכולם יצאו בביקורת נגדו. ביקורת אמיתית, ביקורת לא סתם פוליטית, יש כמובן אינטרסים פוליטיים, אבל יש הרבה מאוד דברים שאנשים מצביעים עליהם ואומרים: איך אפשר היה לחתום על דבר כזה? ובכל זאת, ההסכם הזה הובא לכנסת לאישור אוטומטי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה אוטומטי?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כל אלה שאומרים שהוא לא הסכם טוב והאמינו בשמאל הולכים להצביע בעדו.

יש שלוש דרכים להגיע, תיאורטית, לפתרון הסכסוך שלנו, או שלושה קווי מחשבה. קו אחד אומר: לא נותר בשום פנים ואופן. עמדנו על זה תקופה מסוימת, היום זה לא מתקבל על דעת רוב הציבור הישראלי. הקו השני אומר: נותר ואז יהיה טוב. אני לא מאמין בקו הזה ורוב הציבור לא מאמין בו. אבל היה קו שלישי שאמר: אנחנו צריכים להגיע לפשרה הוגנת, פשרה שתבטיח לנו עתיד טוב יותר ותבטיח שמירת האינטרסים שלנו, גם כאשר הצד השני ירצה להפר את ההסכם, גם אם השלטון שם יהיה בידי אנשים רעים.

אומרים שערפאת הוא איש טוב. נניח שהוא מבחינתנו הכי מתון, אבל מחר לא יהיה ערפאת, מחר יהיה מישהו אחר. את ההסכמים חותמים לא עם ערפאת ולא עם אבו-מאזן, חותמים עם המדינה, עם העם, וההסכמים האלה קובעים מסגרת. השלטון יכול להתחלף והכוונות של ההנהגה יכולות להתחלף, אבל ההסכם הוא הסכם. אם ההסכם בנוי כך שהוא מגן על האינטרסים של שני הצדדים והוא מבטיח שלום יציב, זה הסכם שלום. אם ההסכם קובע תנאים שבהם הפרת ההסכם היא קלה, הפרת ההסכם שיכולה להביא לאסון היא אפשרית מאוד, זה הסכם שלא מביא שלום או יכול לא להביא שלום. זה כל העניין. זה לא עניין של קיצוניות ולא עניין של אי-נכונות לפשרה, זה עניין של פשרה רציונלית, מבחינתנו לפחות, מבחינת האינטרסים שלנו, הצד השני דואג לאינטרסים שלו וכך מגיעים להסכם.

היה חיסרון גדול בהסכמי אוסלו – אני לא מדבר על האידיאולוגיה, אני מדבר על המסגרת הזאת. החיסרון הגדול של הסכמי אוסלו היה בכך, שאנחנו, בוותורים שלנו, נותנים דברים משמעותיים מאוד, שקובעים בעצם את הבסיס הטריטוריאלי, הארגוני, הפיזי למדינה פלסטינית, וכל מה שאנחנו מקבלים חזרה, לפי אותו הסכם, אלה הבטחות ומלים. ואם מפירים את ההבטחות – אז זהו, כל המסגרת נהרסת.

לממשלת נתניהו היה סיכוי, וזאת היתה גם המחויבות שלה, לשנות את זה במסגרת הלא-טובה של הסכמי אוסלו; יש מי שאומרים שהמסגרת היא גרועה ויש מי שאומרים שהיא לא טובה. במסגרת הזאת צריך היה להגיע למצב, שיש מנגנון הבטחת האינטרסים שלנו, לא לשלושה חודשים, לא עד לקבלת עוד אדמות, אלא לשנים קדימה. זה היה צריך להיות מנגנון שיבטיח את האינטרסים שלנו, כפי שהם מוצאים ביטוי בהגבלות ובהתחייבויות של הצד השני.

לפי מה שהבנתי מכל הביקורות ומקריאה שלי – ואני, כמובן, לא איש ביטחון כמו אריק שרון, יצחק מרדכי, נתן שרנסקי וביבי נתניהו עצמו – אני לא יכול לפרש איך הם הגיעו לאן שהם הגיעו. אבל הם הביאו לנו הסכם שאינו משיג כלום בקטע הזה, הסכם שמכניס אותנו למסגרת פחות טובה ממה שהיתה קודם, מגבילה יותר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אז מה יהיה? מה תעשה?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

מה קורה אז? כאשר ארבעה שרים, ובראשם ראש הממשלה, חותמים על המסגרת הזאת עוד בלי שכל הממשלה תדון בה – זה בעצם מחייב את הממשלה. מה שלא יהיה – זה דבר שהוא חריג ביותר, שהממשלה לא תאשר את ההסכם ותכניס אותו לעימות חזיתי עם ארצות-הברית. אז ודאי שאחרי שהם כבר חתמו – גם הממשלה חותמת. כאשר חותמת הממשלה, והאופוזיציה, עם כל הביקורת שיש לה, רק מתוך עיקרון שכל תזוזה טובה יותר מאי-תזוזה – – –

קריאה:

— — —

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

גם האופוזיציה אומרת: אנחנו תומכים. ברגע שזה קורה, מה נשאר לכנסת לעשות? בשביל מה אדם כמוני, שיש לו ביקורת, כמו שיש לרבים פה, צריך להשתתף בכלל בהצבעה? אני אומר, שזה משחק מכור מראש, וזה משחק עצוב. למה הוא עצוב? כי אנחנו קובעים פה את המסלול העתידי שלנו בשיחות עם הפלסטינים. אנחנו פה מכניסים את כל הסכנות העתידיות לתוך המסגרת הזאת ואנחנו מאשרים אותה במשחק הזה, שהוא משחק מכור מראש, כאשר לכנסת, אחרי החלטות המנהיגים, לחברי הכנסת הבודדים מהאופוזיציה ומהקואליציה כמעט שאין מה לעשות.

לכן אני אומר שזה יום עצוב. זוהי בסך הכול הצבעה מיותרת, ואני לא יודע אם כדאי בכלל להשתתף בה.

היו"ר ר' אדרי:

קשה לי להבין, אדוני. אתה אומר: יום עצוב, כאשר אתה תומך בממשלה הזאת ואתה חבר בקואליציה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אילו הייתי במצב אחר היה לי יותר קל. היו לי עמדות אחרות. כיוון שאני בקואליציה, מאחר שקיוויתי, ואני עדיין מקווה, שזו הממשלה שיכולה להביא לפשרה הוגנת, אני מאוד מאוכזב, ואני רואה את האירוע הזה כאירוע חסר תועלת.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני. המסקנה שאני מסיק מהדיון היום וגם אתמול היא, שהקואליציה למעשה נגד הסכם. כמעט לכל הנואמים מהקואליציה ששמעתי מעל דוכן הכנסת יש ביקורת, אבל, עם זאת, הם מצביעים בעד הממשלה. מי שמגן על ההסכם, מי שתומך בהסכם ומי שדוחף לחתימת ההסכם זו האופוזיציה. משהו מוזר קורה כאן, בבית הזה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

גם לאופוזיציה יש ביקורת.

היו"ר ר' אדרי:

יש ביקורת, יש ביקורת עניינית. אבל, בסופו של דבר הולכים לתת תמיכה, וזה חשוב. קראתי אתמול מעל הדוכן לכל חברי הכנסת, לכל הבית הזה, להתאחד, למרות כל הפגמים שבהסכם, לתת לו גיבוי, לאשר אותו וללכת קדימה. צריך גם לתת סיכוי. אין לנו דרך אחרת. הדרך האחרת היא יותר גרועה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

גם הביקורת שלנו, של נעמי בלומנטל, שלי ושל רבים אחרים, מימין ומשמאל, היא ביקורת אמיתית ועניינית. חבל שכל התהליך הזה נעשה כך שהביקורת הזאת היא סתם. אחרי כל הסיכומים היא פשוט סתם, באוויר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ההסכם כבר חתום.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יורי שטרן, על דבריך. אני מזמין את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. הודעתי שחבר הכנסת זאב בנימין בגין אינו נוכח באולם. ציינתי שחברי הכנסת שלא יהיו נוכחים באולם המליאה לא יקבלו את רשות הדיבור בשנית. תודה.

גברתי, כאמור, אנחנו דנים בהודעת ראש הממשלה בדבר ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית. בבקשה, גברתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי אני מבקשת לשלוח את תנחומי ותנחומי הכנסת למשפחות של שלושת החיילים שנהרגו אתמול בלבנון. המוות המיותר הזה של עוד שלושה חיילים מעלה על סדר-היום, ואני מקווה שנגיע לך, את הצורך החיוני בהוצאת צה"ל מלבנון ובמשא-ומתן עם סוריה על בסיס של שטחים תמורת שלום.

אין שום טעם במותם של החיילים האלה, אין שום טעם במערכה הצבאית חסרת השחר, חסרת התועלת וחסרת התוחלת הזאת שצה"ל מנהל בלבנון. נגן על ארצנו מתוך הגבול שלנו.

אבל, הרעיון הזה של שטחים תמורת שלום, שהזכרתי בהקשר של סוריה, הוא גם בעצם הבסיס להסכם אוסלו ולכל ההסכמים שנחתמו עד היום, גם להסכם השלום שנחתם עם מצרים וגם להסכם השלום שנחתם עם ירדן. זהו עיקרון בסיסי בכל ההשקפה שלנו, עיקרון בסיסי בכל ההסכמים האלה.

ההסכם הזה, שעכשיו אנחנו מדברים בו, מזכר וואי, הוא בעצם רק הסכמה איך לבצע דברים עקרוניים שכבר סוכמו הרבה לפני כן, הסכמים שנעשו באוסלו ולאחר מכן.

הבסיס של הסכם אוסלו, כמו הבסיס של מזכר וואי, הוא שטחים תמורת שלום והכרה הדדית בזכויות הלאומיות. אנחנו מדברים על החלטות האו"ם, אבל אנחנו מדברים גם על אותה החלטת או"ם מ-1947, שדיברה על שתי מדינות. מי שחושב שהחלטת מועצת הביטחון 242, או החלטה 338, קפצו מן האוויר, בכלל טועה. לאו"ם יש מערך של החלטות עם סדר הגיוני, ולכן בעצם בכל פעם שהסכסוך הישראלי-הערבי הגיע לאו"ם, בכל פעם התקבלה החלטה שנשענת על ההחלטות הקודמות, לרבות ההחלטה בזכות ההכרה במדינה פלסטינית, בזכות ההכרה בשתי מדינות בשטח שהיתה פעם פלסטין המנדטורית.

לכן, מה שקרה באוסלו, ואם תרצו, אובייקטיבית, גם בשיחות ב"וואי פלנטיישן", בעצם נסללה עוד חתיכת דרך בכיוון של מדינה פלסטינית. זה מה שקורה אובייקטיבית. זו לא הכוונה של נתניהו, בהחלט זו לא הכוונה של נתניהו, אבל זה קורה אובייקטיבית. כאשר בידי הרשות הפלסטינית יהיו, כפי שהסביר נתניהו, 40% מהשטח – זה עדיין רק 40% מהשטח, אבל זה בכל זאת 40% מהשטח. לרשות הפלסטינית כבר יש המוסדות שלה, המוסדות הנבחרים, המוסדות המנהלים, המשטרה שלה, מערכת החינוך שלה וכו'.

עכשיו מה שקורה הוא, שראש הממשלה נתניהו, שחותם על הסכם כזה ב"וואי פלנטיישן", הסכם שנכפה עליו, הסכם שהוא לא רצה בו, הוא לא רצה ללחוץ את היד של ערפאת והוא גם לא רצה את ההסכם הזה, כי הוא לא רצה גם את אוסלו בזמנו, הוא לא רוצה את כל הדרך הזאת, אבל עכשיו, ברגע שהוא חתם על זה, הוא בעצם חותם על חיסול השקפת העולם האידיאולוגית שלו.

ראש הממשלה נתניהו הגיע מהמחנה שאמר "שתי גדות לירדן". אחר כך הם ירדו קצת מ"שתי גדות לירדן" והגיעו לארץ-ישראל השלמה. עכשיו הוא בעצם מחזיר שטחים שהוא חשב שהם חלק מארץ-ישראל השלמה. לכן, אנחנו מדברים היום על ראש הממשלה נתניהו, שלא רק שיש לו בעיה עם ההתרסקות של הקואליציה שלו, שהמפד"ל מחליטה כך ואלה מחליטים אחרת, אלא יש לו בעיה עם עשייה בניגוד להשקפת העולם שלו.

עכשיו, כאשר ראש הממשלה נמצא במצב כזה, הוא נמצא במלכוד. אם הוא יבצע – הוא בועט בהשקפת העולם שלו, כפי שביטאה אותה חברת הכנסת נעמי בלומנטל בכנות רבה. אם הוא לא יבצע – הוא בעצם אומר גם לציבור הישראלי, שרובו רוצה את ההסכם, וגם לציבור הבין-לאומי וגם לארצות-הברית וגם לכל מדינות העולם, שהחתימה שלו לא שווה שום דבר. אז מי ירצה לעשות אתו עסקים באיזה תחום אחר? לכן, רע לו מכל העולמות: יבצע – רע לו, לא יבצע – גם כן רע לו.

במצב שכזה ראש הממשלה מנסה לעשות את הדבר האבסורדי הבא: הוא מגיע לכנסת, מניח בפניו הסכם חתום עם הרשות הפלסטינית, ומודיע לנו שהוא יחפש כל תירוץ כדי לא לבצע אותו. הוא כבר מצא תירוץ בנאום של ערפאת. מחר הוא ימצא תירוץ בנאום של מיישור אחר, מחרתיים – באיזה צעד אחר. אם מחפשים תירוצים בשביל לא לבצע הסכם, קל מאוד למצוא אותם. לכן, צפוי שראש הממשלה נתניהו, אף שהביא לנו הסכם, אף שאני מניחה שבביליג ידו תורם בעד ההסכם הזה, בעצם מרגע חתימת ההסכם הוא חושב כל הזמן איך לא לבצע אותו.

כל הניסיון להציג את ההסכם הזה כהסכם שהוא על-תנאי הוא דבר מסוכן, הרסני מבחינת ישראל, מבחינת סיכויי השלום, אבל הוא גם חושף את פניו של ראש הממשלה.

אני חושבת, שאנחנו צריכים לתמוך בהסכם לא משום שהוא נקי מפגמים ולא משום שאי-אפשר לנסח אותו אחרת, אלא משום שכך הוסכם על-ידי הנציגים הרשמיים של ממשלת ישראל והנציגים הרשמיים של העם הפלסטיני. עם זאת, בשום אופן אין לראות בתמיכה בהסכם תמיכה לא בנתניהו, לא בממשלתו ולא בדרכו. אני חושבת שעדיין הוא חושב, ראש הממשלה, שהתהליך הזה שהוא היום חתום עליו הוא מין עגלה כזאת; ירצה – יעלה, ירצה – ירד. הוא תופס טרמפ על איזו עגלה, והוא בכלל לא מתכוון לדהור בה הלאה.

ראש ממשלה כזה, אין לי אמון בו, ולכן אני חושבת שכל הצרכים שלנו לקדם או כל הרצון שלנו לקדם את התהליך בדיוק מחייב אותנו לתמוך בהסכם, אבל לא לתמוך בממשלה.

אני רוצה להוסיף ולהדגיש, שראש הממשלה איים פה, וגם השר שרון שמעתי, וכו', הם איימו שהם בעצם יבצעו מחטפים כל הזמן. השר שרון, למשל, קרא למתנחלים לתפוס גבעות. מה זה הדבר הזה? אתה חתמת על הסכם, אז מה אתה קורא לאנשים לעשות דין לעצמם ולחטוף גבעות? מה, אנחנו במחלקת החטיפות? כל אחד יחטוף לעצמו גבעה? הסכמים עושים על בסיס של חטיפות?

אני חושבת שראש הממשלה גם טועה טעות חמורה כאשר הוא מאיים, שאם הרשות הפלסטינית, העם הפלסטיני יכריז על מדינה פלסטינית או יתכוון להכריז על מדינה פלסטינית במאי 1999, זה יהיה סופו של ההסכם. סליחה, לאן ההסכם הזה מוביל אם לא למדינה פלסטינית? לאן הוא מוביל? לאן? לארץ-ישראל השלמה? לאן הוא מוביל? להתנחלות בראש כל גבעה? הוא מוביל, באופן אובייקטיבי, למדינה הפלסטינית.

אני חושבת שהרשות הפלסטינית הציבה בפני הציבור הישראלי מראה, ראי, ואמרה לו: תסתכל, כך אתה נראית כשלא היתה לך מדינה והכרזת. בבקשה; גם אנחנו מכריזים על כוונתנו להקים מדינה. יש להם הזכות הזאת, והיא מעוגנת בהחלטות האו"ם, באותה החלטה שעל בסיסה קמה מדינת ישראל. אנחנו לא מכירים בזכות שלהם, איך אנחנו רוצים שיכירו בזכות שלנו?

לכן, ההכרזה על מדינה היא לא פרובוקציה. אדרבה: שיגיעו למדינה בהסכם, שינהלו משא-ומתן אינטנסיבי על הסדר הקבע, על גבולות, על פליטים, על עתיד ירושלים, שינהלו הסכם כזה. אבל ראש הממשלה, שרוצה לעשות סחבת במזכר וואי, על אחת כמה וכמה רוצה לעשות סחבת בעניין הסדר הקבע. אז מה? הפלסטינים יחכו עד סוף כל הדורות עד שהממשלה בישראל תסכים בכלל לדון אתם על הסדר הקבע?

חברי הכנסת, אני חושבת שאנחנו צריכים לתמוך בהסכם, אבל בשום אופן לא בממשלה, לא בכל הנספחים וההסתייגויות של הממשלה.

ואדוני, רק משפט אחד אחרון: אני מבקשת מעל במת הכנסת לחזור ולהעלות את הדרישה שלנו, שבאה לידי ביטוי, אני חושבת מכל צדי הבית, התמיכה שלנו בסטודנטים. לא יכול להיות מצב כזה. הם שובתים רעב, מאושפזים, ושר האוצר אינו מוכן לדבר אתם.

הדבר השני – ששר האוצר יפסיק להקשיח את לבו, שיתנהל משא-ומתן הוגן עם עובדי משרד העבודה והרווחה ויציל את ילדי הפנימיות ואת הנשים במקלטים ואת כל מי שסובל מקשיחות לבו של האוצר. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת שאול עמור – אינו נוכח. אני מזמין את חבר הכנסת אורי אור. בבקשה, אדוני. הדיון הוא על הודעת ראש הממשלה בדבר ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי". בבקשה, אדוני.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, גם אני רוצה לפתוח את הדיון על ההסכם החשוב בציון האירוע בלבנון, שהוא חמור, הוא קשה, ובעטיו שלוש משפחות נוספות הצטרפו למשפחות השכולות.

יש קשר בין מה שקורה בלבנון לבין המשא-ומתן שאנו מתחילים, אני מקווה, לנהל עם הפלסטינים על הסדר הקבע.

לגבי לבנון, אם לא יהיה משא-ומתן – האש לא תיפסק בלבנון, וחברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני רוצה להתייחס לשורה מדברייך. אני מסכים עם הסיכום שלך לגבי לבנון, שצריך משא-ומתן, אבל מי שחושב שהוא פותר את הבעיה חד-צדדית – אין פתרון חד-צדדי. שלום אתה לא יכול לעשות באופן חד-צדדי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

רק מלחמה.

אורי אור (העבודה):

נכון מאוד. מלחמה אפשר לעשות באופן חד-צדדי. אותה ססמה של קבוצה של אנשים, שטוב שהיא נאבקת, שאומרת: נצא חד-צדדית בשלום, היא ססמה לא נכונה. זה, דרך אגב, בדיוק כמו אותה אמרה, שנעשה שלום עם רמת-הגולן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

אורי אור (העבודה):

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואין שלום. את הרי לא תמימה ואת יודעת שהמלחמה פה היא מלחמה באמת על החזית הצפונית כולה, וצריך להתחיל משא-ומתן עם סוריה אם אתה רוצה להגיע להישגים בלבנון.

לכן, אם היית שומעת בקולי – אני לא הייתי אומר פה שהאנשים נהרגו לשווא. זה חלק ממלחמה כוללת שהייתי רוצה להפסיק אותה אתמול. גם לאסד – – –

יצחק כהן (ש"ס):

את זה אמרו גם בווייטנם.

אורי אור (העבודה):

בדיוק. הרי פה, בינינו – – –

יצחק כהן (ש"ס):

– – – בווייטנאם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ר' אדרי:

חברים, אני מבקש, אנא מכם ואנא בטובכם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – –

יצחק כהן (ש"ס):

– – –

היו"ר ר' אדרי:

בסדר, גברתי, אפשרתי לך שלוש קריאות ביניים בלי להתערב.

יצחק כהן (ש"ס):

– – –

אורי אור (העבודה):

אתה אפילו לא שמעת. אמרתי לה שהיא לא יכולה לומר, אתה שומע? ההיפך. חבל שאתה מתפרץ בלי להקשיב. אמרתי מה שאתה אומר, כי היא דיברה פה לפני ואמרה שחייילים מתו לחינם, ואמרתי לה: אינך יכולה לומר דבר כזה. חבל. חבל שאתה פשוט לא שומע. עניתי לה בדיוק מה שאתה אומר.

לכן אני אומר לך, תמר, שאסור לנו לבוא ולומר שיש לנו פתרון מהיר, כי הוא לא קיים.

אני, רבותי, תומך בהסכם שהביא ראש הממשלה, ואינני רוצה, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, גם להיכנס פה לחסרונות של ההסכם; יש לו, ונגעו בהם פה. אני תומך בהסכם. אני רואה בו חלק מתהליך השלמה של המחנה הלאומי עם תהליך אוסלו – וזה לא נעים להם. אני רואה בו המשכיות של דרך שהתחילה בה הממשלה הקודמת, יצחק רבין, זכרו לברכה, ושמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים. לכן אני תומך בהסכם.

אינני תומך בראש הממשלה. אינני תומך בראש הממשלה משום שנוכח מה שנאמר פה: אתה לא יכול להוביל הסכם שהוא הסכם היסטורי גם מבחינת מערכת חייו ויחסיו של ראש הממשלה, ושל הליכוד, עם הרשות הפלסטינית וגם מבחינתה של מדינת ישראל, אבל כל הזמן לתקוע לו מקלות בגלגלים ולבוא ולומר: אני כולי צודק והצד השני לא צודק. האמון ההדדי בין שני הצדדים הולך ונהרס. אנחנו הולכים להיכנס פה לדיון על הסדר הקבע. לא יכול להיות שיבוא השר אריאל שרון ובניגוד לעמדתו של שר הביטחון יגיד לאנשים: תשתלטו על הגבעות בשטח, וחייליו של שר הביטחון הם אלה שיפנו אותם.

לא יכול יאסר ערפאת, מצד שני, לבוא ולומר: אני אכריז על מדינה פלסטינית ב-9 במאי בכוח הרובים שלי. בהצהרות כאלה לא יתחיל דיון על הסדר הקבע ולא נגיע לשום דבר בהסדר הקבע.

לכן, הבעיה שלי איננה עם ההסכם, ואני תומך בו. הבעיה שלי היא האם ראש הממשלה וראש הרשות הפלסטינית יכולים לבנות אמון הדדי ולהוביל להסדר הקבע. אני מאוד מוטרד ממה ששמעתי אתמול מראש הממשלה, פה מעל הבמה, ממה שאני שומע מאריאל שרון ומראש הממשלה בשבועות האחרונים. לכן, אדוני היושב-ראש, אני תומך בהסכם. אני חושב שהוא חשוב. אני חושב שהוא נכון. אבל, אינני תומך בראש הממשלה, ואינני בטוח – ואני אומר זאת בלשון המעטה – שהוא יכול להביא אותנו באמת להסדר הקבע.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת אורי אור, אני מודה לך על דבריך.

חברי הכנסת, ברשותכם, הייתי מבקש לשלוח בשם הכנסת תנחומים למשפחות האבלות ששלושת יקיריהן נפלו אתמול בלבנון. כולנו יודעים שאין מלים לנחם משפחות של בנים בני 19, שכל החיים היו לפנייהם והלכו לבלי שוב. אלה עוד שלושה בנים למשפחות שלא יראו אותם עוד, לצה"ל ולעם ישראל, שהצטרפו לרשימה ארוכה של חיילי צה"ל שנפלו בלבנון. אני מבקש מהממשלה, משר הביטחון,

לנקוט את כל הצעדים המתחייבים כדי לצמצם את הפיגועים ולשקול אולי הגיע הזמן לצאת מלבנון.
תודה.

אני מזמין את חבר הכנסת חיים רמון. השרה לימור לבנת איננה נוכחת, ואדוני הגיע בזמן. היא מפנה
לך את המקום.

חיים רמון (העבודה):

אני יכול לדבר בזמן שלה?

היו"ר' אדרי:

אנו נתחשב בבקשה שלך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני תורם לך את הזמן שלי.

חיים רמון (העבודה):

למה? אתה לא מדבר?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שבע דקות אני תורם לך.

חיים רמון (העבודה):

כבר יש לי יותר מדי זמן בשביל מה שאני הולך להגיד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — אני מעביר לך.

חיים רמון (העבודה):

אתה העברת לחבר הכנסת סאלח סלים את ההמלצה?

רפאל אדרי(העבודה):

אני מבקש להתחשב – – –

היו"ר ס' סלים:

עלא ראסי.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, עונג רב הוא לי לברך את ידידי, חבר הכנסת סאלח סלים, בפעם הראשונה שאני דובר והוא מכהן כיושב-ראש הישיבה וכסגן יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

חיים רמון (העבודה):

כשאני רואה אותך יושב כאן על הדוכן אני מאמין, שלמרות הכול, עם כל הקשיים, אנחנו הולכים קדימה. מחזה כזה היה, לדעתי, בלתי אפשרי לפני עשר, 15 ו-20 שנה.

היו"ר ס' סלים:

נכון.

חיים רמון (העבודה):

בכל זאת, זה הולך קשה, אבל זה הולך.

לפני שאגע בעניין, יש לי שתי הערות מקדימות. מכיוון שקיבלתי כל כך הרבה זמן מחברי, יש לי שתי הערות מקדימות. הערה אחת אני רוצה לומר בנושא הסטודנטים. אני נפגשתי היום עם הסטודנטים, ואני רוצה לומר לראש הממשלה ולשר האוצר, שזה לא בשמים. הפער בין מה שהסטודנטים מוכנים לקבל – ואני לא דובר בשמם אבל זו תחושת – לבין מה שלכאורה הוצע – ואני אומר "לכאורה הוצע" בתקווה שבאמת הוצע – הוא לא גדול, הוא קטן. יש לי תחושה שיש מידה של אטימות לב. אני קורא לראש הממשלה להתיישב עם ראשי הסטודנטים לישיבה מרתונית, עד שיגמרו את העניין. אי-אפשר להפנות את הגב כלפי דור העתיד, והתחושה היא שמפנים גב. מי שמפנה את הגב כלפי העתיד גוזר כליה על עצמו. אני מאוד מקווה שהדבר הזה ייעשה.

הערה שנייה אני רוצה להעיר, ואינני יכול שלא להעיר, בנושא לבנון. אני שואל: עד מתי? עד מתי אנחנו נהיה בביצה הזאת, שתובעת את מחיר הדמים של טובי בנינו? אני מסרב לקבל את התשובה: עד שהסורים יואילו בטובם לשבת אתנו למשא-ומתן, כי זאת התשובה שאני שומע. זוהי תשובה אווילית מכל בחינה שהיא – גם מדינית, גם פוליטית, אבל גם מוסרית. מי שחושב שהסורים יחלצו אותנו מהגיהנום הלבנוני, לא הבין דבר ולא יבין דבר. גם המחיר של חילוץ מלבנון על-ידי הסורים הוא מחיר כבד, שאסור לשלם, ואני אינני מדבר על ירידה מרמת-הגולן. אני מדבר בתנאים הנלווים לירידה הזאת. אני ממש מתחנן להסתלק מהקונפציה הזאת.

אפשר וצריך להגן על גבול הצפון מקו הגבול הבין-לאומי, כמו שעשינו בכל תולדות מדינת ישראל. צה"ל הוא מספיק חכם ומספיק מתוחכם כדי להציג קונפציה אחרת ותפיסה אחרת. אני מסרב לקבל, שבכל שנה, כמו שעון שוויצרי, אנו נקריב למולך של הקונפציה הזאת 25 חיילים הרוגים ו-40 פצועים קשה. אי-אפשר לקבל את זה.

עתה, שתי הערות גם לנושא.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

סוף סוף.

חיים רמון (העבודה):

מה לעשות?

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

זה הנושא.

חיים רמון (העבודה):

זה הנושא. גם מה שאמרתי בהערה הראשונה ובהערה השנייה קשור לנושא: איך חיים כאן.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

רק אל תגיד: שקרן.

חיים רמון (העבודה):

לא. אני הולך להגיד ההיפך.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא חייב להגיד.

חיים רמון (העבודה):

אני באמת מברך על ההסכם הזה. אני שמח עליו באמת מהרבה מאוד סיבות. אני לא יכול להגיד שמחה לאיד, אבל יש לי שתי סיבות לכך שאני מאוד שמח, שיש בהן גם גוון פוליטי. אני אומר לאזרחי מדינת ישראל: בפעם הבאה שמישהו ימכור לכם שהביטחון, והביטחון בלבד, מנחה אותו והוא פועל אך ורק משיקולים ביטחוניים, אל תאמינו לו.

הרי לא יכול להיות, שרק לפני חצי שנה, או שמונה חודשים, כאן, מעל הדוכן הזה, בין היתר אבל לא רק, הופיע ראש הממשלה ושר החוץ דאז, ושר החוץ עוד יותר מראש הממשלה, כי ראש הממשלה, שאמר שהוא משיקולי ביטחון איננו יכול בשום פנים ואופן להסכים ל-13%, הוא כבר ויתר עליהם. אתם לא מאמינים לי? תשאלו את שר החוץ מה הוא אמר. הוא לא היה אז שר החוץ, אבל הוא לא רק אמר, הוא גם כתב. לפי הציטטה מדברי שר החוץ דהיום ושר התשתיות, והוא שר התשתיות גם היום ואז הוא היה רק שר תשתיות, הוא אמר דבר פשוט: התברר לי, לב הבעיה, שראש הממשלה הבטיח לארצות-הברית הבטחות שמנוגדות להחלטות הממשלה. זו הודעה לעיתונות ולא אמירה בארבע עיניים או שהוא לחש לעיתונאי. זו הודעה מפורשת.

אמרו שהשמים ייפלו עלינו אם, חס וחלילה, ניתן 13%. מה הם אמרו עלינו כשיצאנו מעזה, ו"כולו ? הודיעו לנו בנאומים – "יודנריין", הם קראו ליצחק Aעזה", המקום הנורא הזה, כשעשינו 3% שטח הוא נתן Aרבין, זיכרוננו לברכה, שוויתר על עזה, על שכם, על הקסבה של רמאללה – 3% שטח להם. אמרו: השמים ייפלו עלינו, אסון ושואה וכל הדברים שבעולם. איך אפשר? ביטחון ישראל יתערער לעולם ועד. אני לא מביא את הציטוטים, כי באמת אין לי פה מספיק זמן, אבל עוד יבוא זמן לציטוטים. היו נאומים נוראים, על מה? על זה שהעברנו לשלטון פלסטיני את רוב הפלסטינים. ועכשיו

15 , פי-חמישה. תארו לכם מה היה קורה A לא 3%, לא 6%, לא 9%, לא 12% – 15% עוברים ל- אם המצב היה הפוך, חס וחלילה.

אז אני אומר לכם, אזרחי מדינת ישראל, נושאים את שם הביטחון לשווא. באמצעות נשיאת שם הביטחון לשווא אפשר להגיע לשלטון. אל תאמינו להם יותר כשהם מדברים כך. אסור להאמין להם בשום פנים ואופן. לא שהם משקרים, הם נושאים את שם הביטחון לשווא.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

נגמר לך הזמן.

חיים רמון (העבודה):

לא, קיבלתי זמן נוסף.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ממני.

חיים רמון (העבודה):

מדראושה. מלבד זאת, גם היושב-ראש הקודם הבטיח לי זמן. מלבד זאת, אנחנו באווירה אינטימית, והשעה היא טובה.

חגי מירום (העבודה):

רק תעשה טובה, תדאג שב"יגה ואני נוכל לדבר עד השעה 17:00.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת חגי מירום, אני מבטיח לך שאגמור ואדאג שכל הנוכחים פה ידברו עד 16:50, "פייר"?

חגי מירום (העבודה):

כן.

חיים רמון (העבודה):

אני אחראי ומסתכל על השעון.

הדבר השני, חבר הכנסת גדעון עזרא, זה ארץ-ישראל השלמה. איך הם היו מופיעים פה, בעיקר אנשי המפד"ל? דם לבנו. אתם מכירים את התנועה הזאת? איך אנחנו יכולים? ארץ-ישראל השלמה – דם לבנו, זה בדם לבנו, ותאמין לי שהאמנתי להם. הייתי בר-פלוגתא שלהם, היה לי אתם ויכוח, אבל הבנתי את העמדה, באמת. אנשים אומרים: זה הכי חשוב, ארץ-ישראל השלמה, אפילו אינך לא פחות, בסדר.

אני חושב שזו עמדה לא טובה, אני חושב שיש ברירה. איך אמר פעם דוד בן-גוריון בכנסת – לא הזאת, הישנה? שנוצרה ברירה, נוצרה לנו מציאות קשה, טרגית, שצריך לבחור בין ארץ-ישראל השלמה לבין מדינה דמוקרטית עם רוב יהודי יציב. באמת בחירה קשה. בחרתי בבחירה של בן-גוריון. היו אחרים שבחרו בחירה אחרת, לגיטימי, סביר, אני יכול להבין אותם, כי באמת יש לנו זכויות על כל ארץ-ישראל, וחברון יקרה לי לא פחות מאשר לאנשי הליכוד. אני מוותר עליה מכיוון שאני רוצה לממש חלק מהזכות שלי ואני רוצה לחיות בשלום, כך האמנתי. אבל פה, בדם לבנו ישבו פה ונאמו נאומים על אבותינו, על נחלת אבותינו, שזה בלתי אפשרי.

ומה קרה לנחלה הזאת? מה קרה? היא השתנתה? ארץ-ישראל זה לא מה שהיה פעם? זה דבר אחר? אם היו אומרים: מילא 5%, 6%, אבל כבר 40% הלכו. הרי גם אם נתניהו יהיה הנושא ונותן הטוב ביותר בעולם, לרבות בהסדר הקבע, זה ייגמר ב-60% של הפלסטינים? תאמין לי שיש הרבה בספסלים האלה ובממשלה שקונים את זה.

אז על מה יצא קצפכם? על מה הסתתם? על מה אמרתם את הדברים הנוראים על הממשלה הקודמת? על מקסימום 20%? איך אני יודע שזה 20%? כי אתם אומרים שהיינו מוותרים על 90%. מכיוון שאתם יריבים, אתם קצת מגזימים, אז נניח על 80%. אז לשיטתכם, הפער הוא 20%. מה זה? נדל"ן? חשבתי שזה עיקרון.

אני אומר לכם, שבפעם הבאה שאלה ידברו – רודפי הכיסאות האלה, חסרי הבושה, בעיקר מהמפד"ל – על ערכים, על ארץ-ישראל, על התנחלות, על לא נזוז מפה – אל תאמינו להם, אל תאמינו להם, זה הכול "מסחרה" בכיסאות מבחינתם, זו הדרך להגיע לשלטון, זו הדרך לנסות לגבש רוב לשלטון, אין לזה כל קשר לא לארץ-ישראל השלמה ולא לביטחון, יש לזה קשר להולכת שולל.

היו"ר ס' סלים:

סיים, בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

אני מסיים. היתה פה הולכת שולל, ואלה הן שתי סיבות נוספות לכך שבפעם הבאה שמישהו מפה – השר שרון, ראש הממשלה, השר יהלום – יעז לדבר על ביטחון ויעז לדבר על ארץ-ישראל השלמה ועל הקשר שלהם לאדמה, שהם לא יכולים להתנתק ממנה, מכל שעל, ולא חשוב איפה הוא – שאף אחד לא יאמין להם, וזה מאוד מאוד חשוב לעתיד הוויכוח הציבורי שעוד יהיה פה על הדרך שבה אנחנו חיים בארץ הזאת, בינינו לבין שכנינו. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

חברי הכנסת, רק לפני כמה דקות חזרתי מהשביתה של הסטודנטים. במקרה, בזמן שהייתי שם עם קבוצה נוספת של חברי כנסת, התמוטטו שני סטודנטים, הביאו להם אמבולנס ולקחו אותם לבית-חולים. אני רוצה לשלוח את ברכותי לסטודנטים השובתים, לחזק את ידיהם ולומר להם שהם צודקים, שתביעותיהם צודקות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

קרה אסון בלבנון.

היו"ר ס' סלים:

היושב-ראש שלפני הזכיר את זה, חבר הכנסת גדעון עזרא, ואמר את הדברים ואת מה שצריך להגיד בנושא הזה.

לכן, אנחנו שולחים את ברכותינו לסטודנטים השובתים ומאחלים להם הצלחה במאבקם הצודק.

חבר הכנסת בייגה שוחט, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

ואחריו?

היו"ר ס' סלים:

אחריו – חבר הכנסת חגי מירום, ואחריו – חבר הכנסת דוד ראם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, מתי תהיה ההצבעה?

היו"ר ס' סלים:

ההצבעה תהיה בשעה 22:00.

חיים רמון (העבודה):

בשעה 22:00? למה?

היו"ר ס' סלים:

כי בשעה 19:30 תהיה הפסקה, יביאו את המפות לאולם ההרצאות.

חיים רמון (העבודה):

אבל עוד ארבעה דוברים נגמר העניין.

היו"ר ס' סלים:

אחרי שיסיימו כל הדוברים לדבר תהיה הפסקה, יביאו את המפות לאולם ההרצאות, וההצבעה לא תהיה לפני השעה 22:00. בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מעמד זה של ההצבעה על הסכם וואי הוא אחד הרגעים החשובים ביותר בתולדות הבית הזה. לא כי ההסכם הזה הוא הסכם סופי, אלא כי ההסכם הזה הוא

אבן דרך בתהליך, שלצערנו הרב הוקפא במשך תקופה ארוכה, והוא מתחדש, אני מקווה. אבל הוא גם הסכם חשוב מאוד, מכיוון שהוא שבר לרסיסים את הקונסנזוס הימני, ומפלגות שכאילו היו בלב קונסנזוס ימני הפכו להיות מחוץ לקונסנזוס, ומפלגות המרכיבות את הממשלה – אומנם ככל הנראה לא ברוב בהצבעה בכנסת, אבל בהחלטות ממשלה – ברוב קטן ככל שיהיה, בסיכומו של דבר, נפרדו לא רק ממדיניות, אלא נפרדו מאידיאולוגיה שהיתה בבסיסן האידיאולוגי במשך שנים רבות. אבל כתוצאה מהתהליכים שקרו נשמטו מתחת לרגליהן אבני היסוד של תפיסת עולם, של מדיניות, של קווי פעולה.

אני יודע שיושבים פה חברי כנסת מהימין, ונדמה לי שאפילו אחד מהם, חבר הכנסת שאקי, אמר לי בהזדמנות: למה אתם כל כך שמחים על מה שקורה? אומר לך למה, חבר הכנסת שאקי. אנחנו שמחים מכיוון שאנחנו ריאליים. אנחנו שמחים מכיוון שאנחנו חושבים שאין לנו ברירה אמיתית אלא לחיות על פיסת האדמה הקטנה הזאת. היסטורית יש לנו קשר גם לענתות, גם לשילה וגם לחברון וגם לכל אותם נקודות ושטחים בארץ הזאת. אבל אנחנו יודעים שאין אפשרות אחרת, למעט האפשרות של פשרה, למעט האפשרות של ההסכמה שתחיינה שם שתי קהילות, שתי מדינות, שנעשה הכול כדי שהן תוכלנה לחיות זו לצד זו בשלום ובהסכמה.

מה שקרה כאן היום, או מה שקורה כאן היום, הביא לתהליך ההסכם, הביא את עם ישראל ברובו המכריע, שרובם של אזרחי ישראל וחברי הכנסת יצביעו בעד העניין. לא עוד 61 נגד 59, אלא כנראה משהו בין 90 ל-100 חברי כנסת שייתנו יד להסכם.

אני שמעתי מחברי, או מחלק מהם, הרבה מאוד ספקות לגבי כנות הכוונה של ראש הממשלה לבצע את ההסכם. לומר שהאיש זכאי לאמון, זו תהיה אמירה מופרזת. אנחנו יודעים שהוא לא זכאי לאמון ואין לו האמון, לא של חלק משריו הנוכחיים, לא של חלק מאלה שהיו שרים בממשלתו ופרשו, לא של חלק מחברי הקואליציה, שלא בחדרי חדרים אלא מעבר לזה מדברים על אמינותו, על יושרו, על הקודים שבהם הוא מנהל את המדינה, את מפלגתו ואת הממשלה, וכמובן לא של הרבה מאוד מאזרחי מדינת ישראל. אבל, בניגוד לאמירות של חלק מחברי, אני אומר: תנו לעניין סיכוי, תנו לעניין צ'אנס. תנו לו לנוע קדימה, ואני מקווה שתוצאות כפי שהתבטאו בדבריו של שר החוץ בעצם הימים של התחלת התהליך לא יחזרו על עצמן. ואם לא מרצון ומשמחה, הרי מהסיטואציה ומהחתימה ומהעדים לחתימה, התהליך יתקדם וינוע קדימה, והסכם וואי ייושם במלואו, ולאחר מכן תהיה הפעילה השלישית, ובסופו של דבר נגיע גם להסכם הקבע.

ברשותכם, אני רוצה לומר כמה דברים שיש בהם גם היבט אישי על התהליך כולו. הייתי חבר בממשלתו של יצחק רבין, זיכרונו לברכה, כאשר בשלהי אוגוסט 1993 נקראנו לשיבת ממשלה, והונח לפנינו הסכם אוסלו. לטוב ולרע. אני, כשישבתי בחדר הממשלה, ולפני זה, שעה-שעתיים אפשרו לנו לקרוא בפעם הראשונה את הנוסח המפורט של ההסכם, הרגשתי בחדר, אדוני היושב-ראש, את משק כנפי ההיסטוריה. אני יודע שהיתה ביקורת, אני יודע שאזרחי ישראל לא צהלו בהמונים לקראת ההסכם. אבל, היתה בהחלטה הזאת ובהסכם הזה תעוזה, מנהיגות, יכולת לנסות לשנות כיוון אחרי 100 שנות מאבק, 100 שנות מלחמה, 100 שנות טרור, 100 שנות קונפליקט, לבוא ולומר: בואו נתפשר. וכאשר מתפשרים, מוותרים על דברים, אפילו שהם יקרים ביותר. החוכמה הגדולה ביותר היא לעשות את המעשה ולנסות להגיע להסכמה תוך השלמה עם המציאות.

כמו רבים אחרים ראיתי את הקטע שהוקרן, אני כבר לא זוכר באיזו תוכנית, שבו ראו את מנחם בגין ראש הממשלה עומד מעל הדוכן הזה ומדבר על הסכם קמפ-דייוויד ועל בחירתו בשלום. הוא מדבר אל הימין הקיצוני, אל חלק מחברי מפלגתו, ואומר להם: רבותי, היה לי רגע שבו הייתי צריך להחליט

בין הסכמה לבין שלום תוך ויתורים כואבים, ובחרתי בדרך השלום. אמר את זה המנהיג של הליכוד, המנהיג של חרות, ראש המחתרת. הוא אמר את הדברים מעל הדוכן הזה, רק לפני 20 או 21 שנה.

היו"ר ס' סלים:

תסיים, בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אני לקחתי מודל מחיים רמון. הסתכלתי על השעון כמה זמן היה, ויש לי, לפי דעתי, עוד רבע שעה כדי להגיע לשיא שלו. אבל אני לא אסחוב כל כך הרבה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אפשר לשאול שאלה אחת?

אברהם שוחט (העבודה):

רק שנייה, אני אתן לך לשאול אחרי זה.

היו"ר ס' סלים:

אני נותן, לא אתה.

אברהם שוחט (העבודה):

בסדר. אמרתי מלה אחת על ישיבת הממשלה, על התחושה שמשק כנפי ההיסטוריה היה בתוך האולם, אני אגיד אולי עוד משפט אישי אחד. בנובמבר 1993 נשלחתי על-ידי הממשלה לנהל את המשא-ומתן הכלכלי בפריס, עם אבו-עלא. האמת, אני לא הייתי מהאנשים הפוליטיים שהרבו להיפגש עם הפלסטינים. התכוננו הרבה לקראת הפגישה הזאת. הפגישה של המשלחות החלה בארוחת ערב שאכלנו שנינו לבד. בערב הראשון שהגענו לפריס, במלון "קונקורד לפאייט" במרכז פריס, ישבנו שנינו. פעם ראשונה שנפגשתי עם מנהיג פלסטיני בשיעור קומה כזה, והיינו צריכים להתחיל את הדיבורים, ולא ידעתי על מה להתחיל לדבר. דיברנו על המשפחות, שאלתי אותו מאין הוא, הוא מאבו-דיס לשעבר, ונדמה לי שעכשיו הוא גר באבו-דיס. אני סיפרתי לו על עצמי, ומה עושים הילדים. לאחר ארבעה או חמישה חודשים של משא-ומתן, הבנתי דברים שלא הבנתי קודם. לא מבחינת הלגיטימציה של התביעות, יותר מזה, פחות מזה, אלא מבחינת הלגיטימציה והצורך להשלים ולחיות

ביחד. זה היה המוסר-השכל המרכזי שלי מהשיחות. כך היתה גם רוח ההסכם. נדמה לי שהיום גם הממשלה הנוכחית משבחת את הכלים שנוצרו כדי לחיות ביחד מבחינה כלכלית.

אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, ואני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, אני אתמוך. אפשר היה להבין מדברי שאני אתמוך בהסכם. גם סימני השאלה, שהם לא פחות במספר מסימני הקריאה שחבויים בהסכם הזה, לא מרתיעים אותי מלתת את הצ'אנס, מלתת את האפשרות לנוע קדימה. אני אומר לכם, שאחרי ההצבעה על ההסכם הזה יכול להיות שתהיה אותה ממשלה. יכול להיות ששרים לא יעזבו, אבל אזרחי ישראל צריכים לדעת, שהמפה הפוליטית היא אחרת לחלוטין. הימין הקיצוני אינו במחנה גדול. הימין הקיצוני יהיה בשוליים של הספקטרום הפוליטי, וטוב שכך יהיה. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אולי אפשר שאלה אחת?

היו"ר ס' סלים:

קטנטונות, והתשובה קצרה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

שאלה קצרה: מה תגובתך על נאומו של ערפאת לפני כמה ימים, שיעלו להר-הבית ברובים וכו'? זה סגנון של שלום?

אברהם שוחט (העבודה):

לא. זה לא סגנון של שלום, והתגובה שלי היא שלילית ביותר לגבי דבריו, באותה מידה שאמירתו של אריק שרון בפומבי לצאת מהגדרות, לתפוס קרקע, להתנחל תוך כדי התחלת התהליך, גם היא שלילית. תודה רבה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

רק שלילית?

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת בייגה שוחט, ההתנגדות שלך לקריאה של אריק שרון זה משום שהיא פומבית או בגלל הקריאה עצמה?

אברהם שוחט (העבודה):

ודאי שבמהות העניין.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תודה. חבר הכנסת חגי מירום. אחריו – חבר הכנסת דוד ראם. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ראשית תרשה לי לברך אותך כסגן יושב-ראש הכנסת. אני מאוד גאה בכך שחבר כנסת ערבי כמוך תופס את שרביט הניהול של הישיבות כאן. אני חושב שזו דוגמה לשוויון חברתי, דבר שאנחנו נאבקים עליו, והוא תרומה לשלום. אני שמח, שסיעת העבודה, יחד עם הסיעה שלכם, הגיעו להסכמה על זה, ואני מאחל לך כל ההצלחה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

חגי מירום (העבודה):

הדבר השני שאני רוצה לומר, כפי שהתחייבנו לעצמנו לעשות, זה להזכיר כאן את שביתת הסטודנטים ולומר באופן הברור ביותר, שלבנו אתם ואנחנו נהיה אתם במאבקם. נעשה כל מה שאפשר, בבית הזה מהיבטים פרלמנטריים, ברחוב, בציבור ובכל מקום, על מנת ששכר הלימוד ירד למחצית ויהיו לסטודנטים הלוואות לדיור והלוואות קיום ראויות יותר ממה שיש כיום. ממשלה שיכולה לגייס מיליארדי שקלים כדי להעביר אותם לשטחים ולהעביר אותם לחרדים, חייבת לעשות את המעשה הזה כלפי הדור הצעיר שלנו, שמשרת בצה"ל, שנותן מדמו על מזבח קיומה של הארץ הזו, שמהווה את שלד היצירה והתקווה שלנו למדינה שהם יישאו אותה על כתפיהם.

אני אומר את זה כאן כדי לומר את הדבר השלישי. לבנו, לבנו עם משפחות ההרוגים באירוע שאירע אמש בלבנון. שאלת לבנון היא שאלה כבדה. המחיר מחיר נורא. אנחנו נצטרך להמשיך ולשאול את עצמנו מה אנחנו עושים במצב הזה שנוצר. זה כואב, זה מעיק, וזה לא יכול לשחרר את הבית הזה, על כל חבריו, מהתמודדות עם השאלה כיצד לפתור את העניין.

תפיסתי היא, שפתרון העניין נמצא בסוריה, במשא-ומתן עם הסורים. המשא-ומתן הזה צריך להסתיים בכך שיכלול גם את אזור דרום הלבנון. הוא העילה שהממשלה הזאת לא צועדת לשלום בתחום הזה. שורר קיפאון נורא, יש איזו נטייה להאשים את יצחק רבין, זיכרונו לברכה, בנכונות לוותר על הגולן, כאילו זה היה הדבר היחיד שיצחק רבין, זיכרונו לברכה, עשה.

אני קורא לממשלה להתחיל במהירות משא-ומתן לשלום עם הסורים, על מנת למצוא פתרון גם לעניין דרום הלבנון.

ולעניין העיקרי שלשמו אנחנו מדברים היום. תראו, נחתם הסכם בוואי ריבר. מי שעקב אחרי ההסכם יודע, שהצדדים שנשארו ונתנו בווישינגטון בזבזו את זמנם במשך שבועיים ונכנסו לחוסר זמן ולמירוצ' חריף ביותר בשל הצורך לנסח את ההסכם הזה, שאני מחזיק אותו כאן, כך שב-24 השעות האחרונות נעשה מירוצ' נגד הזמן, כאשר הבמה כבר עומדת מוכנה והחוצצרות ערוכות וקלינטון מכין את אירוע הסיום.

לכן, ההסכם הזה, אני יכול לומר עליו, אף כי אני תומך בו, הוא הסכם רשלני, הסכם שאינו מביא את הפתרונות שראש הממשלה התחייב עליהם, הסכם בעייתי במובנים מסוימים, שעוד רגע אדבר עליהם. ובכל זאת, אף שזה מייסר אותי ואף שאני חושב שההסכם הזה אינו הסכם טוב, אנחנו נתמוך בהסכם ולא ניתן לראש הממשלה לברוח ממנו. כי כפי שראש הממשלה מדבר וכפי ששר החוץ שלו מדבר, וכפי שהם עושים, הם עושים הכול על מנת לטרפד אותו הסכם שהם עצמם חתמו עליו. אנחנו נעזור להם כל הזמן ללכת בניגוד לרצונם, עד אשר יבוצע ההסכם, ואני מקווה שהוא יבוצע.

למה אני מתכוון כשאני אומר שהם פשוט שונאים את ההסכם שעליו הם חתמו? הם באים לכאן, ומייד כאשר ראש הממשלה נוחת מתחילות הבטחות על בנייה בהר-חומה. דהיינו, הפרובוקציה הראשונה נורתה. ואחר כך באים ראשי המתנחלים ותובעים מראש הממשלה להניח בפניהם את המפות.

חברי חברי הכנסת, אתם ראיתם את המפות? חברי ועדת החוץ והביטחון לא ראו את המפות, אבל סלומינסקי ראה את המפות וראשי המועצות ביהודה ובשומרון כולם ראו את המפות. אתם מתנהל המשא-ומתן על תיקונים, על שיפורים, כשוועדת החוץ והביטחון של הכנסת אינה זוכה לדבר המינימלי, דהיינו דיווח על המפה שישנה.

אחר כך בא אריק שרון ובנוסח "חטוף ואכול כי מחר תמות" אומר למתנחלים: תחטפו ותכבשו ותבנו על כל גבעה שאתם יכולים לתפוס בשומרון. מה זה הדבר הזה? זה שר החוץ שישב ב"וואי פלנטיישן" והיה אמור לחתום על ההסכם הזה ולהתכוון למה שהוא חתם? לא. שם בארצות-הברית הוא הופיע כדיפלוט דגול והראה את פניו לשלום. ואחר כך פה הוא בא למדינת ישראל, לארץ-ישראל, ומראה את פני המלחמה שלו. וכך רוצה הממשלה ללכת ולבצע הסכם.

חברי חברי הכנסת, למה אמרתי שיש בהסכם הזה בעייתיות קשה? מפני שבכמה עניינים קרסו עקרונות שיצחק רבין, זיכרונו לברכה, לא ויתר עליהם אף פעם. יצחק רבין לא היה מוכן בשום פנים , בפעם CIA ואופן להכניס את האמריקנים כגורם שנוטל חלק ונחלה בהסכמים ובביצועם. ופה, ה- הראשונה בתולדות המדינה, הופך למכניזם מזרח-תיכוני שבין המדינות שעושות את ההסכם הזה.

חברי חברי הכנסת, ביבי נתניהו עומד ומדבר על ההדדיות. יפה. פעם ראשונה, בהסכם הזה, בתחום ההדדיות, הסכמנו למשוואה חד-משמעית, ולפיה גם הפלסטינים וגם אנחנו נמנע טרור והסתה.

נואף מסאלחה (העבודה):

כמו גולדשטיין, למשל.

חגי מירום (העבודה):

זאת אומרת, יש פה הודאה, שאנחנו מייצרים בתוכנו טרור והסתה. זה לא ייאמן לאן הממשלה הזו, שהבטיחה זקיפות קומה לאומית, הגיעה בהסכם הזה.

חברי חברי הכנסת, הדבר הכי חמור שקרה בהסכם הזה הוא נפילת האמון והעדר הכבוד בין הנושאים ונותנים בו. הם חוזרים מ"וואי פלנטיישן", ובמקום להיות ידידים זה של זה ומאמינים זה בזה, הם מתחילים לייצר פרובוקציות זה כנגד זה. ואני אומר פה לחברים, חברי חברי הכנסת, אני מגנה את הביטוי של יאסר עראפת שקרא לאחוז ברובים ולעלות לכיוון ירושלים. גם הדיבור הזה אינו משרת את תהליך השלום. אבל אני יכול להבין מדוע זה קרה, מפני שאחרי הפרובוקציות של הר-חומה ושל הכיבוש של כל גבעה, וכל הצלילים וקריצות העיניים שיש כלפי המתנחלים ביהודה ובשומרון, מרגיש ערפאת שגם הוא צריך לייצר משהו כלפי בני עמו. אבל אני לא יכול שלא להשתאות לנוכח חוסר העמידה המינימלי על הגינות במשא-ומתן, על יחס של כבוד ושל אמון שנוקטים כלפי צד למשא-ומתן.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

חגי מירום (העבודה):

חברי חברי הכנסת – עוד כמה משפטים, אדוני היושב-ראש, ברשותך.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני מבין שעכשיו התחלת את הנאום ואני לא מקנא בך.

חגי מירום (העבודה):

אדוני חבר הכנסת נואף מסאלחה, גם אתה סגן יושב-ראש כנסת, יש לנו כבר שניים, וזה מאוד יפה.

אני רוצה להגיד כאן, חברי חברי הכנסת, שיותר מכול התמוטטה, קרסה ונעלמה תפיסת ארץ-ישראל השלמה. קרסה ונעלמה תפיסת הליכוד. עליתם, ראש הממשלה וחבר השרים, על דרך השלום, וזה הדבר שבגללו נצטרך לתת, וגם ניתן בסופו של דבר, תמיכה להסכם ששלומיאל עשה עם ישמעאל במקרה הזה.

אני רוצה להגיד כאן, שבעיקרון, גם אם הערב ינקט כאן – ולהערכתי, חברי חברי הכנסת, תנקוט כאן סיעת מולדת את התרגיל הידוע של הטלת אי-אמון על ההסכם הזה, דבר שמעמיד אותנו כאופוזיציה במצב מאוד לא נוח, כי זה אומר גם הסכם וואי ריבר, אבל גם אי-אמון בממשלה. זה יעמיד גם צדדים אחרים בבית הזה בהתלבטות. אני מקווה וקורא לחברי להבליג על האי-האמון שאנחנו מרגישים כלפי ביבי נתניהו וממשלתו, ובשם הרצון לסלול את הדרך לשלום ובשם הרצון לתת צ'אנס למי שאפילו מתיימר לעשות שלום, גם אם לא כל כך יודע איך עושים את זה, אף אם תהיה כאן הצעת אי-אמון על הסכם וואי ריבר, אני קורא לחברי לתמוך בהסכם. לא תהיה זו מבחינתנו תמיכה בממשלה או אמון בממשלה, תהיה זו מבחינתנו תמיכה בשלום, בדרך השלום ובהסכם הזה, שעם כל בעיותיו הוא הרבה יותר טוב מחרדת המלחמה. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד ראם. אחריו – אני אקרא כמה שמות כדי שיתכוננו: חבר הכנסת נואף מסאלחה, חבר הכנסת דוד לוי, חבר הכנסת אליהו גבאי וחבר הכנסת מיכאל קליינר.

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אומר כמה מלים לחבר הכנסת חגי מירום. תראה מה ביבי עושה לכם. אתם היום תצביעו אמון בממשלה משום שאתם חושבים שההסכם טוב. ההסכם טוב רק משום שהוא משרת אתכם פוליטית. כך אתם אומרים. אך אתה אמרת, שההסכם רשלני, בעייתי, כתוב בצורה לא טובה, אבל אתה תתמוך בו.

חגי מירום (העבודה):

— — —

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

זאת אומרת, שום אחריות של חבר הכנסת. דבר אחד יש לכם – ותיכף אגיד מה דעתי, זה לא חשוב – אחריות אחת, פוליטית: איך מתנגחים, איך מתנצחים. וביום הזה אני חושב שצריך לדבר על ההסכם, הסכם היסטורי, חשוב. כל אחד מתייחס אליו כפי שהוא רוצה להתייחס אליו, אבל, אדוני היושב-ראש, לדבר כל כך חשוב מובן שגם אתייחס בשיא הרצינות.

אתחיל בכך שאומר לשכני וידידי סאלח סלים: שתהיה לך הצלחה ותהיה לך נחת רוח בתפקיד של סגן יושב-ראש הכנסת ותמלא עדנה את שעותיך כאן.

אקדים ואומר: אני אצביע נגד ההסכם.

נואף מסאלחה (העבודה):

כן?

דוד ראם (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אתה תשמע.

שמענו אתמול את נאומיהם של ראש הממשלה ושל ראש האופוזיציה. ראש האופוזיציה מצא לנכון לדבר, מטעמו שלו, על שביתת הסטודנטים. ראש הממשלה דיבר בהסתייגות, כמי שלא מאמין במה שהוא אומר על הסכם וואי. אחיזת עיניים עצמית שורה אצל מי שמחייב היום את הסכם וואי והתנגד לו בעבר, בשמו הקודם: הסכם אוסלו.

מעניין שמספר התומכים בהסכם ומספר המתנגדים לו משתנים לא על-פי התוכן, הסעיפים וסעיפי הסעיפים, אלא על-פי כינויו, שמו. אם קוראים לו הסכם אוסלו, אזי מחצית הבית נגדו. אם קוראים לו הסכם וואי, מרבית הבית בעדו. יותר מכך: תלוי מי חתום על ההסכם. אם פרס חתום, מחצית הבית נגד. אם ביבי חתום, רוב הבית בעד. וכהנה וכהנה נוכל להמשיך לספר ולומר שאין שום חשיבות לתוכן ההסכם, אם מדובר על 7%, 9%, 15%, יותר מכך או פחות מכך, אם מדובר על ביטול האמנה הפלסטינית או לא, אם מדובר על הסגרת מרצחים או שחרור מרצחים. כל הדבר הזה עומד כפי שהוא, ואף אחד, כמובן, לא מתייחס לתוכן ולעומק של הדברים.

מה אנחנו למדים מכך, חברי חברי הכנסת? שאם אין דרך, אין יעד, אין מטרה ואין ערכים – והיום אין ערכים, פרט לשמירה על הכיסא – אזי אנו מתפוררים. והסכם כזה אינו דבר שניתן לתיקון. חתמת, מסרת – נגמר. זו לא הריבית של פרנקל, שעליה מדברים יום יום. מוריד 2%, מעלה 2%, כל רגע אפשר לעשות משהו אחר עם הריבית ולדבר עליה. זה לא הולך כך בהסכם כל כך חשוב. ולכן, זה הסכם שאין בו תכלית, הסכם שהחתום עליו, ראש הרשות, מאיים – אתמול, שלשום וכל הדרך – בהקמת מדינה פלסטינית שבירתה ירושלים, שבמקרה הטוב הוא יקבל אותה בעורמה, ובמקרה

הרע, הוא אומר, יקבל אותה בשפיכות דמים ובקרבות ובמלחמה. כך אנחנו מגיעים לאותו הסכם שתחילתו וסופו חד הם: מסירת שטחים מתוך כורח, הקמת מדינה פלסטינית מתוך אילוץ, לא תוך כדי משא-ומתן, לא תוך כדי הסכמה, לא תוך כדי שיחות, לא תוך כדי ראיית הנולד והעתיד. אנחנו מגיעים להסכם הזה במאבקים.

גם אף אחד מהנואמים כאן לא אמר שזה הסכם שלום. שימו לב, שום חבר כנסת לא אמר שאנחנו הולכים להסכם שלום. הראשון מכנה אותו הסכם וואי, השני – וואי ריבר, השלישי – "אחוזת וואי". אף אחד לא אמר שהולכים להסכם שלום. הם יודעים מה שהם אומרים, מפני שזה לא שלום, זאת לא הכוונה. אלה הסכמים אד-הוק, דרישה של "עכשיו", ונראה מה יהיה מחר.

לי נראה – וכך זה נראה – שזו רוח התקופה. איבדנו את הדרך, איבדנו את כוח העמידה והרצון להילחם על קיומנו ועל עתידנו. העכשוויזם שולט בכול ובנו.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת נואף מסאלחה, ואחריו – חבר הכנסת דוד לוי.

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול אני מברך אותך. זו פעם ראשונה שאני נואם ואתה היושב-ראש. התרגלנו למצב הפוך, שאני יושב-ראש ואתה נואם. מכל הלב, חבר הכנסת סאלח סלים, בהצלחה.

אני גם שולח כאן את ברכתי לסטודנטים, ואני קורא לראש הממשלה ולממשלה ולשר החינוך והתרבות שינהלו משא-ומתן אינטנסיבי עם הסטודנטים. אלה בנינו, כולם בנינו, ואי-אפשר להשאיר אותם ולהפקיר אותם במאבקים.

אדוני היושב-ראש, לא סתם חבר הכנסת דוד לוי כאן. אני אומר מה שאמרתי לידידי לנקרי ואחרים, עוד כשהתפטרתי. מותר לי להגיד את זה. אני לא רציתי שתתפטר ממשרד החוץ, ואני אומר את זה קבל עם ועדה, כי התרומה הייחודית שלך, חבר הכנסת דוד לוי, בדרך שאתה מאמין בה בתנועה Historical שלך, היא תרומה אמיתית. הבנת, יחד עם רבים בעם ישראל, את משמעות ה-"סולוח". "סולוח" הוא לא מה שבא ואומר ראש הממשלה בנימין נתניהו – ואני אתמוך Compromise בהסכם – כאילו אנסו אותו. יעני אנסו אותו באוסלו ואנסו אותו ב"וואי פלנטיישן". מה זה "אנסו"? אנחנו שני עמים, יש צרכים ביטחוניים של מדינת ישראל, שכולנו בעדם, ימין ושמאל, זו מדינה של כולנו; אבל יש גם עם פלסטיני. כמו שאין "פלסטין הגדולה", רוב הפלסטינים ירדו מזה, גם אין "ארץ-יש המשא-ומתן". אז בא ראש הממשלה ואומר: compromise ישראל השלמה", ובין לזה לזה יש ה-ירשתי את אוסלו. בוודאי ירשת אותו.

אני רק מזכיר דבר קטן מאוד – ששר החוץ כיום, אריק שרון, היה שר הביטחון שפינה את האנשים מגוש-קטיף. מפלגת העבודה, שאני חבר בה 25 שנה, כתבה עד אז במצעה והחליטה: אין חזרה

לגבולות '67 – לאווים, מול הלאווים של חרטום. והמנוח מנחם בגין, אללה ירחמו, אחד המנהיגים הגדולים בעולם, לא רק במדינת ישראל, בא עם הסכם, וההסכם הוא בניגוד למצעה של מפלגת העבודה, כי כתוב שם שאין חזרה לגבולות '67. בגבול המצרי זו היתה חזרה לגבולות '67, ואנחנו תמכנו. חברי הכנסת ממפלגת העבודה שישבו כאן, רובם, תמכו אז בהסכם שהביא מנחם בגין, כי זו ממשלת ישראל הנבחרת.

ולכן, כשאנחנו באים ותומכים בהסכם – ואני מסכים עם מה שאמר אתמול יוסי שריד. כאשר ניהלתי את הישיבה הוא נאם ואמר: רק הליכוד יכול? רק הליכוד לא יכול. למה? כי בלי ההצבעות של אנשים מסיעה כמו גשר, בראשות דוד לוי, או ממפלגת העבודה, מרצ וחברי הכנסת הערבים, לא יאושר ההסכם. העמדה שלנו היא עמדה לאומית, ואפילו בין-לאומית בקשריה של ישראל עם העם הערבי, עם מצרים, עם ירדן, עם אמריקה, עם אירופה, עם העולם השלישי ועם העולם המוסלמי. אנחנו באים ואומרים, שההסכם, גרוע או לא גרוע, הוא הסכם, הוא התקדמות, ולכן אנחנו נתמוך בהסכם, עם כל ההסתייגויות.

אני פשוט לא אוהב שמביאים דבר כמו מאונס, אני באמת לא אוהב את זה. אתה, אדוני ראש הממשלה, נבחרת כחוק. הצגת את עם ישראל, על כל דעותיו, בארצות-הברית, חתמת. לחצו או לא לחצו האמריקנים – חתמת. תבוא לכאן להגן על ההסכם.

גם לא מוצא חן בעיני, אדוני היושב-ראש וחברי הכנסת, האיום על הפלסטינים. די בהשפלה. לא יעשו – לא ניסוג. מה זה "לא יעשו"? אולי ערפאת לא עושה מספיק, אולי הוא לא יכול. הרי רוב השטח הביטחוני הוא בידיו – זאת אומרת, השליטה הביטחונית – עד היום ועד מחר. אז למה להטיל את כל האשמה על ערפאת? ואני לא בא להגן כאן על ערפאת. אני בא להגן על שני העמים, הישראלי והפלסטיני. הערבים והיהודים צריכים וחייבים למצוא את הנוסחה לאט לאט.

– המועצה הלאומית הפלסטינית – לא קיימת. אני ישבתי עם נאيف PNC נושא האמנה הפלסטינית. ה-חואתמה בשנה שעברה. הוא ביקש שנשב כשהייתי בדמשק. הוא ביקש שאני אדבר עם ראש הממשלה, וזה היה בעיתון, כי היו עיתונאים, כשאני מדבר עם ראש הממשלה, כי הבטיחו לו לחזור. לא נותנים לו לחזור לרמאללה. איך נותנים לו לחזור PNC לרמאללה. נאيف חואתמה הוא חבר ה-לעזה? – כדי לבטל את האמנה. בשביל מה חתמנו והפלסטינים בחרו את המועצה שלהם, שזה הפרלמנט שלהם, המועצה המחוקקת, בשביל מה? אז חוזרים – ובואו תאשררו. מה זה תאשררו?

לכן, אני לא רוצה להגיד שאני לא מבסוט מההסכם. אני מרוצה מכך שתנועת החרות בחלקה – כי יש HISTORICAL הרבה שרים שנמנעו, וחברים כמו דוד ראם, שנאם לפני והוא מתנגד – הבינה שיש COMPROMISE. 33% או 13% יש פשרה היסטורית. הוויכוח הוא על ביטחון ועל אחוזים.

אני עוד הפעם אומר, התחלתי בזה ואני רוצה לסיים, היות שחבר הכנסת דוד לוי נואם אחרי, ואני אומר זאת לכולם – אנחנו לא מצטערים על העמדה העקרונית שלך, שהיא טובה, שהתפטרות ועזבת את תפקיד ממלא-מקום ראש הממשלה ושר החוץ, והיה לך חלק בניצחון של בנימין נתניהו לפני שנתיים, כי זו היתה דוגמה: תראו, אני מספר שתיים, נבחר, מוותר על זה בגלל הנושא החברתי, וגם בגלל נושא השלום.

אדוני היושב-ראש, אני מאמין בדרך הזאת, דרך האמצע, דרך החברה והכלכלה הנכונה במדינת ישראל, לא שנקבל גם אבטלה גבוהה, גם עוני, זאת אומרת אחוז עניים גבוה, וגם אינפלציה של 3% בחודש, זה בלתי אפשרי, וגם לא נקבל שלום. אני אתמוך בהסכם. תודה רבה.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה, חבר הכנסת נואף מסאלחה. עכשיו – חבר הכנסת דוד לוי. אחריו – חבר הכנסת אליהו גבאי, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל קליינר.

דוד לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין היום שאלה האם ההסכם הזה יעבור בכנסת או לא. ודאי שיעבור, ויעבור ברוב גדול. חברי ואני נתמוך בו. האם ניתן היה להשיג את ההסכם הזה לפני כן? אני יכול לומר בוודאות, אדוני היושב-ראש, ההסכם הזה היה בר-השגה עוד לפני שנה. יכולנו לחסוך מעצמנו הרבה נזקים, גם הרבה אשליות שנופצו לרסיסים והשאירו טעם מר אצל חלק גדול בעם הזה, בבית הזה ובוודאי בממשלה. כי זאת עלינו לדעת, או שהולכים לשלום – ומי שבוחר ללכת בדרך השלום צריך לעשות זאת באמונה בכל מה שנוגע לעמדתו וליצור אווירת שלום ככל שהוא יכול, ומעל לכול, להפיק את המיטב תוך כדי עשיית השלום.

אין שלום מתקבל כבשורה כאשר הוא מגיע כתוצאה מלחץ, מחרטה או ממצב שבו דברים קרדינליים נשארים פתוחים, פרוצים, כשכל אחד מסביר אותם על-פי תפיסתו שלו.

אם אנחנו מתבוננים בפרטים חשובים בהסכם הזה, אני יכול לומר, אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד לצוות ולעמידתו, ואין לי צל של ספק שהוא ניסה והתאמץ, אבל מה לעשות, ההסכם נשאר גם הוא, כמו קודמו – זה אשר ציינו שהוא מלא חורים – מלא מהמורות, ואני חרד מאוד לעתיד.

אני אגע על קצה המזלג בכמה סוגיות. סוגיה אחת: כל הנושא של המל"פ – ביטול האמנה במל"פ, כפי שאנחנו שומעים, לא סגור. או-אז מה יהיה? שוב מריטת עצבים, שוב האשמות הדדיות, שוב לא נקיים את ההסכם ושוב נחפש את הבורר שיאמר, כפי שאמר בימים אלה בווינגטון, ששני הצדדים הסכימו להסכם הזה ללא תנאים מוקדמים, ושאין בהצהרה כדי להצדיק עצירה או אי-קיום המחויבות. אז למי נלך? מי יהיה הבורר?

תהיה הצגה יפה, מיוזמתנו אנחנו גורמים לכך שנשיא ארצות-הברית יבוא להתכנסות של המוסדות הפלסטיניים בעזה, ביריחו, ברמאללה, תלוי איפה יקבעו. אנחנו במו ידינו נותנים את הגושפנקה למעין מדינה. עלינו לזכור זאת. הרי אין בזה היום אפילו כדי להפתיע. האם הממשלה דיברה מפיו של שר בכיר על מדיניותה, או שהיא מסתייגת ממנה, או שהיא משלימה עם זה שתקום מדינה, ועדיפה מדינה שתתפרס על שטח קטן מאוטונומיה שמתפרסת על שטח גדול, שתהיה גם היא מדינה על שטח גדול.

ממה נפשך? אם זה מבטא עמדת ממשלה, אז מה לכם כי תלינו, ומה הנזקים שנגרמים כתוצאה מהתנהגות או ממדיניות הסותרת את האמירה הזאת, הנאמרת מפי אחד מבכיריה של הממשלה הזאת? ומה כי נצביע על השולחן או על הכיסאות האלה, על המחנה הזה? אתם מכירים אותי, אני דוגרי. אם זו תהיה המדיניות, ועד עצם הרגע הזה שבו אני מדבר אין הכחשה, אין תיקון, אין הסתייגות מהממשלה על האמירה הזאת, נשאלת השאלה מהי באמת מדיניות הממשלה. אסור ליצור אשליות ואחר כך לומר, הרי התכוונו דרך האשליות האלה להגיע לאותה נקודה שתקפנו לפני כן. אפילו פרויד לא יכול לתת תשובה לבלבול הזה. או שכל אחד ירוץ, יתפוס לו גבעה, ומה שייתפס הוא בידינו, מה שלא ייתפס יימסר. כל דאלים גבר. אין ממשלה בישראל? אין הסכם? אין דרך?

אגב, מבחינת שמירת החוק יש בעניין הזה התרת רסן. צריך להיזהר. גם שרים היזהרו בלשונכם. לכן יש בלבול. איש אינו יודע מה מדיניותה של הממשלה. איש אינו יודע מי מדבר בשמה. איש אינו יודע לאן ואנה אנו באים. אלה דברים רציניים, אדוני היושב-ראש, אין זה עניין של משחק, גם לא של יוקרה. יש תהליך. או שמאמצים אותו או שיוצרים תהליך אחר.

מלכתחילה הסוגיה הזאת עמדה בפני הממשלה החדשה. הממשלה אימצה את התהליך והגיעה להכרה שאין אלטרנטיבה לתהליך הזה, עם כל מה שהוא מקפל בתוכו. אבל ברגע שהממשלה אימצה את התהליך, היא צריכה לעשות כדי להפיק ממנו את המיטב ואת המירב, שהאווירה תיראה בעולם וכאן ובסביבה. ממשלה ההולכת בעיניים פקוחות, היודעת מה היא רוצה להשיג, גם היחס אליה הוא חשוב בימים אלה, גם יצירת אמון היא חשובה, גם להוכיח שהנה אנחנו מתכוונים ללכת. אבל לעשות שלום מאונס, אדוני היושב-ראש, אין נזק גדול מזה למדינת ישראל, לאינטרסים שלה.

הדבר השני גם הוא אומר דורשני. הרי הלכה שנה, ולא אכנס עכשיו לסיבות מדוע זה נסחב, מדוע זה התעכב. ואותו מועד של מאי 1999, שבו אמורים היו הדיונים על הסדר הקבע להסתכם או להסתיים בהסכם, לא נשאר אותו מועד מפאת הזמן שאבד, ולא אכנס לסיבות. אבל חשבתי לתומי, שחברי, המשלחת המנוסה, היודעת, זאת שפוקחת עין ושמה דגש בכל דבר שהוא חשוב לכאורה, תבוא ותאמר, הואיל והיה עיכוב ומאי 1999 איננו רלוונטי עוד, כל מי שעניו בראשו יודע שמעתה עד מאי 1999 אי-אפשר לסכם את כל הסוגיות העומדות על הפרק להסדר הקבע. אין מי שיקום ויאמר שזה אפשרי. והן סוגיות כבדות. אני לא אמנה אותן, אבל סברתי שייאמר, וזאת האמת, שהזמן הזה לא יספיק לנו לעשות זאת. אז משום שהתעכב וכבר הגענו לכאן וכבר יש נכונות ללכת, זה יהיה באיחור של שנה, של תשעה חודשים, של שנה וחצי. לא כדי להרוויח זמן, אלא זהו הזמן, אדוני, ללבן באמת את הסוגיות האלה, שהן קשות לכל הדעות.

גם זה לא נעשה. מאי 1999 נשאר, ולא נעשה ניסיון; ואם נעשה ניסיון לשנותו – נכשל. ומה יהיה במאי 1999, כאשר הסוגיה הזאת לא נסגרה? יכול זה שאנחנו עכשיו מתקוממים על ההצהרות שלו שהוא יכריז במאי 1999 על מדינה, ערפאת, לומר: הנה, בהסכם מאי 1999 הוא מועד שבו אמורים להסתיים הדיונים על הסדר הקבע. אז נאמר איפה היינו.

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שהאחריות מחייבת, לנוכח מה שאמר מר ערפאת בימים אלה, לומר לו, שמי שרוצה שלום – ובבית הזה ובעם הזה רבים רוצים, כמובן חפצי שלום אנחנו, אבל חפצי חיים אנחנו, ושלום איננו רובים – שייזהר בלשונו וישנה את סגנונו וידבר אל עמו בשפת שלום. זו הציפייה שלנו, זו הדרישה, זו התביעה. אבל הנה הוא אמר; אחר כך נקרא לסדר ונאמר מעל במה זו, שאם לא יחזור בו אנחנו לא נבצע והוא יכול לתקן זאת. אז מה, כל פעם נעמוד עם סטופר כמי שמתקן?

הוא צריך לדבר אל עמו כפי שהנשיא סאדאת דיבר אל עמו: הגיעה העת לשלום עם ישראל. הוא אפילו חתם, כי הסכם שלום עם ישראל עדיף מכל הסכם אחר שיש למצרים עם מדינות ערב ונוגע להסדרי או להסכמי ביטחון והסכמים מדיניים הנוגעים לישראל. זהו הביטוי המובהק של מי שרוצה שלום. שלא יחזור על הדברים שהוא אמר. אני לא מתכוון שיחזור בו, אלא שיסלק את הסגנון הזה, שאיננו תואם את תהליך השלום. אם הוא לא יסתלק מן הסגנון הזה, הרי הוא מסגיר כוונות אחרות, וגם שוחרי השלום המובהקים ביותר בארץ הזאת לא ירצו להאמין לאדם שמתבטא בסגנון שכזה.

אדוני היושב-ראש, אני מקווה שהוא יבין ויסכים, גם למען בני עמו, ושלא ידבר אתנו בסגנון של רובים מוכנים או של מלחמה. הולכים להסכם שלום, לא מדברים עוד על מלחמה. ובמלחמה שכזאת, אם היתה פורצת, זה נכון שזה הפסד לשני העמים. מי שהיה משלם את המחיר הכבד ביותר, כתוצאה מהבל פיו של מי שמדבר כך, היה שוב העם הפלסטיני. ולא היינו רוצים לראות מרחץ דמים שכזה. לכן, האמינות, הסגנון, הדיאלוג, שפת שלום היא שצריכה להדהד במדינתנו ובמדינתנו, שלום שנשען על יסוד איתן של כוונות שני הצדדים הרוצים להגיע לשלום.

הדבר השלישי, אדוני היושב-ראש, והוא גם כן רציני. יש דברים שמלכתחילה ידועים, והאויב שלהם, האויב של הטוב, הוא האשליה שבהתעלמות מן המציאות אנחנו נשיג יותר טוב. הרי בממשלה נאמרו דברים בעוד מועד, הערכות. והממשלה לא שלא ידעה, היא לא רצתה לדעת, וכאן שורש כל הבעיות. האם מישהו חשב באמת שאפשר להשיג שלום בלי לזוז? יש אלטרנטיבה כזאת? אדרבה, יקום מאן דהוא ויפרוס אותה.

אני מבקש להיזהר בעתיד, לא לעשות הכללה בכל דבר ולהפוך אותו לסכנה לביטחונה ולעתידה של ישראל. הדברים האלה אחר כך עומדים אל מול המציאות בלא כיסוי. אם נאמר כי 6%, 8%, 9% מקסימום הם סכנה לעתידה של ישראל, איך אפשר לשכנע עכשיו את העם שמה שאנחנו עושים זה לטובת ביטחוננו? איך אפשר אחר כך לבוא ולהגיד, איך אפשר? הרי בשלום, העם צריך להשתכנע שזו הדרך הנכונה. במה זה תלוי? זה תלוי בהכרה מה מסוכן באמת? או שתלוי באיזה צד יושבים? צר לי לומר: לא.

אגב, לו ידעתי באמת שהשינוי בעמדה יכול להתחולל ולקבל תמיכה, הרי יכולתי, חבר הכנסת מסאלחה, להתפטר לפני שנה, כלומר עוד לפני, שנה לפני השנה. אם זהו המתכון לשכנוע עצמי, שנדרש לא נדרי ושבוענא לא שבועי, הייתי עושה את הקורבן הזה למען השלום. אם אכן מי שהיום מציג לנו את ההסכם ומשכנע אותנו שזו הדרך – הרי את המחיר הזה יכולתי לתת בחפץ לב עוד לפני שנה שלפני שנה, כלומר, עוד לפני שנתיים. אבל מה לעשות? אלה רזי הפוליטיקה וסודותיה. אבל בשלום ובביטחון אין מקום למשחקים פוליטיים. אם זו הדרך, צריך לקבל אותה, להגן עליה, להסביר אותה, להסביר שאין לה אלטרנטיבה, שטובת המדינה היא המכללת את צעדינו, ולהאמין בזה.

אם לא מאמינים בזה, ואם דברים נשאים פתוחים לפרשנויות שונות, אני חרד מאוד, אדוני היושב-ראש, שעם כל מה שנראה כקורבן שעושים, זה לא יקדם אותנו, ובכל תחנה ותחנה בהמשך נעמוד שוב בפני דרמה, והדרמה תהיה שהחורים לא יהיו בהסכם, החורים יהיו באותה רשת ביטחון שפורסים כאן, ואז מה יהיה באמת? האם עם ישראל אינו רוצה שלום, או שהממשלה הזאת נכשלה בדרכה לשלום, או שלא האמינה מלכתחילה בשלום, או שהיא מחפשת אליבי כדי להטיל את האשמה על מישהו אחר?

אני אומר, על הדברים היסודיים, החיוניים, הביטחוניים, צריך לעמוד, וצריך לראות את המתיישבים כאזרחי המדינה הזאת; הם אזרחי המדינה הזכאים להגנה ולדאגה של כל ממשלה, מימין ומשמאל, וביטחונם הוא ביטחוננו וחובתנו.

אבל, כנגד זה, אדוני היושב-ראש, אם הולכים לכיוון של שלום, אם מגיעים לאן שמגיעים, עד לווינגטון, וחותרים, צריך לעשות את הכול כדי להפיק את המירב וליצור את האווירה, שמה שעושה הממשלה בכיוון הזה הוא לטובת ישראל, כי שוכנעה היא שאין אלטרנטיבה אחרת.

אני מקנא תמיד באלה שמסבירים לי, ומדברים בפטריטיזם, מה לא לעשות. רק מהם עוד לא שמעתי מה לעשות ויהיה יותר טוב. את זה עוד לא שמעתי. ואת השאלות האלה הצגתי בפני הממשלה, אדוני היושב-ראש. ונניח שלא היינו הולכים בתהליך הזה, אז עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב, ועל חרבך תחיה? והשאלה היא האם הפלסטינים יוכלו לנו או לא יוכלו לנו? אין שאלה כזאת, נוכל גם נוכל להם. אבל מה אחרי זה? מה אחרי מרחץ דמים שכזה? או-אז נשב לדון, או שיכפו עלינו? אלה שאלות קרדינליות, שהממשלה טרם נתנה עליהן את התשובה.

אני מקווה, כולי תקווה שיעשה לשינוי האווירה, ושיווצרו יחסי אמון, וגם הצד השני צריך להבין, ושהדברים האלה יהדהדו לא רק באוזניו של ערפאת, אלא באוזניו של כל פלסטיני. דרך השלום אינה ההזדמנות להתעמת או לאיים על ישראל, כי מי שישלמו את המחיר הכבד ביותר יהיו הפלסטינים, ואנחנו לא היינו רוצים בזאת. היינו רוצים לראות, אם כבר עלינו על דרך השלום, שתיווצר אווירה אחרת, ושנדבר בשפת שלום.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. חבר הכנסת אליהו גבאי. אחריו – סגן השר מיכאל איתן.

אליהו גבאי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הרשו לי לצטט מתוך דבריו של כבוד ראש הממשלה, שנאמרו אתמול כאן, מעל במה זו: "זהו איננו יום של צהלות, כל שעל אדמה של ארץ-ישראל יקר ללבנו, בכל גבעה ובכל ואדי ביהודה ושומרון טבועים עקבות רגליהם של אבותינו".

לצערי, צודק ראש הממשלה בדבריו, אין זה יום של צהלות, שכן כל שעל אדמה מארץ-ישראל יקר ללבנו, ולכל שעל אדמה של ארץ-ישראל אין מחיר, ובוודאי לא ההישגים שהביא עמו ראש הממשלה מנהר וואי.

תקצר היריעה מלפרט את חסרונותיו של הסכם וואי, ותרשו לי, חברי הכנסת, לכנות הסכם זה "הסכם אוי ווי".

מי ערב לך, כבוד ראש הממשלה, כי הנסיגה השלישית לא תעבור את אותו אחוז אחד שאתה מדבר עליו? אותו אחוז שהבטחת לנו בפגישות הרבות עמך, ואף ציינת זאת בפומבי?

הסכם וואי יצר עובדות בשטח, שלא ניתן יהיה להחזיר לגביו את הגלגל אחורנית. תראו לי עוד מדינה שהיתה מוחלת על כבודה ומאפשרת למדינה אחרת שלא להסגיר לידיה מרצחים שרצחו את אזרחיה – בנים וילדים, זקנים וטף. אחרי הסכם אוסלו עוד היינו תחת האשליה, כי ההסכם כולל את הסגרתם של מרצחים. בא הסכם וואי וקבע עובדות בשטח. לא רק שמסרנו שטחים ולא קיבלנו תמורה, אלא גם ויתרנו על דברים עקרוניים, שאסור היה לנו לוותר עליהם.

האם לא ברור שהוויתורים בנושא ההסגרה יעודדו את ארגוני הטרור להמשיך ולפגוע במדינת ישראל ובאזרחיה ולהימלט ולשוב חזרה לשטחי האוטונומיה? לא צריך להיות נביא כדי להבין, שהדלתות בבית-הסוהר של הרשות הפלסטינית ימשיכו להסתובב, מרצחים ימשיכו לצאת ולבוא בשערי בית-הסוהר כל אימת שהיחסים בינינו לבין הרשות הפלסטינית יעלו על שרטון. איזה כושר הרתעה יהיה למדינת ישראל כלפי אותם מרצחים, אם מרצחים לא ייתנו את הדין על מעשיהם?

לצערנו, גם עניין ביטול האמנה הפלסטינית, שכבר דובר עליו רבות בעבר, בהסכם אוסלו ובהסכם חברון, לא סגור, ובפרט כאשר אנחנו שומעים את ההצהרות של המנהיגים הפלסטינים.

מן הראוי היה, שלפני שאתה, אדוני ראש הממשלה, מביא את ההסכם הזה להצבעה, תבהיר בפנינו כיצד תנהג אם לאחר הפעימות שעוד נכוננו לנו יכריז ערפאת על הקמת המדינה. להצהרות כמו "נגיב בחומרה" אין כל ערך במזרח התיכון.

אדוני ראש הממשלה, אין בהסכם וואי שום הישג שלא הושג בהסכמים בעבר, ואולי יש שינויים קלים. ממשלת ישראל ממשיכה לשחזר הישגים, ועבור כל שחזור שכזה נמסרים עוד שטחים ועוד ויתורים, ללא כל תמורה של ממש. אני אומר: די, די לווייתורים החד-צדדיים על חשבון ארץ-ישראל.

אדוני ראש הממשלה, מדוע לא ניתן היה לדלג על הסכם וואי וללכת ישירות להסכם הקבע? בזה ייבחן רצונם של הפלסטינים בשלום. רק דרך הסכם הקבע נדע לאן אנחנו מגיעים לקראת סוף ההסכם, לקראת השלום המיוחל. מה קיבלנו תמורת הסכם וואי, מה קיבלנו? את אימויו של ערפאת על רובים הממכים לשחרור ירושלים? בפני העם שלו הוא נואם אחרת, ובפני התקשורת הישראלית יש נאום אחר. כפל לשון. יום אחרי יום הוא משנה את דבריו.

אם זכור לנו, לאחר הסכם אוסלו על מדשאות הבית הלבן, הוא רק הגיע לדרום-אפריקה וכבר הכריז באחד המסגדים שם, שהסכם אוסלו שווה להסכם קורייש, שכבר דיברנו על-אודותיו. קיבלנו את הצהרת ערפאת כי ירושלים תהיה בירת המדינה הפלסטינית שתקום במאי 1999. האם זה ההסכם וזה שכרו?

רק היום מספר לנו מפקד המשטרה הפלסטינית, כי לא מדובר על צמצום הנשק שמתגלגל ברשות הפלסטינית אלא על סימון הנשק והפיכתו לנשק חוקי. ונביל שעת' מה הוא אומר? – גם לנו יש מרצחים מההתנחלויות שאנחנו נבקש את הסגרתם.

מדוע לוותר על שעל אדמה אחד מארץ-ישראל כל עוד לא נראית באופק הסכמה על הסדר הקבע? שכן ערפאת לא מפסיק לדבר על ירושלים כעל בירת המדינה הפלסטינית. ומה עוד, על החזרת הפליטים. בואו נניח הכול על השולחן ונראה לקראת מה אנחנו הולכים. מה הסוף? אדם לא ימכור את ביתו לפני שיעשה את החוזה וידע מה הוא מקבל תמורת מסירת הבית. אנו מוסרים ללא קבלת משהו ממשי. כל זה נייר שאפשר להשמיד. מה שאנחנו מוסרים, לא ניתן לחזור ממנו.

אדוני ראש הממשלה, אני שואל את עצמי: לשם מה בחר העם להחליף את השלטון? לשם מה אמר את דעתו כי חפצה נפשו בממשלה ימנית?

אדוני ראש הממשלה, הכנסת את ירושלים לתוך המשא-ומתן. מדוע אין בנייה בירושלים? מדוע עברו שנתיים וחצי וטרם החלה הבנייה בהר-חומה? מה הקשר בין המשא-ומתן לבין ירושלים? הרי בנושא ירושלים יש לך קונסנסוס, יש לך הסכמה של רוב העם. בעיכוב הבנייה אתה גורם לכך שזוגות צעירים יעזבו את ירושלים ותהיה הגירה שלילית. תוציא את ירושלים מהמשא-ומתן בזה שתבנה בה במהירות האפשרית. מדוע השארת את ירושלים כבת-ערובה במשא-ומתן? ההיסטוריה לא תסלח, ההיסטוריה לא תסלח לך, אדוני ראש הממשלה, אם תחת שלטונך תהיה פגיעה במעמדה של ירושלים. ירושלים לא זקוקה לסממאות, להצהרות, לדיבורים, אלא למעשים יומיומיים. העם היושב בציון מחכה לראות את בנינה, פיתוחה, אחדותה, שגשוגה של ירושלים.

צר לי, אני יכול להצביע בעד הסכם וואי, אני יכול לוותר על שעל אדמה אחד מארץ-ישראל כל עוד לא הובטח לנו שלום של אמת בהסדר הקבע.

לשם מה חיינו בסבלנות למשא-ומתן, שנמשך כשנתיים, על המשך תהליך השלום? בשביל ההישגים של הסכם וואי? אין חובה להגיע להסכם בכל מחיר, בוודאי לא במחיר של ויתורים ללא תמורה. במדינת ישראל לא התחלף השלטון כדי לדהור אל קווי 1967 ללא כל תמורה. לא לחינם זוכה ההסכם לאישור מצד רוב ספסלי האופוזיציה. אדוני ראש הממשלה, תן תשובה לעצמך מדוע האופוזיציה תומכת בהסכם בצורה כה נלהבת.

בהזדמנות זו ברצוני לפנות אל חברי האופוזיציה. היכן האחריות הלאומית שלכם? מדוע אתם דוחקים בראש הממשלה ועושים את מלאכתם של הפלסטינים? רשת הביטחון צריכה להיות רחבה הרבה יותר מהרמת יד בהצבעה על ההסכם. רשת ביטחון בשעה כזו היא תמיכה חזקה ועיקשת בראש הממשלה ועמידה על כך שהפלסטינים יבצעו את המחויב על-פי ההסכם.

לא שמעתי מחברי האופוזיציה כל גינוי לדבריו של ערפאת, גינוי לדבריו של ראזי ג'באלי, גינוי לדבריו של נביל שעת' וגינוי לכל אותן הפרות של ההסכם מצד הרשות הפלסטינית.

הסכם אוסלו הביא את ערפאת למדשאות הבית הלבן, ואתה, אדוני ראש הממשלה, הבאת את נשיא ארצות-הברית לעזה.

במשך מאות בשנים, כאשר שלטו כאן כובשים שונים בהיסטוריה, ובכללם גם הערבים עצמם, הם לא בחרו להקים לעצמם מדינה פלסטינית על אדמת ארץ-ישראל. צחוק הגורל הוא שאנו מגישים להם מדינה על מגש של כסף באמצעות הסכם וואי.

אכן, אין זה יום של צהלות. זהו יום קשה, יום של חשבון-נפש, יום שבו נמסרים שטחים מארץ-ישראל ללא הבטחה לשלום ולביטחון, ללא הסדר של קבע שיעצור את הסחטנות.

צר לי, אני יכול להיות שותף להסכם שכזה. פשוט אני יכול. לצערי, איבדנו בו את המצפן ואת המצפון. בעיני הסכם זה נקרא "הסכם או וויי". תודה רבה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל קליינר, אחריו – לחבר הכנסת עוזי ברעם, ואחריו – לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אם חבר הכנסת גבאי סיים במלים "או וויי", אולי אני צריך להתחיל ב"געוואלד". "געוואלד" זה ביידיש, ואני מאתמול התחלתי לחשוב שאני מתקשה בהבנת השפה העברית. על הדוכן הזה עמד ראש הממשלה וציטט את איומי ערפאת מנאומו לפני שלושה ימים. וכה אמר ערפאת: הרובים של הפלסטינים מוכנים להשיג את הדרישה שירושלים תהיה בירתה של פלסטין. אנו הולכים להכריז על מדינה שבירתה ירושלים ב-4 במאי, בהתאם לזכויותינו. יש לנו גנרלים חדשים, שמוכנים לכל מקרה שלא יבוא.

וכך, אדוני היושב-ראש, הגיב בנימין נתניהו על הדברים: אני לא מתכוון לבצע שום נסיגה בתנאים האלה, גם לא את הראשונה, עד שהדבר יתוקן באופן פומבי, באופן חד-משמעי.

אני הייתי משוכנע, שבזה מודיע נתניהו על סיום הדיון, על הפסקתו של הדיון עד שערפאת יחזור בו באופן פומבי. למרבה הפלא, כאילו לא קרה דבר ונתניהו המשיך את דבריו כמתוכנן.

זה גרם לי לחשוב, או שאני לא מבין את העברית של נתניהו, או שאני חירש. או אולי, באותן שניות שבהן דיבר נתניהו, נודע לו באמצעות אוזניות נעלמות, שבאופן סימולטני לנאומו בכנסת הוציא ערפאת הודעה לתקשורת וחזר בו מדבריו באופן פומבי, כפי שדרש נתניהו.

התנהגותו המתלהמת של ראש הממשלה, שמטעמים פוליטיים מנפח את החזה ומפזר אמירות קשוחות כלפי ערפאת, הפכה לריטואל קבוע. יש בטבע הרבה חיות חלשות, שכדי להינצל מחיות חזקות וגדולות נוקטות אותה שיטה ומצליחות להיראות גדולות מכפי שהן באמת. במישור הפוליטי זהו אקט מסוכן מאוד. נתניהו מבלבל את העם כאשר הוא מתראה כאיש חזק יותר מכפי שהוא באמת. כמה זמן הוא חושב אנשים במדינת ישראל יעדיפו לחשוב שהם לא מבינים עברית, או שהם לא שמעו טוב? הרי בסוף כולם יבינו שמדובר במנהיג החלש ביותר שקם לנו מאז קום המדינה.

אדוני היושב-ראש, ההחלטה על הסכם וואי היא החלטה היסטורית. כשיפרוץ הסיבוב השישי במערכות המזרח התיכון הישן, וישראל תידרש להדוף מתקפה משולבת של מדינות ערב בחזית, והפלסטינים בעורף, יחזרו אל ההצבעה היום ויבדקו מי נתן את ידו לכך שהמתקפה הזו על ישראל תתחיל בתנאים הגרועים ביותר למדינת ישראל.

אחת השאלות שתיבחן היא, האם בפני חברי הכנסת שתמכו בנסיגה המסוכנת הזאת עמדו נתונים המצביעים על כוונתם של הפלסטינים להפר את ההסכם ולנצל את הווייתורים הישראליים כבסיס להשתלטות על כל שטחה של ישראל. לצערי, אני לא רואה איזה קו זכות ניתן יהיה לתת לאותם חברי כנסת שבוחרים להתעלם מאמירות ברורות, ישירות ושאינן משתמעות לשתי פנים של הצד הפלסטיני. ערפאת לא רק חוזר ואומר שהוא הולך להכריז באופן חד-צדדי על מדינה במאי 1999, כשהוא יודע שצעד כזה יוביל לעימות צבאי עם ישראל, אלא הוא חוזר ומכריז על הסכם וואי כעל הסכם חודיבה.

אני לא יודע כמה אנשים במדינת ישראל מכירים מספיק את המושג הזה, הסכם חודיבה, אבל יש כאן בכנסת חברי כנסת שיודעים היטב מה המושג. חבר הכנסת דראושה, אתה כאן? איננו. הוא יודע. גם איש רשת הביטחון של נתניהו, מר דהאמשה. הם ודאי יוכלו להסביר, שמדובר בהסכם, שעל-פי הדת המוסלמית נחתם כדי להפר אותו; נחתם בזמן שהמוסלמי חלש, וכשהוא מתחזק וצובר כוח, זוהי מצווה דתית להפר אותו, כדי להשמיד את האויב.

ערפאת, שלשום, לא הסתפק באיום הרובים. הוא חזר והשתמש במושג "הסכם חודיבה", בלי להעמיד פנים, בלי חשש, מתוך ביטחון שלמרות הכול נתניהו ימשיך במסע ההתקפלות. הוא נתן לעמו להבין, שמטרתו הסופית היא להיות חזקים מספיק כדי להשמיד אותנו.

רפיק חג'י-יחיא (העבודה):

לא דייקת בשם. חודיביה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

חודיביה. שוכראן, יא ס'די.

רחבעם זאבי (מולדת):

עם קורייש.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

עם שבטי קורייש, שלושת השבטים, מה שמוחמד עשה לשבטים, צלאח אל-דין – לצלבנים.

אני קורא לחברי הבית הזה, שמביעים את תמיכתם בהסכם עוד לפני שראו את מפות ההסכם, עוד לפני שלמדו את הפרטים, לחשוב על הילדים, שהיום הם בני שמונה ועשר, שמבטיחים להם יונה ועלה של זית, ובפועל גוזרים עליהם מלחמה עקובה מדם בתנאי נחיתות כמעט בלתי אפשריים. אני קורא לכם, קורא להם להתעשת, להצביע נגד ההסכם ולתמוך בהקדמת הבחירות. התאריך שאני מציע לבחירות, אדוני היושב-ראש, הוא 4 במאי 1999.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן. אחריו – לחבר הכנסת עוזי ברעם.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי חבר הכנסת מיכאל קליינר, כשראיתי שהתחלת לדבר עזבתי את הארוחה שלי במיוחד כדי לבוא לשמוע אותך, והייתי מבקש ממך כמה דקות להאזין גם לדברי.

אנחנו גדלנו ביחד, הלכנו דרך ארוכה מאוד ביחד, קיבלנו אותו חינוך. שנינו היינו יושבי-ראש צעירי חרות בישראל ושנינו חוננו דור של צעירים ללכת עם אותה אידיאולוגיה. אני לא מטיל ספק קל שבקלים בכאב ובקושי שלך ובנאמנותך, כפי שאתה מדבר עליה, לארץ-ישראל. אני רק מבקש ממך דבר אחד – שלא תקל ראש גם בכובד הטיעונים והנימוקים שלי, שבאים מאותו בסיס, מאותו רצון להגן על הארץ, על אחיזתנו, ולהגשים את הרעיון הציוני בארץ-ישראל. ייתכן שאני טועה, ייתכן שהרוב בבית הזה טועה, אבל יכול להיות שגם אתה טועה. תביא גם את זה בחשבון. במשך שנים אתה ואני אמרנו, שבזה שאנחנו מיעוט לא בהכרח אנחנו טועים. לא תמיד הרוב צודק. אבל לא תמיד גם המיעוט צודק, זה לא אקסיומטי שהמיעוט צודק.

היום אנחנו נמצאים במצב, שבו אנחנו חיים במדינה דמוקרטית שיש בה חילוקי דעות. חילוקי דעות בתוך מסגרות צריכים להיחתך על-פי הרוב, וצריך לדעת שרוב פוליטי זה כלי בתוך ההווה הפוליטית ובתוך המציאות.

אני שומע אותך כמעט אומר שאנחנו מפקירים את גורל ילדינו. אתה אומר: צעדים שיובילו את הילדים בני השמונה שלנו למלחמה בתנאי נחיתות בלתי אפשריים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

כמעט בלתי אפשריים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ועוד אתה אומר: ערפאת עומד להודיע במאי 1999 על הקמת מדינה פלסטינית, כאשר הוא יודע שצעד כזה יוביל בוודאות לעימות צבאי עם מדינת ישראל. מיכאל, למה לנבא שחורות עד כדי כך? יש לך אולי טיעונים יותר טובים.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה לטמון את הראש בחול?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מה זאת אומרת ערפאת יודע שבמאי 1999 הוא מוביל את הפלסטינים לעימות עם מדינת ישראל ועם צה"ל? זאת אומרת, שהוא מוביל אותם למרחץ דמים, שממנו אני לא יודע כמה מהם יישארו בחיים. מה זאת אומרת הרובים של ערפאת? הוא הרי בקושי חי. עם הרובים האלה הוא יילחם נגד השריון, המטוסים, התותחים והעוצמה של מדינת ישראל? נהיינו חגבים, מיכאל? אתה עומד פה ומפחיד את כל עם ישראל, שבמאי 1999 עלול להיות פה איזה עימות צבאי וערפאת ישמיד את מדינת ישראל.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא ישמיד – – – בוא לא נהיה גיבורים כאלה. תראה מה קורה בלבנון.

רחבעם זאבי (מולדת):

עשר שנים הוא עושה לך אינתיפאדה, ועם כל העוצמה הגדולה שלנו לא הכרענו אותו, כי יש לנו חוקים וסייגים. על זה משחק ערפאת. ב-4 במאי הוא יעשה את מה שהוא רוצה לעשות – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

נכון. אתה צודק.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז למה לא להגיד את האמת?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת זאבי, נדמה לי שרשות הדיבור היא שלי ולך יש אפשרות לקרוא קריאת ביניים. במציאות פתאום זה ההיפך, אתה נואם ואני קורא קריאות ביניים.

רחבעם זאבי (מולדת):

כי לא באת לשמוע אותי, הייתי אומר לך – – – אני באתי אליך.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

באתי להקשיב ואני גם מוכן להקשיב להתייחסויות שלך. אני רק אומר, גם בזמן האינתיפאדה וגם אם יהיה עימות עם הפלסטינים, הוא לא יהיה עימות שיפיל על ישראל סכנת איום, השמדה והכחדה.

רחבעם זאבי (מולדת):

קליינר לא אמר את זה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא הקשבת לו. אתה באת אחר כך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני הקשבתי לו.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זה גם לא רלוונטי כעת. אני אומר, בואו נרד מהטונים האלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא הסברת מדוע החלפת דגלים, מדוע החלפת השקפה, ראש חזית ארץ-ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת זאבי, אני לא החלפתי שום דגל, אבל אני למדתי מהשגיאות שלך. בשנת 1992, כאשר שמיר שלח משלחת לווינגטון רק כדי לדון בהסכם האוטונומיה, אתה יובל נאמן הלכתם אליו ואמרתם לו: בגלל הצעד הזה אנחנו נפרוש מהמשלה, נפיל אותך, ואיך אמר יובל נאמן בפגישה? – ואחר כך נקדים את הבחירות ותקום ממשלה עוד יותר לאומית. וחבר הכנסת רחבעם זאבי אכן הפיל את הממשלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה יודע שמפלגת העבודה – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת זאבי הפיל את הממשלה, וחבר הכנסת יובל נאמן פרש ממנה, ושניהם, לאחר שהם הפילו את הממשלה וגרמו להקדמת הבחירות, הלכו להקים ממשלה עוד יותר לאומית. מה היתה התוצאה?

רחבעם זאבי (מולדת):

זו לא סיבה לוותר על ארץ-ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת זאבי, למה לצעוק? תפעיל יותר את הראש, פחות את הפה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מדבר פה דמגוגיה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תפעיל יותר את הראש ופחות את הפה.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מביא את סיפור 1992, האם זו סיבה – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תפעיל את הראש. תפעיל את הראש. הבעיה אצלך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה אומר שעשינו שגיאה. אולי. האם זוהי סיבה לתת את מדינת ישראל כמתנה לערפאת?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

עשיתם שגיאה.

ראשית, אני מודה ומתוודה, קטונתי ממך, ברגע זה הודית שעשית שגיאה, ואני מברך אותך על כך. עכשיו השאלה היא: האם אנחנו לומדים מהשגיאה הזאת או לא לומדים מהשגיאה הזאת?

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה הולך לעשות שגיאה.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם הולכים לעשות שגיאה שכולנו נשלם עליה. אתה הולך למכור את ארץ אבותינו לרוצח.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו רוצים לדעת האם אנחנו נלמד מהשגיאה שלך או שנחזור עליה עוד פעם. האמן לי, האמן לי, האמן לי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא עונה לי. אתה לא עונה לי.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתה מפקיר את ארץ-ישראל? אתה לא אומר לנו. למה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מהשגיאה אני למדתי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתה מפקיר את ארץ-ישראל?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני למדתי מהשגיאה שאתה עשית. אני הסקתי את המסקנות.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה להפקיר את ארץ-ישראל?

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

המסקנה שאני הסקתי מהשגיאה שאתה ויובל נאמן עשיתם היא, שמי שרצה בתנאים מסוימים ממשלה עוד יותר לאומית, והפיל ממשלה לאומית, קיבל את אוסלו.

רחבעם זאבי (מולדת):

דמגוגיה. דמגוגיה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה בעצמך, אתה בעצמך, ביום הבחירות של 1996 אמרת לציבור – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

תענה לי על שאלה אחת, תענה לי על שאלה אחת: מי מוכר את ארץ-ישראל לאויב?

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אמרת לציבור: יום שחור וקשה לנאמני ארץ-ישראל, אבל שכחת להגיד לציבור מי גרם לזה. אתה ציפית לשבעה מנדטים, קיבלת בקושי שלושה. יובל נאמן, שציפה לממשלה עוד יותר לאומית – נמחק.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתה מוסר את ארץ-ישראל לאויב?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

סיעת התחיה נמחקה.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתה מוסר את שומרון, בנימין ויהודה לאויב שמכוון את הרובים שלו לירושלים?

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

והנה היום, במקום להגן, במקום למצוא את המאוחד, במקום לשתף פעולה על מנת להגן על מה שאפשר להגן, אתה תוקע טריזים נוספים. לא יהיו לך שותפים יותר טובים להגן על ההתיישבות. לא יהיו לך שותפים יותר טובים. לא יהיו לך שותפים יותר טובים לשמור על ביטחונה של ארץ-ישראל.

רחבעם זאבי (מולדת):

רבין לא הפקיר יישוב אחד. אתם מפקירים את כולם.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא יהיו לך שותפים יותר טובים להגן על ירושלים. לא יהיו לך שותפים יותר טובים, למעט הליכוד ובנימין נתניהו ומיכאל איתן ואריאל שרון ואיציק מרדכי. אם תשתף פעולה – יש סיכוי, סיכוי, סיכוי שננצח במאבק שעוד נכון לנו.

רחבעם זאבי (מולדת):

משת"פים נחפש במקום אחר. לא נוותר על ארץ-ישראל. לא נהיה משת"פים למעשה תועבה כזה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אבל זה לא מעניין אותך. זה לא מעניין אותך. היית עיקש. אמרו לך: אל תפיל את הממשלה, אתה תגרום נזק. צעקת, צעקת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא עונה. דמגוג. דמגוג.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

השתוללת כמו עכשיו – –

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתה נותן את ארץ-ישראל?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

– – כמו עכשיו, כמו עכשיו. צעקת. לא נתת לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתה נותן את ארץ-ישראל לאויב שמכוון את רוביו לירושלים?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא הפעלת את הראש. הפעלת את הפה. צעקת וצרכת.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת זאבי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

והלכת והתרברבת. שמונה מנדטים. ואמרת: שמיר יבוא אלי, אני ארכיב את הממשלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

תמשיך, תמשיך בדמגוגיה. תפקיר את ארץ-ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

דיברת וצעקת.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי, אל תגרום לזה שאקרא אותך לסדר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אבל לא למדת לקח. אומרים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא אומר – – –

היו"ר ס' סלים:

זכותו להגיד מה שהוא רוצה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא למדת לקח.

היו"ר ס' סלים:

זו לא זכותך להפריע לו.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ואתה ממשיך, ממשיך לצעוק.

היו"ר ס' סלים:

זו לא זכותך להפריע לו. זכותו להגיד. רשות הדיבור היא שלו.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא מוכר את המדינה שלי. יש לי זכות — — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ואתה ממשיך לצעוק.

היו"ר ס' סלים:

המדינה היא גם שלו וגם שלי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ואתה ממשיך לצעוק, ואתה ממשיך לפגוע, ואתה ממשיך לגרום נזקים, ואתה ממשיך לפצל, ולפלג ולסכסך, ולא לראות את המאוחד.

רחבעם זאבי (מולדת):

תמשיך בדמגוגיה. תמשיך. מלים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

– תשמע, אתה בסיעה של שלושה, אתה כמי שהוביל סיעה של שלושה הצלחת – –

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתם מוסרים את ארץ-ישראל לידי אויב?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

– – ליצור שלוש סיעות, שלושה פילוגים בסיעה של שלושה. אתה, בסיעה שלך, במולדת: גוטמן, בא-גד וגנדי. שלושה עשית. איך אתה רוצה להציל את ארץ-ישראל?

רחבעם זאבי (מולדת):

מה זה קשור להפקרות ולטיפשות שלכם?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

איך אתה רוצה להציל את ארץ-ישראל? עם מי? עם מי תציל את ארץ-ישראל?

רחבעם זאבי (מולדת):

טיפשות והפקרות. אתם טיפשים ומופקרים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

עם מי? בכוח הפלגנות?

רחבעם זאבי (מולדת):

תבקשו סליחה מרבין.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

בכוח הצעקות? איך אתה תציל? מה אתה תועיל היום ליישובים?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני – שום דבר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה תוסיף לכוח העמידה? מה אתה תוסיף לאחדות הלאומית שעם ישראל צריך?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני – שום דבר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

שום דבר.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי, תירגע, תירגע. תרשה לו לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה, אתה והליכוד, מדוע אתה מפקיר את הארץ הזאת? אתה מדבר על גוטמן, על נאמן וכו'.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי, תרשה לו לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני, אני רוצה לומר – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם מוכרים את ארץ-ישראל.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי, עברת את הגבול.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם מוכרים את ארץ-ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה גורם לנזק. אתה גורם לנזק.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש לי עוד פעמיים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

במקום לבוא ולחזק את עם ישראל, לחזק את כושר העמידה של היישובים, לחפש מכנים משותפים שבהם אפשר יהיה לגייס גם את החלק הזה של העם, להגן על דברים שניתן להגן עליהם, אתה אומר: לא, כולם יתיישרו רק על-פי גנדי. אם לא מתיישרים על-פי גנדי – אני נגד כולם –

רחבעם זאבי (מולדת):

על-פי ביבי, על-פי ביבי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

– אני אפלג, אני אהרוס, אני אקטב, אני אלך לקיצוניות, אני אקרא להם בוגדים, אני אגיד שהם לא תורמים.

רחבעם זאבי (מולדת):

על-פי ביבי, שהיה נאמן ארץ-ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אבל את התוצאה ראינו. גנדי קיבל את עונשו פעמיים –

רחבעם זאבי (מולדת):

על-פי ביבי – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

– פעם אחת כשהוא עזב את הממשלה, פעם שנייה כשהבוחר אמר לו: תהיה כזה קטן. למה? זה נזק מפלגתי. אבל את הנזק הלאומי הגדול עשית בכך שאתה בכוח יצרת את הבלוק החוסם שהביא את אוסלו. מה אתה רוצה עוד היום לעשות?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא מכרתי את ארץ-ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא גמרת לעשות נזקים? לא למדת?

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם מכרתם את ארץ-ישראל.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

במקום לצעוק – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני שום דבר. אני לא עשיתי שום דבר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

במקום לצעוק אתה צריך היום להצטרף למחנה אוהבי ארץ-ישראל, למחנה אלה שמאמינים שעוד אפשר לשמור על ההתיישבות, שצריך לחזק את המתיישבים החלוצים, שצריך לקרוא לכוחות קונסטרוקטיביים. לא להגיד: הכול שחור, נעלמה המדינה, נעלם, אין מה לעשות. צריך להפיח רוח של תקווה, לקרוא לאנשים כאן ולומר: כן, אפשר להתאחד ולחפש ביחד כוח לשמור על הזכויות של המתיישבים, על כך שלא יפנו שום יישוב יהודי, על כך שיישמר הביטחון, על כך שנמנע את הסכנות.

תגיד לי: מה אתה חושב? אתה חושב שאנחנו לא יודעים שיש סכנות?

היו"ר ס' סלים:

תסיים, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה חושב לעצמך, שכל החוכמה היא בראש הקטן שלך?

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם מופקרים. אתם מופקרים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

שם כל החוכמה נמצאת? כל השאר לא יודעים כלום?

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, היא נמצאת אצלכם, ב"וואי פלנטיישן".

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה עוד לא התנסית בחיים שלך בשום תפקיד שהיה צריך להחזיק את כל הגורל של המדינה על כתפיו. אתה לא עמדת מול נשיא ארצות-הברית.

רחבעם זאבי (מולדת):

אהה, הנה, הנה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא עמדת, לא עמדת עם מירב האחריות של שיקולי מדיניות.

עוזי ברעם (העבודה):

זה לא בסדר.

היו"ר ס' סלים:

לסיים, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, יש לנו זמן. אפילו ביקשו ממני להאריך בדיבור. לא חסר זמן. עד 19:30 יש מספיק זמן. כל אחד יוכל לדבר כמה שהוא רוצה.

היו"ר ס' סלים:

ב-22:00 ההצבעה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

רשימת הדוברים היא מצומצמת, ויש קבוצה נוספת שמדברת מ-20:00 עד 22:00. יהיה לך מספיק זמן.

היו"ר ס' סלים:

אתה יכול לעשות הפסקה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר, שמחר-מחרתיים ייחתם ההסכם. ההסכם יבוצע. כל ההסכם הזה הוא הסכם פרזודור לקראת הסדרי הקבע. אני אומר פעם נוספת: אנחנו צריכים לאחד את כל הכוחות. הלוואי שהיינו יכולים להקים ממשלת אחדות לאומית.

רחבעם זאבי (מולדת):

הסכם הקבע – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי, תרשה לו לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא מדבר הרבה מאוד מעבר לזמן. לכן מותר לי להשתתף בזה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לך לא מותר שום דבר. אתה רק מפריע. רק להפריע אתה יודע.

רחבעם זאבי (מולדת):

רק, רק.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זה מה שאתה עושה. אתה כל הזמן מפריע לי לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה כל הזמן מפריע לי לדבר.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מפריע לי לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

רק להפריע – – –

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מפריע לי לדבר, אתה מפריע למפעל ההתיישבות, אתה מפריע לאחדות לאומית במקום קצת להתמתן. אין ברירה. אין ברירה. יש מציאות, והמציאות לא נקבעת על-פי מה שאתה מחליט בסיעת מולדת. מה אני יכול לעשות? אם המציאות היתה כפי שאתה מחליט – הייתי מתפטר אתך. לצערי, המציאות נקבעת במקומות אחרים. לא בסיעת מולדת קובעים את המציאות.

אנחנו מוכרחים להוציא את המקסימום. לא רוצים ללכת למצדה ולא רוצים לאבד את מפעל ההתיישבות ולא רוצים ליצור מצב שיזרקו אותנו בכוח מהיישובים. אנחנו רוצים ללכד את כל הכוחות, את כל האמצעים, על מנת לבצר את האחיזה שלנו איפה שניתן. אנחנו אומרים: ההתנחלויות הן לא מכשול לשלום; אנחנו אומרים: ההתנחלויות הן מבחן לשלום – – –

היו"ר ס' סלים:

תסיים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

למה הכוונה? אם אנחנו נבוא ונאמר: אפשר לקדם את התהליך המדיני בלי לפגוע בהתנחלויות, אפשר לקדם תהליך מדיני, שיהיו חיים של שלום, יחסים של שכנות טובה גם ביהודה ובשומרון בין יהודים לערבים, שמירת הצביון היהודי של ההתנחלויות וריבונות על מרבית היישובים. להחיל את הריבונות על מרבית היישובים על מתיישביהם, סליחה, על מרבית התושבים עם יישוביהם להחיל את הריבונות. אפשר היה להגיע להסכמה לאומית על זה. זה לא יותר טוב מאשר לצעוק כל הזמן נגד, נגד, ולהישאר בסוף בלי כלום?

אפשר להגיע להסכמה לאומית, שבכל היישובים יישמרו הזכויות של היישובים היהודיים והתושבים היהודים, גם אלה שיחיו במסגרת הישות הפלסטינית. שיחיו כיהודים, כקהילות, כבודדים, במסגרת החיים שהם חיים היום. אפשר להגיע לכך שתהיה אחדות לאומית על ירושלים, שתהיה אחדות לאומית שהביטחון שלנו לא ייפגע.

אנחנו לא לבד במגרש. ראשית כול אנחנו, גנדי, אתה, אני, צריכים להיות עם עוזי ברעם ביחד. כשאנחנו מפולגים אנחנו צריכים לעמוד לבד מול הפלסטינים. הפלסטינים, מאחוריהם עומדות מדינות ערב. מאחורי כל אלה היום עומדת אירופה, עומדת ארצות-הברית בחלק מהדברים. אז מה אתה רוצה? גם את המחנה הלאומי לפלג?

היו"ר ס' סלים:

לסיים בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו מוכרחים להגיע להסכמה ולעבוד ביחד. ראשית, זה מתחיל מכך שתהיה הפנמה, שאני ואתה רוצים את המירב האפשרי, גם אם אני טועה לפי דעתך ואולי אתה טועה לפי דעתי.

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אבל – אני מסיים; משפט אחרון – אבל, לצערי הרב, וזאת היתה הסיבה שבגללה אני הלכתי להסכם יחד עם חברים שהלכו בעקבותי, חמישה חברי כנסת מהליכוד וארבעה חברי כנסת ממפלגת העבודה, הלכתי להגיע להסכם על מנת שתהיה הסכמה בדבר הסדרי הקבע, פגישה משותפת, כי ידעתי, ראיתי את מה שהיום רבים רבים רואים, שהמחנה הלאומי לבד לא יוכל להשיג את המטרה.

אני מצטער שלא הגיע הרגע, שלא איחדנו את כל הכוחות הלאומיים. הרי אתה בעצמך, גנדי, יש לך הרבה חברים במחנה האקטיביסטי בתוך מפלגת העבודה. למה אי-אפשר להידבר אתם? למה אי-אפשר לעשות איזו מחווה ולהגיד: אני חושב שאתם טועים, אבל האחדות היא ערך מסוים, בואו נתפשר על מה שאפשר?

אני מסיים ואומר כך: בואו לא נוציא את כל המרץ. העיקר עוד לפנינו. זה בסך הכול הסכם פרוזדור לקראת הסדרי הקבע, ואנחנו עלולים, בזמן השיחות על הסדרי הקבע, להיתקל בבעיות, שכל הדיבורים היום על אחוז קטן, שהוא יקר מאוד, יהיו כאין וכאפס. מדובר על זכות השיבה שנצטרך להילחם נגדה – –

היו"ר ס' סלים:

תסיים בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

– – מדובר על ירושלים, מדובר על מעמד הגבולות, מדובר על הנושא של ההתנחלויות. למה אנחנו כל כך מפליאים מכות זה בזה, במקום להתאחד ולהיות כוח אחד שיוכל לצאת, להיאבק על השגת הסדרי קבע בתנאים האפשריים הטובים ביותר לעם ישראל? נבסס את קיומנו כאן ונקווה שנשיג גם שלום, אם כי אני אומר בצורה הברורה ביותר, שאני בספק רב כשאני שומע את נאומי הרובים – –

היו"ר ס' סלים:

תודה רבה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים. – – כשאני רואה את הצד השני שאינו עושה דיו, אני בספק אם נשיג, אבל לא אלמן ישראל. אם נהיה מאוחדים, נוכל להתגבר גם על ההיבטים הביטחוניים.

היו"ר ס' סלים:

– – – תודה רבה, חבר הכנסת – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש את זכות התגובה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מה פתאום זכות תגובה?

היו"ר ס' סלים:

סליחה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – אישית על כמה דברים, למשל – – –

היו"ר ס' סלים:

תשמע – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אם הוא יגיב – אני אגיב עליו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בסוף הישיבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בתקנון כתוב שאני צריך להגיש את זה בכתב – –

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת עוזי ברעם – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – אבל יש מאה תקדימים – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת זאבי, אחרי חבר הכנסת עוזי ברעם אני אתן לך.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – הסטודנטים, שמתחילה בעוד שש דקות.

היו"ר ס' סלים:

הוא ידבר חמש דקות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז אני מאחר לשם. בשעה 18:00. אתה יודע את זה – – –

היו"ר ס' סלים:

אתה מסכים שהוא ידבר דקה לפניך?

עוזי ברעם (העבודה):

לא, אני אדבר חמש דקות.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תסלח לי, עם כל הכבוד, יש תקנון. אם הוא מגיב על דברי אני דורש להגיב על דבריו.

קריאות:

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

בקשר להתקפות אישיות – הוא תקף אותי לא מעט, אז שלא ייתמם פתאום.

עוזי ברעם (העבודה):

כבוד היושב-ראש – — —

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבקש את זכות התגובה.

עוזי ברעם (העבודה):

כבוד היושב-ראש – — —

היו"ר ס' סלים:

אחרי חבר הכנסת עוזי ברעם.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא, זה לא ייתכן. אין דבר כזה. אם הוא מגיב – אני רוצה להגיב עליו.

קריאות:

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא ייתכן שהוא יגיב על דברי. הוא תקף אותי באופן אישי; הוא, משם, תקף אותי באופן אישי, אין לו שום זכות כרגע להגיב על דברי. אם הוא מגיב על דברי – אני תובע אותה זכות להגיב על דבריו, מייד אחרי שהוא ידבר.

קריאה:

אחרי זה הוא יגיב על דבריך.

היו"ר ס' סלים:

חבר הכנסת עוזי ברעם, בבקשה.

עוזי ברעם (העבודה):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני בטוח בדבר אחד לפחות, שחבר הכנסת זאבי לא יפריע לי, משום שמעולם לא הייתי בחזית ארץ-ישראל ומעולם לא התיימרתי להחזיק באותן דעות, שאולי עד תקופה מסוימת אחרים כן התיימרו.

אבל אני אגיד יותר מזה: כאשר ישבתי כאן ושמעתי ברוב קשב את נאומו של חבר הכנסת מיכאל קליינר, שיניתי קצת את הנוסח הקודם של הנאום שלי. אם בנוסח הקודם רציתי בכמה דברים לטפוח על שכמו של בנימין נתניהו ובכמה קטעים לתקוף אותו, הגעתי למסקנה, שאם האלטרנטיבה לבנימין נתניהו היא מיכאל קליינר, אני אדבר בשביל בנימין נתניהו, לא משום שאני מאוהב בבנימין נתניהו, לא באישיותו ולא במנהיגותו, אבל אני חושב שמול הטיפשות ומול הקרתנות אנחנו מוכרחים לגלות

אמונה בתהליך האמיתי של השלום. כאילו שיש פה קבוצה שהיא נאמנת העם היהודי, נאמנת ארץ-ישראל, ויש קבוצה שנייה שמה שמעניין אותה זה להחזיר מהר שטחים. איך אומר בנימין נתניהו? – להחזיר מהר 90%.

אני רוצה לומר, שלכל אחד מאתנו יש אחריות לגבי העם והמדינה. אני משוכנע לגמרי, שהנבואה של בני בגין, שהנבואה של עוזי לנדאו, שהנבואה של זאבי היא נבואת שקר. אני משוכנע שהדברים שהם אומרים ומתריעים בפני העם – יש בהם גרעין של אמת, אבל אין הראייה האמיתית, גם ההיסטורית וגם האסטרטגית, איך אנחנו חיים בכברת ארץ זו המוקפת מדינות ערביות סביבנו.

לא סתם יצחק רבין, זיכרונו לברכה, שנקטל ונרצח, ושמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, הלכו לתהליך אוסלו. לא קל היה הדבר בעיניהם, במיוחד לא ליצחק רבין. אבל הם הגיעו למסקנה, שיש כאן אפשרות היסטורית לחצוב נתיב חדש ביחסים, לא בינינו לבין הפלסטינים – ביחסים בינינו לבין העולם הערבי. אז כל פעם אני שומע בוועדת החוץ והביטחון – אסור להדליף משם – אותם דברים. האם אתם מקפידים על מספר הרובים שיש בידי המשטרה הפלסטינית? מה זה הרובים שיש בידי המשטרה הפלסטינית? אם אנחנו מאמינים שהרשות הפלסטינית היא פרטנר למשא-ומתן, מה אכפת לי שלמשטרה הפלסטינית יהיו רובים? אם אני מאמין שאני הולך עם תנועה לאומית, לא עם תנועה דתית, ואני מאמין שיכולות להיות פשרות בין תנועות לאומיות, גם בין התנועה הציונית לבין התנועה הפלסטינית הערבית – מדוע שאני לא אתן צ'אנס לתהליך השלום?

אני מברך את בנימין נתניהו על דבר אחד – על זה שהוא העז להפנות עורף לאמונות ולדעות שהיו נחלת המחנה שלו זה שנים. הוא החליט לעשות מעשה. הוא מנסה לעזור את העיניים בהישגים מדומים, שלא קיימים, אבל בעצם הוא נתן צ'ארטר לתהליך האמיתי שבו האמנו, ששלום לא ייכון אלא אם הוא יעבור תהליך של שטחים תמורת שלום. הוא הסכים לעיקרון של שטחים תמורת שלום. מי שחתם על הסכם וואי לא היה שמעון פרס ולא אהוד ברק – זה היה בנימין נתניהו. בנימין נתניהו בעצם חתימתו נתן אישור לדבר שהאמנו בו זה שנות דור.

יכולים לבוא ולומר: בנימין נתניהו הוא קל דעה, הוא משנה את דעתו תחת כל לחץ. אני אומר כאן, שאם כל אחד מכם שיושב כאן לפני היה ראש ממשלת ישראל, הוא לא היה נוקט דרך אחרת. יש משמעות אחרת להיות דובר אפוזיציה, להיות ראש אפוזיציה, או להיות ראש ממשלה. כאשר ראש ממשלה נושא על עצמו את האחריות הכוללת, הוא מוכרח לראות לא רק את עם ישראל, אלא יהודים וערבים שיושבים פה, את הקיום המשותף, את האמונה שאיזה עתיד אחר יכול להיות לנו כאן במולדת הכל-כך קשה.

רבותי חברי הכנסת, אני מסכים שיש סכנות, אבל יש גם המון סיכויים. הסכנה היא לא מהקמת מדינה פלסטינית. אם תוקם מדינה פלסטינית שלא תהיה כרוכה בחזרה לגבולות 1967 ושהיו בה גם ביטחון וגם הסכם הגנה, זה יהיה, לפי מיטב הכרתי, אינטרס אמיתי של מדינת ישראל ושל החברה שמתהווה. אני חושב שאנחנו צריכים לגלות אומץ לב וגם נחרצות. מי שרוצה לגלות את הסדקים בהסכמים – סדקים יש למכביר. אבל, מי שסופר את העצים לא רואה את היער, והיער הוא היער היחיד שמבטיח לנו קיום לטווח ארוך. אני תמיד שואל מהי האלטרנטיבה, ולאיש מהם אין אלטרנטיבה. יש להם רק ביקורת על הקיים, אבל אין להם שום יכולת לצקת תוכן חדש ליחסים שבין יהודים לערבים וליחסים שבין ישראלים לפלסטינים.

לכן, לא ביד רועדת אלא באמונה גדולה אני נותן את תמיכתי לבנימין נתניהו במהלך הזה, שהיא תמיכה לא גורפת אבל היא תמיכה במהלך היסטורי שהוא היה אחד ממולידיו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת ברעם.

רפאל אלול (העבודה):

ראש הממשלה נתניהו רווה נחת ממך.

היו"ר ש' וייס:

חברים, מה אני עושה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי לומר משהו לסדר.

היו"ר ש' וייס:

אני אאפשר לך. חברים, אין לנו מצוקה של זמן, כי עוד מעט תהיה הפסקה. ישבתי באולם כאשר סגן היושב-ראש, חבר הכנסת סאלח סלים, הודיע שהוא יאפשר לחבר הכנסת זאבי למסור הודעה אישית. על-פי מה שאני רגיל לו בחיי הכנסת, וכך נהגתי גם כשהייתי יושב-ראש, כיבדתי מאוד החלטות – ונקרא לזה: פרוצדורליות – של מי שמנהל ישיבה, אחרת אין לזה סוף, גם אם הן לא נראו לי. אני רוצה לקיים את ההבטחה שהבטיח סגן היושב-ראש סאלח סלים, אחרת זה לא טוב, גם אם יכול להיות שאני הייתי מחליט החלטה אחרת.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

סגן השר מיכאל איתן אומר מראש: אני אגיב על מה שהוא יאמר. אין דבר כזה. כלומר, אין סידור. זה תמיד נשאר תקוע באיזה מקום; יש אמירה ויש תגובה. לכן, מראש אני אומר זאת, ואינני יודע מה יאמר חבר הכנסת זאבי, כי אחרת אין לזה סוף, שכן אז חבר הכנסת זאבי יצטרך להגיב גם על מה

שיאמר סגן השר איתן. יש לנו בחיים הפרלמנטריים לפעמים מצבים כאלה, קצת מוזרים, שמשהו נעצר, גם אם זה לא נעצר במקום הטבעי שלו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש דוברי סיעות.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע. אתה רוצה שאני לא אקיים החלטה של קודמי? זה "פייר"? נכון שיש גם תקנון, ואני מודע לזה. מכיוון שאני כבר עצמי עשרות פעמים הפרתי את התקנון ואפשרתי הודעות באמצע ישיבות, זה יהיה ממש מוזר אם עכשיו פתאום אגייס את התקנון וגם אפר הבטחה שנתן קודמי. לכן, אני מבקש להתייחס לזה בסבלנות. עוד תהיינה לנו הרבה הזדמנויות היסטוריות לומר דברים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לסדר.

היו"ר ש' וייס:

כן, רק לסדר. בבקשה, ואם אפשר – באופן תמציתי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, במהלך נאומי מהדוכן חבר הכנסת רחבעם זאבי, תוך הפרה בוטה – –

היו"ר ש' וייס:

אני הייתי פה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— — תקף אותי באופן אישי, קרא לי קריאות ביניים ודיבר ללא הפסק הרבה יותר ממני. אני דיברתי, וכמובן היו לי גם הערות שנוגעות לדרך עבודתו, ושום דבר לא באופן אישי, לדרכו הפוליטית, להחלטותיו. בסוף דברי — —

היו"ר ש' וייס:

אני הייתי כאן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

היית כאן. עכשיו, המצב הוא כזה: אם בכל רגע הכנסת תעניק זכות לכל מי שחולקים על דרכו להשיב בטענה ובמענה שיש לו זכות להשיב על התקפות אישיות כביכול, אז אני שומר גם לעצמי אותה זכות, אם חבר הכנסת רחבעם זאבי ינצל את הזכות הבלתי-תקנונית. התקנון קובע במפורש: הדרך להגיב למי שחושב שהוא נפגע היא לכתוב בסוף הישיבה ולהגיש.

היו"ר ש' וייס:

זה בסוף הישיבה. אני מכיר את התקנון.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אז בסדר. עכשיו אתה מחליט לסטות מהתקנון, לתת פרס למי שקטע ודיבר. פעם אחר פעם היושב-ראש אמר לו: תפסיק לדבר.

היו"ר ש' וייס:

תקצר, אחרת כל הדיון יהיה על — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים מייד.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — על חשבוני.

אברהם שוחט (העבודה):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה נותן לו פרס — —

היו"ר ש' וייס:

אני הבנתי.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— — ואתה מונע אותה זכות ממני — —

היו"ר ש' וייס:

אני לא מונע.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— — כי הוא עומד לנצל את זה עכשיו כדי לתקוף אותי אישית. אם זה צדק וזה בסדר — — —

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, תאמין לי שאני מבין את הבעיה.

אברהם שוחט (העבודה):

אני רוצה להציע משהו.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לדבר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, רק שנייה. עם כל הכבוד לסטודנטים, כולנו רוצים להיות שם. אנחנו מזדהים אתם. חבר הכנסת שוחט, חכה רגע. חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא, בבקשה, מלה אחת. סליחה, אך נתתי רשות לחבר הכנסת רפיק חג'-יחיא.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ישבתי – – –

היו"ר ש' וייס:

שנינו ישבנו זה על-יד זה.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

ישבנו זה על-יד זה. הקשבנו לשניהם – איש ימין קיצוני לשעבר, שמקרין נורמליזציה במחנה שלו – – –

היו"ר ש' וייס:

זה כבר לא לסדר-היום. זה למהות היום.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

זהו אחד העקרונות של הסכם וואי.

רחבעם זאבי (מולדת):

עכשיו אני מבין שאני לא נורמלי, כי הוא מקרין נורמליות.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

אני מתכוון לסגן השר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא, אתה פותח לי משבר חדש.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

אני רוצה להוביל להצעה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, הצעה.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

— — — לבין קיצוני עכשיו, איש ימין עכשיו — —

היו"ר ש' וייס:

חברים, לא. את זה אני לא יכול. גמרנו.

רפיק חג'-יחיא (העבודה):

— — שנותר מאמין בדרכו, אבל הוויכוח הזה הוא מפריע ומיותר.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אבל אני צריך לעשות החלטה תקנונית.

חבר הכנסת שוחט, יש לך הצעה.

אברהם שוחט (העבודה):

אני מציע לך להפסיק עכשיו את כל הוויכוחים ביניהם ולתת לו לדבר בהתאם לתקנון בסוף הישיבה, ולא לעשות שום הנחות ושום דברים.

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני לא עושה הנחות. הרי אתם יודעים בדיוק מה קרה פה. קודמי הבטיח. אלה לא הנחות. אני לא הייתי נותן.

אברהם שוחט (העבודה):

לא. תאמין לי שההסכם שדנים בו עכשיו – –

היו"ר ש' וייס:

יותר חשוב מהכול.

אברהם שוחט (העבודה):

– – יותר חשוב מכל המשחק הזה, שהוא יגיד וזה יגיד – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, חכה רק שנייה אחת.

אברהם שוחט (העבודה):

מספיק עם המשחק הזה.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין את כל ההערות. הבעיה האחת והיחידה שעומדת עכשיו לנגד עיני להחלטה היא אחת: מה לעשות? היא הצטמצמה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לפי התקנון.

אברהם שוחט (העבודה):

לפי התקנון.

היו"ר ש' וייס:

עם כל הכבוד, לא. יש תקנון. אני מבין מאוד את הלחץ של אלו שרשומים בתור. הכול מובן לי.

אברהם שוחט (העבודה):

אני לא בתור – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, אני מדבר על אחרים. אני יודע שאתה לא בתור. אני אומר לכם מה עומד לפני ומה אני מכריע, טוב או לא טוב. ניהל את הישיבה סגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת סאלח סלים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה קרה – – –?

היו"ר ש' וייס:

לו הייתי במקומו, אולי מתוך ניסיון הייתי מקבל החלטה אחרת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא חדש, והוא טעה.

היו"ר ש' וייס:

לא נורא. הוא חדש וטוב. אני לא רוצה להיקלע למצב שאני על-ידי כך פוסל את החלטתו. זה הדבר היחיד שיש לפני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

הכול לא נורא. מה נורא אם הוא יגיד כמה מלים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כבר היו דברים מעולם.

קריאה:

יש דברים קיצוניים.

היו"ר ש' וייס:

חברים, לפיכך, אני לא רוצה לעשות לי פה חיים קלים. נורא קל להגיד "טעה" וזהו.

אגב, הודעה מהמקום היא לא מפה, אלא מהמיקרופון. קצר מאוד, ובזה גמרנו את העניין. זהו, אני מחליט כך ומחליט לכבד את טעותו של קודמי; זה קורה, זו טעות אנושית לגמרי, ולכולנו זה קורה. לא טעות, שיקול דעת אחר. בבקשה, מהמקום, ולא ארוך, קצר מאוד. אני גם מאוד מבקש שזה יהיה מתון, כי אחרת לא נצא מזה, ונחזור לעניינים העיקריים.

הודעה אישית של חבר הכנסת ר' זאבי

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית – היושב-ראש, טעית כאשר אמרת על חבר הכנסת סלים שהוא טעה.

היו"ר ש' וייס:

לא טעות, תקרא לזה שיקול דעת שונה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא גם לא טעה בשיקול הדעת.

היו"ר ש' וייס:

שיקול דעת שונה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מפני שאתה, חבר הכנסת שבח וייס, עשרות פעמים – – –

היו"ר ש' וייס:

אמרתי כאן את זה, נו באמת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז למה אתה מפריע לי, הפרעתי לך?

היו"ר ש' וייס:

סלח לי, אתה תחפש לך עכשיו סיפור חדש? אמרתי שעשיתי את זה עשרות פעמים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא מבין, קיבלתי את רשות הדיבור או לא קיבלתי?

היו"ר ש' וייס:

ענה לגבי סגן השר איתן. אתה יודע מה? תגיד מה שאתה רוצה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מכיר את התקנון היטב, והוכחתי זאת פעמים רבות.

היו"ר ש' וייס:

נכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

ובתקנון כתוב שהודעה אישית תושמע בסוף הדיון, בסוף הישיבה, כאשר לפני זה היא נמסרת בכתב ליושב-ראש הישיבה, שצריך לאשר אותה. אני יודע את זה. אבל הבית הזה נוקט אחרת בתורה שבעל-פה מאות פעמים.

היו"ר ש' וייס:

אבל הודעתי את זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, אני עונה פה לחברים.

היו"ר ש' וייס:

הודעתי את זה, לא בסיטואציה כזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל אמרת שתיתן לי לדבר.

היו"ר ש' וייס:

דבר כבר, טוב.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא מפריע לי.

היו"ר ש' וייס:

בסדר.

רחבעם זאבי (מולדת):

לכן נהג בסדר חבר הכנסת סלים, כאשר הוא היה יושב-ראש של הישיבה, כשהבין שפגעו בי. אני טוען שפגעו בי, אולי הוא לא הבין שפגעו בי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה תגובתך ונגמור את זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל תן לי לדבר.

היו"ר ש' וייס:

נו, אני מבקש ממך לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה כל פעם אומר לי "בבקשה" ועוד הערה.

היו"ר ש' וייס:

דבר כבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

ראשית, אמר עלי חבר הכנסת מיכאל איתן: אתה יודע רק להפריע, והוא חזר על זה כמה פעמים.

אברהם שוחט (העבודה):

זה לא נכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה זה לא נכון?

היו"ר ש' וייס:

בואו נגמור את זה. חבר הכנסת שוחט, נגמור את זה וגמרנו.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לא נכון שאני יודע רק להפריע.

היו"ר ש' וייס:

יש הפגנת סטודנטים, נגמור עם זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני שמח שאני נתלה כעת באילן גדול, בחבר הכנסת בייגה שוחט. אני לא בוועדת קבלה לליכוד ואני לא צריך להציג את כרטיס העבודה שלי ולא את תולדות חיי, ולא אעשה את זה באריכות, אבל הלכתי 30 שנה בשדות ישראל, בגבולות ומעבר לגבולות, נשלחתי למשימות המסוכנות ביותר בארצות אויב. זה לא "רק יודע להפריע". הקמתי 12 יישובים בבקעת-הירדן, לפעמים במאבק נורא עם ממשלה, אבל בפקודתה ובאישורה, ויש יישובים שהוקמו על חודו של אישור, ככה בקושי. אז אני לא "יודע רק להפריע", אני יודע גם להפרות, אני יודע גם לעבוד, אני יודע גם להילחם, וגם בניתי תנועה, לא מפני שאהבתי את החיים הפוליטיים, שאחרים – אני לא אומר אתה, כדי שלא תהיה לך עילה להשיב לי.

הרי אתה טוען שתקפתי אותך; לא תקפתי אותך, רק שאלתי אותך מדוע החלפת דעה, מדוע החלפת השקפה. אם זו התקפה, אני צריך ללמוד מחדש עברית. עד היום לא אמרו שאני לא יודע עברית.

ובכן, "אתה יודע רק להפריע" היתה אמירה לא אמיתית, לא חברית, ואני עדיין מחזיק בך כחבר, גם אתה, גם רעייתך, גם משפחתך. זה לא היה הוגן מצדך להגיד לי: "אתה יודע רק להפריע", כאשר אתה יודע קצת על תולדות חיי.

פיקדתי אישית על 140 מרדפים, אתה עשית את זה? לא. אבל אני לא בא אליך בטענות, החיים כיוונו אותי לשם, החיים כיוונו אותך למקום אחר. אבל להגיד לי: "אתה יודע רק להפריע"? ראיתי את המוות הרבה פעמים. אני לא יודע אם יותר ממך, אבל לא פחות ממך, כדי להגן ולסוכך על העם הזה.

היו"ר ש' וייס:

גמרנו באמת.

רחבעם זאבי (מולדת):

היושב-ראש, נתת לי את רשות הדיבור.

היו"ר ש' וייס:

לא, אני מבקש שלא יפריעו לך, באמת.

רחבעם זאבי (מולדת):

בייגה, למה אתה מפריע לי?

היו"ר ש' וייס:

לא, שם אמרו: נו, סיים כבר. נא לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אמרת ארבעה דברים שהיושב-ראש לא ייתן לי להגיב עליהם באריכות; אענה עליהם בכותרות.

היו"ר ש' וייס:

אי-אפשר באריכות, תהיינה לך עוד הזדמנויות.

רחבעם זאבי (מולדת):

בכותרות. לא תהיינה לי עוד הזדמנויות. הוא דיבר 25 דקות, לי נתנו שבע דקות, ואתה היית היושב-ראש והורדת אותי אחרי שבע דקות.

אמרת, שאנחנו רק בפרוזדור, עוד יבוא פתרון הקבע. עם מה תבוא לפתרון הקבע כשאתה מתפשט מכל הנכסים הקרקעיים והאחרים, הביטחוניים, האסטרטגיים שיש לך?

היו"ר ש' וייס:

אתה חייב לסיים, חבר הכנסת זאבי, אני מבקש ממך.

רחבעם זאבי (מולדת):

נקודה שנייה.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, נא לסכם.

אברהם שוחט (העבודה):

זה כבר ויכוח.

היו"ר ש' וייס:

תן לו לסכם. מה, אנהל את זה עוד שעתיים? קרה פה פנצ'ר, נתקן אותו. נא לסכם.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת איתן, אמרת לי: אתה לא עמדת בלחצי נשיא ארצות-הברית.

היו"ר ש' וייס:

זו כבר לא הודעה אישית, נא לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל מי שרוצה להנהיג את העם הזה בשעה גורלית, הרת-גורל כזאת, ולא יודע לעמוד בלחצים, ילך הביתה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני לא יכול יותר, אתה צריך לסיים, חבר הכנסת זאבי. אל תנצל את העובדה, נא סכם.

רחבעם זאבי (מולדת):

שמת לב שלקודם-קודמי נתת לדבר 25 דקות.

היו"ר ש' וייס:

מה אתה רוצה ממני? לפני חמש דקות באתי לנהל ישיבה. סיים, זהו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם יפריעו לי, אף פעם לא אסיים. גזלת לי יותר זמן, כאשר יכולתי כבר לסיים את דברי מזמן.

היו"ר ש' וייס:

אוי, טוב. אני מבקש לסיים, זהו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אומר לך עוד שני משפטים במצוות היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אבל באמת שני משפטים.

רחבעם זאבי (מולדת):

כן. מה אתה, כראש חזית ארץ-ישראל, אמרת ליצחק רבין, זיכרו לברכה, ולשמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, כאשר היית ראש החזית? אני השמעתי כאן את אפס קצה של הביקורת לעומת מה שאמרת. לימדת אותנו כראש החזית – – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז שאלתי אותך בקריאת ביניים ממושכת, עוד פעם ועוד פעם – – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

במקום לבוא אתי חשבון על חטאי 1992, במקום ללעוג לתנועת מולדת שהיא קטנה, במקום לעשות את כל החוכא ואיטלולא שעשית, ענה על שאלה אחת.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

ענה על שאלה אחת.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים, אי-אפשר כך. אני כבר מבקש לסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל אתה כל הזמן מפריע.

היו"ר ש' וייס:

לא מפריע. אבקש ממך לסיים, אחרת אורה לך לסיים, וזה הכול.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז אני מסיים, אתה לא נותן לי.

היו"ר ש' וייס:

סיים במשפט אחד ונגמור.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל זה משפט הסיום — — —

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש במשפט אחד לסיים, זהו.

אברהם שוחט (העבודה):

גנדי, זה מעניין.

היו"ר ש' וייס:

זה דבר, ראיתם?

רחבעם זאבי (מולדת):

ובכן, שאלתי אותך שאלה אחת פעמים רבות בצעקות עד גרון ניחר: מה השתנה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תגיד לי, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

מה אתה רוצה? שבכוח אזורק אותו מהמיקרופון? לא אזורק אותו.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני בעד שהוא יעלה למעלה, כי לא שומעים דבר.

היו"ר ש' וייס:

לא, אני מבקש לסיים. חברים, נכנסו פה לבעיה. לא הכנסתי אתכם לבעיה, תנו לי לצאת מזה, זה הכול, גמרנו.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אבל לא שומעים אותו. אני מבקש שהוא יעלה לדוכן.

אברהם שוחט (העבודה):

יש גם מים, שיעלה למעלה.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע. חברים, מספיק. הפסיקו, מספיק, הוא יסיים.

רחבעם זאבי (מולדת):

ובכן, במצוות היושב-ראש משפט אחרון.

היו"ר ש' וייס:

כן, במצוות היושב-ראש לסיים, זהו.

רחבעם זאבי (מולדת):

שוב אתה מפריע לי.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש ממך לסיים, או שלא אתן לך – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אומר: במצוות היושב-ראש משפט אחרון, אז אתה אומר לי: כן, אני מבקש לסיים.

היו"ר ש' וייס:

מה אתה צוחקים? שהוא עושה צחוק מהכנסת?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני עושה צחוק מהכנסת?

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הפוסל במומו פוסל.

היו"ר ש' וייס:

סיים כבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

טול קורה מבין עיניך.

ובכן, משפט אחרון. חבר הכנסת איתן, שאלתי אותך שאלה אחת קבועה כל הזמן, ואתה לא עונה עליה: מה השתנה? מה גרם לך לשנות את השקפותיך ולמסור את ארץ אבותינו לידי האויב שכבר מכונן את רוביו לירושלים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

תודה.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, חברים, נגמר הפרק הזה, זה הכול.

קריאה:

הצעה נוספת.

היו"ר ש' וייס:

אין הצעה נוספת, נגמר, זה הכול.

קריאה:

הצעה אחרת.

היו"ר ש' וייס:

באמת, מספיק. חברים, באתי פה בשעה 18:00 אל המוכן. זה מה שקרה, נקודה. נגמר, מחקנו את זה.

חיים אורון (מרצ):

רבע שעה הוא דיבר.

היו"ר ש' וייס:

מה אתה רוצה שאעשה? שאזרוק אותו בכוח משם? אתה רוצה שאתנהג כמוהו? אני שואל אותך.

חיים אורון (מרצ):

מאה אחוז.

היו"ר ש' וייס:

זה הכול. אני לא בישלתי את הדייסה הזאת, ניסיתי לצאת מזה, גמרנו, ומי שבישל אותה עשה את זה בתום לב, נקודה. חוזרים לעניינים העיקריים, נקודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הצגה טובה פעם ראשונה אחרי 24 שעות, צחקנו.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, הלקח הוא שבכל זאת נצטרך לחזור לתקנון. שושנה כרם צודקת. על כל פנים, כשלעצמי, לא
אאפשר שום הודעה אישית באמצע דיון; אסטה מהנוהג, כי גם כשאתה ג'נטלמן – ראה מה שעושים
לך פה.

בבקשה, גמרנו, חבר הכנסת בני בגין.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ש' וייס:

כן.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — אני רק מבקש

היו"ר ש' וייס:

יש לך הודעה אישית, בבקשה. יש לך הודעה אישית, סאלח? רבותי, הודעה אישית לסאלח סלים.
למה אתה צריך את זה, בחי"ך? בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

את הדבר שעשיתי היום הרבה עשו לפני. למה אתה מאשים אותי שעשיתי טעות, למה?

היו"ר ש' וייס:

סגן היושב-ראש סאלח סלים, אני עשיתי את כל הטעויות היום, עכשיו בסדר? גמרנו, את כל הטעויות
עכשיו עשיתי אני.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אבל הדבר הזה קרה הרבה פעמים לפני וחוזרים על זה כל פעם, למה אצלי זה נקרא טעות?

היו"ר ש' וייס:

לא עשית שום טעות, אין טעויות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הודעה אישית ליושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

יש לי הודעה אישית ליושב-ראש, כל הטעויות ברבע השעה האחרונה, אני. בסדר? מבסוטים? יצאנו מגן-הילדים עכשיו? נגמר גן-הילדים, חוזרים לדיון.

הודעת ראש הממשלה על ההסכם שנחתם ב"אחוזת וואי" בארצות-הברית

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. חבר הכנסת בני בגין יחזיר אותנו למסלול. אחריו – חבר הכנסת עוזי לנדאו. אני אשם בכל התקלה שהיתה פה. ברור. הודעתי, הבטחתי, הכול. נגמר פרק הגן עכשיו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אשרי האיש אשר בעצת רשעים לא הלך ובמושב לצים לא ישב. צר לי מאוד על רבע השעה האחרונה, כאן, באולם זה.

חברי הכנסת, על שלושה שקרים ההסכם עומד; שקר בתוך שקר, כקליפות בצל. השקר הראשון הוא בקליפה החיצונית. מסע ההונאה, ההסתרה, ההטעיה, הרמייה שניהל ראש הממשלה נגד חברי ממשלתו, נגד חברי הכנסת ונגד הציבור. עכשיו מתברר, שמסע ההונאה של מר נתניהו לא החל כפי שחשבנו עם חתימתו על הסכם וואי, אלא עוד בטרם יצאה המשלחת הכבודה לארצות-הברית.

לפני ימים אחדים העיד דוברו האישי של ראש הממשלה, כי מר נתניהו קבע מראש קו פעולה שמטרתו להציג מצג שווא מ"אחוזת וואי". אמר הדובר: "מראש רצינו לצייר מצב שבו דברים לא הולכים קל. זו היתה הטקטיקה שלנו", כך אמר, "לא לשדר אופטימיות. כי אם הכול כל כך קל, אז יכולה להיווצר תחושה כאילו ויתרנו יותר מדי. היה עדיף לנו שתיווצר תמונה פחות ורודה, ואז אם יש הסכם, ההישג הרבה יותר גדול. זו היתה הטקטיקה שהייתי שותף לקבלתה", התוודה דוברו האישי של ראש הממשלה. אני רואה ששר האוצר לשעבר מופתע.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אביב בושינסקי אמר את זה?

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

טקטיקה, חברי הכנסת. לא כלפי ערפאת, לא כלפי כנפאני, לא כלפי עריקאת, לא כלפי אל-הינדי. טקטיקה כלפינו. ניסיון מחושב להערים עלינו. מאמץ ממשלתי מיוחד להציג הישגים גם כשהם אינם, והם אינם.

ברשת הזאת נפלו גם חברי ממשלה. אמר חבר הממשלה כבוד שר הבריאות לפני חמישה ימים: "כשהם חזרו מ'וואי פלנטיישן', אני הייתי בין אותם שבעי רצון במידה מסוימת". הוא נמנע אחר כך, אז זה "במידה מסוימת". הוא הוסיף ואמר: "ראינו כי קיימות הבנות עם האמריקנים, כך דווח, הבנו כי נסגרו פערים נוספים עם הפלסטינים, כך דווח, דווח שאנחנו מתקרבים להסדרי קבע של שלום, ואנחנו רואים בדיוק היפוכו של דבר". דברי חבר הממשלה. מי דיווח לשר הבריאות? ראש הממשלה. מי סיפר לשר הבריאות את היפוכה של האמת? ראש הממשלה.

זו קליפת השקר הראשונה. התחלנו, על-פי אחריותנו, לקלף אותה מייד לאחר חתימת ההסכם, כשעה אחרי הטקס בושינגטון.

כעבור עשרה ימים קמו שוללי ההסכם ותומכיו בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, וכאיש אחד קיבלו החלטה פה-אחד, הקובעת כי מזכר וואי נגוע בפגמים מהותיים, רציניים, חמורים.

ב"אחוזת וואי", חברי הכנסת, הגיעה הממשלה לשפל שלא עלה בדמיון האפל של משהו. אין היום ספק, גם לאלה שעומדים לתמוך בהצבעה בהסכם הזה בעוד שעות אחדות, שההסכם הזה גרוע מהסכם אוסלו, אם אפשר להעלות על הדעת מצב כזה. כי מצד אחד הוא משחרר את ערפאת מהתחייבויות קודמות בנושא ביטול אמנת הפשע של אש"ף, בנושא הסגרת רוצחים, ומצד שני, באמצעות סעיפי ההדדיות החדשים ובאמצעות סעיף זכויות האדם, שהוכנס בלחץ של משלחת אש"ף, ההסכם הזה מאפשר לערפאת גם להימנע ממלחמה יעילה בטרור וגם להופיע בעולם כמקיים את ההסכם כלשונו. בזאת אין היום ספק. ראשי אש"ף חוגגים ניצחון ברור ומוחץ, בעוד מר נתניהו, שהתקפל, שהתקמט, שנמערך ב"אחוזת וואי", עורך פנטזיות תקשורתיות על הישגים שלא היו. מי שנמערך תחת הלחץ שם יתקפל שוב בסיבוב הבא, ויהיה סיבוב נוסף.

אדוני היושב-ראש, קליפת השקר הפנימית יותר נוגעת למהות ההסכם. מעבר לסעיפי ההסכם ברור וידוע, כי לאחר שערפאת יקבל את סחורת הנדל"ן, כ-1,500 קילומטרים רבועים בשומרון וביהודה, מהם כ-800 קילומטרים רבועים שיעברו לשליטה מוחלטת של אש"ף, כלומר לחסדיהם של ג'יבריל רג'וב ותאופיק טיראוו – ברור שבמקרה של מחלוקת חדשה עם ישראל, למשל בסוגיית היקף הנסיגה בשלב השלישי, ואנחנו יודעים את הפער בין העמדות, ידוע וברור לכל מי שעיניו בראשו, כי במקרה זה ערפאת ישוב ויפעיל אלימות, בעיקר בעקיפין, באמצעות טרור ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" הפלסטיני, ואולי אף במישרין, כפי שעשה בספטמבר 1996. אמרנו זאת לפני שלושה שבועות, ושלשום ערפאת עשה לנו שוב טובה והואיל להזהיר אותנו, בכנס ארגון הטרור "פתח", שהוא עומד בראשו, כי הוא בחר בדרך של, כך אמר, "שלום האמיצים", מתוך אמונה בדרכו של הנביא בשלום חודיביה. כלומר, הוא בחר בהסכם שיופר מייד כאשר הדבר יהיה נוח לו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בגין, רק שנייה אחת. אתה סיימת את חמש הדקות שלך, ואני מבין שזה לא מספיק. אז מכיוון שזה מה שהוקצה לך, תשתדל בהמשך קצת לקצר. יש סדר פה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אני אעשה כמיטב יכולתי. אני לא אומר לך, אדוני היושב-ראש, במשפט ה-32 שזה המשפט האחרון, וגם לא במשפט ה-64.

היו"ר ש' וייס:

במשפט ה-67. אבל בכל זאת תנסה לתמצת.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא אומר לך בכל משפט שזה האחרון, אבל – – –

היו"ר ש' וייס:

זה ייאמר לזכותך.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

הייתי כאן לפני רבע שעה – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני לא מפסיק אותו.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

הייתי כאן לפני רבע שעה יחד אתך, אדוני היושב-ראש, וראיתי כמה משפטים אחרונים יכול חבר כנסת לומר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

חיים רמון (העבודה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

נכון, לדאבוני.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ממילא עומדת להיות הפסקה – – –

היו"ר ש' וייס:

למה אתם עוזרים לי? אני אמרתי שאתן עוד זמן, רק ביקשתי שזה יצטמצם קצת.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני דיברתי אולי חצי שעה, אחר כך על המריבה הטיפשית – עוד חצי שעה. מדוע להגביל?

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לא, היתה טעות. היושב-ראש הודיע שהוא לא מגביל.

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, סליחה, יש עוד שישה נואמים ואני חייב להגביל, ואני בכל זאת גמיש בגבול סביר. ההערות האלה כולן הן סתם טרמפ על ההערה שלי. זה הכול. בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש, על הנדיבות שאתה נוהג כלפי כאן בעשר השנים האחרונות בכנסת. זה מנהג נאה, ואני אסיר תודה לך.

היו"ר ש' וייס:

דרך אגב, זה נכון.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

תודה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

ובכן, באותו כנס שבו הודיע ערפאת כי בחר בשלום האמיצים של חודייביה הוא גם הודיע, שהרובים של ה"פתח" מוכנים, והם יכונו נגד כל מי שיפריע לאנשי ה"פתח" להתפלל בירושלים. זהו אכן המצב. הממשלה הקודמת נתנה להם רובים. הממשלה הזאת שומעת את מפקד ה"פתח" ומעניקה לבעלי הרובים המכוונים נגדנו, על-פי הודעתם, את הבסיס הטריטוריאלי להפעלתם.

אתמול ביקש מר נתניהו בעוז נפש, בתעצומות לא רגילות מערפאת הבהרות לגבי נאום הרובים הזה. היום ערפאת נתן את ההבהרות בנאום ביריחו. מתק שפתיים. וראש הממשלה, בתגובתו הסמרטוטית הצפויה, בירך על ההבהרות, אמר שהוסרה אבן-נגף, וימשיכו להעניק את השטח ליאסר ערפאת. ומרעיו בארגוני הטרור למיניהם.

אני מציע שוב לחברי הכנסת להאזין היטב לדברי אויבינו הנאמרים בערבית; בערבית הם מדברים גלויות.

אמר לפני ימים אחדים מי שאמור להיות קבלן הביטחון שלנו בחבל-עזה, מוחמד דחלאן, כי הוא כועס על הפיגוע בגוש-קטיף לפני שבועיים, שכוון לאוטובוס הילדים. והסביר מוחמד דחלאן, הסכיתו נא ושמעו: "המעצרים שהתחלנו בהם לא היו קשורים להסכם וואי. ואז באה הפעולה, והיא לא נעשתה בתל-אביב. היתה הבנה שהשטחים בשליטתנו ויציאה מתוכם הם קו אדום". בשטחים שבשליטתנו אסור באיסור חמור, קו אדום. בתל-אביב – אהלן וסהלן. מוחמד דחלאן, שאמור לשמור על ביטחוננו – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא אמר את זה, אתה מפרש את זה. הוא גם מתנגד שזה יהיה בתל-אביב. הוא אמר שהוא מתנגד לכל פעולה כזאת. למה אתה מסלף את הדברים שלו, זה לא יאה לך – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת בגין שמע את הערתך והוא ישיב לך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מוחמד דחלאן הוא אדם ישר, והוא אמון על הסכם השלום לבצע אותו. הוא אדם ישר, והלוואי שהיו בכנסת הזאת הרבה אנשים ישרים כמו מוחמד דחלאן.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

עמיתי חבר הכנסת דראושה, זו איננה, למיטב זיכרוני, הפעם הראשונה שבה אני מביא דברים כפי שנאמרו בתרגומם הנאמן והבדוק והמובהק מערבית לעברית, ואתה מנסה לומר שהדברים לא נאמרו. אם תרצה, אמציא לך את הדברים גם בערבית.

חיים רמון (העבודה):

האם המשפט: בתל-אביב אהלן וסהלן, היה באמת בדבריו?

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לא. אמרתי שהיתה הבנה, קו אדום.

חיים רמון (העבודה):

זה מה שגרם לבלבול – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

כל אחד יכול היה להבין – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אולי אפשר לחזור על הציטוט.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת דראושה לא הבין.

היו"ר ש' וייס:

טוב, עכשיו תיקונים והשלמות.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אחזור על הדברים מתחילת המרכאות. אמר מוחמד דחלאן: "המעצרים שהתחלנו בהם לא היו קשורים להסכם וואי. ואז באה הפעולה, והיא לא נעשתה בתל-אביב. היתה הבנה שהשטחים שבשליטתנו ויציאה מתוכם הם קו אדום", מרכאות, נקודה, סוף ציטוט. עכשיו הכול ברור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני לא יכול לתת זמן בלתי מוגבל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חצי משפט.

היו"ר ש' וייס:

שלב השאלה וזהו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

האם אתה מצפה שמוחמד דחלאן יהיה אחראי לתל-אביב, לפתח-תקווה ולעפולה? אתה מצפה שהוא יהיה אחראי להן?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ואם הוא לא אחראי – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, בתשובה על שאלתך, התשובה היא כן. כך ציפה ראש הממשלה שמעון פרס, כך ציפה שר האוצר אברהם בייגה שוחט, כך ציפה שר הבריאות חיים רמון. שניהם יושבים באולם הזה.

לפני שישה ימים אמר אדם מתון, אני אומר מייד מתון, חבר הכנסת דראושה, לפני שתקפוץ, את הדברים הבאים: "מעציב מאוד שמבצעי הפיגועים נהפכים לפעילים ברגעים שבהם אנו קרובים ביותר לפתרון שמבטיח לנו השגת הקרקע". לדחלאן הפריע המיקום, לאבו-מאזן מפריע העיתוי. אחר כך, בעוד שלושה חודשים, או לפני חצי שנה, כדי לדרבן את הממשלה – אהלן וסהלן. אבל לא עכשיו, בעיתוי הזה, כשאנחנו קרובים לפתרון של השגת הקרקע.

לפני חמישה ימים הודיע שר התקשורת ברשות הפלסטינית, עימאד פאלוג': "אנחנו מבקשים מן ה'חמאס' להפסיק את התקפותיהם לזמן קצר זה, בשטח הנתון לסמכותנו בעזה ובגדה המערבית". שני התנאים: להפסיק בזמן זה ובשטח הנתון לשליטתנו. בזמן אחר ובשטח אחר – אהלן וסהלן.

מחמוד זאהר, איש ה"חמאס", נענה לפני ימים אחדים לקריאה זו, והכריז שה"חמאס" לא ישבש את נסיגת ישראל על-פי הסכם וואי.

בימים האחרונים, רבותי חברי הכנסת, אנחנו שומעים ורואים התבטאויות פומביות של ראשי ה"חמאס" ושל ראשי הרשות הפלסטינית, שעל-פיהן מתברר, שהרשות הפלסטינית היא היוזמת בימים אלה הסכם עם ה"חמאס" והסכם עם "הג'יהאד האסלאמי" הפלסטיני, אכן, להפסקת אש של חודשים אחדים. ייתכן שלושה, למירב שישה חודשים, עד מאי 1999. אי-אפשר בשום פנים ואופן גם למגר את הטרור וגם להגיע אתו להסכם.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש להתקרב לסיכום.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

על כן, אדוני היושב-ראש, אני, על-פי אחריותי כחבר הכנסת וכחבר ועדת החוץ והביטחון שלה, קובע כאן הערב מעל דוכן זה, כי לפני ראש הממשלה מונחות אזהרות ממשיות, כי לאחר סיום העברת

השטח לידי אש"ף בכוונת ערפאת לנהוג כפי שנהג מאז חתם על הסכם אוסלו, כלומר, להותיר כוח טרור בידי ה"חמאס".

אדוני היושב-ראש, אני קובע כאן הערב מעל הדוכן הרם הזה בכנסת, שראש הממשלה הוזהר באופן מוחשי, כי כעבור שלושה חודשים או יותר, בתנאי מחלוקת עם ישראל, ינהג ערפאת כמנהגו עד כה ויתיר את השימוש בכוח זה. אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לקבוע כאן הערב מעל הדוכן הזה, ומתוך ידיעה מובהקת, כי ראש הממשלה מתעלם במודע מן האזהרות הממשיות, המוחשיות, החמורות האלה.

מעבר לשתי הקליפות האלה, ליבת השקר היא ביסוד הסכמי אוסלו, הסכם חברון ומזכר וואי. ביסוד ההסכמים האלה עומדת ההנחה הנואלת, המסוכנת, האשליה שכבר התנפצה, שניתן לנתק את הקשר בין זכות היהודים למולדתם ובין זכות מדינת היהודים לביטחון לאומי. בחמש השנים האחרונות שוב ושוב למדנו, כי הפקרת חלקי מולדת היהודים לברית אש"ף-חמאס יוצרת מייד, באותו לילה, אזורי מקלט לטרור ומביאה בהכרח לשפיכות דמים במרכזי ערינו. כך יהיה בעתיד.

ראש הממשלה, שר החוץ ויושב-ראש מפלגת העבודה מטפחים הזיה משותפת כאילו ניתן להגיע להסכם שלום עם אש"ף על יסוד חלוקת הריבונות כמחצה על מחצה בשומרון, ביהודה ובחבל-עזה. אי-אפשר, חברי הכנסת. אפילו חבר הכנסת חיים אורון יסכים אתי בכך. חבר הכנסת דהאמשה יסכים אתי בכך. יישאר על כן הוויתור על חבלי מולדת היהודים ויישאר הטרור הרצחני נגד זקן וטף. לא ביטחון, לא שלום, אלא שפיכות דמים, כשידינו כבולות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא מסיים. חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת בני בגין מסיים, ואתה אל תפריע לו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

אנחנו הבנו ושמענו, חבר הכנסת דראושה, תירגע.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ליצחק רבין, שנרצח על משמרתו, היו היסוסים לגבי הסכם אוסלו. ייבדל לחיים ארוכים, לשמעון פרס היו אשליות. לבנימין נתניהו אין אשליות, אך גם אין לו היסוסים. הוא דוהר במדרון מטה מטה, דוהר ואחריו עדת חסידים שוטים. הוא משוכנע שהוא מוגן מפני דעת הקהל על-ידי איזה אריג פלאי, שנטווה על-ידי קורי עכביש של דברי רמייה. בידו הוא מנופף בהתלהבות מוזרה בחרב הססמה: אני הרע במיעוטו, כשהוא משוכנע ביכולתו לגייס בכל עת את כל תומכיו מן העבר לקול תופי הטם-טם שבהם הוא מרעיש: שמאל, שמאל, ימין, שמאל. מבחינתם של רבבות אזרחים שתמכו בו בעבר, זוהי אשליה גמורה.

ממשלה זו, אדוני היושב-ראש, מועלת באמונם של הטובים והנמרצים שבתומכיה. ראש הממשלה גוזל את קולותיהם של הנאמנים והנלהבים שבתומכיו ומבצע בעזרתם את תוכנית מפלגת העבודה, וזו רק ההתחלה.

לממשלה המפקירה כך את זכותנו על הארץ ומפקירה כך את זכותנו לביטחון אין זכות קיום. אפעל להפסקת כהונתה. אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת בני בגין.

חברי הכנסת, עדיין אין מפות. כשהן תופענה כאן בבניין אנחנו נודיע לכם. אני אומר את זה כי יש חברי כנסת שמעבירים לי פתקים ושואלים אם יש כבר מפות.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, ואחריו ינאם חבר הכנסת רפאל אלול.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עוד דיונה. עוד דיונה.

חיים רמון (העבודה):

אני מבקש שאחרי חבר הכנסת בני בגין יעלה לדבר חבר הכנסת דראושה.

היו"ר ש' וייס:

הוא מדבר אתם יחד.

חיים רמון (העבודה):

— — — נגד הממשלה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הוויכוח איננו על שלום. הכול רוצים שלום. לכולנו בנים בצבא, כולנו היינו במלחמות והננו יודעים את מחירן והננו יודעים ששלום פירושו פשרה. הוויכוח הוא מה טיב הפשרה ואם ההסכם שעליו אנחנו חתומים מוביל לשלום, או, חלילה, לעימות.

היה ההיגיון של אוסלו שאמר: אנחנו ניתן להם נשק והם ישמרו על ביטחוננו, וניתן להם שטח וסיוע כלכלי והכרה בין-לאומית ועוד ועוד ועוד, והם יעשו בעבורנו את המאבק בטרור, כשההיגיון המוביל את אוסלו הוא שהנה נזרוק לזאב טורף כבש ועוד כבש ועוד כבש ונהפוך אותו במהלך השנים לחיה צמחונית.

הליכוד יצא נגד ההיגיון הזה. לצערי הרב, היום הממשלה נפלה קורבן לאותו הגיון אוסלו, והיא ממשיכה אותו בהסכם וואי. לצערי, אוסלו, ואחריו וואי, מובילים לעימות. אפשר שיהיו לנו שלושה חודשי שקט, אבל לאחר שכל השטח יועבר לידי הפלסטינים צפוי לנו עימות. בסיכומי דבר, מה שקורה כאן הוא: הננו נותנים סחורה תמורת שיק דחוי, אם אני יכול לנקוט את הלשון הזאת; טריטוריה תמורת הבטחות; ארץ אבותינו תמורת ועדות ותמורת מלים, מתוך אמונה שכאשר הם לא יקבלו את ירושלים, הם לא יניפו רובים, ואם אנחנו לא נוותר על "זכות השיבה", כלשונם, לא יהיה "ג'האד", כלשונו של ערפאת, וכן הלאה וכן הלאה.

אני סבור, שהרמטכ"ל היום, כפי שמדווחים אמצעי התקשורת, בישיבת ועדת החוץ והביטחון, כבר הביא לידיעת האנשים את ההסכם המתקדם ביוזמת אש"ף בין "חמאס" לבין אש"ף, שעליו דיבר חבר הכנסת בגין, ושעל-פיו, תמורת הפוגה בת חודשים מספר, עד תום ההסכם הזה, שה"חמאס" יואיל לתת בתחום הפיגועים, התמורה, כפי שאני מבין אותה, התמורה הטבעית תהיה: תישמר תשתית הטרור של ה"חמאס" מעכשיו ולהבא. הדברים נאמרו בטלוויזיה ובתקשורת הפלסטינית. חבר הכנסת בגין ציטט את המקורות האלה, והמשמעות היא, שהרשות הפלסטינית, לא רק שכבר עכשיו היא מפירה את ההסכם וואי, ולא רק שאינה נלחמת בטרור ובתשתיתו, אלא היא גם משמרת את התשתית

הזו של הטרור, משום שאחרי שהרשות הפלסטינית תקבל את השטח ולא יישאר עוד מה לקבל במסגרת ההסכם הזה, יהיה כמובן טרור. איך קרא לזה פעם ראש אמ"ן? – אור ירוק לטרור.

ראש הממשלה יודע על הדברים האלה, ואני חוזר על דברי חבר הכנסת בגין במקום זה: אם יהיה טרור בעוד שלושה חודשים, ארבעה חודשים, חמישה חודשים, לא יהיה בממשלה מי שיוכל לומר – לא ידעתי, לא שמעתי. ראש הממשלה יודע וראש הממשלה שמע וראש הממשלה הוזתר בתחום הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

איזה שלום אתה רוצה? אולי תגיד לנו.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

תעשה לי חידון אחר כך. אני אתן לך את כל התשובות. אני לא רוצה להשיב תשובה – אני מתנצל על הסגנון – כי הנושא הוא רציני, ואני מציע שנדון בו כרצינותו.

הנה, רק שלשום הננו רואים בטלוויזיה את נאומו של ערפאת לפני ציבור ברמאללה, נאום מתלהם, אני אוסיף – נאום נוטף דם, לאחר הסכם וואי, והוא אומר: שיבה לירושלים, נניף את הרובים. כך אומר ערפאת. אין זה רק ביטוי לזלזולו של הראיס, כלשוננו של פרס, בהסכם וואי, זהו גם ביטוי לזלזולו, לצערי הרב – אני אומר זאת בכאב – בממשלת ישראל.

מדוע זלזול? סוף כל סוף הממשלה כבר אמרה פעמים מספר בעבר, על התבטאויות דומות של ערפאת, כי תעשה, והיא שוללת, ויזהר לו, ואוי ואבוי לו. אבל אם בעקבות הדיבורים התקיפים האלה לא באו מעשים, התוצאה היא שיש עוד הכרזות ערפאת. לא רק זה, יש גם טרור גדל של ערפאת, משום שגם מול הטרור הזהרנו ואמרנו, אבל לא נקטנו שום צעד רציני. במלים אחרות, אם בעקבות הדיבורים אין באים מעשים, התוצאה היא אובדן אמינות ואובדן הרתעה, ועל כן – הכרזות חדשות.

אציין, אדוני היושב-ראש, שגם הנשיא קלינטון, הידיד, גם הוא מזלזל בממשלה. הייתי מתקשה להאמין בתרגיל פולארד, שהנשיא קלינטון היה עושה דבר דומה לראש ממשלת צרפת, לראש ממשלת אנגליה, מבטיח להם שהוא ישחרר את פולארד או מישהו אחר ואחרי זה יצפצף. אבל כאשר הוא רואה לפניו צוות של משא-ומתן שאין לו קווים אדומים, הוא מרשה לעצמו לצפצף.

אדוני היושב-ראש, ההסכם יאושר היום בכנסת ישראל, ובכך יהיה איתות לכול שישראל מוכנה לקיים את חלקה בהסכם וואי. אבל ערפאת המניף רובים אינו מוכן לקיים את חלקו. ואני קורא לראש הממשלה להתנות את המשך הנסיגה של מדינת ישראל בנסיגה ברורה של ערפאת מדבריו, נסיגה בהירה, בפומבי, ללא טריקים.

חיים אורון (מרצ):

אתה קורא לראש הממשלה, לשיטתך? אתה מאמין שיש עוד מה לקרוא?

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

ג'ומס, אני קורא.

חיים רמון (העבודה):

קול קורא במדבר.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

יש בישעיהו "קול קורא במדבר". אני קורא, אני מקווה. כן, ג'ומס, מה לעשות.

חיים אורון (מרצ):

בתור אדם לא מאמין, אני לפעמים אומר: ריבוננו של עולם – – –

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אז גם אני אומר: ריבוננו של עולם, ואני קורא לראש הממשלה להתנות את המשך הנסיגה בנסיגה ברורה של ערפאת מדבריו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תקרא אולי לערפאת.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

ואני מצפה שראש הממשלה יתבע מערפאת לומר בפומבי, פשוט: אני, ערפאת, חוזר בי מן הדברים האלה, אני שולל אותם. לעולם לא נניף רובים, גם לא במאבק על ירושלים. וערפאת צריך לומר את זה

לא באנגלית ולא לטלוויזיות בחוץ-לארץ; הוא צריך לומר את זה בערבית, ברחוב, במרכז רמאללה. וראש הממשלה יאמר לו: אנחנו ממתינים עם הנסיגה הראשונה עד שאתה תיסוג כך מדברך. ואם ראש הממשלה לא יאמר את הדברים האלה, ראש הממשלה איננו ממלא את תפקידו.

אומר לנו ראש הממשלה: ייתנו – יקבלו, לא ייתנו – לא יקבלו. ואני שואל, רבותי חברי הכנסת: מה הם ייתנו? מה הם צריכים לתת, שלא ידענו עליו קודם לכן?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הם ייתנו שלום.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

ובכן, אמר ראש הממשלה בעבר: מעצרים. במקור הבטיח ראש הממשלה הסגרת מחבלים. עכשיו – מעצרים. מן ההבטחה נסוגונו. מה אומרים הפלסטינים? אומר על זה ד"ר נביל שעת': הפלסטינים לא יישמעו להוראות כוחות הביטחון הישראליים בשאלה את מי לעצור. איסוף נשק, מבטיח ראש הממשלה: יאספו נשק. כאשר אנחנו מתבוננים על זה, אומר דחלאן: אין כל הסכם על הפחתת מספר כלי נשק בידי הרשות הפלסטינית. אומר לנו ראש הממשלה: היקף המשטרה הפלסטינית יוקטן. ואומר שוב מוחמד דחלאן: הפלסטינים אינם מתכוונים להפחית במספרם. הכוונה – של המשטרה הפלסטינית. ומספרים לנו על שינוי האמנה. נו, טוב, הרי אנחנו כבר יודעים שלא ישנו את האמנה כפי שצריך. תהיה איזו עצרת גדולה, עם פורום גדול.

אז מה הם ייתנו אנחנו יודעים. אנחנו נקבל מהם את מיחזור כל ההתחייבויות שלהם שקיבלנו עד עכשיו, בהסכם אוסלו הראשון, בהסכם אוסלו השני ובהסכם חברון, ועכשיו – בהסכם וואי. אין שום דבר חדש שלא התחייבו לו בעבר ולא הוסיפו והתחייבו עד כה. לא נתנו אז וגם לא ייתנו עכשיו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אבל מה הם מקבלים מאתנו, מעבר לקרקע המולדת ומעבר לשדות תעופה ולנמל ימי – — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אם יקיימו מה שאתה רוצה, אתה בעד ההסכם?

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע, תן לדברים לזרום.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

יש דבר שאני מתקשה להבין. אני מתקשה להבין איך ממשלת ישראל נותנת בידיהם דבר כזה. הנה ממשלת ישראל עוסקת בהפקה של אירוע המוני. הנשיא קלינטון יבוא לעזה, ושם ינאם על השלום בפני פורום שמורכב ממועצת הרשות הלאומית הפלסטינית ומהמועצה הפלסטינית וממועצת השרים וארגוני נשים – מה שלא נרצה. והוא ינאם שם על השלום, ושם יתנוססו דגלים של אש"ף לצד דגלי ארצות-הברית, ויהיו שם ההמנון האמריקני בצד ההמנון של אש"ף, והנשיא יסקור משמר כבוד, וערפאת יבוא וידבר והוא יאמר שהוא יכריז בעתיד על מדינה פלסטינית, ואחר כך הוא יאמר, שהפורום הנכבד שבפניו הוא מדבר יהפוך למועצה המכוננת של המדינה הפלסטינית שתקום. הרי לנגד עינינו, בתוך האירוע הזה קמה המדינה הפלסטינית העצמאית, כאשר הנשיא קלינטון נותן לגיטימציה להליך זה, ובעצם ביקורו מניח את היסודות למערכת היחסים העתידית בין ארצות-הברית של אמריקה לבין אותה פלסטין, ואנחנו במו ידינו גורמים להתקרבות אסטרטגית ביחסים בין פלסטין לבין אותה ארצות-הברית – אנחנו, הכול במו ידינו. אני רוצה לשאול: איפה השכל שלנו? יש לנו עניין ליצור דבר כזה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מדינה פלסטינית היא אינטרס ישראלי מובהק.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

מדוע אנחנו עושים את הדברים האלה?

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להביא לתשומת לב חברי הכנסת מחדל קשה שמאפיין את הממשלה הזאת, לא רק אותה.

היו"ר ש' וייס:

רק צריך להתחיל לסיים. צריך להשתדל מאוד לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אני מאוד אשתדל.

אדוני היושב-ראש, אנחנו יכולים להיות בעד אוסלו, אנחנו יכולים לשלול את אוסלו, אבל לכל אחת מן העמדות יש השלכות ביטחוניות מפליגות, ולקראת כל אחת צריך שצה"ל יתארגן וצריך שנראה את הסכנות העומדות לפנינו.

אני מבקש לומר, שוועדת החוץ והביטחון מבקשת זה יותר משנה וחצי ממערכת הביטחון להציג בפניה את התפיסה הביטחונית הנובעת מאוסלו, שעל-פיה מנהלים משא-ומתן. לא הוצגה בפני ועדת החוץ והביטחון התפיסה הביטחונית העונה על ההשלכות הביטחוניות הקשות של אוסלו.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אביא דוגמה. מי שזוכר את אוטובוס הדמים בכביש החוף ב-1978, זוכר שאוטובוס אחד שנתקע בקאנטרי-קלאב עצר את המקום הזה ליום שלם, בפקק – ליום שלם. יום שלם לא עברה שם תחבורה, ובצפון תל-אביב, בשיכון-ל, ברמת-אביב, היה עוצר לשלושה ימים, משום שחששו שחוליית מחבלים מסתובבת.

עכשיו, נניח שלא 40,000 שוטרים, בואו נניח ש-5% מהמספר הזה, 2,000, יאומנו בפעולות קומנדו ויהיו לנו כ-200 חוליות שבכל אחת מהן עשרה איש, ונניח שבשעה של גיוס המוני אנחנו נראה מצב שבו שולחים חוליה אחת לצומת-עפולה ואחת לצומת-מגידו ואחת לצומת-בית-שאן ולסביבות של בסיסי צה"ל באזור הזה, וכך אל מערכת החשמל הארצית בשרון, וכך לצומת-חדרה ולצומת-נתניה, והרשימה הזאת ארוכה. אינני מדבר על חוליה אחת או שתיים; אני מדבר על עשרות חוליות. מתוך 200, 50 יצליחו, אם לא נתארגן. רבותי, זו בעיה צבאית ממדרגה ראשונה, ממדרגה ראשונה, וההולכים אל המשא-ומתן לא נתנו עליה את הדעת. זו הפקרות. אני אומר את הדברים האלה כאן משום שאי-אפשר עוד לסבול מצב שבו דברים יתנהלו ואינפורמציה מועברת בחדרי חדרים ותשובה איננו מקבלים.

אדוני היושב-ראש, יש כמה מבחנים להנהגה שמובילה את המדינה. המבחן הראשון הוא מבחן אמירת אמת. הנהגת מדינה צריכה לדבר אמת, קודם כול לעצמה ואחר כך לציבור, דווקא כאשר קשה, דווקא כאשר מדובר בביטחוננו ובעתידנו. בתחום זה, לצערי הרב, צוות וואי נכשל. יש פער גדול בין תוכן ההסכם לבין הצגתו כהצלחה לציבור. ההסכם הזה הוא כישלון בתחומים רבים – עבודה רשלנית, אי-הכנת החומר, והוא מוצג כהישג גדול.

המבחן השני להנהגה הוא כושר עמידה. צוות וואי בא ואמר: היה לחץ. אין ברירה. קודם כול לחץ, כבר ידענו לחצים במדינת ישראל, וידענו לעמוד בהם יפה, וחוכמתו של איש מדינה לדעת מתי הלחץ הוא פסיכולוגי, לחץ "כאילו", וירטואלי, או לחץ שאפשר לעמוד בו ומתי הוא לחץ אמיתי. כאשר שמיר עמד מול בוש ובייקר, היה לחץ כבד. כאשר רבין, עליו השלום, עמד בשעתו מול הלחץ של פורד, היה לחץ כבד. אבל הם עמדו. הלחץ עכשיו של ממשל קלינטון, שלפניו בחירות ומאחוריו שערוריית מוניקה, זה לא לחץ שישראל לא יכולה לעמוד בו, כאשר אינטרסים כבדים מוטלים על הכף.

באים ואומרים לנו: אין ברירה. אנחנו זוכרים את המושג הזה, אין ברירה. ב-1948, כאשר בהנהגות המדינה היו בגין, בן-גוריון וגלילי ואלון ואמרו: אין ברירה, זו היתה "אין ברירה" – צריך להתעקש"; זו היתה "אין ברירה" – מוכרחים לעמוד על שלנו"; זה היה מושג של אין ברירה שממנו שאבנו כוח. והם אומרים לנו: אין ברירה, צריך לוותר, להיכנע. מה זה? מה קרה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אין ברירה, צריך להתחיל לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אין ברירה, אני מייד אסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אין ברירה אלא לעשות שלום. יש אפשרות אחרת?

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

המבחן השלישי להנהגה הוא גיבוש קונסנסוס. צריך לגבש קונסנסוס בציבור, משום שהקו בינינו לבין הפלסטינים יעבור במקום שעליו נהיה מוכנים כחברה להילחם. אינני רוצה כרגע להיכנס לוויכוח בתוכנו מה הוא צריך להיות. אבל קרה דבר בישראל, שבעקבות הסכם אוסלו מתמוטט קונסנסוס מסוים, ובעקבות הסכם וואי, מה שהותיר ההוא קרס עתה.

אברהם שוחט (העבודה):

איזה קונסנסוס התמוטט?

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר לך, לפני אוסלו היה למשל קונסנסוס, שמי שיורד מרמת-הגולן מפקיר את ביטחונה של ישראל. היה קונסנסוס שאמר, שאת ירושלים אין מעמידים למשא-ומתן. היה קונסנסוס שאמר, שאש"ף איננו פרטנר. אתן לך פה רשימה. אבל זה לא חשוב.

חיים אורון (מרצ):

במדריד היו כל הדברים האלה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

רק שנייה, ג'ומס, תקשיב. אני חולק עליך. אתה טועה. כשרבין הלך לבחירות אז – זה המסר שהוא קרא באוזני הציבור. ואנחנו כחברה – זה עמד מאחורינו. היום זה איננו קיים.

היו"ר ש' וייס:

חברים, סליחה, אנחנו צריכים לסכם את הקטע הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא מדבר הרבה זמן.

אברהם שוחט (העבודה):

כמה זמן הוא מדבר?

היו"ר ש' וייס:

נכון, גם אחרים קיבלו הרבה זמן. נא לסיים. חיים רמון קיבל שלוש שעות. בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אני מייד מסיים, אדוני היושב-ראש.

אדוני היושב-ראש, המבחן הרביעי הוא מבחן האידיאולוגיה, השקפת עולם של ממשלה. אידיאולוגיה – עקרונות. באים ואומרים לנו היום, שהאידיאולוגיה נשברה, היום עידן הפרגמטיזם.

אדוני היושב-ראש, חשוב שבעומק הלב ואחר כך בפינו נאמר, שלא אידיאולוגיה נשברה, אנשים נשברו. אין ממשלה ואין הנהגה אמיתית בלי אידיאולוגיה, בלי עקרונות. וכאשר אנחנו אומרים פרגמטיזם, אנחנו מתכוונים לומר שפרגמטיזם משקף אידיאולוגיה. אין פרגמטיזם אמיתי שאין מאחוריו השקפת עולם. בגין ובן-גוריון היו בראש ובראשונה אידיאולוגים ופרגמטיסטים גם יחד. ועל כן, מה שנאמר מעתה, שמי שאומר פרגמטיזם בלבד איננו מתכוון אלא לאופורטוניזם, אלא לרייטינג, אלא לפופוליזם. פרגמטיזם אמיתי הולך עם אידיאולוגיה יד ביד.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

והמלה האחרונה שלי. המבחן החמישי להנהגה הוא עוז-רוח להודות בטעות. הננו נמצאים היום חודש אחד אחרי – היום אנחנו בנובמבר – באוקטובר 1998 היינו 25 שנה לאחר יום הכיפורים ו-50 שנה לאחר הסכמי מינכן. יום הכיפורים משקף את המחדל הגדול ההוא – אסון נפילתנו בשבי קונצפציה. 50 שנה להסכמי מינכן – גם שם נפל עולם חופשי, דמוקרטי, שבי לקונצפציה המדברת על שטחים תמורת שלום. אז חשבנו, שאם יעבירו שטחים צ'כיים בסודטים, שבהם ישב מיעוט גרמני, לידי הנאצים, יהיה שלום.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים. הדוגמה ידועה.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אני סבור, אדוני היושב-ראש, שהיום דרוש אומץ לב אזרחי, של הנהגה עתידה בישראל, להודות בשגיאה הגדולה של קונצפציית אוסלו ויורשתה – קונצפציית וואי. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת לנדאו. חבר הכנסת רפי אלול. ואחריו – אחרון הדוברים בסיבוב הזה – חבר הכנסת דן מרידור.

אחר כך יש סיבוב של גדולי האומה. אלה יהיו חברי הכנסת בני אלון, תאופיק חטיב, יהודה הראל, אברהם יוסף לייזרזון, עזמי בשארה, נתן שרנסקי, חיים אורון, שמריהו בן-צור, רפאל פנחסי, יצחק מרדכי, שמעון פרס ואריאל שרון. זה אקורד הסיום. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, האמת היא, שקשה לדבר אחרי עוזי לנדאו ובני בגין, גם מול הפאתוס שלהם.

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, חברים, לא להפריע.

רפאל אלול (העבודה):

וכל כמה שאני חולק עליהם, מי שמסתכל על הטיעונים כבדי המשקל שהם מביאים, קשה שלא יתרשם שזו האמונה שלהם. אני לא יודע מה אפשר לעשות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רפאל אלול (העבודה):

אני אמרתי. תשמע אותי עד הסוף. מה לעשות שאני וחברי – ופה דיברו לא מעט אנשים –

היו"ר ש' וייס:

אנחנו דווקא מקווים שחיים רמון ישנה את עמדתך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים רמון (העבודה):

אני עובד על זה.

רפאל אלול (העבודה):

— — חושבים הפוך מהם ורוצים לנסות אולי פעם נוספת לשכנע אותם.

אבל, לפני שאני עובר לדבר על הסכם השלום, ברשותך, אדוני היושב-ראש, לא רחוק מכאן שובתים זה היום התשיעי שביתת רעב סטודנטים, ואני חושב שהבית הזה היום יכול להתלכד בניסיון לעזור להם. הם היו הבוקר בוועדת הכספים. ההצעות שהם מציעים הן הצעות ריאליות, אפשר לעמוד בהן, ויותר מזה – אלה לא ההצעות שהיו בתחילת המהלך, ביטול שכר הלימוד. אלה הצעות ריאליות, וכואב לי שאנחנו, שמסוגלים מדי פעם להתלכד סביב נושאים שקשורים בלב-לבה של המדינה הזו, לא מצאנו את הדרך לשכנע את ראש הממשלה לנסות להתמודד עם הבעיה הזאת.

אני קורא כאן לכל חברי, במיוחד לבני בגין ולעוזי לנדאו, שדיברו קודם בכזה פאתוס נגד הסכם השלום, אנא מכם, דברו בעד הסטודנטים, בעד השכלה גבוהה בישראל. ותאמינו לי, אם תילחמו באותה מידה, הדברים ייראו אחרת. ואפשר עוד לעשות מעשה הלילה, כשראש הממשלה מגיע לכאן, לשכנע אותו לשנות את דעתו ולעזור לסטודנטים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלול, אני מצטרף להערה שלך. אתה יודע שהיתה יוזמה פרלמנטרית לפני שבועיים, בראשות חבר הכנסת עוזי ברעם. הגיעו לפגישה 33 חברי כנסת, והועברה כאן החלטה לקראת הקמת ועדת חקירה. יש לי הרגשה שבכנסת יש אחדות דעים. אני, למשל, לו הייתי פנוי עכשיו, הייתי שם. בכל זאת, העניין הוא עניין של ממשלה. אני מצטרף לקריאה שלך.

רפאל אלול (העבודה):

יש אחדות דעים, אבל אין אחדות מעשה, לצערי הרב.

היו"ר ש' וייס:

כי אנחנו לא הזרוע המבצעת.

רפאל אלול (העבודה):

הבוקר ניסינו להעביר מהלך לוועדת הכספים, למנוע אישורי הזרמת כספים לכל מיני גופים, והקואליציה, לצערי הרב, לא היתה אתנו בעניין הזה. אבל אני קורא כאן לראש הממשלה בכל זאת, היום, לעשות כאן מעשה לטובת הסטודנטים.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אני מתחיל את הזמן שלך. עד עכשיו זה היה על חשבון הבית, שכמעט כולו מזדהה עם המאבק של ציבור הסטודנטים ומצפה לפתרון מהיר מאוד, לפני שיקרה אסון, חלילה, עם אחד משובתי או שובתות הרעב.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתמול היינו עדים לדבריו של ראש הממשלה על הסכם השלום. כבר אמרתי קודם, שאני צעיר בבית הזה. אבל אתה, אדוני היושב-ראש, בעל ותק בבית הזה. נמצא פה דוד לוי, שהוא מוותיקי הבית הזה.

חיים רמון (העבודה):

מספר שתיים בוותק.

רפאל אלול (העבודה):

ואני יודע שדוד לוי שמע, בימי היותו חבר הכנסת, נאומים של שלום ומלחמה. אבל הנאום של אתמול, אני לא יודע מה נאמר בו. לא הבנתי שהנאום אתמול היה נאום של שלום. ראש הממשלה נאם כאן אתמול במשך שעה תמימה. אילו שמע מישהו זר את הנאום הזה, היה אומר או שיש כאן אחיזת עיניים או שראש הממשלה הזה הולך להסכם השלום כמי שכפאו שד. אבל שלום לא היה בנאום הזה.

לא רק שלום לא היה בנאום הזה, אלא יותר מזה. ראש הממשלה אתמול אמר יותר מזה, שכאשר הוא מביא להצבעה בכנסת את הסכם השלום שלו, הוא מודיע שאין הסכם שלום. עוד לא יבשה הדיו, עוד לא הצבענו, הוא מודיע שעל מה שאנחנו מסכימים אין הסכם שלום, והוא דוחה אותו בגלל הדברים של ערפאת.

נדמה לי שראש הממשלה ממשיך לשחק ב"נדמה לי". מי שחשב או מי שקיווה שהסכם וואי סימן תפנית מחשבתית אצל נתניהו, לא רק טעה, הוא גם התאכזב. הסכם וואי נכפה על ראש הממשלה, והוא נאלץ לחתום עליו לאחר שניהל מדיניות כושלת במשך שנתיים. נתניהו לא מבקש, לא רוצה ולא מעוניין ליישם את הסכם אוסלו.

רבותי חברי הכנסת, המצב הכלכלי החמור כאן בבית, האינפלציה ששבה ומרימה ראש, האבטלה הגוברת, העוני המעמיק והמיתון המחריף הם תולדות של הממשלה הזאת. נתניהו רואה בתהליך השלום ובהסכם וואי עוד תרגיל כדי להסיח את תשומת הלב מהכישלון החברתי, כדי להסיח את תשומת הלב מהכישלון הכלכלי שלו ושל ממשלתו. עכשיו מחפש נתניהו את ההזדמנות להפר את ההסכם, ללבות את אש המלחמה. וכל זה על מנת להסיט את תשומת הלב מכישלונותיו. אבל חברי ואני באופוזיציה לא ניתן לו. אנחנו נתמוך בהסכם השלום הזה בניגוד לדעתו.

חיים רמון (העבודה):

על אפו ועל חמתו. ראס בן-אללה נתמוך בו, לא יעזור לו כלום.

היו"ר ש' וייס:

מסכנה חמתו, כל הזמן מזכירים את חמתו.

רפאל אלול (העבודה):

זה מדהים איך הוא מביא הסכם שהוא לא מסכים לו, אבל הוא מביא אותו. אני מאוד חושש, שחוסר ההסכם הזה וחוסר ההסכמה של ראש הממשלה להסכם שהוא הביא אתמול, מביא אותנו לעימות צבאי מחודש. ואולי זה לא משהו בלתי מכון, אלא זה משהו כדי לשמור על הקואליציה הימנית של ראש הממשלה.

נתניהו לא הצליח כנראה להתעלות מעל עובדת היותו עסקן פוליטי קטן, השבוי בידיהם של ליברמן ודני נוה. רק ממשלה עיוורת, ממשלת פריימריסטים כזו, יכולה להתסיס אווירה בהר-חומה ובהקמת התנחלויות חדשות, שהודיע עליהן שר החוץ אתמול. רק ממשלה כזו בזה לאזרחיה, כאשר באותו רגע שהיא מסכימה להסכם שלום היא מודיעה, באותה נשימה, על התנחלויות חדשות. זהו בוז גדול לאלה שבחרו בה.

בימים האחרונים גילו אזרחי ישראל, כי אין כאן שלום ואין כאן ביטחון. אדוני ראש הממשלה, לא הלכת ל"אחוזת וואי" כדי לבלות. לא קיבלת מנדט למלחמה נוספת. לא זכית באמון הציבור כדי להוביל חלקים מאתנו לאובדן יקירינו. לא נבחרת כדי להוביל מדיניות של מיעוט קיצוני ביש"ע.

אזרחי ישראל, השלום אינו אחיזת עיניים. אם חס וחלילה לא נצליח בשלום, במלחמה הבאה יהיה המחיר נוקב ואכזרי. אל תיתנו לסיכויי השלום לפנות מקומם לאימת המלחמה. אל תגידו יום יבוא ואל תפזלו בתקווה רדומה לשמים. קומו, התנערו, הביאו את השלום – גם בהצבעה כאן, אבל גם ביציאה לרחובות על מנת להיעשות תומכים לשלום. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת רפי אלול. חבר הכנסת דן מרידור. אחריו – השר אלי ישי. אחריו – הפסקה גדולה וציפייה דרוכה לסדרת הנאמים המסיימים, ואולי עד אז יבואו המפות.

דן מרידור (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שתי שאלות הן אלה. האחת שאלת ההסכם, מגרעותיו ומעלותיו, סיכוניו וסיכוייו. השנייה, שאלת התהליך כולו, הסכסוך הישראלי-הערבי ודרך פתרונו.

אני אתמוך בהסכם המוצע, למרות מגרעותיו, למרות סיכוניו, למרות הדרך השלומיאלית שבה הוא נוצר. לא בגללו, בגלל התהליך כולו, שנדמה לי שאין לנו דרך אחרת אלא לנסות להתקדם בו על דרך הפשרה.

צריך לומר משהו על מגרעות ההסכם הזה, שהדיון עליו נוהל בצורה רשלנית גם בארצות-הברית, אבל הרשלנות לא נגמרה והיא ממשיכה בצורה מפתיעה גם בארץ-ישראל.

שמענו האשמות מצד ראש הממשלה כלפי קודמיו בתפקיד, כאילו הם הבטיחו 90% מהשטח לצד הפלסטיני. ואני שומע את שר החוץ של מדינת ישראל קורא במועצת מפלגת צומת – שמעתי בקולו ברדיו – לתפוס את הגבעות ליד היישובים. דבר מוזר הוא שכך קורא שר לאנשים להתעמת כנראה עם אנשי צבא. אבל לא זה העיקר.

מה הנימוק שהביא שר החוץ? הוא אומר: הגבעות שנתפוס יהיו בידינו, מה שלא נתפוס יהיה בידיהם. מכיוון שהיישובים משתרעים על 5% או 6% מהשטח, זאת אומרת שהשר שרון מבטיח לפלסטינים 95%; זאת אומרת, למשל, שבקעת-הירדן לא בידינו. איזה מין מחשבה מדינית עמוקה?

אני חושב שזאת עוד דוגמה לדרך הרשלנית של ניהול המשא-ומתן בנושא הרציני הזה. ראש הממשלה צריך היה לבוא הנה ולומר את האמת לעם. בכלל, הייתי מציע לו לנסות, בין כל השיטות שהוא נוקט, עוד שיטה אחת, די ייחודית, אבל לפעמים היא עובדת – להגיד את האמת. זה די קל, לפעמים זה מצליח.

האמת היא, שהמשא-ומתן, במקום שיהיה עם הערבים לפני שנה, הפך להיות משא-ומתן עם האמריקנים, במקום שאנחנו ניתן לערבים, מה שנותנים – נותנים זאת האמריקנים. האמריקנים, במקום שיהיו בעלי-בריתנו, הפכו להיות מתווך. זהו הישג אסטרטגי לפלסטינים.

צריך היה לומר: ניסיתי לפתור את בעיית הפעימה השלישית, לא הצלחתי, ולא לומר: הצלחתי, 1%. איזה 1%, מי מקבל 1%? צריך היה לומר: ניסיתי להביא להחלטה חדשה של המועצה הלאומית הפלסטינית, ולא הצלחתי. המועצה הלאומית הפלסטינית איננה מתכנסת בדרך הפורמלית המתחייבת. צריך היה לומר: ניסיתי לדבר על הדדיות, ויצא הפוך ממה שרציתי, כי הבאתי הדדיות מפורטת דווקא בנושא של מלחמה בטרור והסתה. זה ממש דבר שלא היה כמותו, אנחנו מודים שאנחנו שווים להם בעניין הטרור. גם אם היו כמה מעשי טרור של יהודים, זה דומה? ראש הממשלה צריך היה לומר את כל אלה, ולהוסיף שאין ברירה, צריך לחתום. אבל לבוא הנה, ולהציג הצגה, שאין בינה לבין האמת, אלא אותו מרחק כמו בין מר נתניהו לבין ראש ממשלה ראוי, זה דבר שלא צריך לקרות. אסור היה שיקרה.

ההסכם הזה לא ייכון, ואם ייכון לא יפעל, בגלל המבנה הלא-טוב שכל הסכם אוסלו הביא עליו, בלי שיהיה אמון בין הצדדים. אמון ושיתוף פעולה בין הצדדים בכל הרמות, לא רק המדינית והכלכלית, אולי בעיקר הביטחונית.

אינני מתרשם שנוצרה תשתית ליחסי אמון, שבלעדיה אני מאוד מודאג. אני מודאג, כי היחס אל ישראל, במקום שיהיה יחס של כבוד, הפך להיות יחס כזה, שערפאת מרשה לעצמו לאיים עלינו

ברובים על ירושלים, גם אם למחרת הוא אמר משפט אחר. זה נקרא "הם הורידו את הציפיות שלהם".

אני חושב, שיש שאלה מרכזית בעניין הביטחון, שצריך להשיב עליה. יש התחייבות לפעול כנגד תשתית הטרור. אם יש לנו ידיעות – אני אומר אם, ולא אומר יותר מזה – שערפאת איננו מתכוון לכך, וכי הוא מנסה להגיע להסכמות עם ה"חמאס" שתישמר תשתית טרור, כדי להשתמש בה אחר כך – אף שאני אצביע בעד ההסכם, והייתי מאשר אותו, לא הייתי מבצע אותו, עד שזה לא יתברר כדבר שאיננו נכון, או מתוקן, כי זה נוגע בלב העניין. זה לא עניין שולי ולא עניין צדדי.

לכן, ההסכם איננו טוב. אינני רואה מנוס מלתמוך בדרך הזאת, מפני שבהיבט רחב יותר, אחורה וקדימה, אם רוצים, 50 שנות מדינה, או 100 שנות ציונות, ובעיקר קדימה, אנחנו בנינו פה כוח עצום. בנינו "קיר ברזל", כמאמרו של זאב ז'בוטינסקי, ובמשמעותו העמוקה ביותר, שלא נועד לשמר כוח כשלעצמו, אלא נועד להוות את הבסיס שעליו אפשר להגיע לפשרה סבירה, שבנויה על הכרת הערבים בעוצמתנו ובכוחנו ובאי-יכולתם להיפטר מאתנו.

בכל מהלך השלום ארוך הטווח, מהמלך חוסיין, מאז שנת 1970, וקמפ-דייוויד ב-1977, ומדריד ב-1991, וגם הסכם אוסלו, אף שאני חושב שהוא הסכם לא טוב, וגם הסכם ירדן ב-1994 – כל אלה בנויים רק על דבר אחד, ובעיקר על דבר אחד, ההבנה בצד השני שיש פה כוח שאי-אפשר להיפטר ממנו.

החוכמה של עם שמנהל מערכה כזאת היא לדעת מתי אתה נמצא בשיא הכוח, ואז לנהל את המשא-ומתן, מפני שהמצב שאנחנו חיים בו 32 שנה איננו מצב פתור. שום אדם, לא מצד זה ולא מצד אחר יאמר שיש כאן פתרון מבחינה לאומית, אנושית, חוקית – מכל בחינה שהיא.

זה זמן טוב לנהל משא-ומתן, כדי להתקדם בו לכיוון של ניסיון לפתור את כל הבעיות, את מירב הבעיות, לייצב את האזור, להביא לנורמליזציה בו, ואם אפשר גם להסכמה על שלום מוחלט, סופי, מה שעוד נראה, אני מוכרח לומר, לא כל כך קרוב.

אנחנו נמצאים בתוך המהלך הזה, ואני לא רואה דרך ולא צורך לסגת מן המהלך הזה, ובלבד שהוא ינוהל מתוך רצינות, מתוך אחריות, מתוך עמידה על מה שצריך לעמוד עליו, ולא התעקשות על מה שלא צריך לעמוד עליו.

התוצאה היא לפעמים פרדוקסלית. כשאתה מתעקש על דברים שאתה יודע שלא תעמוד בהם, אחר כך, כשאתה מתעקש באמת על הנחוץ, לא מתייחסים אליך ברצינות. כשמודיעים למדינה, 9% זה המקסימום, אחרת יש סכנה לביטחון, ואחר כך מסבירים שלא התכוונו, ו-13% זה טוב, אז התוצאה היא, שלא לוקחים עוד שום עמדה ברצינות.

מה שעומד לפנינו הרבה יותר קשה לעומת מה שכבר עברנו. הנושאים שעל סדר-היום הם גם הפעימה השלישית, אבל בעיקר הסדר הקבע, שגם אותו לא הצליחו לדחות מ-4 במאי, וחיים במין עולם וירטואלי, כאילו אפשר עד 4 במאי להגיע להסכם – הרי אי-אפשר. אבל חושבים על המהדורה של החדשות בערב, או לכל היותר מחר בבוקר, ולא מסתכלים כל כך רחוק, חצי שנה קדימה.

אנחנו, שמסתכלים ברצינות על העניינים, כמו רבים, אני מקווה, בעם הזה ובבית, יודעים שהשאלות שעל הפרק קשות מאוד. שאלת הגבולות קשה מאין כמותה. שאלת המלחמה בטרור, שאלת שמירת הביטחון שלנו מול טרור ומול סכנת מלחמה קשה מאוד. שאלת ירושלים קשה. שאלת הפליטים היא קשה. היישובים העבריים בשטחי ארץ-ישראל, יהודה שומרון ועזה, קשה מאוד. מי שחושב שאפשר לפתור את זה בגימיקים, טועה.

אין דרך, לפי הערכתי, לעמוד מול הסכנות האלה, אלא בעמידה מאוחדת. צריך עמידה מאוחדת, לא רק כדי לוותר, אלא בעיקר כדי להתעקש. ההבדל הוא הבדל תהומי, בין ממשלה שמתעקשת, שמייצגת כמעט עם שלם, לבין ממשלה שמתעקשת, כשחצי עם אומר: וותרו יותר.

חבל מאוד, שבשעה שהעם מסיבות אחרות, שונות, מפולג, מרבה מחלוקות, לפעמים מרבה קרעים, ההנהגה, במקום לנסות לאחות קרעים ולהעמיד חזית משותפת, לא אחת מעמיקה ומרחיבה אותם. בשביל רווחים פוליטיים.

לכן, אדוני היושב-ראש, ההסכם הזה צריך לעבור. לא צריך לקיים אותו אם לא תובטח השמירה על הביטחון, וכפי שהזכרתי קודם – שאין פה תרגיל בין אש"ף ל"חמאס". אם יש ידיעות כאלה, צריך לוודא עד הסוף ולבדוק אותן. אבל צריך הנהגה לעם ישראל, שתוכל לאחד ציבור שלם, ולעמוד יחד, כדי להבטיח עתיד ולתת תקווה, תוך כדי מהלך קשה של הסדר, שיש לו סיכוי אם עושים אותו בדרך הזאת. הלוואי שנזכה לכך.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת דן מרידור. האם השר אלי ישי באזור?

חיים אורון (מרצ):

אם לא החזרנו את ירושלים, אז הוא פה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, מכיוון שיש לנו ממד מסוים של גמישות מבחינת הזמן, אני מזמין אותך. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אולי אפשר למסור את סדר-היום מעכשיו והלאה?

היו"ר ש' וייס:

ברשותך, אני אמסור עד כמה שאפשר. אם כן, אנחנו הוספנו את השר אלי ישי לרשימת הדוברים. הוא היה רשום, אבל מסיבות שונות הוא לא הגיע, ועכשיו הוא אתנו, וזה בסדר. אנחנו, אחרי הנאום של השר אלי ישי, נעשה הפסקה מסוימת. כנראה ב-19:45 נעשה הפסקה מסוימת, לא עד 19:45, היא תהיה קצרה מאוד. אנחנו נחדש את הדיונים. יש לנו עוד רשימה של 12 דוברים, רשימת המסיימים, אקורד הסיום, כמו אצל בטהובן ב"הירואיקה", אלא אם כן יהיה שינוי, ואם יהיה שינוי נפעיל את הכריזה.

מפות עוד לא הגיעו. כשהן תגיענה, אני מתאר לעצמי שנפעיל גם כן כריזה.

אדוני השר, אם אפשר באותה הזדמנות, סלח לי שאני חורג קצת מהשגרה, יש לנו קצת זמן, אני לא צריך לומר לך מה התרחש בשבועות האחרונים, בימים האחרונים, בשעות האחרונות, בנושא שהוא בגדול בתחום סמכותך המיניסטריאלית, לאו דווקא הכספית. האם תוכל לבשר לנו איזו בשורה מה קורה עם אותם אלפי הילדים החוסים?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש לי חצי בשורה.

היו"ר ש' וייס:

אפילו חצי בשורה חשוב שתמסור לנו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

פניתי היום לוועד העובדים ואמרתי להם: אני יודע שהטענות שלכם צודקות, ויש לכם באמת על מה להיאבק, אבל כשזה מתחיל להגיע לממדים כאלה, וזה גובל בפיקוח נפש של ממש, אתם חייבים לעשות צעד מסוים.

היו"ר ש' וייס:

מה היתה תשובת הוועד?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הם שחררו היום 25 מיליון שקל למוסדות שהתחילו להוציא ילדים, או שאיימו להוציא ילדים, וגם למשפחות אומנה במקרים הקשים. היום יצא הסכום של 25 מיליון שקל. בשעה 20:00 תתקיים ישיבה עם מנכ"ל משרד ראש הממשלה, האוצר ונציגי העובדים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

למה האוצר צריך שביתה בשביל להעביר כסף?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זו שאלה טובה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני השר, איפה הממשלה? בכל מיני דברים, שר האוצר וראש הממשלה מחליטים בישיבת ממשלה.

היו"ר ש' וייס:

הוא הנאמן של הממשלה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ביום רביעי תועלה הצעה לסדר-היום בנושא הזה. מי שרוצה להצטרף לאותה הצעה ולבוא לדיון, בבקשה.

היו"ר ש' וייס:

יום רביעי זה מחר, ונעשה את זה.

עכשיו אני מזמין את השר לשאת את דבריו בקשר להסכם וואי. בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין ספק שממשלת ישראל והכנסת ניצבות היום בפני אחת ההחלטות הקשות ביותר מאז קום המדינה, והעם מצפה להכרעה ועיניו מופנות אלינו.

אני מנסה לחזור כמה שנים אחורה, כשהייתי עוד נער, ולהיזכר מה היה כשבכנסת הזאת הביאו את הסכם השלום בין ישראל למצרים. אני זוכר היטב, עוד כילד, את ראש הממשלה המנוח, מנחם בגין, זיכרונו לברכה, שלאורך כל הדרך אמר: אף שעל. וכשהוא עלה לשלטון בשנת 1977, מייד אחרי מלחמת יום הכיפורים, התחילו גישושים אולי יהיה שלום.

בשנת 1977 עלה בגין לשלטון והוא אמר, אף שעל. יש לי הערכה עצומה לאיש הזה. רבים העריצו אותו, ואני בהם.

כשהוא עלה לשלטון, ובדיוק בעוד יומיים ימלאו 21 שנה לבואו של סאדאת לארץ, הלך מנחם בגין לתהליך השלום כשהוא אמר "אף שעל", ואינני בא לבקר אותו. אבל כשהוא היה לראש הממשלה הוא החזיר את סיני, פינו את ימית, ולא השאירו שום שעל. כשכל חייו הוא אמר אף שעל, לא נשאר שום שעל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוא צודק. "אף שעל", לא נשאר כלום.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מבין את הבעיות של הימין, אני מבין גם את התסכול. זו לכאורה כל הקונצפציה שלהם, כל תפיסת העולם שלהם. אבל מי שהחזיר את סיני ומי שהתחיל בתהליך השלום הראשון היה מנחם בגין. ולאחר מכן בא השמאל לשלטון – אחרי הסכם האוטונומיה, אחרי קמפ-דיוויד – ומובן שמבחינת התפיסה של השמאל הרבה יותר קל להם להחזיר שטחים, ואני בטוח שהתפיסה הרווחת בין רוב חברי הבית היא, שאין אנו מעוניינים לשלוט בעם הפלסטיני.

בתהליך השלום של הסכם אוסלו א' וב' אין שום ספק שרצו מהר מדי. אין שום שנשארו הרבה דברים שנויים במחלוקת. נושא מורכב ופרובלמטי, החליטו לנסח אותו בצורה כזאת שהוא יהיה טוב לזה ולזה, וכשנגיע לגשר ננסה לעבור אותו. פה בעצם התחיל הקושי, כשמתחילים ליישם את התהליך. בהתחלה זה היה דבר קל מאוד, לבנות אמון בין שני עמים, אבל כשמתחילים לדבר על יהודה ושומרון, על אחוזים, על פעימה, פריסה מחדש בחברון, עיר האבות, פה בעצם מתחילה הבעיה.

שיהיה ברור לכולם, לנו, כתנועת ש"ס, שחשוב לנו המשך התהליך, והרב עובדיה יוסף דיבר תמיד על קדושת החיים מול קדושת האדמה, וברור פסק ההלכה של הרב, לנו זה קשה לא פחות מלכל אדם שנמצא פה. ארץ אבותינו, שהקדוש-ברוך-הוא הבטיח לעם ישראל – אבל יש העניין של המאזניים, של השלום ושל קדושת החיים.

אז התקדמו בהסכם. קם הליכוד וקמו אנשי הימין, ומבחינתנו יצאו נגד ההסכם. הם אמרו שאנחנו מתנגדים לו, זה בניגוד לתפיסת העולם שלנו, זה לא טוב, ואין לי זמן לפרט יותר. אבל הליכוד הלך לבחירות, אדוני היושב-ראש, עם הסכם, עם מצע, עם אמירה לעם שהוא מכבד את ההסכם. הוא אמר שההסכם לא טוב, שזה הסכם גרוע, אבל הוא פנה לעם, כי הוא ידע שרוב העם רוצה שלום, ואמר: אין לנו ברירה, הממשלה חתמה, אנחנו הולכים עם ההסכם.

לא רק זה, הממשלה בקווי היסוד שלה, כל השותפים לקואליציה חתמו שהם הולכים על ההסכם, כמובן, עם הבטחות שיהיו תיקונים ושיפורים כאלה ואחרים.

שמעתי גם את חבר הכנסת בני בגין, שאני מעריך אותו, שמעתי את דבריו מלה במלה. אין לי שום ספק שבעיני אביו היתה ארץ-ישראל חשובה לא פחות מאשר בעיני בנו בני בגין. אבל כשמנחם בגין נהיה לראש ממשלה הוא הבין שיש מפנה בעם, והוא רצה ללכת לשלום. אילו היה היום בני בגין ראש ממשלה – אני לא רוצה להיכנס לפרטים מה היה ב"אחוזת וואי", אם היו יותר שיפורים או פחות שיפורים – אבל גם הוא היה מביא הסכם, וגם הוא היה מסביר פה למה חייבים להמשיך את התהליך.

הציבור עומד וצופה בנו, וכמובן, כפי שאמרתי, רוצה בהמשך התהליך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אתה שר בממשלה. אתה יודע לאן אנחנו רוצים להגיע? מהו ההסכם שאתה רוצה להגיע אליו? מה אתה רוצה, מדינה פלסטינית?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת ריבלין, תסביר לי מה מנחם בגין רצה אז.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מנחם בגין רצה לעשות שלום עם כל מדינות ערב, על מנת לשמור את ארץ-ישראל.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זה מה שהממשלה הזאת רוצה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא רצה לעשות שלום עם מצרים, לעשות שלום עם הפלסטינים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת ריבלין, זה מה שהממשלה הזאת רוצה לעשות. בדיוק אותה תשובה.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, מותר לי להעיר הערה?

היו"ר ש' וייס:

ברשותו של השר, כן.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

סליחה, נחזור לשר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הממשלה והכנסת, כולם פה רוצים שלום. השאלה היא, חבר הכנסת ריבלין, איך ובאילו תנאים. תאמינו לי שאני מנסה להקשיב, לשמוע ולשחזר מה היה. אני עדיין צעיר לימים ואיני מכיר את המדינה מאז הוקמה, אבל מיום שאני מכיר את עצמי, אני זוכר שכילד

תמיד עקבתי אחר דיוני הכנסת ושמעתי כמעט את רוב הנואמים, עד הבוקר. אני זוכר היטב את הנאום המרתק שנשא מנחם בגין, זיכרונו לברכה, לקראת ההצבעה. כמוני כל האזרחים בישראל מצפים ומייחלים לשלום, אבל מצד אחד לא מבינים מה קורה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין הרי זה כהרי זה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אמרתי לך, חבר הכנסת ריבלין, אין ספק שהמדיניות של הימין שונה. יש ויכוח בין הימין לימין וגם בין השמאל לשמאל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גם בעניין זה אני מסכים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אבל אין ויכוח שכולם רוצים שלום. השאלה איך עושים אותו.

אני רוצה להגיד לכם, שהסכם ההבנה הראשון שהיה בתולדות העם היהודי – דן מרידור בדרך כלל אוהב לשמוע דברים מהמקורות. אברהם אבינו חתם את הסכם ההבנות הראשון. כשהיה סכסוך בינו לבין לוט, סכסוך בין הרועים, אמר אברהם ללוט: אל נא תהי מריבה ביני ובינך, כי אנשים אחים אנחנו, היפרד נא מעלי. הוא ידע שיש מלחמה, כנראה במנטליות, בין העמים, לא רק בין הצבאות. יש לנו היום מלחמה גם בין הצבאות, אבל גם בין העמים. הוא אמר: בוא וניפרד.

הסכם השלום הראשון, אני אקרא אותו דווקא מתוך התנ"ך, היה בין יעקב ללבן. זה היה ההסכם הראשון שנחתם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בין אברהם ובין אבימלך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא, בין יעקב ללבן: "עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבר אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבר אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה".

זאת אומרת, יכול להיות שצריך הפרדה מסוימת. יכול להיות שאנחנו עדיין לא בנויים לשלום, כפי שאני רוצה לפרט בהמשך. אבל כולם רוצים שלום, והשאלה היא איך. אלה בעצם חילוקי הדעות בינינו.

יעקב אבינו, מורי ורבותי חברי הכנסת, ידע כבר לפני אלפי שנים מה שאנחנו עדיין אולי לא יודעים. לפני שנשפך דם רב, מיליונים מבני העם היהודי, הוא כבר ידע, שיהיה בין העמים המאבק קשה מאוד לאורך ההיסטוריה. צריך לדעת גם לעשות את השלום בהפרדה.

הבן איש חי שואל שאלה מאוד יפה. הוא אומר: מה זה שלום? כשאתה מפריד בין העמים זה שלום? שלום זה בעצם הקירוב והאיחוד. אנחנו הולכים לשלום. זה לא נקרא שלום. הבן איש חי אמר פה דבר יפה, ולנו הוא יסוד חשוב. הוא אומר: כשיש חילוקי דעות קשים לא רק בין צבאות אלא גם במנטליות, גם בהשקפות עולם בין עמים, צריך לדעת איך לעשות את השלום, והשלום האמיתי במקרה הזה הוא אולי לבוא ולהפריד. אולי בעתיד יהיה שלום בין שכנינו.

מורי ורבותי, אני רוצה לסיים. לפני שאנחנו הולכים לשלום בין שכנינו, אנחנו צריכים לפעול לשלום בתוכנו. לצערי הרב, יש קיטוב גדול בעם. יש חילוקי דעות קשים, ומותר לכל אחד לחשוב את מה שהוא חושב. אבל אנחנו, לצערי הרב, די מידרדרים ביחס. והדוגמה היא מה שאנחנו מראים פה בתוך הבית הזה.

הבית הראשון חרב כשרצו שלום אבל ויתרו על האמת. האמת היתה הצביון של העם היהודי. ויתרו על האמת ורצו שלום, ואז בא חורבן בית ראשון. חורבן הבית השני היה כשהעדיפו את האמת אבל ויתרו על השלום. כל אחד עמד על האמת שלו. כולם פעלו על-פי דין, אף אחד לא פעל בניגוד לדעת ההלכה ודעת התורה. כל אחד עמד על האמת שלו ועל הדין שלו, אבל היתה שנאת חנם. לא רצו את השלום.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בית-המקדש השלישי ייבנה ויקום, בעזרת השם, כשנחבר את השלום ואת האמת, כמו שאומר הנביא זכריה: והאמת והשלום אהבו.

אכן, אני מקווה, בעזרת השם, קודם כול בתוכנו, בתוך העם, נדאג לשלום וננסה לגשר בין הפערים. יש חילוקי דעות. תמיד היו ותמיד יהיו. השאלה היא, האם אנחנו באמת רוצים שלום אמיתי, וקודם כול נעשה את השלום בתוכנו. ואני מאמין, שאם נפעל, אנחנו פה המנהיגים, כל אחד ואחד בין חברי הבית, זה יקרב ויחלחל כלפי מטה גם לעם ואז נוכל להגיע לשלום אמיתי עם שכנינו.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר אלי ישי. חברים, אנחנו יוצאים עוד מעט להפסקה. לפני כן, תרשו לי מלה.

היום מתקיים בכנסת טקס מאוד מעניין, שבו חברי חבר הכנסת אברהם הירשזון, יושב-ראש הוועדה שהקמנו לטיפול בזכויות ניצולי השואה, ועדה כל כך חשובה, העניק פרס ואות הערכה למנהיגים שהיו פעילים מאוד בנושא המאבק להחזרת הרכוש היהודי.

לדאבוני, באותה שעה היתה לי פגישה שלא יכולתי לבטל אותה. מאוד רציתי להיות שם. אני מנצל את ההזדמנות כאן להוסיף ברכה, וגם ברכה אישית לך, על כל הפעילות, ומי כמוני יודע כמה אתה עושה, כי אני מעביר לך מחצית מהמטלות שמעבירים לי. באמת, יישר כוח, ונמשיך יחד במאבק הצודק הזה.

חברים, בשעה 20:00 תתחדש ישיבת הכנסת. ברגע שיעמדו המפות לרשות חברי הכנסת – אומרת לי הגברת שושנה כרם, סגנית המזכיר – אנחנו נודיע במערכת הכריזה.

(הישיבה נפסקה בשעה 19:36 ונתחדשה בשעה 20:32.)

היו"ר ש' וייס:

אני מחדש את הישיבה. חיכינו לחבר הכנסת בני אלון ואכן הוא הגיע.

לפני כן, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה, תודיעי את. תיכנסי להיסטוריה של השלום.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, ברגעים אלה עומדות המפות, שקשורות להסכם וואי, לרשות חברי הכנסת בחדר ההרצאות. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת בנימין אלון. חמש דקות לרשותך. נקפיד על הזמן, כי אנחנו כבר בתוך מסגרת. קודם היה לנו קצת מרחב מחיה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המפה עוד לא הוצגה. חברי הכנסת יחליטו מהם גבולות המדינה הפלסטינית ומהם גבולות מדינת ישראל בלי להכיר את המפה. אינני רוצה לפגוע, אבל הרבה מחברי הכנסת, גם כשיראו את המפה, זה לא יאמר להם הרבה. הרבה לא יאמרו להם הגבעות. הם תפוסים, הם פקוקים בצומת-רעננה.

אני גר בבית-אל. מאוד מעניין אותי אם השטח מעבר לבית שלי, אחרי האישור שיהיה הערב, הופך, כלומר, שכשירים משם על בית-אל צה"ל לא יכול לרדוף, ולא רודף, כמו בחברון, כי אלהיות אזור כל כניסה זו מלחמה כמו בלבנון. במקרה של שיתוף פעולה הוא יכול לבקש מהרשות הפלסטינית להסגיר, או לברר, לא להסגיר אלא לעצור. מאוד מעניין אותי מה עובי העט שמסמנת את המפה, A? האם היא 300 מטר, או 200 מטר? כמה מטר מבית זה אזור

אבל אינני כאן נציג של סקטור, שדואג לעיר המקלט שתיווצר מול ביתו. חבר הכנסת יוסי ביילין ושאר ה"בלייזרים" הווירטואליים אינם יודעים בכלל מהי האדמה של ארץ-ישראל ומעולם הם לא טעמו את הטעם שלה. כשהם עומדים מול הפלסטינים, שאצלם יש "צומוד", צמידות לאדמה, ו"בילאדי בילאדי", אז ה"בלייזרים" האלה נמסים. עלובים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תתחיל. הבית שלך בבית-אל.

בנימין אלון (מולדת):

וכשמצטרפים ה"בלייזרים" של הליכוד ל"בלייזרים" של העבודה, אלו שאינם מכירים את הארץ הזאת, הם חותכים אותה ומבתרים אותה. יום יבוא, והיום קרוב – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זה רק השטח לידך? יש אנשים שגרים שם.

בנימין אלון (מולדת):

אני יודע שיש חברי כנסת שיודעים. ישנו אריק שרון, שקרוע בתוכו. יש לו "בלייזר" של שר חוץ והוא שותף לפשע. אבל בלב שלו הוא אומר: תתפסו את הגבעות, כי מה שלא תתפסו יהיה שלהם. הנהמה הזאת יוצאת מלב של אדם שמכיר את הארץ הזאת לפחות, שחי אותה. אבל מה יש לי לדבר עם כל הווירטואליים האלה?

ויום יבוא, והיום קרוב, אולי ייקח כמה שנים, ושמעון פרס, יוסי ביילין, מיקי איתן, בנימין נתניהו, יכרעו ברך, ישתחוו ויתנצלו מול קבוצת המתיישבים שהצילה את מדינת ישראל ממדינה פלסטינית. אלמלא

ולא אלמלא המתיישבים היום כבר מזמן היתה מדינה B, לא A המתיישבים היום לא היה לא פלסטינית, שמי יודע מה היה כוח העמידה של המדינה הישראלית מולה. הם יבואו ויתנצלו לא בפני המתיישבים, הם לא זקוקים להם. הם יתנצלו בפני עם ישראל, שהם הובילו אותו ללמוד בדרך הקשה, הכואבת, של הייסורים, את מה שמנהיגים יכולים ללמד בהיגיון, בזהירות, בתבונה.

אבל מנהיגות של סקרים מביטה כל יום על מצב הרוח של השבשבת. מנהיגות של סקרים – כך היא נראית.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

האם זאת לא דמוקרטיה?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

תן לו לדבר. אל תפריע לו.

בנימין אלון (מולדת):

מנהיגים שנבחרים על-ידי העם מקבלים מנדט מהעם להוביל.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

יש לך היום לגיטימציה – – –

היו"ר שי וייס:

חברים, לא להפריע.

בנימין אלון (מולדת):

מנהיגים שנבחרים על-ידי העם מקבלים מנדט מן העם להוביל מדיניות. כששמעון פרס, איש עם עקרונות, האמין במזרח התיכון החדש – הוא באמת מאמין בזה והוא באמת איש מורם מעם, ואני אומר את זה לא בציניות – – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

בנימין אלון (מולדת):

כשלשמעון פרס היו ארבע שנים, אז היו לו ארבע שנים ואז, שיתייבשו ההתנחלויות, ויש לפרק את החוזים עם הקבלנים, ולנצל כל שנייה עד תום. אבל כשלמנהיגות הנלעגת של הליכוד והמפד"ל יש התקופה הזאת, רבותי, אני לא רוצה לפגוע באיש – – –

היו"ר ש' וייס:

גם אין לך זמן לפגוע יותר.

בנימין אלון (מולדת):

אנחנו נצביע. אני מתאר לי שהאנשים יהיו פה במבחן אמון. אני לא רוצה מנהיגים, שרים שיצאו מההצבעה כי הם נגד ההסכם, אבל אחר כך הם שותפים, כי כשראש הממשלה מראש הלך על המהלך המסוכן הזה הוא ידע שהם "מרגרינות", הוא ידע שהם יקבלו את זה. יכול להיות שעכשיו יש בעיה. יכול להיות.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

אבל המנהיגות נבחנת בכל מפלגה ובאומה ביכולת לעמוד בשילוב הזה של לשמוע את העם, להאמין שאתה יודע מה אתה רוצה בשביל העם, ולא רק דרך הסקרים, ולהוביל את העם הזה במצבים מסובכים מול אומה – – –

לפלסטינים יש מנהיג נבון, מנהיג שאני לא מאמין שהוא פולט פליטות פה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלון, עליך לסיים. אני מבקש.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, חבר הכנסת טלב אלסאנע, הוא צריך לסיים. אחר כך תברר את זה אתו.

בנימין אלון (מולדת):

אני מסיים. בתוכנית השלבים, שהוא מגשים אותה שלב אחרי שלב, בעוז, בתבונה, זוכה להכרה בין-לאומית, קלינטון יבוא ויכיר במדינה הפלסטינית בעזה. והמנהיג שלנו, נתניהו, אומר: זו הזדמנות, זה חלון הזדמנויות, זה הישג. קלינטון יבוא ויכיר במדינה הפלסטינית בעזה, והמנהיג שלנו, נתניהו, אומר: זאת הזדמנות. זה חלון הזדמנויות, זה הישג.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

הזמן קצר — — —

היו"ר ש' וייס:

הזמן נגמר.

בנימין אלון (מולדת):

הזמן נגמר — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תנו לו לסיים. חבר הכנסת דראושה.

בנימין אלון (מולדת):

אני מבקש, רבותי, חברי הכנסת הפלסטינים, כשאתם קובעים את הגבולות בין המדינה הפלסטינית למדינה הישראלית, לדעתי, זה עוול היסטורי — —

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

— — זו חוצפה ושערורייה, אבל לפחות כשאתם יהודי כואב לו — — —

קריאות:

— — —

בנימין אלון (מולדת):

אל תפריעו, בבקשה.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

קצת צניעות.

היו"ר ש' וייס:

קצת לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

קצת צניעות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלון, נא לסיים.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת דראושה, תן לי להגיב. חברי הכנסת בכנסת.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת. חברי הכנסת בכנסת הם חברי כנסת ישראלים. נקודה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני, זו מדינה יהודית דמוקרטית, נקודה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת – – –

בנימין אלון (מולדת):

תפסיקו עם הססמאות האלה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת הערבים בכנסת הם בעלי זכויות כמו כל חבר כנסת.

בנימין אלון (מולדת):

חברי הכנסת הפלסטינים, הם יקבעו לי מה הם גבולות המדינה הפלסטינית – –

היו"ר ש' וייס:

אני אבקש לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

– – והם גם יעשו הכול – –

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

— — כדי שהמדינה הזאת — —

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

בנימין אלון (מולדת):

— — לא תהיה יהודית דמוקרטית.

היו"ר ש' וייס:

סיימת, חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

— — — שהיא תהיה מדינה — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, תן לי לסיים את העניין. אני אמרתי כבר מה שצריך לומר. אני מבקש לסיים, ממש, זהו.

בנימין אלון (מולדת):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע, חבר הכנסת שמריהו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

שמריהו בן-צור — — —

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת בן-צור וטלב אלסאנע. חבר הכנסת טלב אלסאנע, תן לנו לסיים. אתה רוצה את זה עוד?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני הבנתי. תן לנו לסיים את הקטע הזה.

בנימין אלון (מולדת):

אתכם אני מבין — — —

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש — — —

בנימין אלון (מולדת):

— — — אתם "ברוח ובדם נפדך יא פלסטיין". לא אמרתי כלום נגדכם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלון, אני מבקש לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

מה אתם רוצים?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלון — — —

בנימין אלון (מולדת):

אתם צומוד. אתם "בילאדי בילאדי" — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלון, נא — — —

בנימין אלון (מולדת):

— — — אתם נאמנים למולדת שלכם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלון, נא לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

לי יש בעיה; עם חברי הכנסת האלה יש בעיה.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

אתם, כל הכבוד לכם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, סיימת. אני מזמין את הנואם הבא.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה סיימת. כן, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אני סיימתי, רק שאדוני היה יחד אתי ובדואט זה נשמע לא טוב.

היו"ר ש' וייס:

אני מכיר את התירוצים. נא לסיים, וזהו.

בנימין אלון (מולדת):

אני מאמין באמונה שלמה, שגורל של עם לפעמים נקבע על-ידי מיעוט שיודע מה הוא רוצה, גם אם הרוב מולך שולל על-ידי מנהיגים, מנהיגי דמה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

בנימין אלון (מולדת):

תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת בנימין אלון. חבר הכנסת תאופיק חטיב, ואחריו – חבר הכנסת יהודה הראל. בבקשה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים. חבר הכנסת שמריהו בן-צור – – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

– – – חברי הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

– – אתה עוד מעט תנהל את הישיבה ותהיה במצב, אז אנא. אל תכבד עלי.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

מיותר לומר, שהיינו הסיעה המובילה בנושא התמיכה בהסכם וואי ובמתן רשת ביטחון לממשלה, שלא היינו חפצים בה מעולם ובהמשך קיומה. אבל לאורך כל הדרך אמרנו, שהיינו מוכנים לוותר על ניצחון רגעי של תאוות אדם, שרוצה בהכשלת הצעה של ממשלה. אופוזיציונר בכל פרלמנט בעולם היה רוצה להכשיל את הקואליציה, את הממשלה. זאת תאוה של בני-אדם. היינו יותר אחראיים מאחרים ואמרנו שאנחנו יכולים לתת אפשרות והזדמנות לממשלה כזאת להתקדם בנושא השלום, שלנו היה חשוב הרבה יותר מדברים אחרים, כיוון שעם השלום אפשר לעשות עוד הרבה דברים טובים אבל בלי השלום לא ניתן לעשות כלום.

צריך לחזור ולהבהיר, כי התמיכה שלנו בהסכם וואי – אומנם הוא הסכם שבא רק לשים קווים ברורים יותר להסכמים קודמים – תמיכתנו באה מהרגשת מחויבות כלפי עתיד האזור, שהרי יכולנו, כמו שאר המפלגות, להצביע נגד – או שאר החברים – ואז יגידו: ניצחנו את הממשלה אבל הפסדנו את המערכה, כי כולם יאשימו אותנו בסופו של דבר שהשלום נפל, כי רצינו לנצח רגעית ואז להפסיד לאורך כל הדרך.

רבותי חברי הכנסת, הסכם וואי איננו הסכם כולל, הוא לא ההסכם הטוב ביותר שיכול להביא את השלום המיוחל, אבל – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אתה תומך בו?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כי שלום צריך להיות שלום – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא הסדר הקבע.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

שלום צריך לתת לצדדים אותה הזדמנות, צריך להיות צודק, שלום שיביא לשתי מדינות ריבוניות, לשני העמים באזור, שייתן את הזכויות הלגיטימיות של העמים, יכול להיות שלום מבוסס, שיעמוד בפני כל הסערות. אבל הסכם השלום הזה הוא הסכם שנותר פתח לשלום, הזדמנות למשא-ומתן להמשך ההתדיינות, ובשביל זה אנחנו תומכים. כי אם לא נתמוך בהסכם הזה הרי אנחנו רק מזמינים אלימות. לכן אנחנו תומכים. אנחנו בטוחים שהוא לא ההסכם הסופי והוא גם לא יכול להיות כזה.

מפתיעות אותי מאוד עמדותיו של השר שרון, שקיבל על עצמו את החליפה של שר החוץ, שאמור להביא תקווה ושלום לאזור. אני לא אחזור על התעלולים בוואי – כן רוצה ללחוץ יד, לא רוצה ללחוץ יד – אבל הוא חתם על ההסכם וחזר לכאן, ומייד ברדתו מהמטוס הוא כבר מסית את המתנחלים לתפוס גבעות. אני לא מבין. זה חלק מההדדיות?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ספורט עממי.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

תספר מה שיאסר ערפאת אמר.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

יאסר ערפאת אמר שהמדינה הפלסטינית קום תקום, והאמת שאני לא רוצה להיות נאיבי כמו חלק מהתומכים בהסכם אבל לא רוצים מדינה פלסטינית. הרי כולכם יודעים שהעם הפלסטיני יחיה במדינה פלסטינית.

אני לא אכנס לכמות הנשק והרובים שיסוכמו, זה לא מענייני, אבל השר הנגבי, בהיותו עדיין קיצוני, לפני שנתיים, עמד כאן ואמר, שלא אכפת לו שתהיה מדינה פלסטינית; אכפת לו רק כמה תנאים פנימיים. זה רשום באיזה פרוטוקול כאן, משיבות הכנסת הראשונות –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גם שר החוץ – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

– – בקדנציה הזאת. אז מפתיעה אותי מאוד ההיתממות הזאת, כן לסגת 13%-2.14%, והכול, אבל אוי ואבוי אם יכריזו על מדינה פלסטינית. מה השתנה בשטח? הרי כל אלה אמתלות של אותם אנשים שלא רוצים את השלום, לא רוצים את ההסכם –

היו"ר ש' וייס:

נא לסכם.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

– – ומחפשים כל תירוץ כדי להפיל אותו, לא יותר מזה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת חטיב. חבר הכנסת יהודה הראל, ואחריו – חבר הכנסת אברהם יוסף לייזרזון. בבקשה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אנחנו נאבקנו במגבלות, אבל עוד יותר מכך באפשרויות של מי שנמצא בקואליציה כדי שההסכם הזה, של הפעימה השנייה, ייחתם.

אולי זה העיסוק העיקרי שלנו וגם שלי בשבעת-שמונת החודשים האחרונים. עשינו את זה לא משום שאנחנו מאמינים במזרח תיכון חדש. אנחנו נמצאים במזרח התיכון הישן. עשינו את זה כדי לגרום להפרדה בינינו לבין הפלסטינים, כדי להפסיק את הכיבוש של האוכלוסייה הפלסטינית וכדי ליצור גוף

אחראי באזור הפלסטיני. אני מסכים עם אריק, ואולי הוא מסכים אתי, שמדינה פלסטינית תהיה, ומה שעומד להכרעה זה מה יהיו הגבולות שלה, ועל זה יש לנו ויכוח.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הוא מסכים אתך, אבל קטנה-קטנה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני ראיתי את המפה במשך זמן רב ובדקתי אותה סנטימטר מול סנטימטר. רוב המפה הזו תואמת את המפה שהדרך השלישית הציגה לפני הבחירות וממשיכה להציג ומביאה לכל הגורמים המחליטים, הדנים והמסרטטים. בקעת-הירדן, שעומדת בלב דרכה של הדרך השלישית לא פחות מרמת-הגולן, מתוך אותו קונצפט, לא נפגעה במפה שראיתי. זו לא המפה שנחליט עליה היום, כי לא ראינו אותה. היא לא נפגעה. אני רואה בזה הישג ודבר חיובי.

עם זאת, ה-3% – וכולנו יודעים ש-3% הם 165 קילומטרים רבועים, 165,000 דונם – במדבר יהודה, בשטח שלא גרים בו פלסטינים, הנושא הזה עומד בניגוד רעיוני עקרוני לעמדתנו, וזאת משתי סיבות: אותו שטח, לדעתנו, צריך היה לוותר עליו באזורים המאוכלסים, והוא היה צריך לתרום ליצירת יתר רצף של האזורים הפלסטיניים שנשארו מחולקים לחלקים. הפתרון הזה, מצד שני, פוגע בקונסנסוס של רוב הציבור – לא רוב הציבור באולם הזה בכנסת ברגע זה – ורוב חברי הכנסת, לגבי האזור המזרחי, הבלתי-מאוכלס בפלסטינים.

חיים אורון (מרצ):

זה בערך כמו רוב הציבור שאומר שלא לדבר עם אש"ף.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני יודע רק לדבר על המצב עכשיו, ולא על המצב בעתיד. אני משאיר לך לדבר על העתיד.

חיים אורון (מרצ):

אתה כל הזמן מדבר על זה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אתה יודע שאני מוגבל בזמן.

חיים אורון (מרצ):

אתה מדבר על קונצפציה, על העתיד. מה אתה מצטנע?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

היושב-ראש, אתה יכול לעזור לי להצטמצם בזמן?

היו"ר ש' וייס:

זה בסדר. אתן לך נטו. תקבל זמן פציעות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כל אזור לא מאוכלס בעולם הערבי אתה רוצה לספח?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני יודע שאין לנו הסכמה בזה, אבל תשמע דבר שאתה לא מסכים, ואני אשמע ממך דברים שאני לא מסכים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

שמענו אותך. אני רוצה לשמוע גם את התשובה על שאלה פשוטה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אם היושב-ראש יאפשר לי לענות על שאלות – – –

היו"ר ש' וייס:

כן.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כל שטח לא מאוכלס בעולם הערבי, לדעתך אפשר לספח לישראל?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

לא. משטחי ארץ-ישראל. מזמן אני יודע, שאם אני אומר משהו – אז אם תרחיב את זה לפי-מאה, תקבל דבר לא נכון. גם אם ארחיב פי-מאה מה שאתה אומר, אקבל דבר לא נכון.

אני רוצה להגיד, בקטע הזה, שאני מעריך שממשלת ישראל הזאת – שקיבלה מיד המקרה, או ההיסטוריה, את האפשרות לקבוע את גבולות מדינת ישראל אולי לדורות רבים – מותר לה להביא בחשבון כל דבר ולקבל כל דעה. זו פעם ראשונה – כל השנים מאז 1967 שום ממשלה לא קיבלה החלטה סופית כזאת.

אני מצטער להגיד, שהממשלה הזאת עשתה בקטע הזה את הדברים מתוך שיקולים קואליציוניים, מתוך שיקולים של הישרדות הממשלה עוד כמה חודשים, ולא משיקולים לאומיים מוטעים או צודקים. מותר גם לחשוב אחרת ממני.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מה שאתם – – – זה שיקולים לאומיים, ולא קואליציוניים?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

כן, רק שיקולים לאומיים, שאולי הם שיקולים שונים משלך. אבל, שיקולים שקביעת גבולות – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היו"ר שי וייס:

חבר הכנסת שמריהו בן-צור, על חבר הכנסת הראל לסכם. אל תאריך את נאומי.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני חושש שלא הבנת אותי. אחרי שאגמור, אשב אתך ואסביר.

היו"ר שי וייס:

בסדר.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

הוא רוצה להיות שר. זה בסדר.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני רוצה להגיד, שהממשלה קבעה את זה, ומי שצייר את המפות שעדיין לא מחליטים עליהן היום, וקבעה בקטע הזה מתוך שיקולים – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

למה?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

למה? כי הצירוף של כל השטחים שנותנים עכשיו צריך להיות שווה ל-13%, ובכל מקום שנותנים זה אומר שבמקום אחר לא נותנים, אם אתה מבין מה אמרתי. אני רוצה להגיד, שהדבר הזה לא נעשה משיקולים ביטחוניים ולא משיקולים לאומיים, אלא משיקולים קואליציוניים קצרי טווח, וזה מדאג ומקשה עלי מאוד להצביע בעד ההסכם שכל כך חתרתי ופעלתי שנגיע אליו. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת הראל. חבר הכנסת אברהם יוסף לייזרזון, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עזמי בשארה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה זה מקשה עליך? אתה בעד?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתה מתגבר על הקשיים או לא?

היו"ר ש' וייס:

חברים, עכשיו חבר הכנסת לייזרזון.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי, מחובתי להצטרף לקודמי בהבעת כאב עמוק שלי ושל ציבור שולחי על הרצח השפל והמתועב של שלושת חיילי צבא-הגנה לישראל שנפלו אתמול בלבנון. ה' ייקום דמם השפוך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כבוד הרב, זה לא רצח. זו מלחמה.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

זה רצח שפל ומתועב.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זה דבר שפל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני מציע, שבעניין הזה ברגע הזה לא נקיים סימפוזיון. הם רק נקברו אחר-הצהריים.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

מאליה עולה הזעקה, התפילה הנאמרת בתפילת נחם בתשעה-באב: "לבי לבי על חלליהם, מעי מעי על חלליהם". ה' ינחם את המשפחות האבלות בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ולא יסיפו לדאבה עוד. ה' ממרום ישלח את רפואתו השלמה ואת החלמתו המהירה לפצועים.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מצטרפים לתפילה.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, בתוך עמי אנוכי יושב, זה כיומיים אני עוקב אחרי הדיון החשוב והמיוחד על אישור הסכם וואי ועל כל המשתמע ממנו בכל הקשור לשלום ולביטחון בארצנו הקדושה. הדעות, כרגיל וכמקובל, חלוקות, כמו גם הספקות, החששות, התהיות עם התקוות, עד שכמעט אין מה לחדש בנושא יסודי וקרדינלי זה. אך מה שנראה לי בכל זאת, כיהודי המאמין בה' ובתורתו, הוא לנצל את ההזדמנות מעל במת הכנסת ולהבהיר את נקודת היסוד בתפיסתו של יהודי היונק משורשי האמונה של כל הדורות.

בורא העולם, אדון העולם, הקדוש-ברוך-הוא, הוא גם אדון השלום, שכפי שאומר הנביא ישעיהו: "יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע ה' עושה כל אלה". הקדוש-ברוך-הוא גם הנותן לנו ביטחון בארץ הזאת, כפי שנאמר בתורה בתחילת פרשת "בחקתי": "אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם" — — — "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד" — — — "וחרב לא תעבר בארצכם".

אנו, חברי הכנסת, כבני תמותה, קטנים מכדי להביא את השלום הנכון והאמיתי ואת הביטחון האידיאלי ליושבי הארץ. אלה הם מפעלותיו של מנהיג הבריאה, מנהיג העולם, הקדוש-ברוך-הוא,

ואם כי הממשלה חייבת בוודאי לעשות כל מאמץ ולנקוט כל דרך ופעולה שיש בה כדי למעט סכנות ושפיכות דמים, הרי עם זאת, אסור לפזר אשליות מטעות שכאילו ממשלה וכנסת יכולות בקבלת החלטה לחולל מעשים שעליהם נאמר "אני ה' עושה כל אלה", וכבר נאמר "לב למכים ושרים ביד ה'".

הלוא עינינו הרואות, כי למרות המאמצים העצומים שהשקיעו ראש הממשלה, שר הביטחון ושר החוץ וכל אלה שהיו אתם בדיונים המרתוניים ב"אחוזת וואי", כבר ניבעו כמה פעמים בקיעים, ולאחרונה – ממש בימים האחרונים – "נאום הרובים" של ערפאת השבוע, שבגללו נאלץ ראש הממשלה להודיע על השהיית ביצוע ההסכם, אין זה מפני שהממשלה ונציגיה המוסמכים לא עשו כל מה שיכלו כדי להשיג נוסח מושלם של ההסכם, אלא מפני שהשלום הוא, כאמור, חברי הכנסת, מעשה אלוהי, ואין ביכולת אדם לחוללו.

גם אם אישור ההסכם, בשל נסיבות הזמן ואילוצי המציאות הוא כורח ושלום של אין ברירה, אסור עם זאת להטעות את העם ולזרוע אשליות כאילו זוכים אנו כבר לקץ הנכסף. הנביא ירמיהו מייסר את עם ישראל ואומר: "וירפאו את שבר עמי על נקלה לאמר שלום שלום ואין שלום".

לאור הדברים הללו, ברצוני לפנות לכל המחנות, ימין ושמאל, מתנחלים ודוחקי קצים בנוסח של "שלום עכשיו": במידה ששלמות הארץ תלויה בדינו, ובמידה שהשלום תלוי בנו, הרי זה לא עקב תפיסות מדיניות כאלה או אחרות, אלא אך ורק במה שהתורה הקדושה דורשת ותובעת מאתנו: וישבתם לבטח בארצכם – כן, אבל בתנאי המפורש בפסוק הקודם: "אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם"; זה תנאי מוקדם לשיבה לבטח בארץ-ישראל.

אברהם אבינו, עליו השלום, שהיה הראשון לבאי עולם אשר התבשר בבשורת "לזרעך נתתי את הארץ הזאת", הוא זה שבו מעיד הקדוש-ברוך-הוא: עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצוותי חוקותי ותורותי.

אין שיעור, חברי הכנסת, למספר הפסוקים בתורה, בנביאים, בכתובים ובדברי חכמינו ז"ל הקדושים, הקושרים את השלום ואת הביטחון, את שלמות הארץ ואת גאולתנו אך ורק בתנאי מוקדם של שמירה על קדושת הארץ ועמידה על משמר קודשי ישראל והתורה, שהם ורק הם הערובה הנאמנה, המבטיחה והבלעדית לעתידנו כאן בארץ אבותינו.

חברי הכנסת, אסור לנו לטמון ראשינו בחול ולהתעלם ממה שקרה לנו במרוצת 30 השנים האחרונות. מי מאתנו יכול ומסוגל לשכוח את התקופה המרטיטה והמרנינה של מלחמת ששת הימים, שבה זכינו להארת פנים גדולה מהשמים, כאשר במהירות הבזק, שהדהימה את כל העולם, נכבשה אז כל הארץ לפנינו, נתקיים בנו אז הנאמר במגילת אסתר: כי נפל פחד היהודים עליהם.

ואילו בשנים האחרונות, בעונותינו הרבים, אנו עדים להתרחשויות קשות, לתופעות ולאירועים קשים ביותר. האינתיפאדה נשאה ראש, שונאי ישראל מגבירים את הטרור נגד יהודים בכל מקום, עד כי צדו צעדינו מלכת ברחובותינו, ועתה נאלץ עם ישראל לאבד אף חלק מפירות אותו ניצחון נסי מופלא, שרומם את כבוד ישראל בעמים ובעולם כולו.

עלינו, חברי הכנסת, לעשות בדק בית ולחשוב חשבונו של עולם, למה ומדוע באה עלינו כל זאת. לא נירתע מלומר כאן מעל במת הכנסת מה שאנו מאמינים בו בכל לבנו ובעומק הכרתנו: כן לקדושת הארץ שעניי ה' אלוֹקֵיךְ בה מראשית שנה ועד אחרית שנה – הוא כן לשלמות הארץ; כן לשבת קודש נזר הבריאה ופאר היצירה, הוא כן לשלום וביטחון בארץ הקודש; כן לקיום התורה ותרי"ג מצוותיה, הוא כן לגאולת ולישועת ישראל, וכך הלאה וכך הלאה, שהלוא כך נאמר בתורה בפרשת "ניצבים": "ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו" – כי אז תתקיים בנו התפילה "ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך" – – – "והביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והיטבך והרבך מאבתיך".

ולסיום, מלים אחדות מעומק לב פתוח להמוני המתיישבים ברחבי יהודה ושומרון, שלבנו אתם בחרדתם המובנת: אחים יקרים, אל תיפול רוחכם, הסכם בא והסכם עובר, עם ישראל קם ועמד ממשברים גדולים בהרבה. ארץ-ישראל – אחים יקרים, רבבות המתיישבים – אמרו חז"ל נקנית בייסורים, אך עם זאת, העם בציון מלומד גם בנסים גלויים, כפי שאנו נוכחים לדעת. רק לאחרונה נוכחנו בזאת בגוש-קטיף ובמחנה-יהודה ובאירועים נוספים. הבה נתעשת ונתחזק, נשים בה' מבטחנו ונתאמץ יחד בכוחות מאוחדים להפיץ אמונה בעם, להרביץ תורה ולהביא ולהחדיר את אור היהדות בכל בית בארץ-ישראל. יחד נעלה על ראש מעיינינו את הדאגה לקדושתה ולטהרתה של ארץ הקודש, כי בזה, חברי הכנסת, אנו מאמינים בעומק לבנו, וזאת קיבלנו בירושה דור אחר דור ממעמד הר-סיני מאז מתן תורה. רק בקיום תורה ומצוות נחיש ישועה ונזכה לגאולתנו ופדות נפשנו ושלום על ישראל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת לייזרזון. חבר הכנסת עזמי בשארה.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת לייזרזון, איך תצביע? בעד או נגד?

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

חכה והתאזר בסבלנות, בבקשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

לפי הדברים – נגד. הייתי מצפה גם מש"ס – נגד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמריהו בן-צור, יכול להיות פה דבר מאוד משעשע. כל אלה שיצביעו נגד עצמם יישארו על כיסאות הממשלה, באופוזיציה שיש בה פוזיציה – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

זה מה שמשנה? זה דבר מתעתע שלא ראיתי אותו עוד בעולם הדמוקרטי. זה מדהים. מצביעים נגד הממשלה ונשאים עם הממשלה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זה לא נגד ממשלה, זה נגד הסכם.

היו"ר ש' וייס:

אה, נחמד, זו תרומה נדירה של הפרלמנטריזם הישראלי לתורת המשטרים. כבודו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מדבר ליושב-ראש — — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת — — —

היו"ר ש' וייס:

זה סוריאליזם פרלמנטרי.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת בן-צור, אתה בדרך כלל יושב כאן ונוזף בנו.

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא בסדר, תן לו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

קודם כול, למדתי דבר אחד חדש בישיבת הכנסת הזאת, באמת דבר אחד בלבד, שהרב קוק נהיה בדיעבד רבה של אגודת ישראל, ואת זה לא ידעתי. זו פעם ראשונה שאני שומע את התורה הזאת בצורה הזאת של אגודת ישראל. עד היום לא ידעתי זאת. קראתי את הכתבים של האנשים. עד עכשיו לא ידעתי זאת.

יצחק וקנין (ש"ס):

מה לא ידעת?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

התפלא חבר הכנסת יצחק.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, חבר הכנסת בשארה, אתן לך נטו. האם יש אילו אי-הבנות?

יצחק וקנין (ש"ס):

מה לא ידעת?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בשארה אמר, שהוא הכיר עד כה את התיאוריות המדיניות של אגודת ישראל, והן היו אחרות מכפי שביטא אותן הרב לייזרזון, ואני גם מכיר, והן היו אחרות, מה לעשות? עכשיו נתחיל.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה חדש בשבילי שהרב קוק נהיה בדיעבד המנהיג הפוליטי או הרוחני של אגודת ישראל.

על כל פנים, אדוני היושב-ראש, אני לא יודע למה חוזרים כל הזמן על הסכם ועל הסכם שלום. אני בכלל לא מבין וממש נבצר מבינתי המושג הסכם שלום. מדובר במזכר, זה בסך הכול גם מזכר ביטחוני, ולא הסכם שלום, ואפילו לא הסכם. הרי הסכם נחתם בחברון, אם אתם זוכרים, חברי הכנסת, והסכם חברון עצמו, דרך אגב, היה הסכם לביצוע הסכם קודם שלא בוצע. עכשיו היה מזכר לביצוע הסכם שעל הסכם שלא בוצע.

מה שהיה לא מוסיף דבר על ההתחייבויות של ישראל בחברון, אלא להיפך, הוא גורע מהן. אחרי שדילגו על שני סעיפים מתוך שישה, באה היוזמה האמריקנית, ראש הממשלה נתניהו בעצם הרקיד את כל העולם, לרבות כל העולם הערבי, 18 חודשים עד שהוא הביא לפסגה שהוא פירט בה את כל התנאים שהוא מבקש כדי לבצע את התחייבויותיו בחברון.

לכן, אני לא רואה שם שום הסכם שלום. אני רואה שם רק פירוט של תנאים ישראליים לצד הפלסטיני, כאשר הצד הפלסטיני נאלץ על-כורחו לקבל אותם. ארצות-הברית שינתה את יוזמתה, ובעצם, במקום , פריסה redeployment 13% כמו שנתניהו עצמו אמר אתמול מעל הבמה הזאת, יש לנו 10% מחדש. וכל ההסכם כולו, משוכתב על-ידי מאזן הכוחות בין ישראל לפלסטינים, כאשר כבר נמסרו שתי הוכחות קריטיות על כך שמבנה ההסכם הוא אותו מבנה של מאזן הכוח הישראלי-פלסטיני.

הדבר הראשון הוא, שכאשר הופיע אריק שרון בכנס של צומת בתל-אביב הוא קרא למתנחלים: תראו, זה הזמן להתנחל. אתם צריכים לנצל עכשיו כל דקה עד שנגיע להסכם קבע, בשביל לתפוס כמה שיותר קרקע. מה שנתפוס זה שלנו. הוא אמר את זה. חוץ מזה שזו קריאה של שר החוץ לעבור על החוק, וחוץ מזה שקציני צה"ל מחו על כך, כי אולי המתנחלים האלה יתנגשו עם חיילי צה"ל. יש כאן קריאה של האחראים במדינת ישראל לגנוב. לגנוב אדמות שהן לא שלך. כבר עשו את זה המתנחלים בקדומים, ואולי יעשו עוד ועוד, כאשר כל המבנה הוא, שמי שיש לו הכוח יכול לתפוס. איזה מין תהליך שלום זה ואיזה מבנה הדדיות יש כאן?

שם, בהסכם, יש סעיף האוסר על שני הצדדים צעדים חד-צדדיים. לצערי הרב, הצעדים החד-צדדיים האלה בהגדרתם, לא כוללים הגדרת התנחלויות. כלומר, בעצם הגדרתם, הצעדים החד-צדדיים חלים רק על הצד הפלסטיני.

דבר שני, ההסכם הזה מונע על-ידי אותו מכניזם שהניע עד עכשיו את מה שנקרא תהליך השלום, ואני מעדיף לקרוא לו התהליך המדיני. כי אני לא רואה בו שום דבר חוץ מתהליך של אפרטהייד. בניית אפרטהייד ישראלי-פלסטיני היא יכולתו של הצד החזק לפרש ולהכתיב את פרשנותו, ליישם או לא ליישם לפי רצונו ותנאיו הפוליטיים ומצבו בכנסת. נתניהו עמד אתמול ואמר: אני לא אעשה עד שערפאת ייסוג. כלומר, כל הצהרה פלסטינית יכולה לתת עילה לנתניהו פשוט לא redeployment לבצע. למה? כי הוא החזק. המבנה של ההסכם הוא מבנה של מאזן כוחות.

חוץ מזה שהמבנה הזה, שכל כולו בנוי על איך שקרא לזה אחד השרים כאן, מאבק בטרור – בסדר, מאבק בטרור – למה אין בהסכם הזה שום ערובה לזכויות האדם הפלסטיני תוך כדי המאבק בטרור? הרי זה בכלל לא חשוב. למי אכפת אם יעצרו 2,000 איש בלי בית-משפט, בלי חוק, בלי שלטון חוק? יש איזו ערובה לכך שתוך כדי המאבק בטרור אכפת לישראל אם ייהרגו כמה אלפים? יש איזו, שהיא אמורה לפקח על המאבק בטרור, מערכת CIA ערובה? יש איזו מערכת בין-לאומית, כמו ה-זכויות אדם שתפקח, שתוך כדי מה שקרוי המאבק בטרור לא יעברו על זכויות האדם הפלסטיני? אכפת למישהו? לי אכפת. אני לא יכול לקבל את זה. אני לא יכול לקבל שמלת הקוד היא מאבק בטרור. לא. בשבילי מלת הקוד היא חיי אדם וזכויות אדם, לא מאבק בטרור. אין לי פטישיזם של מאבק בטרור. זה בכלל מושג שיותר אנשים חיים ממנו מאשר מתים ממנו לדעתי בעולם היום. מומחים ותת-מומחים ויותר מומחים בוועדות.

על פלסטין. המנדט האמריקני של CIA, לא חסר לי מנדט CIA גם לא מקובל עלי המנדט הזה של ה-זה המנדט החדש במקום המנדט האנגלי. לא מקובל עלי הדבר הזה. לא מקובל עלי גם שיש CIA-מניעת הסתה בלי להסביר מה זו הסתה. אולי מניעת הסתה בחברה הפלסטינית תהיה עכשיו עילה להגבלת חופש ביטוי בחברה הפלסטינית? אני לא אוכל, אדוני היושב-ראש, לקבל כל דבר תחת השם "תהליך שלום" כאשר הוא לא הסכם שלם אלא מזכר ביטחוני בלבד, אשר מפרט לפי רצונו של החזק מה הוא חושב שהם התנאים הביטחוניים שלו.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני לא יכול להשתתף בהתלהבות הזאת שהימין סוף סוף שבר את תורת ז'בוטינסקי. אני לא יודע אם בכלל יודעים פה מה זה תורת ז'בוטינסקי. ועכשיו הוא ויתר על ארץ-ישראל השלמה. אני חושב ששמעתי את המלים הללו בזמן ההסכם הזה, חתימה על הסכם חברון. כולם חגגו כאן שסוף-סוף נתניהו ויתר וכו' וכו'. כמה פעמים נחגוג את זה? אין בהסכם הזה או במזכר הזה שום תוספת. להיפך, יש גריעה מההתחייבויות הישראליות בהסכם חברון. יש רק תוספות של תנאים של נתניהו על הצד הפלסטיני, כאשר זה יכול להיות פגיעה סיטונית בזכויות האדם הפלסטיני תחת עילת המאבק בטרור. אני כבר ראיתי מעצרים של 400–500 איש. אחרי שנרצח ערבי על-ידי מתנחל ישראלי, עוצרים מאות ישראלים?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

-- --

יצחק וקנין (ש"ס):

-- --

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כן, כן. אתה תתפלא. יש לי דאגות לזכויות האדם הפלסטיני.

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני מבקש.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

יש לי דאגות לזכויות האדם הפלסטיני כמו שיש לי דאגות לזכויות האדם הישראלי.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, לא להפריע.

יצחק וקנין (ש"ס):

אוי ואבוי מה שהפלסטינים עושים לפלסטינים בתוך הערים. אל תטיף.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני לא מחלק דמוקרטיה וזכויות אדם, אדוני. ואני לא מחלק ליברליזם. אני לא מחלק את זה. זה לא טוב רק לישראלים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת וקנין, לא להפריע. אנחנו צריכים להתחיל לסכם.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני מסיים, אדוני. עקרונות זה עקרונות, והם חלים גם על ישראלים וגם על פלסטינים. עקרונות זה עקרונות וזכויות אדם זה זכויות אדם, וחופש ביטוי זה חופש ביטוי ושלטון חוק זה שלטון חוק.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני החלטתי אחרי הרבה התלבטות, שאני לא יכול לעמוד באותו צד של המתרס ולהתנגד להסכם מאותן סיבות שלהם.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זה תירוץ.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני לא יכול לתמוך בהסכם הזה, אני הולך להימנע בהצבעה על ההסכם, אבל אם יהיה אי-אמון, אני אצביע נגד הממשלה באי-אמון. תודה רבה לך.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת בשארה. השר שרנסקי, בבקשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

נאם, נאם, חשבתי שאתם תהיו פעם אחת נגד.

היו"ר ש' וייס:

הוא רוצה לאפשר לשני השרים של המפד"ל להישאר בממשלה, חבר הכנסת שמריהו בן-צור. הוא רוצה לאפשר לשר התחבורה ולשר החינוך להישאר בממשלה. למה אתה כועס עליו?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אדוני השר שרנסקי. חברים, חבר הכנסת ויינברג, בואו נשמע יחד את השר. בבקשה.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראש הממשלה עבר סעיף אחרי סעיף על ההסכם, עוד ידברו שר הביטחון ושר החוץ. אני, כמי שגם השתתף במשא-ומתן על הסכמי וואי, לא אדבר עכשיו על כל סעיף וסעיף של ההסכם, אבל אני רוצה להדגיש כמה סוגיות שכל הזמן עמדו בפנינו בזמן המשא-ומתן.

אחרי שחזרתי מווינגטון, קיבלתי כמה מכתבים, ואני אצטט אחד מהם. איש אחד כותב, שהוא מאוד מצטער שהשתתף במאבק למען שחרורי, כי הוא מרגיש שאני בגדתי בעם ישראל בזה שהסכמתי להעברה של חלקים מארץ-ישראל. אני רוצה להגיד, עם כל זה שאני כמובן לא מקבל את התזה שלו ולא מסכים עם המלים שלו, שאני בהחלט מבין את הכעס, הייאוש, היגון של האנשים שחושבים כמוהו. כי גם לי מאוד מאוד כואב להעביר לא רק 13%, אלא אפילו אחד של ארץ-ישראל. ארץ-ישראל, שהקשר אליה במשך אלפי שנים הציל את עם ישראל, והוא גם שעזר לנו מאוד לעמוד על רגלינו בברית-המועצות, לקום ולהילחם.

מכתב זה מצטרף לרשימה ארוכה של מכתבים אחרים שקיבלתי במשך שנים מאנשים שהיו כותבים לי עד כמה הם מאוכזבים, כי כאשר הם לחמו למען שחרורי הם חשבו שהם לוחמים בעד איש שימשיך להילחם על זכויות האדם של הפלסטינים, נגד הכיבוש, ואני, בישראל, לא מוכן להמשיך את המאבק שניהלנו בברית-המועצות.

מובן שדחיתי כל השנים האלה על הסף את הטענות או ההשוואות בין המאבק שלנו בברית-המועצות לבין הבעיה של הפלסטינים במדינת ישראל. אבל אני בהחלט יכול להבין את הבעיה הקשה מאוד שלנו, של עם ישראל, שלא רוצה ולא יכול לשלוט על מיליון פלסטינים ביש"ע.

זו דילמה שכל הזמן עומדת בפנינו, איך לשמור על קשר עם ארץ-ישראל, איך להגן על מדינת ישראל ובאותו זמן איך לא לשלוט בעם אחר.

כשחזרתי מאמריקה שמעתי גם מחמאות וגם גינויים על כך שלא עמדנו בלחץ, וכמובן קשה מאוד לעמוד תחת לחץ של נשיא ארצות-הברית במשך כל השבוע, ובשביל מה בכלל נסענו. או להיפך, קראתי במכתבים אלי: עמדת טוב בלחץ, יצאת גבר. אז אני צריך לאכזב גם את אלה וגם את אלה. לא היו שום לחצים אמיתיים, לא שלחו אותנו לצינוק, לא סבלנו מרעב, לא סבלנו מקור, לא גירשו את המשפחות שלנו ואפילו לא ניסו לנתק קשרים בינינו לבין המשפחות שלנו. אפילו עם עיתונאים, ניסו קצת אבל לא הצליחו.

אז לחצים לא היו. לא לחצים אמריקניים, שזה מה שהיה משפיע, ולא לחצים של פלסטינים שהיו משפיעים. הלחץ היחיד שהשפיע הוא הלחץ הפנימי שלנו, של יהודים, של עם ישראל, שעומד בפני אותה דילמה, איך בכל זאת להתקדם בתהליך השלום, איך לא להמשיך לשלוט במיליון פלסטינים ובאותו זמן איך לשמור על הביטחון ואיך לשמור על קשר עם ארץ-ישראל.

יכולים לומר שזה בסדר, אבל גם לשאול מה ההבדל, למה אנחנו אומרים שהמשא-ומתן הזה היה אחר מהמשא-ומתן בזמן של אוסלו או משאים-ומתנים לפני כן? מה היה ההבדל? מבחינתי ההבדל הוא בעובדה, שאנחנו התייחסנו לערפאת כאל פרטנר חזק, שהוא חזק מספיק כדי שנדרוש ממנו את מילוי כל ההתחייבויות שהוא נתן לפני חמש שנים והוא נתן היום. זה הבדל עצום.

אני רוצה לומר, שכאשר לא הייתי בפוליטיקה, לפני חמש שנים, בזמן של אוסלו, הצטרפתי לקבוצת "מבט לשלום", שבה היו אנשים מימין ומשמאל שעקבו אחרי ביצוע ההתחייבויות של שני הצדדים השותפים בהסכמי אוסלו א' ואוסלו ב'. אני זוכר, שבכל פעם שהכנו מסמכים, עם הרבה אחריות ועם הרבה מומחיות, עם משפטים ופרופסורים ידועים ומובילים בארץ, נציגי ממשלה, שר החוץ וסגן שר החוץ היו אומרים לנו, שהם לא רוצים להשתמש במסמכים האלה, כי הם לא רוצים ללחוץ על ערפאת. הם אמרו, שזה עניין שלנו מתי נדרוש מערפאת, וקודם כול צריך לעזור לערפאת להתחזק; אנחנו יודעים שאנחנו נותנים והוא מקבל והוא לא עומד בהתחייבויות, אך יבוא זמן שנתחיל לדרוש. אז חשבתי שזו טעות, ואני ממשיך לחשוב שזו טעות.

היו"ר ש' וייס:

אולי אפשר עכשיו לדרוש, כי הוא התחזק?

היו"ר ש' וייס:

אולי, אף שאני יכול להגיד, שב"ואי פלנטיישן" היתה לנו עמדה שערפאת חזק, ורק משום שהוא חזק אנחנו מעוניינים בו כפרטנר, ובגלל זה אנחנו חייבים לדרוש ממנו את מילוי כל ההתחייבויות. מובן שערפאת לא הסכים לזה, כי נשק של חולשה זה נשק חזק מאוד בידיים שלו. אבל גם האמריקנים לא היו כל כך מבסוטים מזה. לפני שהיינו דורשים הם היו מסבירים לנו שאולי כדאי לא לדרוש את זה, כי לפי מה שהם שומעים, ערפאת מסביר שקשה לו מאוד לבצע את זה, שלא נלחץ.

חיים אורון (מרצ):

השר שרנסקי, יש לי הרגשה שהאמריקנים אמרו לערפאת על ביבי מה שאמרו לכם על ערפאת, ושניכם אכלתם את הלוקשים יחד. ככה בעיתונות זה מופיע.

צבי הנדל (מפד"ל):

יש לי הרגשה שהוא צודק.

חיים אורון (מרצ):

הם אמרו לערפאת: תשמע, ביבי לא יכול, יש לו הנדל, יש לו שרנסקי, הוא חלש.

היו"ר ש' וייס:

לממשלה יש אורון, אבל אין לה הנדל.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

וגם כאשר הצלחנו לפעמים ללחוץ ולדרוש וערפאת כבר היה מוכן להסכים, האמריקנים היו באים ואומרים: מה אתם עושים? אתם מבינים שאם הוא ייחלש יחליפו אותו ויהיה מישהו הרבה יותר גרוע. זו בדיוק העמדה שלא קיבלנו, ולחמנו והתנגדנו לגישה הזאת עד הרגע האחרון. רק בגלל זה קיבלנו כמה וכמה סעיפים חשובים.

צבי הנדל (מפד"ל):

מה קיבלנו?

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אני אדבר עכשיו רק על סעיף אחד, כי אמרתי שאני לא רוצה להיכנס לכל סעיף וסעיף.

היו"ר ש' וייס:

השר שרנסקי, יש לך הזדמנות לשכנע עכשיו את צבי הנדל כדי שיתמוך בהסכם. בוא נעשה פה איזה תרגיל בדינמיקה.

צבי הנדל (מפד"ל):

יש לי הערכה עצומה לשר שרנסקי.

היו"ר ש' וייס:

אז תן לו צ'אנס.

צבי הנדל (מפד"ל):

יש לי הערכה לשר שרנסקי יותר ממה שהוא מעריך את עצמו.

היו"ר ש' וייס:

לא, הוא מעריך את עצמו בצדק.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני המום, אני לא מבין איך הוא חזר והוא תומך בהסכם, כי אני כבר מכיר אותו איזה יומיים וחצי.

היו"ר ש' וייס:

תן לו הזדמנות לשכנע אותך.

צבי הנדל (מפד"ל):

הלואי.

היו"ר ש' וייס:

פתח את לבך.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אני רואה כמטרה שלי להציג את כל הצדדים של ההסכם ואת כל הצדדים של המצב שלנו, גם הצדדים החיוביים וגם הצדדים הבעייתיים.

אם ניקח את נושא המל"פ – ביטול האמנה הפלסטינית על-ידי המועצה הלאומית. במשך שנים חשבתי שזו אולי דרישה מרכזית שלנו, שזו דרישה מאוד משמעותית, שזה מה שצריך להראות אם באמת יש לנו פרטנר או לא. כל פעם שדיברתי על זה או כתבתי מאמרים בעברית ובאנגלית בישראל, או התווכחתי בתוכניות טלוויזיה, לעתים רחוקות מאוד ראיתי הסכמה. אנשים מהשמאל אמרו שבכלל לא צריך לדרוש דרישות מוגזמות, העיקר להגיע להסכם. אבל גם הרבה אנשים מהימין אמרו, מה זה חשוב, זה בסך הכול רק נייר, רק עוד הצהרה. הוא יגיד ככה ואחר כך הוא יגיד אחרת. מה זה בכלל חשוב, חשובות העובדות.

היו מתחילים אז להתווכח על התהליך, אם באמת במה שערפאת אומר הוא כבר ביטל את זה או לא ביטל. העמדה שלי היתה כל הזמן שלא חשוב התהליך המשפטי. אז מה כן חשוב לי פה? שיהיה

תהליך של הפנמה של המציאות החדשה על-ידי שני העמים. אנחנו התחייבנו לפני חמש שנים להכיר בערפאת כנציג של העם הפלסטיני ולהתחיל משא-ומתן אתו על העברת חלק מהשטחים ביש"ע לשליטתו. הוא מצדו יכיר בעובדה שאנחנו קיימים ויפסיק את המלחמה נגדנו. עברו חמש שנים, החברה שלנו, בצורה מאוד מאוד קשה, עם דיונים, עם הפגנות, לאחר רצח כל כך נורא ומזעזע כמו רצח ראש הממשלה שלנו, הפנימה את המציאות החדשה שאנחנו לא שולטים בכל חלקי ארץ-ישראל. למעשה אין היום איזה מחנה גדול שחושב שאנחנו חוזרים לכל שטחי ארץ-ישראל.

ערפאת, מבחינת הפנמת המסר לעם הפלסטיני, עומד בדיוק איפה שהוא היה אז. עד עכשיו הוא לא ביטל. אני לא מתכוון מבחינה משפטית, אך הוא אומר בערבית דבר אחד ובעברית ובאנגלית הוא אומר דבר אחר. בגלל זה אמרתי הרבה פעמים לדניס רוס, וב"וואי פלנטיישן" אמרתי את זה כמוכן לקלינטון ולכל מי שהיה מוכן לשמוע אותי, שבכלל לא חשוב לי מה ערפאת כותב באנגלית לקלינטון ובעברית לנתניהו. חשוב לי רק דבר אחד, מה הוא אומר בערבית לעם הפלסטיני, איך הוא מעביר מסר של מציאות חדשה לכל בית ובית. אנחנו רואים, שהמסר שהוא כן מעביר דרך הטלוויזיה, דרך בתי-ספר, דרך מחנות קיץ, הוא בדיוק הפוך. בגלל זה כל כך חשוב לי, שבצורה הכי פומבית שאפשר, עם מאבקים קשים נגד האופוזיציה שלו, הוא יצטרך – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

הוא עשה את זה. הוא הודיע שהוא יעלה עם רובים לירושלים.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

תן לי לסיים, אולי תהיה מבסוט ממה שאני אומר.

צבי הנדל (מפד"ל):

באתי רק בשביל לשמוע איך אתה מסוגל להסביר שאתה בעד התוכנית.

היו"ר ש' וייס:

אם באת לשמוע, אז תאפשר להשמיע.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אתה מאוד מנומס היום.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — אבל אני אוהב אותו, ואני משתגע איך יכול אדם כמוהו, שהוביל מאבק עצום — —

היו"ר ש' וייס:

על זה הוא דיבר כשלא היית כאן. הוא פתח בזה את נאומו.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

על זה אני דיברתי בתחילת הנאום, בדיוק על זה.

אולי אתה תזכיר לי איפה הייתי. דווקא בגלל זה זה חשוב. כאשר דיברתי על זה עם הנשיא קלינטון, אחרי כמה וכמה אכזבות בשיחות עם עיתונאים שלנו ועם פוליטיקאים שלנו, שאמרו שזה בכלל לא חשוב, הוא אמר: אתה יודע, את הגישה הזאת אני מבין, עכשיו אני מבין למה זה חשוב. ברגע שאנחנו לא שואלים אם כן היה תהליך משפטי נכון או לא היה, ברגע שאומרים עד כמה זה חשוב שתהיה הפנמה של מציאות חדשה על-ידי העם, וזו חובה של מנהיג לעשות את זה, והוא לא עושה את זה — את זה אני מבין. לא רק זה. הוא גם הלך אז לערפאת ואמר: אתה יודע, הישראלים שכנעו אותי, אני שיניתי את דעתי ואני חושב שהם צודקים בדרישה שלהם.

אחרי זה, דווקא ביום האחרון שלי שם — כידוע, עזבתי קצת לפני הסוף, מסיבות משפחתיות — היתה ישיבה בינינו לבין ערפאת והצוות שלו, המטבחון שלו. היו שעתיים של ויכוחים וצעקות על הנושא של המל"פ, ואחרי שערפאת הבין שבלי זה לא יהיה שום הסכם, הוא התחיל לזוז והצטרפו אליו גם האמריקנים. היתה הסכמה ברורה בינינו שיהיה כינוס של המל"פ ותהיה הצבעה, וכל "הסוכריות" או התוספות שהוסיפו, זאת אומרת, שיהיה לא רק מל"פ, אלא יהיו גם עוד ארגונים והנשיא קלינטון יבוא — הן היו רק למטרה אחת, כי ערפאת היה ממשיך לטעון שקשה לו מאוד להבטיח ששם תהיה הצבעה כמו שהיא, ואם, חס ושלום, תהיה הצבעה אחרת, זו תהיה בכלל מציאות אחרת לגמרי. לכן, כדי לעזור לו, הסכמנו שיהיו שם עוד כל מיני ארגונים שיש להם שליטה והם יכולים לעזור לשכנע, והנשיא קלינטון יבוא רק במטרה אחת: לא לקבלת פנים, אלא לחזק את המסר של ערפאת ולקרוא לאחרים להצביע כפי שערפאת מבקש. וכמובן, כשזה הגיע — —

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני השר, איך תהיה ההצבעה שם? מחיאות כפיים? מה?

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

לא, לא.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

נא להמשיך, אדוני השר. אתם שניכם דוברים אחרי השר.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

וכאן אני בא לחלק מאוד בעייתי. אני רוצה להגיד, שאחרי שחזרנו, היה גל התחמקויות ופתיחה מחדש של סוגיות שהיו ברורות והיו מוסכמות בינינו לבין הפלסטינים והאמריקנים, והדוגמה הכי טובה היא, כמובן, המל"פ. פתאום אנחנו שומעים אותם אנשים שהסכימו, והיה ברור מאוד על מה מדובר – מתחילים לדבר על זה שלא תהיה הצבעה וכל מה שיהיה זו קבלת פנים לכבוד קלינטון. אז היה חשוב מאוד להפסיק את זה.

דניס רוס ניסה להגיד, שלא רק הפלסטינים מצהירים הצהרות לא רלוונטיות, גם אנחנו, ואני רוצה להגיד שרק היום אמרתי לו שאני לא מקבל את הסימטריה הזאת, כי כל מה שהפלסטינים מצהירים, אם זה על הרובים, אם זה על מל"פ ואם זה על הפעימה השלישית – זה בדיוק בניגוד להסכמות בין שלושת הצדדים. ההצהרות שלנו או החיזוקים שלנו, שהכנסנו בהחלטות הממשלה, הם בדיוק אותן הסכמות שאנחנו השגנו, ואני מצפה מהאמריקנים, שבכל פעם שהצד השני ינסה לברוח מזה, הם יבהירו מי צודק ומי לא.

מציאות שבה פלסטינים מנסים להתחמק ולברוח, מציאות שבה האמריקנים לא תמיד מממנים להבהיר מה היו ההסכמות – מציאות כזאת מחייבת אותנו כן להכניס אותם חיזוקים, שכל הצדדים ב"וואי פלנטיישן" כל כך לא רצו להכניס, ובגלל זה אני דווקא הייתי בין אלה ששמו חיזוקים או התניות בהחלטת הממשלה, וגם הצעתי להפוך למעשה את הממשלה לוועדת מעקב, שאחרי כל שלב ושלב תצטרך להגיד, האם הביצוע הוא לפי ההסכמה ב"וואי פלנטיישן" או לא. ואני יודע שזה תהליך מאוד בעייתי, אבל אין לנו ברירה, וזה נכון בקשר למל"פ, זה נכון גם בקשר לכל הסעיפים האחרים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה אתה מתכוון לגבי הסעיפים האחרים, שגם את הסעיפים האחרים הם לא יקיימו?

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

לא, לא. אני אומר שאנחנו כממשלה קיבלנו כמה התניות. אמרנו קודם כול, שאם יהיה צורך בכלל בפעימה שלישית, זה יהיה 1%, והיתה הסכמה על זה, אבל היתה גם הסכמה שאנחנו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ערפאת הסכים לזה?

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אז אני אומר: היו הבנות ברורות לגמרי בינינו לבין הפלסטינים והאמריקנים. גם היום לא כל ההבנות מצויות על הנייר, במזכר עצמו, אבל ברגע שהפלסטינים מנסים לברוח מאותן הבנות שהיו, כן צריך להכניס אותן לנייר רשמי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, השר כמעט סיים את 20 הדקות שלו.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברים, לא, אנחנו לא מתחילים מחדש. הכרעה תיפול הלילה בהצבעה, וזהו.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

— — — אני רוצה להגיד, שיש — — —

צבי הנדל (מפד"ל):

— — — זו היתה בדיחה. אנשים ימותו מזה. אי-אפשר לצחוק מזה.

היו"ר ש' וייס:

חברים, לא מתחילים מחדש את הדיון עכשיו, מה לעשות. בבקשה, אדוני השר.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אני מסיים עכשיו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אולי אתה תסביר לנו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, עד עכשיו השר הסביר. אתה הופעת עכשיו. אי-אפשר לחזור על זה. אני בטוח ששמעת גם בחדרך.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אני רוצה להגיד, שבהסכם זה יש טיים-ליין, יש מנגנון בקרה ויש חיזוקים או התניות שהכניסה הממשלה בישיבה האחרונה שלה. אני יכול לעשות השוואה עם מכונת: יש הילוכים, יש הגה ויש בלמים, וזה תלוי רק בנו עד כמה נהיה נהגים זהירים, מיומנים ומנוסים. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר שרנסקי. חבר הכנסת חיים אורון, שש דקות, ואחריו – חבר הכנסת שמריהו בן-צור, שש דקות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת אורון, אולי תסביר לנו – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מעניין איך מרצ תצביע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, עכשיו חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בדברי הקצרים אני מבקש לדבר לשני ציבורים שאני בטוח שהימים האלה מבחינתם הם ימים קשים. אני רואה פה לנגד עיני את צבי הנדל ואת רובי ריבלין, ואני חושב שאני מסוגל להבין מה עובר עליהם. אני מסוגל להבין מה עובר עליהם, כי אני יודע – חוויתי את זה בעצמי – מה עובר על אדם שיש לו עיקרי אמונה שהוא מאמין בהם בכנות, והמציאות לעתים מביאה אותו להכרה או להסכמה או להבנה שעיקרי האמונה האלה שלו אינם ניתנים לביצוע. אני עברתי את זה בתחום אחר. אין בי שמץ של שמחה לאיד לכאבם של אותם אנשים. אני אמשיך לדגול בעמדותי. פוליטית, אני גם אמשיך להיאבק בהם, כי אני בטוח שהם הלכו בדרך שגויה, שגרמה לנו אסונות רבים, אבל אין בי שמחה לאיד, ואין לי אפילו הרצון להגיד בהקשר זה – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

כמה יהודים נרצחו מאז הדרך החדשה?

חיים אורון (מרצ):

למה אתה מפריע לי?

צבי הנדל (מפד"ל):

כל מי שאני אוהב, אני מפריע לו.

חיים אורון (מרצ):

אין בי אפילו הרצון לומר: אמרנו לכם.

יש ציבור שני, אדוני היושב-ראש, ואתו יש לי קושי, וחבל שהשר שרנסקי גמר את תפקידו בדיון הזה לספר לנו מה שקרה ב"וואי פלנטיישן" שאנחנו לא יודעים. עד עכשיו לא ידענו. פתח בדברים האלה הדובר הראשון מטעם הליכוד – לא ראש הממשלה – חבר הכנסת שטרית, שאמר: רק הליכוד יכול. הנה עוד הוכחה.

ואני בכל זאת שואל אותך, חבר הכנסת ריבלין, ואתה לא מייצג בהקשר זה את הליכוד, אבל אתה היחיד שנמצא באולם: מה משמעות העניין הזה? עכשיו ברצינות. זאת אומרת כך: כשאנחנו מציעים את ההצעה הזאת, אז הם, מעודף יושר אינטלקטואלי ומעודף אמונה בארץ-ישראל, מאשימים אותנו בכל המרעין בישין. וכאשר הם בשלטון, פעם אחרי פעם, לא פעם אחת, לא פעמיים, עושים אותה מדיניות, לטעמי פחות טוב, בפחות הצלחה, ואני לא עוסק בזה עכשיו, וההסכם המכוער הזה – רובי ריבלין, אתה צודק, אני לא עוסק בו עכשיו – אבל באים ואומרים: כל מה שאתם עושים, אנחנו עושים יותר טוב.

אלוהים אדירים, איזה מחיר נורא שילמו החברה הישראלית ומדינת ישראל על אותם שנים שבהן אמרתם שזו בגידה. מה המשמעות החינוכית, המוסרית של העמדה הזאת? אני מבין, רובי ריבלין עומד להצביע גם היום נגד ההסכם, כי הוא חושב שההסכם לא טוב. יש לי אתו ויכוח קשה, בידידות, יש לי אתו מחלוקת קשה, הוא יודע מה אני חושב. הוא יודע שאין פתרון. בני בגין אמר את זה פה מעל הדוכן. אין הסכם עם הפלסטינים על 40:60. אי-אפשר יותר לרמות לא את עצמנו ולא את הציבור. יש הסכם עם הפלסטינים כאשר תהיה מדינה פלסטינית ובצדה מדינת ישראל. ועכשיו ננהל משא-ומתן קשה מאוד עם הפלסטינים – מה יהיה במדינה ומה לא יהיה. מה חובתנו ומה חובתם. מה יקרה עם המים, ומה יקרה עם הביטחון, ומה יקרה עם הכלכלה, ומה יקרה עם התושבים וכו'. אבל מה המשמעות? – ממשיכים לספר סיפורים.

חבר הכנסת רובי ריבלין, זה לא איזה סוג של פולמוס פוליטי, כי המשמעות של העניין הבוקר, או אתמול אחר הצהריים, היא, ששר החוץ הפך להיות הסניגור הגדול של ההסכם – אם הייתי דתי הייתי אומר, ריבון העולמים – – –

יצחק וקנין (ש"ס):

אתה גם יכול להגיד.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר, אני אומר.

— — — ואומר למתנחלים באותו בוקר: תפוס כפי יכולתך. מתי הוא שיקר? כשהוא אמר שההסכם טוב, או כשהוא אמר "תפוס כפי יכולתך"?

שלמה בן-עמי (העבודה):

אלה אותן גבעות שהוא יחזיר בפעם הבאה.

חיים אורון (מרצ):

לא. והוא אומר: מה שנתפוס לא יהיה עליו משא-ומתן. זאת אומרת, הוא כבר יודע, שעל כל השאר יש משא-ומתן, ועל כל השאר יוותרו. אז מה המשמעות של האמירות הללו? כבר לא בפולמוס.

אז שרנסקי יסביר לנו שהוא השיג את זה שהמל"פ תצביע. אני לא מבין. אם בעוד שעה ייכנס לכאן אדם ויגיד, אני חבר כנסת, ויצביע, היושב-ראש לא ייתן לו להצביע. בפרלמנט הזה של המל"פ, קלינטון באמת כמו אריק שרון. אריק שרון עשה פעם אחת הצבעה עם שני מיקרופונים – מי להדברת הטרור, מי נגד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא צריך להתגאות בזה כל כך. גם אתה רוצה שהאמנה הפלסטינית תבוטל.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, תאפשר לחבר הכנסת אורון להתחיל לסכם.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אני אומר לך — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — האמנה הפלסטינית.

חיים אורון (מרצ):

אני אומר לך, אין לי בעיה. חשוב שיתקיים כנס גדול וישתתפו בו המוני פלסטינים, חלק ידברו בערבית, ואני מניח שחלק ידברו באנגלית בתרגום לערבית. אם שרנסקי היה רוצה מהלך של פיוס, הייתי מציע לו לקיים כנס גדול מאוד במחסום ארז, שבו יעמוד ראש ממשלה, לא זה, אלא ראש ממשלה שמאמין בתהליך השלום, עם ראש הרשות הפלסטינית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתם קבעתם שצריך לבטל את האמנה. אתה, ממשלתך.

היו"ר ש' וייס:

תן לו לסיים. ההערה שלך הובנה.

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת מאור, תני לו לסיים.

חיים אורון (מרצ):

אם רוצים מהלך של פיוס, של דיבור אל דעת הקהל, יופיעו שני ראשי המדינה. אני לא מאמין שראש הממשלה שלנו יכול להיות שותף לטקס כזה. ויגידו, כן, אנחנו צועדים עוד צעד במהלך קשה, כואב לשני העמים, שיש בו בשורות כואבות, אבל הוא המהלך היחיד האפשרי בדרך לשלום ולפשרה, שבסופו של דבר יכוננו זה בצד זה מדינה פלסטינית ומדינת ישראל, שבה יחיו בשוויון יהודים ופלסטינים ביחד. זאת המשמעות מבחינתי של הצבעה בעד ההצעה הזאת. ייתנו למטה מפה על 2%, אדוני היושב-ראש, ייתנו מפה שאיננה מפה. אתם לא יודעים על מה מוותרים. אלה שאכפת להם כל סנטימטר לא יודעים מה יש במפה, לא יודעים מה יש במפה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, היה לך משפט סיכום יוצא מן הכלל.

חיים אורון (מרצ):

ואז, חברי הכנסת, אנחנו למרות הכול נצביע בעד ההסכם. וחבר הכנסת זאבי יעשה אמון, וראש הממשלה יעשה אי-אמון, ואנחנו לא נצביע אמון בראש הממשלה. אבל נצביע הלילה בעד ההסכם, מתוך רצון שההסכם הזה יתקבל בקולות של חברי כנסת רבים ככל האפשר ויהיה ברור לכולם ש-90–100 חברי כנסת מתוך 120 תומכים ביסודו של דבר במהלך הזה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לך, חבר הכנסת אורון. חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אף הוא שש דקות. ואחרי – חבר הכנסת רפאל פנחסי.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתם בעד ההסכם?

חיים אורון (מרצ):

אם לא הבנת בתור מורה – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני לא מבין.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-צור, מהבמה, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה ההגנה שלכם על האמנה הפלסטינית?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, אחר כך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חשוב מה המשא-ומתן?

היו"ר ש' וייס:

אנחנו הבנו, העניין כבר מוצה. בבקשה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי, אין זה סוד שהציונות הדתית מצויה בפני הסכם שהוא אחד ההסכמים הגרועים ביותר שנחתמו בין מדינת ישראל לבין שכניה. ויש לומר את האמת, הכאב אצלנו גדול ביותר. אנחנו לא נתגבר על זה. אנחנו לימדנו ולמדנו באמת ובאמונה ובמסירות ללא קץ, שארץ-ישראל שייכת אך ורק לעם ישראל, על-פי תורת ישראל. זו הסיבה לכך שאנחנו רואים את בוגרי החינוך הדתי מיישבים את חבלי המולדת והכיפה הסרוגה שולטת בגוש-קטיף, ביהודה, בשומרון ובגולן.

ענת מאור (מרצ):

אז למה אתם לא מקדימים את הבחירות?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אין זה סוד שסיעת המפד"ל עמלה במשך ימים ולילות כדי להקים את הממשלה הזאת, מתוך אמונה כי ממשלה זו יכולה למזער את הנזקים שנבעו מהסכמי אוסלו. הסכמי אוסלו הם ההסכמים הגרועים ביותר, המסוכנים ביותר בתולדות מדינת ישראל.

אפי אושעיה (העבודה):

למה אתם לא מפילים את הממשלה?

היו"ר ש' וייס:

התשובה אצל גדעון עזרא.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אנחנו עמלנו קשות לבחור את ראש הממשלה, וזה שהוא בא וטוען – – –

אפי אושעיה (העבודה):

תגידו שיש ילד דפקט. תודו בזה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

– – – שראש הממשלה אומר: אני בסך הכול ירשתי את ההסכם האומלל הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה מדבר בניגוד להחלטת מרכז הליכוד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלסאנע, תאפשר לנו לנוע קדימה כדי לאשר את ההסכם הלילה. זה מאוד חשוב.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה בניגוד להחלטת מרכז הליכוד.

אפי אושעיה (העבודה):

אנחנו מכבדים אתכם מאוד. תן תשובה למה.

היו"ר ש' וייס:

כמה שאתה תאריך את זה יותר, ייפלו תומכים של ההסכם.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה נותן לי את הזמן, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ש' וייס:

בוודאי. הוא רוצה שלא יתמכו בהסכם. כל רגע שעובר הם משכנעים מישהו שלא לתמוך בהסכם. תן לו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני ראש הממשלה, זה שאתה טוען, ירשנו הסכם אומלל, אני אומר לך בפירוש, אנחנו לא בחרנו יורש, בחרנו ראש ממשלה. בחרנו שרים, לא יורשים. לא בחרנו את היורשים של פרס ושל ביילין וכיוצא בזה. אנחנו מודעים לכך, שחלק מהאנשים שאני מפנה את הדברים אליהם לעגו לציונות הדתית כאשר אמרו: החלום של ארץ-ישראל השלמה נגוז. הם שמחו לאידנו. פצו עלינו פיהם.

אדוני היושב-ראש, שבענו הבטחות מראש הממשלה, שבענו הבטחות מהשרים, האמנו באמונה שלמה שהם יעמדו על המשמר ולא יירדמו בשמירה שלהם על ארץ-ישראל. והם נרדמו. כמו-כן ידענו, כי המינוי של השר שרון לשר החוץ לא יביא פתרונות לארץ-ישראל. הזיקנה ביישה את הבחירות. כולנו כאחד, לאחר החתימה על הסכם וואי, נצבט לבנו ונעשה בשרנו חידודין חידודין.

מתברר כי סמכנו על משענת קנה רצוץ. לא היתה להם שום יכולת לעמוד על דברים שהובטחו לנו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מי זה הקנה הרצוץ?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

כרעו נפלו בפני לחצי קלינטון וחבר מרעיו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מרעיו?

היו"ר ש' וייס:

חבר מרעיו זה מעניין.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אישור ההסכם בממשלה – שמונה בעד, חמישה נמנעים וארבעה נגד – זו תוצאה שמעידה עדות נחרצת, כי אפילו חברי הממשלה שלו, מהסיעה שלו, לא מאמינים ולא מסכימים עם ההסכם השפל הזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אז שיתפטר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

ההסכם הזה מלא בורות בורות, והוא עלול חס ושלום להקים מדינה פלסטינית אשר תהווה סכנה לא רק למדינת ישראל אלא לכל מדינות ערב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

או, דואג למדינות ערב? איזה צדיק.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

בוודאי. דיבר כאן לפני חבר הכנסת לייזרזון מאגודת ישראל, ואחרי ידבר חבר הכנסת פנחסי מש"ס. אני שואל אתכם שאלה פשוטה. מה תעשו עם הפסוקים שאנחנו נקרא בשבת הבאה: "גור בארץ

הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצת האל, והקימתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך" – – – "ונתתי לזרעך את כל הארצת האל והתברכו בזרעך כל גויי הארץ?"

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הפסוקים בסדר וההסכם בסדר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

איך אתם תצביעו בעד לקיחת חבלי מולדת של ארץ-ישראל? איך ש"ס ואגודה? איך?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הם רוצים שלום.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

כן, גם אני רוצה שלום יותר ממך. אני רוצה שלום יותר ממך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא כמוך.

דוד טל (ש"ס):

רוצים להפסיק עם השכול, רוצים לתת צ'אנס לשלום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד טל, הרי אתם יודעים שהמבחן הוא מי נשאר בממשלה ולא יותר. אז אל תתרגש כל כך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אל תתקוף אותי כי אני לא יכול לתקוף אותך, לא נעים לי. אתה צריך להיות נייטרלי.

דוד טל (ש"ס):

זו השאלה של סלומינסקי, מה אתם עושים בכלל בממשלה? – – – אין אח ורע להתנהגות הזאת של המפד"ל.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מה אתם תעשו בשבת, אנשי ש"ס ואגודה? חבר הכנסת טל, כל אותם אנשים שלא יודעים להשיב דברים נכוחים נגד התקפות, אומרים "דמגוגיה". אנחנו מכירים את הפטנט המטומטם הזה. אבל אלה שאלות אמיתיות. מה תעשה עם הפסוקים האלה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

פיקוח נפש.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני מענה לך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה לא מענה לי, כי אין לך מה לענות.

היו"ר ש' וייס:

הוא מענה, כי הוא מדבר אחריו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

עלה לפני חבר, יהודה הראל. בגלל הלחץ של יהודה הראל וחבריו – זו הסיבה שההסכם הזה הוא גרוע. לא היה חבר כנסת אחד ששמעתי אותו מברך על ההסכם הזה ואומר שההסכם טוב. לא היה אף אחד, אבל פלא – כל אלה ששמיצים את ההסכם הזה, מרצ ומד"ע וחד"ש, כולם מתקיפים את ההסכם ואחר כך מצביעים בשבילו. מדהים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אנחנו משמיצים? מה פתאום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה נגד השלום.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

חוסר הגינות. זו לא הגינות, זו צביעות. מתקיפים את ראש הממשלה על ההסכם הזה – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

תעזבו, תעזבו אותה כבר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

רצו לקנות אותך בכיסא. כמעט נכנסת בכיסא לממשלה הזאת. מה קרה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אין לכם עקרונות, אתם רוצים כסף וכיסאות.

דוד טל (ש"ס):

רק כיסאות, רק כיסאות.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מה זה, חברו עלי בני צרויה?

רפאל פנחסי (ש"ס):

אתה תוקף, מחזירים לך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני לא מבין, יש רק סיעה אחת עם עמוד שדרה, שהיא אמרה דברים ברורים נגד ההסכם. והיא נגד ההסכם, לא כמוכם.

אפי אושעיה (העבודה):

צאו מהממשלה, מה אתה רוצה?

דוד טל (ש"ס):

אתם חסרי חוליות, אתם צריכים לקום ולעזוב את הממשלה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתם נגד ההסכם, ואתם מצביעים בעד ההסכם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נובמבר 1998.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לך למולדת.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מצטער, אבל אני חייב לומר את האמת שהיא מקובלת עליכם, כי המפלגה היחידה שלא מסכימה עם ההסכם הזה, לא כמוכם – – –

דוד טל (ש"ס):

והיא נדבקת לכיסאות בממשלה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתם לא מסכימים, ואתם מצביעים. מדהים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת בן-צור. חבר הכנסת פנחסי. יש לך משימה קשה מאוד, פנחסי. יש לך משימה בלתי אפשרית כמעט, אתה הדובר ואחריך שר הביטחון, אחר כך שמעון פרס ואחר כך אריאל שרון. בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת בן-צור, אני רוצה להשיב לך, אתה רוצה להאזין?

שמעתי עכשיו את דבריו של הנואם האחרון, חבר הכנסת בן-צור.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

חבר שלך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר שלי, נכון. והוא שאל, איך ש"ס יכולה להרים את היד בעד ההסכם הזה, כשיש פסוקים מפרשיות השבוע, "גור בארץ הזאת" וכו' וכו'. חבר הכנסת בן-צור, אני משיב לך, אני רוצה שתאזין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ס):

הסכת ושמע איך עושים שלום.

היו"ר ש' וייס:

יש לך מליצי יושר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אתה יודע שזה לא חדש, שאצלנו מי שקובעת זו מועצת חכמים, בראשותו של מרן הרב עובדיה יוסף, והוא פסק, לא היום ולא אתמול, שפיקוח נפש דוחה שטחים. נכון, אנחנו עושים את זה בכאב לב, זו ארץ אבותינו, אנחנו מאמינים שזו ארץ ששייכת לעם היהודי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הבוחרים שלכם לא מסכימים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

80% מהם – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת ריבלין, אתה אל תדאג לבוחרים שלנו, אתה רואה שבכל זאת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, אני אצטרך לקרוא אותך לסדר, זה לא נעים לי.

דוד טל (ש"ס):

מה עם הבוחרים שלכם?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דוד טל, אתה הרי יודע שבבחירות יודעים מי בוחר בעד מי. עכשיו, זה סתם הצהרות.

חבר הכנסת בן-צור. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני מבקש שתחזרי למקומך ואל תפריעי. חבר הכנסת בן-צור, תן לנו להמשיך בדיון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת ריבלין, אני מציע שאתה תדאג יותר למצביעים שלכם מאשר למצביעים של ש"ס.

היו"ר ש' וייס:

יש בזה משהו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ביום שאני לא אצטרך לדאוג להצבעה ישירה לראש הממשלה, איך שאני אדאג.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת ריבלין, אמרת לי בבדיחותא לפני שבוע, כשרצו להעלות את אחוז החסימה, שאתה מתנגד לזה, כי עוד מעט הליכוד לא יעבור את אחוז החסימה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אז בוא לא נתמודד עם השאלה מי המצביעים שלנו ומי המצביעים שלכם.

היו"ר ש' וייס:

חברים, סליחה, בקטע הזה, זה נפסק. אין לנו ברירה, אלא להמתין ליום הבחירות כדי לראות מה קורה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת פנחסי, מה אמרת? תחזור על זה.

היו"ר ש' וייס:

למה אתם מפריעים לו? הרי אתם מסכימים אתו, ואתם מפריעים לו כל הזמן. אתם מסכימים אתו ומפריעים לו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מי מסכים אתו?

היו"ר ש' וייס:

אני מדבר על אלה שמסכימים אתו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת בן-צור, אני חוזר לתשובה אליך. כפי שאמרתי לך, נכון שזו ארץ אבותינו, הארץ של העם היהודי, אבל, כפי שאמרתי לך, אצלנו קובעים מרנן ורבנן, בראשותו של המרן הרב עובדיה יוסף, והוא פסק שפיקוח נפש דוחה שטחים. אם אנחנו יכולים להביא את השלום, אנחנו בעד להחזיר חלקת אדמה, אבל בשלום אמת. זו היתה הסיבה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טל, אתה מפריע לחבר הסיעה שלך, וזה לא "פייר".

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמריהו בן-צור.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תן לי לדבר. חבר הכנסת בן-צור, לא הפרעתי לך, תן לי לדבר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-צור, אני קורא לך לסדר בפעם הראשונה, ולא נעים לי לעשות את זה, אתה מורה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מה זה פיקוח נפש?

היו"ר ש' וייס:

סלח לי, אני קראתי לך לסדר פעם ראשונה, יש גבול.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אנחנו, כפי הוראת מרנן ורבנן, תמכנו בהסכם השלום, ותומכים גם היום בהסכם השלום. זו גם היתה הסיבה שהצטרפנו לממשלת רבין, זיכרוננו לברכה, בתחילת הדרך, בשביל לדחוף את תהליך השלום, כדי שאחת ולתמיד נגיע למצב שלא יישפך דם בנינו, שיקר לכולנו.

אבל, כפי שאמרתי בתחילת דברי, ההחלטה היתה, שפיקוח נפש דוחה שטחים, אם זה פיקוח נפש שמביא לשלום אמת, אבל מאחר שהתגברו הפיגועים והתגברו הנפילות של בנינו ואזרחינו, קיבלנו הוראה לפרוש מן הממשלה. פרשנו מן הממשלה, אבל עמדנו על הגדר ותמכנו בהמשך תהליך השלום, אולי בכל זאת זה יביא שלום אמת.

עכשיו אני שואל אותך, חבר הכנסת בן צור, אם אתה כל כך נגד, הרי היתה לכם ישיבת מרכז ביום ראשון, וראינו מה מפלגת המפד"ל, שאתה משתייך אליה כיושב-ראש הסיעה, מה היה יותר חשוב לכם, הכיסאות בממשלה או הקדמת הבחירות. אם אתה כל כך נגד, אז למה הצבעת — — —

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

ראית איזו מפלגה דמוקרטית?

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני אענה לך, חבר הכנסת בן-צור. מפלגה דמוקרטית, שאומרת שהיא מפלגה דתית, ושומעת בקול רבנים, הצביעה נגד הרבנים שלה. הרי הרבנים שלכם, הרב אליהו והרב שפירא, פסקו לכם להצביע להקדמת הבחירות, ואתם הצבעתם נגד. אז על מה אתה מדבר? אתה דואג לשלום? אתה דואג לכיסא שלך. אתה דואג לשטחים?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא שר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא הוא, אז חבר שלו לסיעה, השר שאול יהלום, שהיה מהמתנגדים הכי גדולים. הוא הוביל את המהלך כדי שיישאר בממשלה. אני מברך אותו על כך. אני חושב שהוא החליט נכון. אבל שלא יבוא לכאן ויתקוף אותנו על כך שאנחנו תומכים במהלך השלום. מותר לנו לחשוב אחרת ממה שאתה חושב. אנחנו באמת מאמינים בשלום, אנחנו מאמינים שאם נגיע להסכם אמיתי נוכל לחיות זה לצד זה; זה הטוב ביותר לשני העמים.

לכן, כשאני יושב פה בשתי היממות האלה ומאזין לדברי הדוברים, קצת קשה לי להבין, אם באמת תוכם כברם, אומרים מה שחושבים, או שזו פוליטיקה בשביל הפריימריס?

חיים רמון (העבודה):

איך אתה מעלה על דעתך? על ארץ-ישראל?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, היו לנו מספיק הפרעות עד כה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה נגד ההסכם, אבל תצביע בעדו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמריהו בן-צור.

חיים רמון (העבודה):

— — — לפחות תשתקו, אין לך בושה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חיים רמון. חבר הכנסת חיים רמון, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה, זה לא ייתכן כך. חבר הכנסת רמון, אתה שומע אותי? לא ייתכן שאתה תתפרץ פה לאולם ומייד תשנה פה את הסדרים. קראתי לך לסדר פעם ראשונה.

רענן כהן (העבודה):

אני קורא לו בפעם השנייה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת רמון, אתה מפריע לי. אל תעזור לי, אני יודע לענות לבד.

היו"ר ש' וייס:

הוא לא מפריע, עכשיו יש שקט. נא לסכם.

חיים רמון (העבודה):

אין גבול לבושה ולצביעות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רמון, תקשיב כשמדברים אליך, אתה לא מעל יתר חברי הכנסת, עם כל הכבוד.

דוד טל (ש"ס):

הגיע הזמן להוריד את מסכת הצביעות הזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת רמון, מדברים אליך.

היו"ר ש' וייס:

מה זה אכפת לו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

כפי שאמרתי, עמדתי כאן ושמעתי את דברי הדוברים, וכשמעתי, גם אלה שתומכים – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טל, אל תפריע לחבר סיעתך, זה לא "פייר", אמרתי לך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גם אלה שתומכים בהסכם תקפו את ראש הממשלה וכינו אותו בכל מיני כינויים, "שקרן, לא מדייק" וכו'. לי דווקא יש דעה אחרת, אני לא בא לבחון עכשיו את ראש הממשלה, אם הוא כן דייק בדבריו, כן הביא את ההסכם, אם התרגום היה נכון או לא היה נכון. לשמחתי, בוואי היה צוות שרים, השרים הבכירים בממשלה, אם שר הביטחון, אם שר החוץ.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, נא לסכם.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הפריעו לי כל הזמן.

היו"ר ש' וייס:

תאמין לי, קיבלת זמן פציעות בשפע.

רפאל פנחסי (ש"ס):

רק עכשיו אני מתחיל את הנאום. אני אשתדל לקצר.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לסכם.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אם יש לנו שם שר הביטחון, שאנחנו סומכים עליו בעניין ביטחון העם, ואם אנחנו סומכים עליו בכל מיני נושאים אחרים, למה דווקא בקטע הזה אני לא יכול לתת אמון בשר הביטחון? אם הוא אומר שהוא תומך, והוא טוען שההסכם הזה הוא הסכם טוב, למה שאני לא אקבל את דבריו? ואם היה שם השר שרון, שהוא מבין בביטחון לא פחות מכל אחד אחר פה בבית הזה, אף שהוא היה בתחילת הדרך נגד 13%, והוא בא ואומר שהוא תומך בזה, למה לא אתן אמון בשר שרון? או בשר שרנסקי,

שאינ לי ספק, באמת, אם הוא אומר שהוא תומך בהסכם, שהוא בדק את הדברים לעומקם. ישב צוות שרים בכיר, והוא תומך בהסכם, אז למה לבוא היום ולהגיד שראש הממשלה שקרן? זה עניין פוליטי, אז תוקפים אותו, אבל ההסכם כשלעצמו – יכול להיות שיש בו חורים כאן או כאן, אפשר תמיד לשפר, ואפשר תמיד לעשות עוד יותר טוב.

אני חושב שההדדיות שדורשת הממשלה היא דרישה נכונה מאוד. לא יכול להיות שיבוא ערפאת ויגיד שהוא כבר ביטל את האמנה הפלסטינית, שאומרת להשמיד את עם ישראל. אם הוא ביטל, אז מה קשה לו היום, כשהוא מביא את קלינטון, ומביא כל אותם נציגים, לחזור על ההצבעה ולהגיד שהוא מבטל את זה שוב, אם באמת כוונתו כוונתו אמת?

לכן, הדברים ייבחנו לפי מעשיהם של שני הצדדים. אם באמת הצד הערבי, הפלסטיני, מעוניין בשלום אמת, אנחנו פרטנר לשלום אמת, ומוכנים להחזיר שטחים כדי להגיע לשלום אמת, אבל אם זו רק אחיזת עיניים, לצורך קבלת שטחים, ומחר יבוא המשך לפיגועים, המשך לטרור – זה לא נקרא שלום, ואז בוודאי ובוודאי נצטרך לחשוב פעם שנייה, אם זה השלום שלו ציפינו.

אני חושב שאנחנו מחזקים את ידי הממשלה, שתלך באותה דרך של הדדיות.

אברהם יוסף לייזרזון (יהדות התורה):

אתה חושב או שאתה בטוח?

רפאל פנחסי (ש"ס):

אף אחד לא יכול להיות בטוח, גם ראש הממשלה לא בטוח. הוא מנסה.

דוד טל (ש"ס):

הוא לוקח סיכון מחושב.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לכן אנחנו עושים את הסיכון המחושב הזה. אם המשטר הפלסטיני ישמור על הנושא הזה של הדדיות, ירדוף את הטרור, יבטל את האמנה הפלסטינית, ויעמיד שלום של אמת, אז יש על מה לדבר. אם לא – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם לא, נעשה מרדף חם.

היו"ר ש' וייס:

אל תענה על השאלות, בחי"ך. עזוב. אתה לא צריך לענות על השאלות האלה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש עוד נושא שבשלו כדאי שהממשלה תהיה היוזמת להקמת מדינה פלסטינית. אני שומע בבית הזה כל מיני דעות, חלק בעד וחלק נגד, בלאו הכי זה יקום, אז במקום שזה יקום בדיעבד ונגיד על זה אמנו, כדאי שהממשלה תוביל את המהלך הזה ותתמוך בהקמת מדינה פלסטינית, לפי הקווים הישראליים, ואז הדבר הזה יביא לשלום אמת, ונוכל להתקיים זה לצד זה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אני ממש לא מצטער שהוספתי לך דקה,

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תסביר לדראושה, מה זו מדינה פלסטינית.

קריאות:

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני בעד זה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת דראושה, ריבלין, פנחסי, דליה איציק. חבר הכנסת פנחסי, אמרת פה דבר חשוב הגורם להתרגשות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אבל לא נתת לי להסביר.

היו"ר ש' וייס:

אני הוספתי לך שתי דקות כי ידעתי מה שאתה הולך לומר. מספיק, זהו.

שר הביטחון יצחק מרדכי. אחריו – חבר הכנסת שמעון פרס, ויסיים את רשימת המתדיינים היום שר החוץ אריאל שרון. לאחר מכן נראה מה יהיה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת דראושה, קראתי לך לסדר פעם ראשונה. אפשר לקבל ממך רשות לנהל פה ישיבה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כן.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לך. השתלט לגמרי על הכנסת. בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב בראש, חברי חברי הכנסת, בראשית דברי אני מבקש לפתוח בהבעת תנחומים למשפחותיהם של שלושה חיילי צה"ל, ממיטב הלוחמים של חטיבת גולני – סמל נחום אלה, סמל יוסף בן-מוחה וסמל רז פרומוביץ', זיכרונם לברכה, אשר לצערנו נפלו אתמול בהתפוצצות מטען נפץ בלבנון.

אני מבקש לשלוח מכאן ברכת החלמה מהירה לפצועים בבתי-החולים "רמב"ם" בחיפה ו"זיו" בצפת, ומקווה כי ישובו לאיתנם במהרה.

המלחמה בלבנון היא מאבק מתמשך נגד טרור אכזרי שאנו מנהלים באזור הביטחון כדי להגן על צפון מדינת ישראל. צה"ל מתחקר את נסיבות האירוע, והרמטכ"ל מינה ועדת חקירה. אני משוכנע, כי ועדה זו תחקור היטב את הסיבות, את המניעים, את מה שאירע, והמסקנות וההשלכות לגבי העתיד. יובאו לידיעת ועדת החוץ והביטחון.

מאמצי הממשלה למציאת הסדר ביטחוני שיאפשר יציאת צה"ל מלבנון נמשכים. לא הרפינו ולא נרפה מעניין זה, בידענו כי סוריה היא הגורם העיקרי והמרכזי שמונע התקדמות והסדר. על סוריה לדעת, שהמצב בלבנון יכול להגיע להידרדרות חמורה, שתקרין על האזור כולו, וסוריה לא תוכל לרחוץ בניקיון כפיה.

אדוני היושב בראש, אשר להסכם – אנחנו עם קטן ועתיק יומין, הבא לחדש את עצמאותו בארצו ההיסטורית. לנו ארץ קטנה, ארץ יקרה, אשר שבנו אליה והיא שבה אלינו. אולם בבואנו אחרי גלות בת אלפיים שנות היסטוריה אל חיקה של ארצנו הקטנה והאהובה, חלו בה שינויים ויש אוכלוסייה היושבת בחלקיה השונים. זו המציאות, ולנוכח פני המציאות אנו מחפשים דרך לאפשר לפלסטינים לקיים ולנהל את חייהם תוך עמידה על צרכינו הביטחוניים והלאומיים עכשיו ולעתיד.

במשלחת השרים, שהוסמכה על-ידי הממשלה ונסעה לוואי ריבר שבמרילנד אשר בארצות-הברית, שם הושג הסכם, לפי מיטב הערכתי והבנתי הטוב ביותר שניתן היה להשיג.

עוד בטרם ההסכם היתה מונחת הקביעה – –

בנימין אלון (מולדת):

אדוני השר, אתה מדבר ברצינות? אתה לא קורא כלום? לא שמעת כלום? מה זה, מה הניתוק הזה?

שר הביטחון י' מרדכי:

— A— B— לשטח C— — כי קיימת החלטה להעברת 13% משטחי

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלון, אחר כך עוד קצת. תחלק את זה בגלים-גלים.

בנימין אלון (מולדת):

ההסכם הטוב ביותר?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלון, אנחנו ממשיכים.

שר הביטחון י' מרדכי:

אשר בשליטה פלסטינית. A. לשטח B, בכנס הקביעה, כי יועברו 14.2% משטחי

בהסכם שהושג ונחתם בארצות-הברית הושם דגש בפעילות הרשות הפלסטינית והמשטרה הפלסטינית למלחמה בטרור ולהתמודדות עם תשתית הטרור הקיימת בשטח שבאחריות הרשות הפלסטינית, וכן בשיתוף פעולה רציף במלחמה בטרור, תוך הקטנת מספר השוטרים הפלסטינים, איסוף כלי נשק בלתי חוקיים הקיימים בשטח וביטול הסעיפים באמנה הפלסטינית, שהרשות הפלסטינית התחייבה לבטלם.

בנימין אלון (מולדת):

יצירת רצף טריטוריאלי להקמת מדינה – זה מה שעשיתם. זה מה שדרשו מכם וזה מה שעשיתם.

שר הביטחון י' מרדכי:

הסכם וואי מובא לכנסת לא בלב קל, אדוני חבר הכנסת אלון. ירשנו את ההסכם הזה מן הממשלה הקודמת, והבטחנו לעצמנו ולבוחרינו, כי נלך בדרך השלום והביטחון ונכבד החלטות בין-לאומיות והסכמים שנחתמו על-ידי ממשלה ריבונית בישראל, עם הקטנת הנזקים וצמצום הפערים החמורים שהיו בבסיס הסכם אוסלו.

בהסכם זה אכן צמצמנו במידה מסוימת את הסיכונים ושמנו דגש בצרכים הביטחוניים.

בנימין אלון (מולדת):

לא יכולתם לחכות ל-4 במאי? מי הכריח אתכם? תחכו ל-4 במאי ונראה מה קורה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני בטוח, אדוני היושב-ראש, שלכולנו יש קושי בקריעת קרעים מארץ-ישראל. לאיזה יהודי באשר הוא אין קשר עמוק לארץ האבות, לצור מחצבתנו. ובכל זאת, אין כנראה דרך זולת דרך הפשרה, הניסיון להביא להתפשרות בינינו לבין הפלסטינים, ובכך לצמצם את העימות, להקטין את הסיכון, למנוע ככל האפשר שפיכות דמים ולאפשר בדרך מודרגת להגיע להבנות ולהסכמים שיאפשרו חיים זה לצד זה וזה עם זה בארץ קטנה ובמרחב מצומצם.

אני יכול לקבוע, כי צוות השרים בראשות ראש הממשלה לא חסך כל מאמץ ועמל קשות על מנת להשיג את ההסכם המונח בפניכם, וזהו אכן ההסכם הטוב ביותר שניתן היה להגיע אליו בתנאים הקיימים.

אני יודע, חבר הכנסת אלון, שיש כאלה שחושבים אחרת, ויש כאלה שמעריכים אחרת, אבל אני משוכנע, אילו הם עמדו באותו מעמד ולנוכח אותם נתונים, לא היו יכולים להגיע להסכם טוב יותר.

בהסכם טמונים סיכויים לצד סיכונים. הצלחתו תלויה בקיומו כרוחו וכלשוננו ובכנות הרצון ליצור אווירה מתאימה כדי לבנות מערכות יחסים שיאפשרו פתרון בעיות בדרך של הידברות וכבוד הדדי.

המרכיב המרכזי של הסכם זה, כמו כל הסכם, הוא במחויבות לקיימו, ובעיקר בתחום הביטחוני, שהוא הבסיס לקיום הסכם, או חלילה, להתמוטטות הסכם, ועל כך אכן עמדנו, ששמירת צורכי הביטחון הלאומיים שלנו תישאר בידינו גם לעתיד.

אני קובע, כי חובתם העמוקה של הפלסטינים להילחם באופן שיטתי ורצוף בטרור ובתשתית הטרור מונחת בבסיס ההסכם, ועל כך יהיה מבחנם. הפלסטינים מסוגלים, ובכוחם לפעול נגד הטרור, ואם יפעלו כפי שהם פועלים בימים האחרונים, ואף ישפרו זאת, נוכל להבטיח את יציבות ההסכם.

השגנו הסכם ביטחוני מתקבל על הדעת, על דעת כלל מערכת הביטחון, ובה צה"ל, שב"כ והזרועות האחרים, ומבחנו העיקרי יהיה ביישומו. אני מצפה כי הוא יקיים כלשוננו, כרוחו, ויהיה חלק מתהליך מתמשך שבסופו נוכל להגיע להידברות ולהבנות שיהיו בסיס להסכמי קבע בעתיד.

לידידי, תושבי יהודה ושומרון, החלוצים והבונים, אני רוצה לקבוע, כי נעשה כל מאמץ כדי לחזק את כוחכם ואת רוחכם בכל דרך אפשרית, וכן נקצה את האמצעים האפשריים לשיפור הביטחון ולתחושת הביטחון תוך פריצת צירים עוקפים והגברת ההתיישבות וחיזוקה.

אשר לסוגיית ההדדיות, היא תיבחן לאורך כל ההסכם וגם לאחריו. ההסכם ייושם בשלושה שלבים, כפי שהוחלט בהסכם וואי, כאשר הממשלה תבחן בכל שלב את סוגיית ההדדיות ומילוי ההתחייבויות.

אני רוצה מכאן, אדוני היושב-ראש, להביע תודה עמוקה על מאמציו האישיים של נשיא ארצות-הברית, אשר רתם את עצמו ואתו את הממשל כולו להשגת ההסכם. ארצות-הברית היא ידידה גדולה לישראל, והדבר הוכח גם בימי המשבר האחרונים עם עירק, בתחומים שאינני מוכן לפרטם בפומבי.

בנימין אלון (מולדת):

— — — כמו רפובליקת בנגות.

שר הביטחון י' מרדכי:

לא, כמו מדינה אמיתית שיודעת גם לכבד ידידים וללחוץ את ידם נאמנה.

בנימין אלון (מולדת):

— — —CIA ממליכים את ה-

שר הביטחון י' מרדכי:

גם לזה, אדוני חבר הכנסת, דרושים יושר והבנה בסיסיים.

תודתי לעשרות רבות ממפקדי ולוחמי צה"ל, לאנשי השב"כ, למינהל האזרחי ומשרד הביטחון, למטה ללוחמה בטרור במשרד ראש הממשלה, על העבודה המקצועית והמאומצת שעשו בשנתיים האחרונות כדי להגיע לפסגת וואי, וכן במהלכה.

אני מבקש, אדוני היושב-ראש וחברי הכנסת, את הביקורת על ההסכם ועל המהלכים להפנות אל הממשלה, ולשמור את צה"ל ואנשי זרועות הביטחון מחוץ לוויכוח הפוליטי.

אדוני היושב-ראש, הבעיה העיקרית והמרכזית עומדת בפנינו, והיא בעיית הסדרי הקבע. הסכם וואי הוא ציר גישה להסדרי קבע, ואם נהיה חזקים ומאוחדים, וככל שנהיה נחושים, נוכל להתמודד ולהגיע להסדרים והסכמים שישרתו אותנו ואת בנינו ואת האזור כולו.

אני מציע כי לא נתעלם מהסיכונים הרבים הטמונים בהסכם, אבל עם זאת, ניתן תקווה, תקווה לשיפור ולקידום מערכות יחסינו עם הפלסטינים והעולם הערבי. וכמו תמיד, הלוואי שנתברך ויקוים בנו הפסוק: השם עוז לעמו ייתן, השם יברך את עמו בשלום.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר הביטחון. אני מזמין את חבר הכנסת שמעון פרס. אחריו – השר אריאל שרון. בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אפשר להוסיף לשמעון את הזמן של שר הביטחון.

היו"ר ש' וייס:

אל תדאג. הוא האחרון שאני אקפח אותו. תודה רבה על ההמלצה.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה לך מאוד, שאנחנו באותה דעה.

שמעון פרס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חשיבותו של הסכם "וואי פלנטיישן" אינו בתוכנו. התוכן הוא בינוני – קצת פשרה, קצת ערפל. חשיבותו הוא בכך שהוא נחתם. חשיבותו היא בכך שעל החתום בו ראש ממשלה שהוא גם ראש הליכוד. ואין היום הפגנות ואין סערות, יש הסכמה שקטה של המפל"ל ויש תמיכה חשאית של יש"ע – תודה לאל, ברוך השם.

למעשה, רוב המפלגות, פרט למיעוט קטן, יודעות היום בלבן – והן יראו את זה היום באצבעות שלהן – שאין מנוס מפשרה טריטוריאלית. שר החוץ אפילו סבור שאין מנוס ממדינה פלסטינית. למעשה, הסכם "וואי פלנטיישן" אינו רק הסכמה לפשרה טריטוריאלית, זהו גם בסיס לפשרה פונקציונלית.

מר נתניהו הציע הצעה מרחיקה לכת, וזו מדיניות של הדדיות. ערפאת מיהר לקבל את הצעתו ברצון ובהתלהבות, שכן ההדדיות הביאה ליחס שווה של ארצות-הברית לשני הצדדים. ההדדיות הכתיבה, ששני הצדדים התחייבו, באותה מידה, להילחם בטרור. ההדדיות גרמה לכך שאין בכלל תביעה להסגרה חד-צדדית. ההדדיות גם קבעה את ההתייחסות לביטול 17 הסעיפים מהאמנה הפלסטינית. מה זה הדדיות? הפלסטינים הסכימו לחזור על אישורם מחדש שהסעיפים האלה מבוטלים,

והישראלים הסכימו להודות שהיה אישור קודם, וכל מה שקורה זה אישור נוסף. לנו אין הסתייגות מכך שהאישור מחדש יעשה ברוב עם והדר. אדרבה, ככל שיריעו כן ישובח.

אדוני היושב-ראש, אילו לפני שלוש שנים היה מישהו מעז להתנבא שיבוא יום והליכוד, על כל מנהיגיו, יסכימו לסגת מ-40% של הגדה ומ-80% של עזה, היו אומרים שהוא נביא שקר. אבל רק הזמן קובע איזו מהנבואות היא נבואה נכונה ואיזו היא נבואה בדויה.

אני אומר את הדברים האלה לא כדי להקניט, אלא כדי להזכיר לחברי הכנסת, שמה שמובא היום אינו סוף פסוק. בהסדר הקבע יימסר שטח נוסף וחשוב, הרבה מעל ל-1%, הבודד והמסכן שסומן כנחמה פורתא לגבי הפעימה השלישית. תהיה יותר הדדיות, תהיה פחות התניה, שכן הזמן עושה את אשר האידיאולוגיה איננה מרשה לו לעשות.

חברי הכנסת, כל זה קורה לא מפני שביבי טוב ליהודים או ביבי רע ליהודים. כל זה קורה מפני שמדינה דו-לאומית, שאליה הוביל הימין בחוסר דעת, היא רעה ליהודים, היא רעה לערבים, היא רעה לדמוקרטיה, היא רעה לשלום, ועל כן גם היא לא תקום ואין לה מקום לקום.

זה קורה מפני ששליטה על עם אחר, בניגוד לרצונו, זרה למוסר היהודי, כבוד הרבנים, ואין יהדות ללא ערכי מוסר, אין יהדות קרקעית ללא ערכים רוחניים. זו המצאה חדשה.

זה קורה מפני שהאינתיפאדה והמלחמה, שהן אלטרנטיבות לשלום, הן רעות ליהודים, הן רעות לערבים, ואין בכוחן לפתור דבר.

אל נשכח, חברי הכנסת, לא נולדנו להיות עם אדונים, והערבים לא נולדו להיות עם עבדים. זו איננה צוואתו של אברהם אבינו. רבנים שחותמים על כרזים צריכים לזכור, שכולנו חתומים על עשרת הדיברות, גם הם גם אנחנו, שכולנו יודעים שפיקוח נפש חשוב מתקיעת יתד במקום מיושב על-ידי בני עם אחר.

אסור לנו לשכוח, שפיקוח נפש, במובן הרחב של המלה, משמעותו שקיימים היום בעולם למעלה ממיליארד אנשים מוסלמים, חלקם מרוכזים במדינות שיש להן טילי קרקע-קרקע וראשים לא קונבנציונליים, וחלקם מפוזרים כמיעוטים על פני תבל כולה, והם יכולים לשמש פוטנציאל של איבה וטרור. אי-אפשר להתעלם מזה. גם אם אתה רב, אתה צריך לתת תשובות אמיתיות על שאלות קיומו של העם היהודי.

ראש הממשלה התגאה בדבריו, שהוא גמר את עידן ה"כמעט". או כן או לא. בכל אופן, הוא התחיל את עידן ה"כאילו". כאילו הוא, ראש הממשלה, מסוגל לעצור את השמש מלזרוח מחדש, כך הוא אמר על העולם. כאילו הוא מסוגל למנוע את החדש מלהגיע למזרח התיכון. כאילו הוא קובע את הקצב של מה שקורה ומשתנה בעולם.

אני יכול להגיד, שגם ראש ממשלה איננו מחייב לא את השמש, לא את העולם, לא את המזרח התיכון ולא את השניוניים. כל מי שרוצה שהעולם והאזור יהיו פתוחים לפניו, חייב להיות פתוח לעולם ולאזור.

מי שסבור שהעולם הערבי יישאר לנצח עולם עני ומפגר, איננו בודק את מה שמתרחש כבר היום בתוך העולם הערבי ואיננו מבין שהאינטרס שלנו הוא לראות עולם ערבי מתקדם ומתפתח, עולם ערבי מודרני, דמוקרטי. אני לא מציע שמומחים לקורי עכביש יציגו את עצמם כנביאים לעתיד ההיסטורי שלנו.

הימין הקלאסי, שטרם התעורר מתרדמת האתמול האומללה שלו, אומר ש"וואי פלנטיישן" – שמעתי את חבר הכנסת בני בגין – ירע את מצב הביטחון. ובלי הסכם, מצב הביטחון יוטב? מה הוא מציע בעצם? הוא אומר שישראל חייבת להתגייס להגנת ההתנחלויות באשר הן שם. אבל האם ההתנחלויות באמת מסוגלות להגן על ישראל? איפה? ברצועת-עזה? ברצועת-עזה יש כיום קרוב למיליון פלסטינים. בתוך 12 שנים יהיו שם 2 מיליונים. האם הפלסטינים האלה יכולים להישאר או יישארו כפי שהם? ללא מים? ללא מזון? ללא תעסוקה? ללא חינוך? ללא רשיון לנוע, להתפתח, להקים תעשייה מודרנית? וכל מה שהם יעשו זה שהם ישבו בצפיפות הנוראה הזאת ויהללו אותנו? זה תיאור אמיתי? זה תיאור מציאותי? זו האחריות לילדים שלנו? מה הימין מציע? חזרה לעזה? לשכם? לרמאללה? עם אלות? עם רובים? ללא תוכנית? לעזה צפופה ואומללה יותר? לשכם ולרמאללה שהחלו לטעום טעם של חופש?

הימין כל הזמן סופר את השוטרים; בכלל, הוא מומחה למספרים ולמלים. אבל הוא איננו מבין, שמה שיקבע את עתיד הגדה ועזה אינו מספר השוטרים, אלא מספר הסטודנטים הפלסטינים. העתיד ייקבע לא בבתי-הספר, לא בבתי-הסוהר, אלא באוניברסיטאות. והולך ומתקדם מצב חדש ביהודה, בשומרון ובעזה. יש כבר היום עשר אוניברסיטאות, 53,000 סטודנטים פלסטינים. ואני שואל את עצמי: מה האינטרס הישראלי? לראות את הסטודנטים האלה מובטלים, עוניים, או לראות אותם מועסקים לפי כישוריהם, שותפים לבניית כלכלה מודרנית, פתוחה משני עברי הגבול?

חברי הכנסת, הסטודנטים, לא האפנדים, יקבעו בסופו של דבר אם יהיה זה מזרח תיכון של משק חדש, או מזרח תיכון של נשק חדיש, מזרח תיכון של שיתוף פעולה, או מזרח תיכון של איבה ניצחת.

גם אנחנו צריכים לדאוג, מי שדואג לישראל חזקה, שיהיו לנו אוניברסיטאות גדולות וכל נער וכל נערה יוכלו לקבל השכלה גבוהה חנם. זו התחרות, לא במלים, אלא במעשים.

אנו חייבים להיות נאמנים למורשת אבות ולא רק לארץ אבות. אסור לנו להפנות גב להתפתחות ההיסטוריה, מתוך הנחה שאם אנחנו נתעלם ממנה היא תיעלם מן האופק. הזמן איננו דלת מסתובבת. הוא שער לכיוון – או קדימה, או אחורה. כדי שנבחר בכיוון הנכון עלינו לפעול, ובהקדם, כדי להגיע להסדר קבע, מפני שאי-אפשר להישאר באמצע הדרך.

אני זוכר מדריך של צה"ל שנתן עצה לחניכים שלו שעמדו לחצות את הכינרת. הוא אמר: אם תגיעו לאמצע האגם ותרגישו שאתם עייפים, אל תשחו בחזרה, תשתמשו באנרגיה כדי להגיע לחוף.

כדי להגיע להסדר קבע עלינו להגיע – ואני אומר את זה במפורש – למדיניות דו-מפלגתית; דו-מפלגתית בתחום השלום ודו-מפלגתית בתחום הביטחון. מדיניות דו-מפלגתית דרושה כיום למדינה, אם לא למפלגות.

היא אפשרית גם מהטעמים הבאים: ראשית, מפני שקטן המרחק האידיאולוגי בין שתי המפלגות הגדולות. שתיהן מסכימות היום לפשרה טריטוריאלית, ובקרב שתי המפלגות יש תומכים מפורשים בהקמת מדינה פלסטינית, אלא שיש מי שאומר: כשאני מציע מדינה פלסטינית זה יותר קטן ופחות מסוכן. לאט, לאט. אנחנו יודעים איזו מדינה פלסטינית תקום; אני מקווה שהיא תהיה מפורזת, דמוקרטית ומודרנית.

שנית, מפני שההכרעות שיש לקבל הן הכרעות כל כך כבדות משקל, שמוטב שהן תינשאנה על שתי כתפיים ולא על כתף אחת.

שלישית, מפני שכל מפלגה מייצגת רק מחצית העם ומקוממת את המחצית השנייה. על כן, כל אחת משתי המפלגות חוששת לנקוט עמדה מפורשת, שמא היא תפסיד פירורים במחצית השנייה. אני אומר, כתוצאה מכך, שלא שתי המפלגות קובעות את המדיניות, אלא מפלגות קטנות, הנוהגות את המפלגות הגדולות לעבר הסכמים קטנוניים, בלתי ברורים וחסרי אומץ לב. מותר לרוב להכריע ולא לתת למיעוטים קטנוניים וקטנים לשבש את רצונם של 75% מתושבי ישראל. מה כל היומרה הזאת של ארץ-ישראל של "כוח 17"? בשם מי? בשם מיעוט?

רביעית, ברור, או לפחות יכול להיות, שבמשך המשא-ומתן ייתכן או ייתכנו פעולות טרור. הטרור עלול לפגוע קשות בתהליך השלום. אם מפלגה אחת תנהל אותו, היא תתקשה להמשיך לנהל אותו, מפני שיהיה לה קשה לשאת במחירו, וכתוצאה מכך הטרוריסטים ייהנו מחולשת הדעת שלנו. מוטב ששתי המפלגות יעשו שלום, יעמדו בשלום, לא ייבהלו מהטרור, לא יעוררו את רוחו ולא ייסוגו מהתהליך שצריך לנהל אותו כראוי.

חמישית, מפני שמדיניות דו-מפלגתית תחזק את כוח המיקוח של ישראל הן במשא-ומתן הנוכחי והן במשא-ומתן העתידי.

אינני מציע מדיניות דו-מפלגתית לנצח. אני מציע מדיניות דו-מפלגתית לפרק הזמן שבו צריך לבנות גשר מודרני, שיחבר ויאפשר לנו לעבור ממצב של מלחמה ללא תוחלת לתוחלת של שלום, שהיא לטובת שני הצדדים. מוטב שאת הגשר הזה נחצה בשתי רגליים, ולא נצלע כל הזמן על רגל אחת.

אנחנו רואים שתהליך השלום בסופו של דבר יביא גם לשלום מבית, ולא רק לשלום מבחוץ. אנחנו רואים, שכל שאנחנו מתקדמים לעבר השלום, הרוב התומך בו הולך ומתרחב. דחיית החלטה רק תעמיק ותגביר את הפילוג בעם.

חברי הכנסת, גם בעתיד מן הסתם יהיו חילוקי דעות, אבל יהיו אלה חילוקי דעות בבית שידע שלום, ויהיו אלה חילוקי דעות לשם שמים ולמען שני הדברים.

אני רוצה להגיד לגבי הסכם "וואי פלנטיישן", שיש בו יותר משום הסרת מכשול בדרך לשלום. הוא עדיין איננו הצעד הגדול לקראת שלום. אבל גם הסרת מכשול היא בעלת ערך רב.

אני עצמי שמח מאוד שלא רק מפלגתי שתמכה כל הזמן בפשרה טריטוריאלית, בהסדר של שלום קבע עם כל שכנינו – אלא שכיום זו חזית רחבה, ריאלית, שגם אם היא לא מודה בפה מלא לאורך כל הדרך, היא התחילה להתקדם בכיוון הנכון, ובכיוון הזה צריך להמשיך וללכת גם בעתיד.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת שמעון פרס. שר החוץ, השר אריאל שרון, בבקשה.

שר החוץ א' שרון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בהסכם וואי יש סכנות גדולות בכל מה שנוגע להיקף הנסיגה. זאת היתה סכנה גדולה קודם לכן, וזו סכנה גדולה עכשיו. בכל הסכם מסוג זה יש סכנות.

אנחנו עוסקים בחבל ארץ קטן, שכל כרסום באחיזתנו בו מסוכן לישראל; שלא להזכיר שמדובר באזור שהוא ערש היוולדו של העם היהודי. אבל יש בהסכם וואי תיקונים ושסתומי ביטחון להסכם אוסלו המקורי, שהסכנות בו היו גדולות בהרבה.

אין כאן ביטולו של הסכם אוסלו, כפי שיש בבית הזה בוודאי אנשים שרוצים בכך, אבל להזכירכם, הממשלה מעולם לא ביטלה את הסכם אוסלו, אלא התחייבה לבצעו תוך כדי ביצוע תיקונים והפחתת הסכנות ככל שרק ניתן.

עשינו מה שאמרנו שנעשה, ולא רק בוואי אלא בכל השנתיים האחרונות. עצרנו דהירה לקווי '67. מה שעשינו שם זה מה שהיה ניתן בתנאים שהיו בעקבות הסכמות מוקדמות שהיו עוד לפני שהגענו לשם.

אינני רוצה לעסוק בפרק הזה. זה היה צריך להביט קדימה. מה שהשגנו זה הרע במיעוטו והטוב ביותר שניתן היה להשיג שם – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

דליה איציק (העבודה):

מחר הוא יגיד משהו אחר. מה זה חשוב?

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני רואה ששינית את מקומך — — —

שר החוץ א' שרון:

אבל לא את דעותיו חס וחלילה ולא את התנהגותו.

היו"ר ד' תיכון:

אני מבין שהכיסא נוח יותר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לאפשר — — —

שר החוץ א' שרון:

אינני מכיר עם שהיה עושה זאת, שהיה מוותר על אזורים שקשורים במורשתו ההיסטורית. אבל עלינו, על הממשלה, היה להחליט, האם אנחנו רוצים לעשות מאמץ אמיתי וכן להגיע להסדרים שיביאו, אולי, בעזרת השם בעתיד, לשלום בינינו לבין שכנינו. תשובת הממשלה היתה: כן, ואף אני עצמי גמרתי אומר לנסות ולהגיע להסדר עם הפלסטינים.

הממשלה היתה חייבת לשאול עצמה, והיא עשתה כך, האם שלום בכל מחיר, ותשובת הממשלה היא: לא. הממשלה מוכנה ללכת להסדר שבו נפחית את הסכנות, ובעיקר מתנה את נסיגותינו – שלוש במספר – במילוי מוקדם של ההתחייבויות הפלסטיניות.

כל בסיס של הסכם חייב להיות בנוי על הדדיות מלאה; זאת השגנו בוואי. ישראל התחייבה לבצע את חלקה, והיא תעשה כך, אבל ביצוע כל שלב מותנה באופן מלא במילוי ההתחייבויות הפלסטיניות. לפני כל שלב של נסיגה תצטרך הממשלה להחליט האם בשלו התנאים לביצוע נסיגה. אם הממשלה, ואני בתוכה, לא נעמוד על תנאי זה, זה יהיה כישלוננו. אני מאמין שנעמוד.

חרף הסכנות בגלל היקף הנסיגה ברצוני להרגיע את חברי הכנסת – בוודאי רוב חברי הכנסת, אם לא כולם, מודאגים – ולומר לכם, שהצלחנו לשמור בידינו את האתרים ההיסטוריים היהודיים העיקריים, את אזורי הביטחון כולם ואת השליטה על מקורות המים שלנו, וכמובן את ירושלים בירת העם היהודי. זה 3,000 שנה ובירתה המאוחדת של ישראל לנצח.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אינני יכול שלא להשתמש בהזדמנות זאת כדי להעמיד דברים על דיוקם. זה יומיים אני שומע על תמיכתי, כביכול, בהקמת מדינה פלסטינית. אני רוצה להבהיר כאן, שאינני תומך בהקמת מדינה פלסטינית – – –

קריאות:

— — —

שר החוץ א' שרון:

ההודעות בכלי התקשורת התבססו על מידע טרי כביכול, מאמר שכתבתי לפני למעלה משש שנים. אני מודה לחברים, יש כאלה שכותבים, אף אחד לא קורא, אולי יש כאלה שכותבים, קוראים, אבל לא מדפדפים לעבר, אבל יש גם כאלה שקוראים ולא מדייקים. אני מדבר על מאמר שכתבתי לפני למעלה משש שנים וממנו ציטטתי לפני חברי מועצת תנועת צומת, ובו נאמר כך, אני מצטט את כל הקטע שבמאמר. מובן ששם דיברתי מן הזיכרון, אבל אין הבדל פה בדברים העיקריים. "אני מתנגד לפשרה טריטוריאלית, אך הבה נהיה כנים עם עצמנו: אוטונומיה גרועה מפשרה טריטוריאלית. פשרה טריטוריאלית זאת מדינה פלסטינית בחלק מיש"ע. אוטונומיה או ממשל עצמי לפי תוכניתו של רבין זאת מדינה פלסטינית בכל יש"ע" – והערת אגב, היא לא מופיעה שם: גם תוכנית האוטונומיה לפי הליכוד תביא לתוצאה דומה. סיימתי את הקטע הזה.

אני קורא שוב: "הסירו את חרבה המתהפכת של האוטונומיה מעל ראשינו, זמנה עבר; היא הדבר האחרון שחסר לנו". היכן יש כאן תמיכה במדינה פלסטינית? אלא מה ניתן לעשות? אתה אומר, והם כותבים. אתה מוכיח, והם משדרים מה שהם רוצים.

ישראל מתנגדת להחלטה חד-צדדית פלסטינית על הקמת מדינה פלסטינית, והיא הודיעה כבר עכשיו – – – מה הצעדים

בנימין אלון (מולדת):

אבל בשטח נתתם להם תשתית למדינה – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

– – אז מה שווים הדיבורים?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בני אלון – – –

בנימין אלון (מולדת):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בני אלון.

שר החוץ א' שרון:

הממשלה הודיעה כבר עכשיו מה הם הצעדים שתנקוט אם תהיה החלטה חד-צדדית כזאת. איננו רוצים להפתיע, אך גם לא נאפשר שיפתיעו אותנו. אנחנו רוצים להמשיך במשא-ומתן ולנסות ולהגיע להסדר. אני מציע לפלסטינים: אל תנקטו צעד חד-צדדי.

אפרים סנה (העבודה):

שר החוץ, לתפוס את הגבעות זה לא חד-צדדי?

צבי הנדל (מפד"ל):

— — — לא ייתנו להם רשיון

שר החוץ א' שרון:

אני מציע לפלסטינים: אל תנקטו צעד חד-צדדי. בואו ונבנה בהסכמה אפשרות של דו-קיום, על כל המרכיבים של דו-קיום, וכלכלה בראש ובראשונה. אני בהחלט מצטרף לדבריו ולחזונו של שמעון פרס לגבי החשיבות של בניית כלכלה. יש לנו אולי חילוקי דעות לגבי משך הזמן – כמה זמן זה ייקח וכן הלאה – אבל לא על עצם העניין. אני רואה בזה יעד מרכזי וחשוב ביותר. זה תהליך ארוך וקשה, אך אני מאמין, שאם יישמר בשלמותו עקרון ההדדיות והעמידה בהתחייבויות, שאותו השגנו בוואי, נצליח להגיע להסדר.

תרשו לי לומר משהו בנימה אישית. אני רוחש כבוד רב לשמעון פרס, ויש בינינו ידידות רבת שנים, אבל אני מוכרח לומר, שהדיבור על מדינה דו-לאומית הוא דבר שאין לו כל בסיס. כבר היום אין אוכלוסייה פלסטינית כבושה. אני לא אומר שאין בעיות. רבותי, תאמינו לי שקשה להיות יהודי, וגם פלסטיני קשה להיות. אני לא מתעלם מהעניין הזה. תאמינו לי שאני יודע את זה. אבל, אין אוכלוסייה פלסטינית כבושה. בין 97% ל-98% הם בשליטת הרשות הפלסטינית.

שמעון פרס (העבודה):

אם לא תיתן להם פספורטים פלסטיניים, תעשה מדינה דו-לאומית. תבין את זה. אתה צריך להחליט: אותם תושבים בשטחים – — —

קריאה:

לא שומעים.

שר החוץ א' שרון:

אני אחזור על דברי חבר הכנסת שמעון פרס. אומר חבר הכנסת שמעון פרס, שאם לא ניתן להם דרכונים פלסטיניים – — — ואני מניח שהם כבר קיבלו דרכונים פלסטיניים או תעודות מסע פלסטיניות. אף אחד מאתנו, חבר הכנסת שמעון פרס, לא רוצה לראות בהם אזרחים ישראלים, והם אזרחים פלסטינים.

שמעון פרס (העבודה):

זו מדינה פלסטינית.

שר החוץ א' שרון:

יש הבדל. אני לא רוצה להיכנס לסוגיה הזאת, כי זה מסוג הדברים שיצטרכו להיות נדונים במשא-ומתן. יש הבדל בין מדינה שיש לה כבר הרבה מהסממנים, ויש הבדל אם הכרת בה או לא הכרת בה ואם הגבלת אותה או לא הגבלת אותה, והייתי אומר – בנושאים המתחייבים מן המצב במזרח התיכון. אבל, קצרה כאן היריעה מלעסוק בסוגיה הזאת, ונדמה לי ששנינו עסקנו בזה לא אחת, ואני מאמין שעוד נחזור ונדבר על כך לא מעט.

בנימין אלון (מולדת):

"JORDAN AND PALESTINE. – – – אמר – – –"

שר החוץ א' שרון:

רבותי, מי רוצה לחזור לעזה ולשכם? תמיד אומרים: "אתם רוצים לחזור לעזה ולשכם". לא, אנחנו לא רוצים לחזור לעזה ולשכם. אבל, אמרנו מה יהיה אם יינקט צעד חד-צדדי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בכל הסכם יש סכנות. הממשלה עשתה כל מאמץ להפחיתן. אני רוצה לומר לחברי, אף שכבר אי-אפשר לדעת איפה החברים, והכול התבלבל – – –

חיים אורון (מרצ):

אפשר. תאמין לי שאפשר.

שר החוץ א' שרון:

הכול התבלבל.

היו"ר ד' תיכון:

חברים יש עדיין ב"אגד".

חיים אורון (מרצ):

אפשר.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא בטוח.

רענן כהן (העבודה):

גם פה.

שר החוץ א' שרון:

רבותי, הכול התבלבל והכול התהפך. אני רוצה לומר בכל זאת לחברי, במיוחד לחברי, ששום ממשלה אחרת שתקום לא תעמוד כך על האינטרסים שעליהם אנחנו נאבקים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כמה אנחנו נאבקים?

שר החוץ א' שרון:

כל אוהבי ארץ-ישראל כואבים במידה שווה. אין כאן כואבים יותר וכואבים פחות. אבל לממשלה, לכל ממשלה, נוסף על כאבים על אובדן שטחי מולדת, יש גם אחריות כוללת רחבה יותר. וכך היא תנהג.

שמעתי את דבריו של חבר הכנסת שמעון פרס, ואני מודה שעדיין לא הבאנו את הדבר למוסדות מפלגתנו, אבל אני לא אאבד את ההזדמנות שנקרתה פה בדרכי, ואני רוצה לומר: היינו שמחים, ואתה יודע את דעתי בעניין זה תקופה ממושכת – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לפזר את ההפגנה הזאת. חבר הכנסת צוקר. חברת הכנסת ענת מאור, אנא, חזרי למקומך.

שר החוץ א' שרון:

היינו שמחים אילו כולנו – – –

היו"ר ד' תיכון:

סליחה לרגע. חבר הכנסת דוד טל, חבר הכנסת דוד טל. חבר הכנסת מסאלחה, חבר הכנסת עמיר פרץ, לשבת.

שר החוץ א' שרון:

היינו שמחים אילו כולנו היינו מתאחדים ומשתפים פעולה כדי לעמוד מול המצבים הקשים שעוד נכון לנו עד הגיענו לשלום הנכסף. הישגיה של ישראל, אם נעשה זאת, יהיו גדולים יותר ובטוחים יותר. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, להמשך הדיון: עכשיו ישיב ראש הממשלה. לאחר מכן אקרא הודעה שנתבקשתי למסור מן השדולה למען שחרור יונתן פולארד. לאחר מכן, חמישה חברי כנסת – כל אחד יקבל דקה להערות באשר למפות ולהצעות לסדר הדיון, ורק לאחר מכן אנחנו נצביע. האנשים שנרשמו, והרשימה סגורה, הם חברי הכנסת זאבי, קליינר, גולדשמידט, ריבלין ופורת. אלה ימסרו הודעה בת דקה לסדר ההצבעה: מפות או לא מפות וכל מה שאתם רוצים וכל מה ששאלתם במרוצת היום. גם חבר הכנסת שטרית ידבר דקה.

חבר הכנסת גולדשמידט, קראתי את שמך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא שמעתי.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, אנחנו אחרי יומיים של דיונים סוערים, הרבה מחלוקות והרבה ויכוחים. מחוץ לבית הזה, רוב רובו של הציבור בישראל תומך ביישום ההסכם, ובסופו של הדיון הזה אני מניח שרוב רובו של הציבור שיושב כאן יתמוך בהסכם.

בנימין אלון (מולדת):

איך אתה יודע את זה?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת בני אלון.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אינני חושב שמישהו יעשה זאת במצהלות לב, ואינני חושב שמישהו מחברי כאן, ויש כמה חברים, ישמח להיפרד מרגב אחד מאדמתה של ארץ-ישראל.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

— — — 50%.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אבל, יש פה ניסיון ואולי רגע לא שגרתי, שבו רוב חברי הבית התאחדו עם רוב הציבור בישראל סביב ניסיון לקדם הסכם מדיני עם שכנינו, במטרה להביא שלום וביטחון לארצנו ולעמנו.

עם אישור ההסכם תעמודנה שתי משימות לפנינו. המשימה הראשונה היא הבטחת ביצוע ההסכם על בסיס עקרונות ההדדיות. אנחנו התחלנו בזה ונמשיך בזה בקפדנות, בשיטתיות ובנחישות. הדבר השני שעומד בפנינו, עם אישור ההסכם ועם תחילת יישומו, הוא התחלת המשא-ומתן על הסדר הקבע. זהו, ללא ספק, המשא-ומתן הגורלי ביותר במדינתנו.

בדיון הזה – לא זה שהיה לנו כאן אלא זה שיהיה לנו עם שכנינו – אין ספק שתהיינה מחלוקות, ומחלוקות קשות עוד הרבה יותר מאלה שהיו לנו עכשיו. העיקרון שחייב להנחות אותנו הוא, שיישוב כל המחלוקות הללו ייעשה סביב שולחן הדיונים, סביב שולחן המשא-ומתן, ורק סביבו. איננו יכולים ואיננו מוכנים לפעול תחת אלימות או תחת איומי אלימות. איננו מוכנים לקבל תכתיבים, ואת תגובתנו כבר ביטא שר החוץ וגם הממשלה, ואני מאוד מקווה שלא נידרש בשום שלב ליישם אותם.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

— — — מה לגבי

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת קליינר.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

שאלה טובה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

לא שמעתי את השאלה, אבל, חבר הכנסת עוזי לנדאו, ישבתי כאן חלק גדול מן הדיון, וחבר הכנסת קליינר לא קופח, הוא שאל הרבה שאלות, האמן לי.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

יש מקום לתשובות נוספות — — —

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אני מקווה שהחברים יזכרו ולו סעיף אחד ממה שאמרתי בדברי בפתחת הדיון הזה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אם תהיינה הבהרות, לא נתקדם. מה לגבי התשובה — — —

היו"ר ד' תיכון:

אתה תשאל.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, נדמה לי שלחברי הכנסת היתה שהות מספקת לבקר, לשאול ואפילו להתריס. אני מבקש לציין נקודה אחת, שנדמה לי שהיא חשובה. אמרתי אותה בדברי, ואני חוזר עליה גם כן עכשיו. באישור הכנסת את הסכם וואי, היא מאשרת את שני חלקיו. היא מאשרת את התחייבויותיה של ישראל, והיא מאשרת לא פחות את ההתעקשות על ביצוע ההתחייבויות הפלסטיניות.

ההסכם הזה הוא הסכם. הסכם עושים בין שני צדדים ולא רק עם צד אחד, ועל כן הכנסת – אני בטוח – מבינה שהיא נותנת תוקף בידי הממשלה להתעקש על ביצוע מלא ומדוקדק לא רק של הסעיפים הישראליים בהסכם – –

צבי הנדל (מפד"ל):

אפשר להצביע על ההתעקשות בנפרד?

ראש הממשלה ב' נתניהו:

– – אלא גם ובעיקר, ולא פחות, של הסעיפים הפלסטיניים.

ביחס לשאלה שהעלה חבר הכנסת חנן פורת – חבר הכנסת פורת העלה את השאלה לגבי אישור המפות. אני רוצה להבהיר, שהסכם וואי אינו כולל מפות. לא התחייבנו בשום שלב ולא חתמנו בשום שלב על הצגת מפות, או על הצורך בקבלת אישור של הצד השני על המפות. זוהי החלטה בלעדית של ממשלת ישראל. על כך נאבקנו, על כך עמדנו, ואכן השגנו את היעד הזה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אנחנו לא הפלסטינים.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

ההחלטה הזאת – הממשלה העבירה לידי ועדת שרים בראשות שר הביטחון, ואנחנו מזמינים – וכבר הזמנו – גורמים שונים להופיע בפני הוועדה, והם הוסיפו עשרות רבות של תיקונים חשובים שנכללו במפה הראשונה, שהיא זו המוכנה היום, המפה של הפעימה הראשונה, או הנסיגה הראשונה. הצגנו זאת בפני הכנסת לפני משורת הדין, אף-על-פי שאין צורך, אלא פשוט מתוך רצון לדווח ולהראות ולשתף את חברי הבית בהחלטתנו לגבי המפות. אנחנו מתכוונים לנהוג כך גם בהמשך, בכל שלב להציג בפני חברי הבית את המפות כשנשלים אותן.

אני מקווה, שוב, שהדבר שיצא מתוך הבית הזה הערב הוא הסכמה רחבה של חברי הבית להסכם וואי על שני חלקיו והצורך לראות את ביצועם המלא. אינני מאמין שיש דרך אחרת להשיג שלום אמת עם שכנינו, ואני מאמין שזו הדרך היחידה להשיג שלום בכלל.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני ראש הממשלה, איפה כל השרים?

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

רענן כהן (העבודה):

הם לא מאמינים בהסכם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן.

צבי הנדל (מפד"ל):

כל הממשלה לא פה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת הנדל.

צבי הנדל (מפד"ל):

הרי זה לא יעלה על הדעת.

היו"ר ד' תיכון:

נו, מה אתה רוצה ממני? שאביא אותם בכוח?

צבי הנדל (מפד"ל):

כן, בוודאי. הם בטח נתקעו בפקקים.

רענן כהן (העבודה):

אין ממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן, אם אתה לא יושב, אני מפסיק את הישיבה.

חגי מירום (העבודה):

אבל אנחנו פה. אנחנו פה, אל תדאגו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חגי מירום, אני יכול לדבר? אני חושב שנוכל להתאחד סביב ההודעה שלי, לפחות לפי שעה. פנו אלי ראשי השדולה למען יונתן פולארד וביקשו שאומר כמה מלים.

שאלת שחרורו של יונתן פולארד ממאסר בארצות-הברית עלתה במהלך המשא-ומתן ב"אחוזת וואי". נשיא ארצות-הברית לא נעתר לבקשת ראש הממשלה, והדבר לא הסתייע.

חושבני, שעל דעת רוב חלקי הבית, אני יכול לבטא את משאלתו של העם בישראל לראות בהקדם את יונתן פולארד משוחרר מהכלא ועולה לחיות בארץ. אנחנו פונים לנשיא ארצות-הברית לחון את יונתן פולארד לאחר 13 שנים של ישיבה בכלא.

בתחילת היום נשאלתי באשר למפות. כמה חברים ביקשו לדבר לאחר שתוצגנה המפות. הסדר יהיה כדלקמן: חבר הכנסת זאבי, שרוצה גם להציע הצעה לגבי סדר ההצבעה, אחריו – חברי הכנסת קליינר, ריבלין, ובסוף גולדשמידט ושטרית. דקה לכל חבר כנסת, רבותי, לפני שנעבור להצבעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש – – –

חיים רמון (העבודה):

יש פה שבעה שרים, חמישה בעד, שניים נגד, יש גבול.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון, תמיד אתה צועק "יש גבול", אין גבול.

דליה איציק (העבודה):

אין גבול.

חיים אורון (מרצ):

אין ממשלה ואין קואליציה.

היו"ר ד' תיכון:

יש תחתית מתחת לתחתית. רבותי, חבר הכנסת זאבי – – –

דליה איציק (העבודה):

תסתכל על הממשלה.

חיים רמון (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, יש לך שתי קריאות לסדר מאתמול.

חיים רמון (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אני קורא לך לסדר פעם ראשונה. כן, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, המפות שהוצגו בפנינו אינן מאפשרות לכנסת לאשר את הודעת ראש הממשלה על הסכם חוות וואי, וזאת מהסיבות הבאות.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת.

רחבעם זאבי (מולדת):

א. ההסכם מקיף יותר מ-13%, ואילו במפה הציגו לנו רק 2%, ואי-אפשר לדון בזה חלקים-חלקים. צריכה להיות לפנינו תמונה כוללת שלמה, ראייה כוללת. אי-אפשר לחסל את ארץ-ישראל בשיטת הסלאמי.

ב. גם ה-2% שהוצגו, הוצגו בצורה שאיננה מאפשרת להעביר את המוצג. יש במפות שני גוני צהוב שאי-אפשר להבדיל ביניהם. כ-60 תיקונים שהתקבלו לפי דרישת היישובים מסורטטים בחיפזון,

כמעט ברשלנות, בקווקוים של עט. אני קצת מבין במפות וקצת מכיר את ארץ שומרון, אבל לא הצלחתי להבין את המפות.

עבר כחודש מאז הסכם וואי, והיה זמן די והותר כדי לעשות עבודת מטה מכינה, מושלמת ונקייה. במקום זאת, דחו ודחו את העבודה הזאת עד לשעה האחרונה. הכנסת קיימה דיון במשך יומיים, אבל בלי שחבריה ראו מפות, בעוד המפות הן המרכיב הראשי בהסכם, על אף דברי ראש הממשלה לפני דקה אחת. רק הערב שחררו מפה חלקית, ואפילו אותה לא ראו רוב חברי הכנסת. זהו המשך הזלזול של הממשלה בכנסת, שכבודה וזכויותיה נרמסים ברגל גסה על-ידי הממשלה. אני מבקש לדחות את ההצבעה עד לאחר שיתוקנו הקלקולים.

אדוני היושב בראש, אם לא תקבל את בקשתי לדחות את ההצבעה עד להצגת כל המפות, אני מודיע בזאת שסיעת מולדת מבקשת לראות בהצבעה הזאת הצעת אי-אמון בראש הממשלה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת קליינר, דקה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המפות הן חלק בלתי נפרד מההסכם. אנחנו היום מחליטים על זה 27%. אנחנו קיבלנו היום מפות רק של A ל-B והסכם שפירושו נסיגה של 13% ועוד 14% מ- . אבל בהסכם שלנו אנחנו מחליטים לגבי A ל-B ו-7% מ-B ל-C ואזור צפון השומרון, המבטאות 2% מ- הנסיגה כולה, בלי לדעת אילו כבישים מאוימים, אילו יישובים יהיו סגורים מכל כיוון. לא יעלה על הדעת, ואני פונה גם לאופוזיציה, יהיו עוד החלטות, יהיו עוד הסכמים שאנחנו נצביע עליהם בלי שיהיה לנו כל המידע הרלוונטי. מישהו יכול כאן בבית הזה, עם יד על הלב, לומר שהמפות בדרום ובמרכז של יש"ע הן לא גורם רלוונטי?

בג"ץ נתן את דעתו על העניין. בבג"ץ זאבי נגד וייס ב-95', הטענה היתה למה לא היה זמן מספיק לראות את המפות; למה לא היה זמן מספיק מהצגת המפות עד להצבעה. אז אמר בית-המשפט העליון, שהעניין, מושא העתירה, הוא ביקורת שיפוטית על החלטות יושב-ראש הכנסת, והזמן הדרוש לחבר הכנסת לעיין במפות לשם גיבוש עמדתו בשאלה פוליטית הנדונה בכנסת, נתון לשיקול דעתו של היושב-ראש. הזמן הדרוש. לא עלה על דעתו של בג"ץ שנצביע בלי לראות בכלל את המפות. לגבי רוב הנסיגה אנחנו מצביעים היום בלי לראות מפות.

לכן אני פונה אליך, למען כבוד הכנסת, ואתה יודע לשמור על כבוד הכנסת, לדחות את ההצבעה עד אשר נראה את המפות של הנסיגה כולה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני ראש הממשלה, לימדונו: סוף מעשה במחשבה תחילה. אני מודה, שגם עם המפות, ובלי המפות, לא הייתי מצביע בעד ההסכם, ובכל זאת, אדוני ראש הממשלה, כאשר יוצאים לדרך, ואתה יודע זאת היטב, דרך כלשהי, צריכים לדעת לאן ולמה היא מובילה.

ייתכן שיש היגיון, שהוא לא ברור לי, להסתיר את המפות מהפלסטינים. ייתכן כי בממשלה שרים יכולים להצביע על עניין כלשהו בלי להבין את מהות כל שלב ושלב. אך הכנסת, כפי שאני מבין אותה, אדוני היושב-ראש, לא יכולה לאשר דבר שלמעשה אין ממנו חזרה, בלי שחברי הכנסת ידעו לאן מובילה הצבעתם. האם בכל שלב תידרש הכנסת לאשר מסירה? האם, אדוני ראש הממשלה, הצהרתך כפי שהיתה כאן מעל לבמה בנאום הסיכום שלך, מצהירה בפנינו כי הממשלה תדרוש למעשה אשרור מחדש בכל שלב ושלב של מסירה כלשהי? מסירה תרתי משמע.

הייתי מבקש לפני ההצבעה לדעת על מה אני מצביע, אם על 2% או על כל אותם אחוזים אשר עתידים להימסר לרשות הפלסטינית.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חנן פורת, אתה רצית גם כן להתייחס לעניין המפות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, היינו יחד למטה. כשהטלוויזיה יצאה, כל אלה יצאו החוצה, ועכשיו הם רוצים – –
– היו להם שלוש שעות ללמוד את המפות.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, בשעות הבוקר, כשהתחיל הדיון, התחייבתי להציג את המפות עוד אתמול, אם אתה זוכר. משלא הוצגו המפות אמרתי, שאתן כעשר דקות לכמה חברי הכנסת להתבטא בעניין.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת קליינר, אתה דיברת, למה אתה מפריע? רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת רמון, קח את חברך ותשב שניכם. חבר הכנסת קליינר, חבר הכנסת קליינר. חבר הכנסת ויינברג. חבר הכנסת איתן. חבר הכנסת יצחק כהן. חבר הכנסת פלד. רבותי, חבר הכנסת רענן כהן, זה לא יכול להיות. חבר הכנסת רן כהן, לאן אתה הולך? חבר הכנסת הנדל, נא לשבת. חבר הכנסת ברונפמן, אנחנו ממתינים לך, אתה החלטת לעמוד כל היום. חבר הכנסת ויינברג. חבר הכנסת מסאלחה. חבר הכנסת רענן כהן, אני אושיב אותך בסוף. אני לא מבין, יש לי בעיות עם אחד אצלכם שלא יכול לשבת, הנה הוא עכשיו יושב. אתה רואה? אני לא נוקב בשמו. כן, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד לקרוא בפניכם את המכתב ששיגרתי ליושב-ראש באשר לדרך אישור ההסכמים: "הכנסת תבעה, ובצדק, כי יוצגו לפניה מפות הנסיגה כתנאי לאישור או אי-אישור של הסכמי וואי. בפועל הוצגה לפני הכנסת רק מפת שלב א' של הנסיגה, ואילו שתי המפות הנוספות, הכוללות את מרבית שטחי הנסיגה, האמורים להימסר לפלסטינים בשני השלבים הנוספים, לא הוצגו בפני הכנסת וממילא אין ביכולתה לאשרם.

"לפיכך, בקשתי אליך להביא היום לאישור הכנסת רק את השלב הראשון של הסכם הנסיגה על-פי הסכמי וואי ולדחות את אישור השלבים הנוספים עד לאחר שיוצגו המפות הנוגעות להם בכנסת. לחלופין, אני מבקש לדחות את ההצבעה על כל ההסכם עד שתגובש הצעת החלטה שתתמודד עם שאלה זו, או שתיאות הממשלה להציג את כל המפות הרלוונטיות בפני חברי הכנסת.

"בקשתי זו נוגעת הן לעצם ההסכם ולעמדתם של חברי הכנסת, התלויה עד מאוד בהצגת המפות, והן לשמירה על כבודה ומעמדה של הכנסת, לבל תיהפך לחותמת גומי המאשרת הסכם שכולו תלוי באוויר ואינו מעוגן בשטח."

ולדברייך, אדוני ראש הממשלה, אני רוצה לומר לך, אני ראיתי את המפות כולן. ראיתי את שטחי החום, ראיתי את שטחי הצהוב; היה לי שחור בעיניים. הרוב המכריע של גב ההר, חוט השדרה של וחציו שטח אני חושב, שגם אם הסכם וואי היה בארץ-ישראל, נמסר לידי הפלסטינים. חציו שטח כתוב על אחוזים ובלא עיגון בשטח, אתה, אדוני ראש הממשלה, שר הביטחון ושר החוץ ידעו על מה הם חותמים. אתם ידעתם את המפות. האם אתם חושבים שתוכלו עד כדי כך לזלזל בחברי הכנסת שאינם מכירים מפות, שאינם מבינים מפות, שאינם יכולים להתלבט בעניין לפני שהם יכריעו? זה לא הוגן, זה לא מכובד, זה לא לכבודה של הכנסת.

על כן, דווקא לאור דברייך, אני מציע להשהות את אישור ההסכם עד לאחר שיוצגו כל המפות, לרבות האפשרויות של התיקון שאתם מציעים בפנינו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת מאיר שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אין לי שום ספק, שאלה התובעים שהכנסת תאשר כל שלב של המפות, לא היו מצביעים בעד ההסכם בשום תנאי. אין לי שום ספק, שחבר הכנסת פורת וחברים אחרים שדורשים לדחות את אישור ההסכם ולראות כל שלב במפה, ממילא לא היו מצביעים בשום תנאי על שום מפה, כך או אחרת.

צבי הנדל (מפד"ל):

אתה היית מצביע – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי, ההסכם שהונח על שולחן הכנסת וההסכם שנחתם בושינגטון איננו כולל מפות. שום מפה לא נחתמה.

חיים אורון (מרצ):

– – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ממשלת ישראל יש לה הפררוגטיבה לקבוע אילו שטחים יימסרו לפלסטינים במסגרת הסכם וואי. אז מה אתם רוצים, שמראש נקבע עכשיו את ה-13%? הממשלה, אדוני היושב-ראש, התחייבה להראות לכנסת, לפני כל שלב – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

איפה הממשלה, איפה היא?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא הפרעתי לאיש, לא הפרעתי לאיש לדבר.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אין לממשלה רוב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הממשלה, אדוני, התחייבה להביא לידיעת חברי הכנסת ולהציג בכנסת את המפות לפני כל ביצוע של כל נסיגה, אבל אין צורך באישור של הכנסת על כל שלב, כיוון שההסכם איננו כולל מפות. גם ההסכם שנחתם בוועידת גוטן איננו כולל מפות.

ודבר אחרון, אדוני היושב-ראש, מאחר שנמסרה לך בקשה לראות בהצבעה הזאת הצבעת אי-אמון, אני מבקש בשם הממשלה להודיע, שאנחנו רואים בהצבעה הזאת על הסכם השלום הצבעת אמון בראש הממשלה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה.

קריאות:

-- --

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני ראש הממשלה, רבותי חברי הכנסת, אדוני ראש הממשלה, אנחנו הולכים להפתיע אותך היום. אתה היום תעביר את ההסכם בזכות קולות האופוזיציה. אין לך רוב, אין לך רוב בקואליציה, אין לך שרים שתומכים בהסכם, אתה היום נישא על כפיה של האופוזיציה, כמו בתוך ערסל, אל השלום.

צבי הנדל (מפד"ל):

-- --

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מציע לך, אדוני ראש הממשלה, בסוף היום תלך לחבר הכנסת אהוד ברק ותגיד תודה, כי בלעדיו אתה היום נופל, ובלעדיו אין לך שלום.

היו"ר ד' תיכון:

תסיים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מודיע עכשיו בשם האופוזיציה, בשם כל סיעות האופוזיציה, אדוני ראש הממשלה, שכיוון שההצבעה הפכה להצבעת אמון, אנחנו נתמוך בהצעת האמון, אבל זו הצבעה שלנו של אמון בשלום ואי-אמון בראש הממשלה ובממשלתו ובקואליציה שלו, אבל אנחנו אופוזיציה אחראית.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

-- --

אלי גולדשמידט (העבודה):

אף שיכולנו ברגע זה לשלוח אותך הביתה, עם ממשלתך, אנחנו תומכים בשלום. תודה רבה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. אדוני ראש הממשלה, אני פונה אליך. יש כאן בקשה של חבר הכנסת זאבי להצביע אי-אמון בראש הממשלה. על-פי הבקשה שלו, צריכה להידחות ההצבעה ליום שני הבא. כנגד זה, יכול ראש הממשלה לבקש להביע אמון בראש הממשלה, כפי שהציע חבר הכנסת -- --

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

אתה לא מייצג עדיין את הממשלה, את ראש הממשלה, מה אני יכול לעשות?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לצערי, לא.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

אדוני ראש הממשלה, אתה מסכים להפוך את ההצבעה להצבעת אמון?

ראש הממשלה ב' נתניהו:

מסכים להצעתו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

רבותי, אולי עוד הערה אחת שלי. אני סבור שיש לחברי הכנסת כלים מספיקים, סעיפים בתקנון, כדי לאפשר לכנסת להצביע בכל שלב אי-אמון, בין שיוגשו המפות ובין שלא יוגשו המפות, וכל אחד רשאי לעשות שימוש באמצעים האלה.

אני, כאמור, סבור הייתי שצריך להציג את המפות, אבל מייד תבינו את נוסח ההצבעה, ואני קורא כאן את נוסח ההצבעה:

הכנסת מאשרת הודעת ראש הממשלה על הסכם מזכר נהר (אחוזת) וואי בארצות-הברית, שנחתם ב-23 באוקטובר 1998, בין ממשלת ישראל לפלסטינים – –

קריאות:

לא, לא.

היו"ר ד' תיכון:

– – לרבות המסמכים ומכתבי הלוואי שהונחו על שולחן חברי הכנסת.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

ההצבעה היא בבחינת הצבעת אמון בראש הממשלה. אפשר להצביע בעד ההסכם, נגד ההסכם ולהימנע.

קריאות:

– – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע אותך. שב במקום. אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, תקשיב לי רגע. היה סיכום עם חבר הכנסת מאיר שטרית שאנחנו מצביעים בעד ונגד אישור ההסכם – – –

היו"ר ד' תיכון:

תסלח לי מאוד, יש תקנון.

אדוני ראש הממשלה, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

יש תקנון לכנסת. אתה שמאלץ אותי לשמור על התקנון, אני מציע לך ללמוד את התקנון פעם נוספת.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע, אתה דאגת לתקן את התקנון כך שאני אצביע אמון, בעד ונגד ביחד. זו כוכבית שלך. בבקשה, אדוני ראש הממשלה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אל תעשו – – –

סאלח טריף (העבודה):

אנחנו בעד האמון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מיקרופון.

היו"ר ד' תיכון:

תדבר משם. חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שטרית – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אחר כך, אדוני ראש הממשלה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הוויכוח איננו על החיבור בין הצבעת האמון לבין אישור ההסכם. אתה צודק, זה על-פי התקנון. הוויכוח הוא האם מאשרים את ההסכם או מאשרים את הודעת ראש הממשלה. אנחנו אמרנו ונאמר לנו שמאשרים את ההסכם, ולא שום דבר מעבר לו.

סאלח טריף (העבודה):

נשמע את ראש הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

אבל מִיִּשְׁהוּ הִבִּיא אֶת הַהִסָּכָם לְכָאן. אֲנִי מְצִיעַ לָךְ לַעֲיִין אִיךְ הִצְבַּעְנוּ בַּפַּעַמִּים הַקּוֹדְמוֹת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

חגי מירום (העבודה):

אֲדוֹנִי הַיּוֹשֵׁב-רֹאשׁ, יֵשׁ הַסַּכְמָה. אִם יֵשׁ הַסַּכְמָה, אַתָּה יֹכֹל לִקְבֹּל אֶת זֶה.

היו"ר ד' תיכון:

בְּסֹדֶר, אֲנִי אִקְבֹּל, אֲבֵל אֲנִי מְצִיעַ לָךְ לִרְאוֹת אִיךְ אִישְׁרוּ אֶת אַרְבַּעַת הַהִסָּכָמִים הָאֲחֵרוֹנִים.

חגי מירום (העבודה):

אַתָּה צוֹדֵק, אֲנִי מִסְכִּים אִתְּךָ. הֵם בִּיקְשׁוּ בְּמִיּוּחָד.

היו"ר ד' תיכון:

בְּבִקְשָׁה.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

— — — אֲדוֹנִי הַיּוֹשֵׁב-רֹאשׁ

היו"ר ד' תיכון:

נָא לִשְׁבֹּת. חֲבֵר הַכְּנֶסֶת גּוֹלְדְּשְׁמִידֵט, נָא לִשְׁבֹּת.

אריה דרעי (ש"ס):

אולי תיתנו לראש הממשלה לדבר?

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, אולי תאפשר לי להבהיר את הדברים, וזה יפתור את הבעיה. אינני יודע מדוע נקרא הנוסח הזה. בוודאי הוא לא היה הבקשה שלנו. הבקשה שלנו היא להביא את הסכם וואי כפי שהוא ולשים אותו בפני חברי הכנסת. אנחנו יודעים שיכולה להיות כאן הסכמה רחבה על ההסכם. אנחנו לא מצפים שתהיה הסכמה רחבה על כל הדברים שנאמרו על-ידי; אנחנו לא מצפים לזה, ועל כן אינני יודע מדוע הדבר נוסח כפי שנוסח, אבל בקשתי היא שהכנסת תאשר את הסכם וואי כלשונם.

צבי הנדל (מפד"ל):

אפילו על זה אתה לא יכול לעמוד – – –

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת הנדל, אנחנו פה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מה אתה מאיים?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת הנדל, רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת דרעי, אל תעזור לי, הוא ישב.

רבותי, אני קורא את הצעת ההחלטה פעם נוספת: הכנסת מאשרת את הסכם מזכר נהר (אחוזת) וואי בארצות-הברית, שנחתם ב-23 באוקטובר 1998, בין ממשלת ישראל לפלסטינים, לרבות המסמכים ומכתבי הלוואי שהונחו על שולחן חברי הכנסת. ההצבעה היא בבחינת הצבעת אמון בראש הממשלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

באש"ף. תאמר את האמת. באש"ף.

היו"ר ד' תיכון:

אני שמעתי. חבר הכנסת רמון.

אני מבקש ממך להתחיל בהצבעה.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

באש"ף.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי-יואל אדלשטיין – אינו נוכח; רפאל אדרי – בעד.

חגי מירום (העבודה):

בני, זה אש"ף. ברוב גם אנחנו חתמנו.

קריאה:

אש"ף והאמנה הפלסטינית.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, תפסיק. חבר הכנסת בני בגין, האמן לי, תשאל את חבר הכנסת רמון, ישבנו על העניין הזה. בסוגריים, בסדר? PLO האמן לי, ישבנו על המלה הזאת.

זאב בנימין בגין (הליכוד-גשר-צומת):

עם אש"ף. תאמר את האמת, עם אש"ף.

היו"ר ד' תיכון:

תמשיך להצביע.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אני חוזר. רפאל אדרי הצביע בעד.

אהוד אולמרט – אינו נוכח; אורי אור – בעד; חיים אורון –

חיים אורון (מרצ):

בעד הסכם השלום.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת אורון. תמתין.

חיים אורון (מרצ):

בעד.

היו"ר ד' תיכון:

בעד. תודה רבה.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

חבר הכנסת חיים אורון בעד.

אפי אושעיה – אינו נוכח; דוד אזולאי – בעד; דליה איציק – נמנעת; מיכאל איתן – בעד; רפאל איתן – אינו נוכח; רפאל אלול – בעד; בנימין אלון – נגד; טלב אלסאנע – בעד; זאב בנימין בגין – נגד; פיני בדש – בעד; זאב בויס – בעד; יגאל ביבי – נגד; יוסף ביילין – נמנע.

מיכה גולדמן (העבודה):

אתה מתון.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

רק מי שמצביע בעד מתון?

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

נעמי בלומנטל – בעד; בנימין בן-אליעזר – בעד; אליהו בן-מנחם – בעד.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי, אנחנו לא שומעים. חבר הכנסת חיים דיין. חבר הכנסת בני בגין.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דיין, אני קורא לך לסדר.

נואף מסאלחה (העבודה):

אתה סגן יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חיים דיין, אנחנו הפסקנו להצביע. חבר הכנסת אורי אור.

אורי אור (העבודה):

בעד.

היו"ר ד' תיכון:

שב בשקט.

קריאה:

הוא כבר הצביע.

היו"ר ד' תיכון:

אתה רואה איך מנהלים כאן הצבעה? ראית? זה נקרא הצגת תכלית.

כן, אנא המשך.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

שלמה בן-עמי – בעד; שמריהו בן-צור – נגד; שלמה בניזרי – בעד; רומן ברונפמן – בעד; עוזי ברעם – בעד; אהוד ברק – בעד; עזמי בשארה – נמנע; אליהו גבאי – נגד; תמר גוז'נסקי – בעד; מיכה גולדמן – בעד; אלי גולדשמידט – בעד; אריה גמליאל – בעד; נסים דהן – בעד; עבד-אלמאלכ דהאמשה – בעד; חיים דיין – נגד; יעל דיין – אינה נוכחת; עבד-אלוהב דראושה – בעד; אריה דרעי – בעד; אברהם הירשזון – בעד; שמואל הלפרט – נמנע; צחי הנגבי – אינו נוכח.

קריאה:

איפה הוא?

יוסי שריד (מרצ):

בחקירת משטרה.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

צבי הנדל – נגד; יהודה הראל – נמנע; צבי ויינברג – בעד; שבח וייס – נמנע; יצחק וקנין – בעד; רחבעם זאבי – נגד; נסים זוילי – בעד; עמנואל זיסמן – בעד; אליעזר זנדברג – אינו נוכח; נעמי חזן – אינה נוכחת; תאופיק חטיב – בעד; רפיק חג'-יחיא – בעד; דוד טל – בעד; סאלח טריף – בעד; יונה יהב – בעד; שאול יהלום – נגד; אברהם יחזקאל – אינו נוכח.

חגי מירום (העבודה):

תפטר אותם, ביבי. יש לך סמכות.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת מירום.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אליהו ישי – בעד; איתן כבל – בעד.

חגי מירום (העבודה):

רציתי שראש הממשלה ידע שיש לו סמכות לפטר אותם על-פי החוק, אם הם מצביעים נגד.

היו"ר ד' תיכון:

תאמין לי שהוא יודע. אתה רוצה שנפסיק? תפסיק.

יוסי שריד (מרצ):

אתה בוכה, בוכה על ארץ-ישראל, עם כל הקומה שלך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יוסי שריד, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

יוסי שריד (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת שריד, אל תגיד לי מה לעשות. בעוד רגע אתה תהיה מחוץ לאולם. אני אומר לך, אם תפריע עוד פעם, אתה תוצא. חבר הכנסת אורון, שלא יהיו אי-הבנות. כן, תמשיך.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יצחק כהן – בעד; רן כהן –

רן כהן (מרצ):

בעד ההסכם.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

רן כהן – בעד; רענן כהן – בעד; יוסי כץ – אינו נוכח; לימור לבנת – אינה נוכחת; אלכסנדר לובוצקי – בעד; דוד לוי – בעד; יצחק לוי – נגד; אברהם יוסף לייזרזון – אינו נוכח; מקסים לוי – בעד; עוזי לנדאו – נגד; סופה לנדבר – בעד; יהודה לנקרי – בעד; ענת מאור – אינה נוכחת; אדיסו מאסלה – בעד; דוד מגן – נגד; האשם מחאמיד – בעד; חגי מירום – בעד; נואף מסאלחה – בעד; יהושע מצא – אינו נוכח; יצחק מרדכי – בעד; דן מרידור – בעד; מיכאל נודלמן – בעד; בנימין נתניהו – בעד; מרינה סולודקין – בעד.

קריאה:

נודלמן נמנע.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, הוא יוכל לתקן.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

מיכאל נודלמן – נמנע. אני חוזר: מיכאל נודלמן – נמנע.

ניסן סלומינסקי – נגד; סאלח סלים – בעד; אפרים סנה – נמנע; אחמד סעד – בעד; גדעון עזרא – בעד; שאול עמור – אינו נוכח; אברהם פורז – בעד; חנן פורת – נגד; אופיר פינס-פז – בעד; משה פלד – נגד; רפאל פנחסי – בעד; מאיר פרוש – אינו נוכח; שמעון פרס – בעד; עמיר פרץ – בעד; וליד

צאדק חאג'-יחיא – בעד; דוד צוקר – בעד; אביגדור קהלני – בעד; מיכאל קליינר – נגד; משה קצב – אינו נוכח.

רן כהן (מרצ):

כל השרים שאינם יחליטו על השלבים הבאים?

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

דוד ראם – נגד; אברהם רביץ – אינו נוכח; אמנון רובינשטיין – אינו נוכח; ראובן ריבלין – נגד; חיים רמון – בעד; אבנר חי שאקי – נגד; אברהם שוחט – בעד; מאיר שטרית – בעד; יורי שטרן – נמנע; סילבן שלום – אינו נוכח; שלום שמחון – בעד; אריאל שרון – בעד; יוסי שריד –

יוסי שריד (מרצ):

אני צריך עוד לחשוב. מעולם לא הצבעתי אמון לאדם שאני לא מאמין למלה שלו. בעד.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

נתן שרנסקי – בעד; דן תיכון – בעד.

אני חוזר על שמות אלה שלא הצביעו, אני קורא פעם שנייה.

יולי-יואל אדלשטיין – אינו נוכח; אהוד אולמרט – אינו נוכח; אפי אושעיה – בעד; רפאל איתן – אינו נוכח; יעל דיין – בעד; צחי הנגבי – אינו נוכח; אליעזר זנדברג – אינו נוכח; נעמי חזן – אינה נוכחת; אברהם יחזקאל – אינו נוכח; יוסי כץ – אינו נוכח; לימור לבנת – אינה נוכחת; אברהם יוסף לייזרזון – אינו נוכח; ענת מאור – בעד; יהושע מצא – אינו נוכח; נוכח שאול עמור – אינו נוכח; מאיר פרוש – אינו נוכח; משה קצב – אינו נוכח.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, תאמין לי, כמו שאני מכיר אותך, אתה היית פונה לראש הממשלה ושואל איפה הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, תודה רבה לך. עכשיו תן לנו להמשיך ואל תפריע.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אברהם רביץ – אינו נוכח; אמנון רובינשטיין – אינו נוכח; סילבן שלום – אינו נוכח.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס, אני רואה שאתה רוצה להיות בחוץ בתוך דקה.

רן כהן (מרצ):

הם עושים שלום. אף שזה אמון בראש הממשלה, אני רותח – – –

היו"ר ד' תיכון:

האם תיתן לנו לסיים את ההצבעה? חבר הכנסת רן כהן, זה לא יימשך כך לעולם ועד.

מזכיר הכנסת א' האן:

האם יש מישהו שלא קראתי בשמו? אין. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

ההצבעה הסתיימה.

חיים אורון (מרצ):

כל שרי חרות אינם.

חיים רמון (העבודה):

אין להם נוכחות. אין פה אף אחד. ממשלה בלי חרות ומק"י.

חיים אורון (מרצ):

בלי חרות ועם מק"י.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, להלן התוצאות. בעד ההסכם – 75. נגד – 19. נמנעים – 9. הסכם נהר וואי אושר. הצבעת האמון נתקבלה.

רבותי, הישיבה הבאה – מחר, יום רביעי, בשעה 11:00. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 23:45.